

**T.C.
Marmara Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı
Resim – İş Öğretmenliği Bilim Dalı**

**GÖRSEL SANATLARDA KOLAJIN MODERN RESİM
UYGULAMALARINA ETKİSİ**

**Görkem Utku ALPARSLAN
(Doktora Tezi)**

İstanbul – 2018

**T.C.
Marmara Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı
Resim – İş Öğretmenliği Bilim Dalı**

**GÖRSEL SANATLARDA KOLAJIN MODERN RESİM
UYGULAMALARINA ETKİSİ**

**Görkem Utku ALPARSLAN
(Doktora Tezi)**

**Danışman
Prof. Dr. Ümran BULUT**

İstanbul – 2018

**Tüm Kullanım Hakları
M.Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü'ne Aittir.
© 2018**

ONAY

Görkem Utku ALPARSLAN tarafından hazırlanan “Görsel Sanatlarda Kolajın Modern Resim uygulamalarına Etkisi” başlıklı bu çalışma 23.02.2018 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda jüri tarafından başarılı bulunmuş ve doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

	Adı Soyadı	İmza
Tez Danışmanı	Prof. Dr. Ümran Bulut	
Jüri Üyesi	Prof. Dr. Erol Bulut	
Jüri Üyesi	Prof. Dr. Sefer Ada	
Jüri Üyesi	Doç. Dr. Z. Nurdan Baysal	
Jüri Üyesi	Doç. Dr. Aylin Beyoğlu	

ÖZGEÇMİŞ

- 2007 Kırklareli Babaeski Anadolu Lisesi'nden mezun oldu
- 2011 Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim – İş Öğretmenliği Anabilim Dalı'ndan mezun oldu
- 2014 Pamukkale Üniversitesi Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim – İş Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda Araştırma Görevlisi olarak göreve başladı
- 2015 Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Resim – İş Öğretmenliği Bilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı'ndan mezun oldu

İLETİŞİM BİLGİLERİ

Görev Yaptığı Kurum: Pamukkale Üniversitesi Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim – İş Öğretmenliği Anabilim Dalı

E – Posta: gorkemutku89@gmail.com

Telefon: 0551 734 90 75

ÖNSÖZ

Bu araştırmanın temel amacı, kolajın modern resim ile olan düşünsel ve biçimsel bağlarını ortaya koymak ve bu bağlamda kolajın öğrencilerin modern resme öykünen yapıtlar ortaya koymalarındaki etkililiğini düşünsel, biçimsel ve kalıcılık boyutlarında ölçmektir.

Ülkemizde ve dünyada sanatsal gelişim postmodern süreç içindeyken, sanatın yeniden toplumu aydınlatma ve gerçekliği arama amacını kazanabilmesi için klasik dönemden modern döneme değin geçirdiği evrim rotasına yeniden girmesi gerekmektedir. Bu da sanatın aydınlanmadan gelen köklerine yeniden dönmesiyle olanaklıdır. Söz konusu bağlamda bu çalışma sanatın aydınlanma köklerine dönmesi anlamında öğrencilere bu köklerin nasıl hatırlatılabileceğini ortaya koymayı amaçlamıştır.

Araştırmamın, Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk'ün gösterdiği yolda ilerlemeye, aydınlanma savaşımına katkısı olmasını diliyor ve onun şu önemli sözünü yaşamımda ilke ediniyorum:

“Ben, manevi miras olarak hiçbir ayet, hiçbir dogma, hiçbir kalıplaşmış kural bırakmıyorum. Benim manevi mirasım bilim ve akıldır... Zaman süratle ilerliyor, milletlerin, toplumların , kişilerin mutluluk ve mutsuzluk anlayışları bile değişiyor. Böyle bir dünyada, asla değişmeyecek hükümler getirdiğini iddia etmek, aklın ve bilimin gelişimini inkar etmek olur... Benim Türk milleti için yapmak istediklerim ve başarmaya çalıştıklarım ortadadır. Benden sonra beni benimsemek isteyenler, bu temel eksen üzerinde akıl ve bilimin rehberliğini kabul ederlerse manevi mirasçılarım olurlar”.

Araştırma sürecinde benden desteğini esirgemeyen ve özgür çalışma ortamı sağlayan tez danışmanın değerli öğretmenim Prof. Dr. Ümran Bulut'a

çok teŖekkür ediyorum. Tez izleme komitesinde yer alan değerli öğretmenim Prof. Dr. Erol Bulut'a gerek akademisyenlik yaŖamımda gerek bilimsel açıdan ettiği rehberlik için çok teŖekkür ediyorum. Yine tez izleme komitesinde yer alan değerli öğretmenim Doç. Dr. Z. Nurdan Baysal'a tezim hakkında görüŖ ve önerileri için teŖekkürü bir borç biliyorum.

Yine araŖtırmanın uygulama sürecinde bana yardımlarını esirgemeyen Doç. Dr. Nuray Mamur'a ve Yrd. Doç. Dr. Bekir İnce'ye çok teŖekkür ediyorum. AraŖtırmamda yer alan güvenirlilik hesaplarında bana yardım eden değerli meslektaŖım ve arkadaŖım ArŖ. Gör. Ahmet Erol'a da teŖekkürü bir borç biliyorum.

Görkem Utku ALPARSLAN

Ŗubat, 2018

ÖZET

Modern resim görsel sanatlar öğretmeni adaylarının yetkinliği açısından önemli bir yere sahiptir. Modern resmin düşünsel temellerini Sanayi Devrimi ile ilişkilendirebiliriz. Modern resmin sanayi devriminin getirdiği yeni toplumsal düzene sonucu ortaya çıktığı ileri sürülebilir. Yeni toplumsal düzen sonucunda resim sanatı kavram temelli bir anlayışa sahip oldu. Modern resim ile kolajın birbiriyle bağlantılı olduğu söylenebilir. Bu bağlamda kolajın modern resmi öğretilerde önemli bir alan olduğu düşünülmektedir. Görsel sanatlar öğretmen adaylarının modernizme öykünen yapıtlar ortaya koyabilmeleri, kendilerinin de bu sanat alanını daha iyi özümsemesini sağlayacağı hem de modern sanatı öğrencilere daha yeterli bir biçimde öğretebilecekleri ileri sürülebilir. Bundan dolayı görsel sanatlar öğretmen adaylarının modern resmin düşünsel ve biçimsel boyutları hakkında farkındalık sahibi olması gerekmektedir. Söz konusu eğitim programlarında, anasanaat Atölye derslerinde kolaja fazla yer verilmediği görülebilmektedir.

Araştırmanın temel amacı, resim eğitimi alan öğrencilerin modern resmi ifade etme becerilerini geliştirmede kolajın etkisini biçimsel, düşünsel ve kalıcılık boyutlarıyla ölçmektir. “Görsel sanatlarda anlatım yöntemi olarak kolajın modern resim uygulamalarına etkisi”nin ölçülmesini amaçlayan araştırma nitel araştırma yöntemlerinden eylem araştırması biçiminde desenlenmiştir. Araştırmanın katılımcıları Bir devlet üniversitesi eğitim fakültesi resim - iş öğretmenliği anabilim dalında öğrenim gören on bir üniversite 3.sınıf resim anasanaat atölye öğrencisidir.

Araştırma sekiz hafta süresince yürütülmüştür. Araştırma süresince öğrencilere modern resmin düşünsel ve biçimsel temelleri ve bu temellerle kolajın ilişkisi düz anlatımla aktarılmıştır. Araştırmanın verileri öğrenci

günlüğü, haftalık ders değerlendirme formu, alan günlükleri, program değerlendirme formu ve görüşme ile toplanmıştır. Ayrıca; öğrencilerin uygulama öncesi, uygulama sırası ve uygulama sonrası yaptıkları resimlerin DPA (Dereceli Puanlama Anahtarı, rubric) ile değerlendirilerek toplanmış ve değerlendirilmiştir. Araştırmanın bulguları, betimsel analiz ve öğrencilerin uygulama öncesi, uygulama sırası ve uygulama sonrası kolajla yaptıkları resimlerin DPA değerlendirmeleri sonucunda modern sanatı düşünsel ve biçimsel yönden yansıtmaya aşısından gelişme kaydettiklerini gözlemlemeye dayalıdır. Ayrıca uygulama bittikten üç ay sonra öğrencilerin yaptıkları resim ile uygulanan programın kalıcılığı DPA kullanılarak ölçülmüş, ve kolaj temelli etkinlik programının, öğrencilerin kalıcı bir biçimde modern sanatı yansıtan yapıtlar ortaya koymalarına yarar sağladığı görülmüştür.

Anahtar Sözcükler: Kolaj, Modern Resim, Eğitim

ABSTRACT

Modern painting has an important place in terms of the competence of visual arts teacher candidates. We can associate modern imaginary foundations with the Industrial Revolution. It can be argued that the modern picture emerges as the result of a new social order brought by the industrial revolution. As a result of the new social order, the art of painting has a concept-based understanding. It can be said that modern painting and collage technique are connected to each other. In this context, collage technique is thought to be an important area for teaching modern art. It can be argued that visual arts teacher candidates can reveal works that emulate modernism and that they can teach this art field better and teach modern art students more adequately. Therefore, visual arts candidates must be aware of the contemporary intellectual and formal dimensions of modern painting. It can be seen that in the education programs mentioned above, there is not much place for the collage technique in the main course workshops.

The main purpose of the research is to measure the impact of the collage technique in terms of formal, intellectual and retentive dimensions, while improving the modern formal expression skills of the pupils receiving painting education. The research aimed to measure the "effect of collage technique on modern painting practices as a method of narration in visual arts" has been designed in the form of research from qualitative research methods. Participants of the study are eleven universities in a state university faculty of education, department of painting teacher education, 3.th class painting main workshop student.

The study was conducted for eight weeks. During the course of the research, the students are conveyed the contemporary intellectual and formal basis of the modern painting and the relation of the collage technique on this

basis The data of the study were collected by the student diary, weekly course evaluation form, field diaries, program evaluation form and interview. Also, the findings of the research are based on observing that pupils' development of the modern art in terms of intellectual and formal reflection as a result of the rubric evaluations of the pictures they made with pre-application, application order and post-application collage technique. In addition, three months after the end of the application, students' pictures and the persistence of the program applied were measured using rubric, and it was seen that the collage technique-based teaching program helped students to permanently display works reflecting modern art.

Key Words: Collage, Modern Painting, Education

İÇİNDEKİLER

ONAY.....	ii
ÖZGEÇMİŞ	iii
ÖNSÖZ	iv
ÖZET	vi
ABSTRACT.....	viii
İÇİNDEKİLER	x
RESİMLER LİSTESİ.....	xiii
TABLolar LİSTESİ	xvi
ALINTILAR LİSTESİ	xviii
KISALTMA VE SEMBOLLER.....	xxii
BÖLÜM I: GİRİŞ	1
1.1. Problemin Durumu	1
1.1.1. Problem Cümlesi.....	2
1.2. Amaç.....	2
1.3. Önem.....	3
1.4. Sınırlılıklar	4
1.5. Sayıtlılar.....	4
1.6. Tanımlar.....	4
BÖLÜM II: ALAN YAZIN	6
2.1. Modern Resmin Düşünsel ve Biçimsel Temelleri	6
2.1.1. Modern Resmin Düşünsel Temelleri	8
2.1.2. Modern Resmin Biçimsel Temelleri.....	29
2.2. Modern Resim ile Kolajın Biçimsel ve Düşünsel Açından İlişkisi	52

BÖLÜM III: YÖNTEM	61
3.1. Araştırma Modeli	61
3.2. Araştırma Ortamı	62
3.3. Araştırmanın Çalışma Grubu	63
3.4. Veri Toplama Araçları	64
3.4.1. Günlükler	64
3.4.2. Araştırmacı Günlüğü.....	65
3.4.3. Öğrenci Günlüğü.....	65
3.4.4. Haftalık Etkinlik Değerlendirme Formu	66
3.4.5. Görüşme.....	68
3.4.6. Video Kayıtları	69
3.4.7. Çalışma Grubunun Tasarım Uygulamalarını Değerlendirme Formu	69
3.4.8. Program Değerlendirme Formu	73
3.5. Verilerin Toplanması	74
3.6. Sanat Eğitimi Alan Öğrencilerin Modern Resmi İfade Etmelerinin Kolaj Temelli Ders Etkinliği İzlenesi Tasarlama Süreci	75
3.7. Sanat Eğitimi Alan Öğrencilerin Modern Resme Öykünmelerinin Kolaj Temelli Ders Etkinliği Geliştirme Süreci	80
3.8. Sanat Eğitimi Alan Öğrencilerin Modern Resme Öykünmelerinin Kolaj Temelli Ders Etkinliği İzlenesi Uygulama Süreci	80
3.9. Araştırma Sürecinde Uygulanan Eylem Araştırmalarının Basamakları	88
3.10. Verilerin Çözümlemesi	89
BÖLÜM IV: BULGULAR	91
4.1. Sanat Eğitimi Alan Öğrencilerin Modern Resmi İfade Etmelerinin Kolaj Uygulama İzlenesinin Etkililiğini Ortaya Koyan Bulgular	91

4.1.1. Kolaj Etkinlik İzlenesi Görsel Sanatlar Dersi Öğretmen Adaylarının Modern Resmin Biçimsel ve Düşünsel Boyutları Hakkındaki Farkındalıklarına Ne Gibi Katkı Sağlamıştır?	91
4.1.2. Kolaj Etkinlik İzlenesinin Görsel Sanatlar Dersi Öğretmen Adaylarının Modern Resmin İfade Olanaklarından Kolajı Biçimsel ve Düşünsel Açıdan Kavramasına Katkısı Nedir?.....	113
4.1.3. Kolaj Etkinlik İzlenesinin Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının Modern Resmin Toplumsal Temelleri Hakkındaki Farkındalıklarına Katkısı Nedir?.....	126
4.1.4. Görsel Sanatlar Dersi Öğretmen Adayları Resim Atölye Araştırmaları Kapsamında Kolaj Etkinlik İzlenesini Nasıl Değerlendirmektedir?.....	129
4.1.5. Kolaj Etkinlik İzlenesinin Katılımcıların Uygulamalarındaki İlk ve Son Modern Resim Çalışmaları Üretmelerine Etkisi Nedir?	150
4.1.6. Kolaj Etkinlik İzlenesinin Modern Resim Bağlamında Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarında Kalıcı (İzli) Öğrenmeye Etkisi Nedir?	185
BÖLÜM V: SONUÇ	187
5.1. Tartışma	189
5.2. Öneriler	192
5.2.1. Araştırmacılara Yönelik Öneriler	192
5.2.2. Uygulayıcılara Yönelik Öneriler	193
KAYNAKLAR	194
EKLER	199

RESİMLER LİSTESİ

Resim: 1. Claude Monet, Waterloo Köprüsü, 1903. Tuval Üzerine Yağlıboya, 65.1 x 100 cm.....	10
Resim: 2. Georges Braque, Mandora, 1909 - 1910. Tuval Üzerine Yağlıboya, 711 x 559 mm.	12
Resim: 3. Pablo Picasso, Kız ve Mandolin, 1910. Tuval Üzerine Yağlıboya, 73.6 x 100.3 cm.....	14
Resim: 4. Vincent van Gogh, Ayakkabılar, 1886. Tuval Üzerine Yağlıboya, 37.5 x 45 cm.	15
Resim: 5. Paul Cézanne, Bibemus Quarry, 1900. Tuval Üzerine Yağlıboya, 81 x 65 cm, Folkwang Müzesi, Essen, Almanya.....	16
Resim: 6. Kurt Schwitters, Mai 191, 1919. Kolaj, 17.1 x 21.6 cm.....	18
Resim: 7. Rene Magritte, Olanaksız Deneme, 1928. Tuval Üzerine Yağlıboya, 81 x 105.6 cm.....	19
Resim: 8. Wassily Kandinsky, Bir Dağ, 1909. Tuval Üzerine Yağlıboya, 109 x 109 cm.	20
Resim: 9. Wassily Kandinsky, Kompozisyon IV, 1911. Tuval Üzerine Yağlıboya, 250.5 x 159.5 cm.....	21
Resim: 10. Piet Mondrian, New York Kenti I, 1942. Tuval Üzerine Yağlıboya, 114.2 x 119.3 cm.....	23
Resim: 11. Kazimir Maleviç, Süprematist Kompozisyon Beyaz Üzerine Beyaz, 1917 - 1918. Tuval Üzerine Yağlıboya, 79.4 x 79.4 cm, Modern Sanatlar Müzesi, New York, ABD.	24
Resim: 12. Paul Klee, Yazıt, 1926. Kağıt Üzerine Suluboya ve Mürekkep, 31.1 x 22.2 cm.....	25
Resim: 13. Pablo Picasso, Ambroise Vollard'ın Portresi, 1910, Tuval Üzerine Yağlıboya, 65 x 92 cm, Puşkin Müzesi, Moskova, Rusya.	26
Resim: 14. Jackson Pollock, No. 1, 1948, Tuval Üzerine Yağlıboya, Modern Sanatlar Müzesi, New York, ABD.	28
Resim: 15. Claude Monet, İzlenim: Gün doğumu, 1872 – 1873, Tuval Üzerine Yağlıboya, 48 x 63 cm, Musée Marmottan Monet, Paris, Fransa.	31

Resim:16. Pierre-Auguste, Maulin de la Galette'de Dans, 1886, Tuval Üzerine Yağlıboya, 131 x 175 cm, Musée d'Orsay, Paris, France	32
Resim:17. Paul, Sainte-Victoire Dağı'nın Bellevue'den Görünüşü, 1885 dolayları, Tuval Üzerine Yağlıboya, 92 x 73 cm, Barnes Vakfı, Lower Merion, PA, ABD.	33
Resim:18. Gustav Klimt, Ağaçların Altında Gül Bahçesi, 1905, Tuval Üzerine Yağlıboya, 110 x 110 cm, Orsay Müzesi, Paris, Fransa.....	34
Resim:19. Henri Matisse, La Desserte (Yemek Sofrası), 1908, Tuval Üzerine Yağlıboya, 220 x 180 cm.....	35
Resim:20. Max Beckmann, Gece, 1918 – 1919, Tuval Üzerine Yağlıboya, Kuzey Ren-Vestfalya Sanat Koleksiyonu, Düsseldorf, Almanya.....	36
Resim:21. Pablo Picasso, Keman, 1912, Fügen ve Kolaj, 46 x 62 cm, Georges Pompidou Merkezi, Paris, Fransa.	39
Resim:22. Pablo Picasso, Avignon'lu Kızlar, 1907, Tuval Üzerine Yağlıboya, 233.7 x 243.9 cm, Modern Sanatlar Müzesi, New York City, ABD.	39
Resim:23. Umberto Boccioni, Ruh Durumları: Uğurlamalar, 1911, Tuval Üzerine Yağlıboya, 96.2 x 70.5 cm, Modern Sanatlar Müzesi, New York City, ABD.	40
Resim:24. Wassily Kandinsky, Kompozisyon VI, 1913, Tuval Üzerine Yağlıboya, 300 x 195 cm, Ermitaj Müzesi, Saint Petersburg, Rusya.	42
Resim:25. Kazimir Maleviç, Beyaz Zemin Üzerine Siyah Kare, 1915, Tuval Üzerine Yağlıboya, 106 x 106 cm.	43
Resim:26. Vladimir Tatlin, Üçüncü Enternasyonel Binasının Maketi, 1919.	44
Resim:27. Kurt Schwitters, Yersiz Kuvvetler, Asamblaj, 1920.	46
Resim:28. Giorgio de Chirico, Sokaktaki Gizem ve Melankoli, 1914, Tuval Üzerine Yağlıboya, 69 x 85 cm.	47
Resim:29. George Grosz, Toplumun Direkleri, 1926, Tuval Üzerine Yağlıboya, 200 x 108 cm, Ulusal Galeri, Berlin Ulusal Müze, Berlin, Almanya.	48
Resim 30. Andy Warhol, Marilyn Diptik, 1962, Tuval Üzerine İpek Baskı ve Akrilik. 50	
Resim 31. Bridget Louise Riley, Akım, 1964, Tuval Üzerine Karışık Teknik, 148,3 x 149,5, MoMA, New York.....	51
Resim 32. Joseph Kosuth, Neon Elektrik Işığı İngiliz Camı Harfler, 1966, Neon Yazı, Özel Koleksiyon.	52

Resim 33. Pablo Picasso, Şişe, Bardak ve Keman, 1912 - 13, Kolaj ve Karakalem, 47 x 62 cm, Modern Müze, Stockholm.	54
Resim: 34. Carlo Carra, Müdehaleci Gösteri, 1914, Kolaj.	55
Resim 35. Moholy-Nagy, Kıskançlık, 1927, Fotomontaj.	55
Resim 36. Kurt Schwitters, Merz, Resim 12b, Aşk Planı, 1919 - 23, Kağıt Üzerine Karışık Teknik, 43 x 32,5 cm, Metropolitan Sanat Müzesi, New York.	56
Resim 37. Max Ernst, Yat Sporunu, 1929, Kolajlı Oyma, 8 x 11 cm.	57
Resim 38. Alexander Rodchenko, Pro Eto için Hazırlanan Bir Fotomontaj, 1923, Fotomontaj.	58
Resim 39. Richard Hamilton, Günümüzün Evlerini Bu Denli farklı, Çekici Yapan Nedir? , 1956, Kolaj, 26,5 x 26 cm, Tübingen, Kunsthalle (Dr. Geork Zundel Koleksiyonu). .	58
Resim 40. Jacques de la Villegle, Anakent, 1960.	59
Resim 41. Henry Matisse, İkarus, 1943 - 44.	59
Resim 42. Sınıf Planı	63

TABLolar LİSTESİ

Tablo: 1. Çalışma Grubunun Öğrencilerinin Kodlanma Şeması	63
Tablo: 2. Çalışma Grubunun Öğrencilerinin Kodlanma Şeması	64
Tablo: 3. Öğrenci Günlüğü Geçerlik Hesaplaması	66
Tablo: 4. Haftalık Ders Değerlendirme Formu Geçerlik Hesaplaması	67
Tablo: 5. Görüşme Formu Geçerlik Hesaplaması	69
Tablo: 6. Çalışma Grubunun Tasarım Uygulamalarını Değerlendirme Formu Geçerlik Hesaplaması	71
Tablo 7: Uygulayıcılar Arası Farklılığa İlişkin Betimsel İstatistikler	71
Tablo 8: Uygulayıcılar Arası Uyum Analizi Sonuçları	71
Tablo 9: Uygulayıcılar Arası Korelesyon Değerlerine İlişkin Bulgular	72
Tablo 10: Uygulayıcılar Arası Farklılık Durumu Tablosu	73
Tablo: 11. Program Değerlendirme Formu Geçerlik Hesaplaması	74
Tablo: 12. Ders Etkinliği İzlenesi Genel Amaç ve Çıktılarına Yönelik Geçerlik Hesaplaması	77
Tablo: 13. Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının Kolaj Aracılığıyla Modern Resme Öykümlerine Yönelik Olan Etkinlik İzlenesi	81
Tablo: 14. I. Hafta Ders Etkinlik Planı	82
Tablo: 15. II. Hafta Ders Etkinlik Planı	83
Tablo: 16. III. Hafta Ders Etkinlik Planı	84
Tablo: 17. IV. Hafta Ders Etkinlik Planı	85
Tablo: 18. V. Hafta Ders Etkinlik Planı	85
Tablo: 19. VI. Hafta Ders Etkinlik Planı	86
Tablo: 20. VII. Hafta Ders Etkinlik Planı	87
Tablo: 21. VIII. Hafta Ders Etkinlik Planı	87
Tablo: 22. ÖĞR04 Kodlu Öğrencinin uö Zamanındaki DPA Değerlendirmesi	150
Tablo: 23. ÖĞR04 Kodlu Öğrencinin ui Zamanındaki DPA Değerlendirmesi	151
Tablo: 24. ÖĞR04 Kodlu Öğrencinin us Zamanındaki DPA Değerlendirmesi	152
Tablo: 25. ÖĞR09 Kodlu Öğrencinin uö Zamanındaki DPA Değerlendirmesi	153
Tablo: 26. ÖĞR09 Kodlu Öğrencinin ui Zamanındaki DPA Değerlendirmesi	154
Tablo: 27. ÖĞR09 Kodlu Öğrencinin us Zamanındaki DPA Değerlendirmesi	156
Tablo: 28. ÖĞR10 Kodlu Öğrencinin uö Zamanındaki DPA Değerlendirmesi	157

Tablo: 28. ÖĞR10 Kodlu Öğrencinin ui Zamanındaki DPA Değerlendirmesi.....	158
Tablo: 29. ÖĞR10 Kodlu Öğrencinin us Zamanındaki DPA Değerlendirmesi	159
Tablo: 30. ÖĞR01 Kodlu Öğrencinin uö Zamanındaki DPA Değerlendirmesi.....	160
Tablo: 31. ÖĞR01 Kodlu Öğrencinin ui Zamanındaki DPA Değerlendirmesi.....	161
Tablo: 32. ÖĞR01 Kodlu Öğrencinin us Zamanındaki DPA Değerlendirmesi	162
Tablo: 33. ÖĞR08 Kodlu Öğrencinin uö Zamanındaki DPA Değerlendirmesi.....	163
Tablo: 34. ÖĞR08 Kodlu Öğrencinin ui Zamanındaki DPA Değerlendirmesi.....	164
Tablo: 35. ÖĞR08 Kodlu Öğrencinin us Zamanındaki DPA Değerlendirmesi	165
Tablo: 36. ÖĞR05 Kodlu Öğrencinin uö Zamanındaki DPA Değerlendirmesi.....	166
Tablo: 37. ÖĞR05 Kodlu Öğrencinin ui Zamanındaki DPA Değerlendirmesi.....	167
Tablo: 38. ÖĞR05 Kodlu Öğrencinin us Zamanındaki DPA Değerlendirmesi	168
Tablo: 39. ÖĞR02 Kodlu Öğrencinin uö Zamanındaki DPA Değerlendirmesi.....	169
Tablo: 40. ÖĞR02 Kodlu Öğrencinin ui Zamanındaki DPA Değerlendirmesi.....	170
Tablo: 41. ÖĞR02 Kodlu Öğrencinin us Zamanındaki DPA Değerlendirmesi	171
Tablo: 42. ÖĞR11 Kodlu Öğrencinin uö Zamanındaki DPA Değerlendirmesi.....	172
Tablo: 43. ÖĞR02 Kodlu Öğrencinin ui Zamanındaki DPA Değerlendirmesi.....	173
Tablo: 44. ÖĞR02 Kodlu Öğrencinin us Zamanındaki DPA Değerlendirmesi	174
Tablo: 45. ÖĞR06 Kodlu Öğrencinin uö Zamanındaki DPA Değerlendirmesi.....	175
Tablo: 46. ÖĞR06 Kodlu Öğrencinin ui Zamanındaki DPA Değerlendirmesi.....	176
Tablo: 47. ÖĞR06 Kodlu Öğrencinin us Zamanındaki DPA Değerlendirmesi	177
Tablo: 48. ÖĞR07 Kodlu Öğrencinin uö Zamanındaki DPA Değerlendirmesi.....	178
Tablo: 49. ÖĞR07 Kodlu Öğrencinin ui Zamanındaki DPA Değerlendirmesi.....	179
Tablo: 50. ÖĞR07 Kodlu Öğrencinin us Zamanındaki DPA Değerlendirmesi	180
Tablo: 51. ÖĞR03 Kodlu Öğrencinin uö Zamanındaki DPA Değerlendirmesi.....	181
Tablo: 52. ÖĞR03 Kodlu Öğrencinin ui Zamanındaki DPA Değerlendirmesi.....	182
Tablo: 53. ÖĞR03 Kodlu Öğrencinin us Zamanındaki DPA Değerlendirmesi	183
Tablo 54. Çalışma Grubunun Kolaj Uygulamalarını Değerlendirme Sonuçları	184
Tablo 55. Çalışma Grubunun Kalıcılık DPA Değerlendirme Sonuçları	185
Tablo 56: Uygulayıcılar Arası Uyum Analizi Sonuçları	186

ALINTILAR LİSTESİ

Alıntı: 1. ÖĞR01, 20.02.2017, Öğrenci Günlüğü.....	94
Alıntı: 2. ÖĞR04, 20.02.2017, Öğrenci Günlüğü.....	94
Alıntı: 3. ÖĞR06, 20.02.2017, Öğrenci Günlüğü.....	94
Alıntı: 4. ÖĞR08, 20.02.2017, Öğrenci Günlüğü.....	94
Alıntı: 5. ÖĞR04, 27.02.2017, Öğrenci Günlüğü.....	95
Alıntı: 6. ÖĞR01, 27.02.2017, Öğrenci Günlüğü.....	95
Alıntı: 7. ÖĞR07, 27.02.2017, Öğrenci Günlüğü.....	95
Alıntı: 8. ÖĞR08, 27.02.2017, Öğrenci Günlüğü.....	95
Alıntı: 9. ÖĞR01, 27.02.2017, Haftalık Ders Değerlendirme Formu	97
Alıntı: 10. ÖĞR02, 27.02.2017, Haftalık Ders Değerlendirme Formu	99
Alıntı: 11. ÖĞR04, 27.02.2017, Haftalık Ders Değerlendirme Formu	100
Alıntı: 12. ÖĞR05, 27.02.2017, Haftalık Ders Değerlendirme Formu	101
Alıntı: 13. ÖĞR06, 27.02.2017, Haftalık Ders Değerlendirme Formu	103
Alıntı: 14. ÖĞR07, 27.02.2017, Haftalık Ders Değerlendirme Formu	104
Alıntı: 15. ÖĞR08, 27.02.2017, Haftalık Ders Değerlendirme Formu	106
Alıntı: 16. ÖĞR09, 27.02.2017, Haftalık Ders Değerlendirme Formu	107
Alıntı: 17. ÖĞR10, 27.02.2017, Haftalık Ders Değerlendirme Formu	108
Alıntı: 18. ÖĞR11, 27.02.2017, Haftalık Ders Değerlendirme Formu	110
Alıntı: 19. ÖĞR04, 06.03.2017, Haftalık Ders Değerlendirme Formu	114
Alıntı: 20. ÖĞR01, 06.03.2017, Haftalık Ders Değerlendirme Formu	114
Alıntı: 21. ÖĞR02, 06.03.2017, Haftalık Ders Değerlendirme Formu	114
Alıntı: 22. ÖĞR03, 06.03.2017, Haftalık Ders Değerlendirme Formu	114
Alıntı: 23. ÖĞR10, 06.03.2017, Haftalık Ders Değerlendirme Formu	115
Alıntı: 24. ÖĞR08, 06.03.2017, Haftalık Ders Değerlendirme Formu	115
Alıntı: 25. ÖĞR05, 06.03.2017, Haftalık Ders Değerlendirme Formu	115
Alıntı: 26. ÖĞR01, 13.03.2017, Öğrenci Günlüğü.....	116
Alıntı: 27. ÖĞR02, 13.03.2017, Öğrenci Günlüğü.....	116
Alıntı: 28. ÖĞR09, 13.03.2017, Öğrenci Günlüğü.....	116
Alıntı: 29. ÖĞR01, 20.03.2017, Öğrenci Günlüğü.....	117
Alıntı: 30. ÖĞR02, 20.03.2017, Öğrenci Günlüğü.....	118
Alıntı: 31. ÖĞR03, 20.03.2017, Öğrenci Günlüğü.....	118

Alıntı: 32. ÖĞR08, 20.03.2017, Öğrenci Günlüğü.....	119
Alıntı: 33. ÖĞR05, 20.03.2017, Öğrenci Günlüğü.....	119
Alıntı: 34. ÖĞR06, 20.03.2017, Öğrenci Günlüğü.....	120
Alıntı: 35. ÖĞR07, 20.03.2017, Öğrenci Günlüğü.....	120
Alıntı: 36. ÖĞR10, 20.03.2017, Öğrenci Günlüğü.....	120
Alıntı: 37. ÖĞR11, 20.03.2017, Öğrenci Günlüğü.....	121
Alıntı: 38. ÖĞR01, 27.03.2017, Haftalık Ders Değerlendirme Formu	121
Alıntı: 39. ÖĞR02, 27.03.2017, Haftalık Ders Değerlendirme Formu	122
Alıntı: 40. ÖĞR04, 27.03.2017, Haftalık Ders Değerlendirme Formu	122
Alıntı: 41. ÖĞR09, 27.03.2017, Haftalık Ders Değerlendirme Formu	122
Alıntı: 42. ÖĞR10, 27.03.2017, Haftalık Ders Değerlendirme Formu	123
Alıntı: 43. ÖĞR08, 27.03.2017, Haftalık Ders Değerlendirme Formu	123
Alıntı: 44. ÖĞR05, 27.03.2017, Haftalık Ders Değerlendirme Formu	124
Alıntı: 45. ÖĞR11, 27.03.2017, Haftalık Ders Değerlendirme Formu	124
Alıntı: 46. ÖĞR06, 27.03.2017, Haftalık Ders Değerlendirme Formu	125
Alıntı: 47. ÖĞR07, 27.03.2017, Haftalık Ders Değerlendirme Formu	125
Alıntı: 48. ÖĞR04, 20.02.2017, Haftalık Ders Değerlendirme Formu	126
Alıntı: 49. ÖĞR09, 20.02.2017, Haftalık Ders Değerlendirme Formu	126
Alıntı: 50. ÖĞR10, 20.02.2017, Haftalık Ders Değerlendirme Formu	127
Alıntı: 51. ÖĞR01, 20.02.2017, Haftalık Ders Değerlendirme Formu	127
Alıntı: 52. ÖĞR08, 20.02.2017, Haftalık Ders Değerlendirme Formu	127
Alıntı: 53. ÖĞR02, 20.02.2017, Haftalık Ders Değerlendirme Formu	128
Alıntı: 54. ÖĞR11, 20.02.2017, Haftalık Ders Değerlendirme Formu	128
Alıntı: 55. ÖĞR07, 20.02.2017, Haftalık Ders Değerlendirme Formu	129
Alıntı: 56. ÖĞR04, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu	130
Alıntı: 57. ÖĞR09, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu	130
Alıntı: 58. ÖĞR10, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu	131
Alıntı: 59. ÖĞR01, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu	131
Alıntı: 60. ÖĞR08, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu	131
Alıntı: 61. ÖĞR05, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu	132
Alıntı: 62. ÖĞR02, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu	132
Alıntı: 63. ÖĞR11, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu	132

Alıntı: 64. ÖĞR06, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu	132
Alıntı: 65. ÖĞR07, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu	132
Alıntı: 66. ÖĞR03, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu	133
Alıntı: 67. ÖĞR04, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu	133
Alıntı: 68. ÖĞR09, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu	134
Alıntı: 69. ÖĞR10, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu	134
Alıntı: 70. ÖĞR01, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu	134
Alıntı: 71. ÖĞR08, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu	134
Alıntı: 72. ÖĞR05, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu	135
Alıntı: 73. ÖĞR02, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu	135
Alıntı: 74. ÖĞR11, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu	135
Alıntı: 75. ÖĞR06, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu	135
Alıntı: 76. ÖĞR07, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu	136
Alıntı: 77. ÖĞR04, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu	136
Alıntı: 78. ÖĞR09, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu	136
Alıntı: 79. ÖĞR10, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu	137
Alıntı: 80. ÖĞR01, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu	137
Alıntı: 81. ÖĞR08, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu	137
Alıntı: 82. ÖĞR05, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu	137
Alıntı: 83. ÖĞR02, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu	138
Alıntı: 84. ÖĞR11, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu	138
Alıntı: 85. ÖĞR06, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu	138
Alıntı: 86. ÖĞR07, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu	138
Alıntı: 87. ÖĞR04, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu	139
Alıntı: 88. ÖĞR09, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu	139
Alıntı: 89. ÖĞR10, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu	140
Alıntı: 90. ÖĞR01, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu	140
Alıntı: 91. ÖĞR08, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu	140
Alıntı: 92. ÖĞR05, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu	140
Alıntı: 93. ÖĞR02, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu	141
Alıntı: 94. ÖĞR11, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu	141
Alıntı: 95. ÖĞR06, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu	141

Alıntı: 96. ÖĞR07, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu	141
Alıntı: 97. ÖĞR04, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu	142
Alıntı: 98. ÖĞR09, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu	142
Alıntı: 99. ÖĞR10, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu	142
Alıntı: 100. ÖĞR01, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu	143
Alıntı: 101. ÖĞR08, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu	143
Alıntı: 102. ÖĞR05, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu	143
Alıntı: 103. ÖĞR02, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu	143
Alıntı: 104. ÖĞR11, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu	144
Alıntı: 105. ÖĞR06, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu	144
Alıntı: 106. ÖĞR07, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu	144
Alıntı: 107. ÖĞR03, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu	144
Alıntı: 108. ÖĞR04, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu	145
Alıntı: 109. ÖĞR09, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu	145
Alıntı: 110. ÖĞR10, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu	145
Alıntı: 111. ÖĞR01, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu	146
Alıntı: 112. ÖĞR08, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu	146
Alıntı: 113. ÖĞR02, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu	146
Alıntı: 114. ÖĞR11, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu	146
Alıntı: 115. ÖĞR06, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu	147
Alıntı: 116. ÖĞR07, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu	147
Alıntı: 117. ÖĞR04, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu	147
Alıntı: 118. ÖĞR09, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu	148
Alıntı: 119. ÖĞR10, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu	148
Alıntı: 120. ÖĞR01, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu	148
Alıntı: 121. ÖĞR08, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu	148
Alıntı: 122. ÖĞR05, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu	149
Alıntı: 123. ÖĞR02, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu	149
Alıntı: 124. ÖĞR11, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu	149
Alıntı: 125. ÖĞR06, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu	149
Alıntı: 126. ÖĞR07, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu	149
Alıntı: 127. ÖĞR03, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu	150

KISALTMA VE SEMBOLLER

- ASA : Ana Sanat Atölye
DPA : Dereceli Puanlama Anahtarı
kl : Kalıcılık Uygulaması Zamanı
T.E. : Teslim Etmedi
ui : Uygulama İçi Zamanı
uö : Uygulama Öncesi Zamanı
us : Uygulama Sonrası Zamanı

BÖLÜM I: GİRİŞ

Bu bölümde problem durumu, problem cümlesi, amaç, önem, sınırlılıklar, sayıltılar ve tanımlara yer verilmiştir.

1.1. Problemin Durumu

Modern resmin XIX. yüzyılda izlenimcilik akımı ile ortaya çıktığı genellikle kabul edilir. Bu anlayışın temel düşüncesi maddenin özünü ve gerçekliğini yansıtmaktır. Modern resim bu düşünsel yapısını yansıtabilmek için mimesis anlayışına biçimsel açıdan karşı bir duruş sergilemiştir. Bu bağlamda modern resim maddenin gerçekliğini yansıtabilmek için görünen nesnelere zihinsellik çerçevesinde yeniden kurgulanmıştır. Bu kurgulama çeşitli tekniklerin gelişmesine yol açmıştır. Söz konusu tekniklerin öne çıkanlarından birisi kolajdır.

Kolaj, kübizm akımı ile ilk olarak sanatsal anlamda kullanılmıştır. Bu tekniği ilk kullanan ressamlar; Pablo Picasso (1881 – 1973) ve Georges Braque'dır (1882 – 1963). Bu ressamlar 1912'den itibaren resimlerinde baskılı kumaşlar ve kağıt yapıştırma kullanmışlardır. İki boyutlu nesnelere, iki boyutlu yüzey üzerine yapıştırılıp, belirli bir kompozisyon oluşturulmasına dayanan kolaj, modern resmin zihinsel ressamlık ilkesinin yaşama geçirilmesine yardımcı olan bir tekniktir.

Kolaj, nesnelere taklidinin yapılmasından ziyade; aynen görsellerinin kullanılıp, bu görsellerin yeniden zihinsel olarak kurgulanmasına ve düzenlenmesine dayanan bir tekniktir. Böylelikle modern resmin zihinsel kurgu yoluyla maddelerin ve olguların gerçekliğini yansıtmaya ilkesi yaşama geçirilebilmektedir.

Modern resimle kolajın yakın ilişkisi, bu tekniğin, sanat eğitimi alan görsel sanatlar öğretmen adaylarının, modern resmin biçimsel ve düşünsel yapısı hakkındaki farkındalıklarının artmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda, bu teknik temel alınarak bir öğretim etkinliği geliştirilebileceği ortaya çıkmıştır.

Araştırmaya başlamadan önce görsel sanatlar öğretmen adaylarının atölye çalışmaları gözlemlendiğinde modern resimden yararlanmalarında eksiklikler gözlenmiş ve

bu alandaki bilgilerinin pekişmediği anlaşılmıştır. Ayrıca alanyazın taramasında öğrencilerin atölye araştırmalarında modern resimden yararlanmalarına yönelik çalışmaların az olduğu belirlenmiştir. Bunun yanında öğrencilere etkinlik öncesi modern resme öykünme temelli kolaj çalışmaları yapmaları istenmiştir. Ancak yaptıkları resimler DPA incelemesi sonucunda “BAŞARISIZ” çıkmıştır. Bu bağlamda öğrencilere modern resme öykünmede kolaylık sağlayacak bir yöntemin gerekliliği açık hale gelmiş ve kolaj temelli etkinliğin geliştirilmesine başlanılmıştır.

Çalışmanın alan yazın bölümünde modern resmin düşünsel, biçimsel anlamda temel yapısı ve modern resmin kolaj ile olan ilişkisi derlenmiştir. Daha sonra bu alan yazın ışığında bir uygulama programı hazırlanmıştır. Uygulamanın sonunda kolajın, öğrencilerin modern resime yönelik farkındalıklarına ve modern resim uygulamalarına katkısı belirlenmiştir.

1.1.1. Problem Cümlesi

Bu araştırmanın problem cümlesi: “Resim eğitimi alan öğrencilerin modern resmi ifade etme becerilerini geliştirmede kolajın katkısı nedir?” olarak belirlenmiştir.

1.2. Amaç

Araştırmanın temel amacı, resim eğitimi alan öğrencilerin modern resmi ifade etme becerilerini geliştirmede kolajın katkısını belirlemektir.

Araştırmada uygulanmış olan öğretim programına dayalı olarak, aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır;

1. Kolaj etkinlik izlencesi görsel sanatlar dersi öğretmen adaylarının modern resmin biçimsel ve düşünsel boyutları hakkındaki farkındalıklarına ne gibi katkı sağlamıştır?
2. Kolaj etkinlik izlencesinin görsel sanatlar dersi öğretmen adaylarının modern resmin ifade olanaklarından kolajı biçimsel ve düşünsel açıdan kavramasına katkısı nedir?

3. Kolaj etkinlik izlencesinin görsel sanatlar öğretmen adaylarının modern resmin toplumsal temelleri hakkındaki farkındalıklarına katkısı nedir?
4. Görsel sanatlar dersi öğretmen adayları resim atölye araştırmaları kapsamında kolaj etkinlik izlencesini nasıl değerlendirmektedir?
5. Kolaj etkinlik izlencesinin katılımcıların uygulamalarındaki ilk ve son modern resim çalışmaları üretmelerine etkisi nedir?
6. Kolaj etkinlik izlencesinin modern resim bağlamında görsel sanatlar öğretmen adaylarında kalıcı (izli) öğrenmeye etkisi nedir?

1.3. Önem

Görsel sanatlar öğretmen adaylarının kolajla modern resme öykünen yapıtlar ortaya koyabilmeleri için öncelikle modern resmin düşünsel ve biçimsel boyutları hakkında farkındalık sahibi olması gerekmektedir. Çünkü kolaj modern resmin düşünsel yapısının etkilediği biçimsellik bağlamında ele alınmalıdır.

Öğrencilerin modern resme öykünen yapıtlar ortaya koyması için kolaj önemli bir tekniktir. Bu teknik, modern resimle düşünsel ve biçimsel bağlarından ötürü modern resme yönelik farkındalığın artması için etkili bir yoldur. Bundan ötürü kolajın biçimsel yapısı, uygulama yöntemleri ve modern resim ile düşünsel ilişkisi öğrenciler tarafından iyi özümlemelidir.

Sanat akımlarının ortaya çıkmasında önemli bir boyut olan toplumsal temeller, modern resim uygulaması yapan öğrenciler için modernizmin düşünsel temellerine yönelik farkındalıklarının artması çerçevesinde önem arz etmektedir. Bundan ötürü modern sanatın toplumsal temellerinin öğrencilere öğretilmesine önem verilmiş, bu konuda farkındalıklarının artmasına çalışılmıştır.

Tüm bu bilgi aktarımlarının temel amacı öğrenenlerin ortaya bir sanatsal üretim koymalarıdır. Öğrenenlerin uygulama öncesi, uygulama sırasında ve sonunda ortaya koyacakları çalışmaların izlenmesi ve değerlendirilmesi çalışmanın ana omurgasını oluşturmaktadır. Bu yolla öğrencilerin etkinlik boyunca modern resme öykünme becerilerinin değişimi gözlenecektir.

Öğrenciler, uygulama sonunda, uygulama hakkındaki düşüncelerini belirtmeleri, çalışmanın öğrenciler üzerindeki etkisi, olumlu yanlarının ve eksikliklerinin belirlenmesi açısından önemlidir. Bunun yanı sıra çalışmanın kalıcılığı için de uygulamadan sonra bir

çalışma yaptırılmış ve sonuçlar DPA ile ortaya çıkarılmıştır. Bu uygulama, etkinlik programında öğrencilerin edindiği kazanımların kalıcılık durumunu ortaya koyması açısından önemlidir.

Bu çalışmanın, görsel sanatlar öğretmen adaylarına, modern resme öykünmenin kolaj temelli yolunu tanıtmaya ve uygulama anlamında alanyazına ve sanat eğitimi veren yükseköğretim kurumlarına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.4. Sınırlılıklar

Bu araştırmada elde edilecek bulgular;

1. Bu çalışmada kullanılmak üzere hazırlanan eğitim programı, Picasso ve Kurt Schwitters'in kolaj üzerine modern resim uygulamalarıyla,
2. Çalışma grubu açısından, 2016 – 2017 eğitim öğretim yılı, bir devlet üniversitesinin eğitim fakültesi güzel sanatlar eğitimi bölümü resim – iş öğretmenliği anabilim dalı anasanat atölye 3. sınıf 11 öğrenci ile,
3. Bu çalışmada elde edilen veriler, öğrencilerle yapılan görüşmelerin içeriği, öğrenci günlükleri, haftalık ders değerlendirme formu, program değerlendirme formu ve DPA'nın ölçmüş olduğu kapsam ile sınırlıdır.

1.5. Sayıtlar

Tez çalışması aşağıdaki sayıtları (varsayımları) kabul etmektedir:

1. Çalışma grubunun, kolaj konusunda temel bilgilere sahip olduğu,
2. Çalışma grubunun, program planındaki derslere dayalı olarak, araştırmada kullanılan veri toplama araçlarında yer alan formlarda duygularını içten ve samimi bir biçimde yazdıkları varsayılmaktadır.

1.6. Tanımlar

Asamblaj: Asamblaj, gündelik nesnelerin bir araya getirilip, kompozisyon oluşturulmasıdır (Assemblage, 2011). Robert Rauschenberg, bu tekniği, temiz, sulu renkli boya içine batırılmış hiç kullanılmamış fırçayı, buna yabancı olan eski şilte, telsiz seti ve fotoğraflar gibi nesnelere tuval üzerine yapıştırarak Amerikan öncü sanatına

sokmuştur. Onun bu nesnelere bir araya getirme anlayışına “assemblage” denilmiştir (Turani, 1995, s.101).

Dekolaj: Dekolaj, kolajın tersi anlamına gelmektedir. Duvara üst üste yapıştırılan afişlerin yırtılmasıyla ortaya çıkan kompozisyonudur (D collage, 2017).

Dekupaj: Dekupaj, ahşap, metal ya da cam yüzeyde boyayla benzeşim yapmak için, kesikleri kesip yapıştırma sanatıdır. Genel uygulaması, kesilen resimlerin bir yüzey üzerinde düzenlenmesi biçimindedir (Decupage, 2011).

Fotomontaj: Bir konu üzerindeki eksik bölümleri tamamlamak veya daha çok konuyu bir araya toplamak için birkaç fotoğrafın birleştirilmesi (Fotomontaj, t. y.).

Kolaj: Kumaş, tahta, tuval vb. malzemelerle yapılan, kâğıt veya kartona yapıştırılan resim, kesyap (Kolaj, t. y.).

BÖLÜM II: ALAN YAZIN

Bu bölümde modern sözcüğünün etimolojik anlamı, türetildiği sözcükler anlatılmış, bunun yanında modern resmin düşünsel ve biçimsel temelleri açıklanmıştır. Daha sonra kolaj ve ilişkili kavramlara değinildikten sonra modern resim ve kolajın biçimsel ve düşünsel ilişkisine değinilmiştir.

2.1. Modern Resmin Düşünsel ve Biçimsel Temelleri

Modern, Fransızca *moderne* sözcüğünden dilimize girmiştir. *Moderne*, Latince “adaba uygun, ölçülü, çağa göre” anlamına gelen *modernus* sözcüğünden türemiştir. *Modernus* ise yine Latince “tarz, usül, ölçü” anlamına gelen *modus* kelimesinden türemiştir. Kökeni Latinceye dayanan *modern* sözcüğü Türkçede çağa uygun anlamına gelen *çağcıl* kelimesi ile ifade edilmektedir (Modern, t. y.). Genel anlamda *çağdaş* sözcüğü ile karıştırılan *modern* sözcüğünü aslında *çağcıl* sözcüğü karşılamaktadır.

Modernizm, geleneksel olanı yeni olana tabi kılma tavrı, yerleşik ve alışılmış olanı, yeni ortaya çıkana uydurma eğilimi ya da düşüncesi olarak tanımlanabilir. Modernleşme, toplumun eski ya da geleneksel olandan yeni olana doğru toplumsal, ekonomik ve teknolojik değişmesini ifade eder (Cevizci, 2015, s. 305). Samir Amin’e (1931 –) göre de modernite en temel anlamda “gelenekten kopuş” anlamına gelmekte ve “insanların bireysel ve kolektif olarak kendi tarihlerini yaptıkları ilkesine dayanır” (Amin’den aktaran Helvacıoğlu, 2017, s.10). Modernlik, insanı doğayla, mikrokozmosu makrokozmosla bütünleştiren ve bedenle ruhun, insanı dünyasıyla aşkınlığın tüm ikiliklerini reddeden, usçu dünya imgesinin oluşturulmasıdır (Tourine, 2007, s. 44). Modernle ilişkili olan tüm bu kavramların temelinde geleneksel tutucu anlayıştan kopma düşüncesi yatmaktadır.

Endüstri Çağı’na koşut olan ve onu kucaklayan bir dünya görüşü olan modernizmin kökeni XVII. ve XVIII. yüzyıl düşüncesinde (aydınlanma) bulunan demokrasi, usçuluk ve hümanizm düşüncelerine dayanmaktadır. Bu düşünceleri temel alan modernizm XIX. yüzyıl Sanayi Devrimi ile ortaya çıkmış ve XX. yüzyılın son çeyreğine kadar varlığını sürdürmüştür (Fineberg, 2014, s. 16). Bu çağın düşüncesi temel olarak bilimi almaktadır.

Modernizm ile ilişkili olan modern resme değinmeden önce modernizm ile modern sanat arasındaki önemli bir ayrıntıya değinmekte yarar var: Modernizm ile modern sanat basitçe eşitlenemez. Modernizm, bir yandan modern sanat uygulamasıyla ilişkili fikir açısından bağımsız değerler yığınına, diğer yandan sanatta “modern”in eleştirel temsilinin belli bir biçimine karşılık gelir (Harrison ve Wood, 2011, s. 22). Bu bağlamda; modern resmin “gelenekten kopuş” ilkesi temelinde bilimsel veriler ışığında, yer yer modern toplum yapısını eleştiren, gerçekliği yansıtmaya ilkesi çerçevesinde biçimlendiği söylenebilir.

Modern resmin Rönesans’tan sonra en önemli sanatsal devrim olduğu söylenmektedir (Nash, 1974, s. 4). Modern resimler incelendiğinde onların mantıklarının belirlenmesi için değişik etkenler göz önünde bulundurulmalıdır; bu oldukça zor bir iştir. Araştırmacılar bundan dolayı incelemelerinde bu işin güçlüğüne gördüklerinden “modern”i dar ya da geniş anlamda ele almak durumunda kalmışlardır. Bu bağlamda Leopold Zahn’a göre “modern”i geniş anlamda belirleyen kişi İngiliz yazar Herbert Read (1893 – 1968) olmuştur. Read’a göre “modern” terimi anti akademik anlamına gelmektedir. Modern resmin başlangıcı da tartışmalı bir konudur. Örneğin modern resmin başlama tarihleri şöyle sıralanabilir: Deniz ressamı Eugene Boudin’in (1824 – 1898) resmin esaslarını Claude Monet’ye (1840 – 1926) öğrettiği 1858; Reddedilenler Salonu’nun kurulduğu 1863; modern sanat anlamında ele alacak olursak; Eiffel’in kendi adını taşıyan kulesini ve Cottancin’in Paris Dünya Fuarı için yaptığı Makine Sarayı’nı ve Henry Bergson’un “*Essais Sur Les Donnees Immediates De La Conscience*” adlı kitabında sezginin ve usçuluk karşıtlığının felsefi açıklamasını yaptığı 1889 yılı (Cauquelin, 2016, s. 42; Zahne’den aktaran Turani, 1999, s.11 – 12). Bunların dışında Andre Malraux (1901 – 1976), modern resim için kişiler açısından başlangıç noktasını Francisco Goya (1746 – 1828) ve Edouard Manet’ye (1832 – 1883) dayandırmıştır. Bunun nedeni kesiksiz çizgi geleneğini kırmalarıdır (Malraux’dan aktaran Turani, 1999, s.12). Ayrıca modern resmi Paul Cezanne’a (1839 – 1906) dayandıranlar da bulunmaktadır. Bunun nedeni Cezanne’ın modern resmin çok önemli iki figürü olan Pablo Picasso (1881 – 1973) ve Georges Braque’ı (1882 – 1963) biçimsel ve düşünsel yönden etkilemesidir (Langui’den aktaran Turani, 1999, s.12). Modern resmin sonu ise Arthur Danto’ya (1924 – 2013) göre 1960’ların başlarında son bulmuştur. Pop sanat, minimalizm ve kavramsal sanat gibi akımlar modern resmin sonunu işaret eder (Danto, 2014, s. 116). Bu söylemler belirli bir

uzlaşa sağlayamasalar da modern resim genel kabule göre izlenimcilik akımı ile postmodernizme kadarki dönemi kapsar denilebilir.

Modern resim biçimsel açıdan, düşünsel ve isellige hizmet edecek, kavramı güçlendirecek biçimde tasarımlar olarak ifade edilebilir. Düşünsel açıdan ise genel olarak insanın içselliğinin ve zihinselliğinin ürünü olan kavramı, zihinselliği, zgr olanaklarla yansıtma temelli olduğu söylenebilir. Bilimsel gelişmeler bu bağlamda sanatta yansıtılmaktadır. Ancak sanatçıların doğrudan bilimsel yayınları takip edip, çıkardıkları sonuçları resme aktardıkları söylenemez. Bilimsel etki daha çok sezgisel ilerlemiştir (Berger, 1999, s. 77). Ancak sezgisel de olsa bilimsel etki modern resmin önemli bir bileşenidir denilebilir.

2.1.1. Modern Resmin Düşünsel Temelleri

Modern resimin düşünsel temellerini Sanayi Devrimi'ne dayandırmak olanaklıdır. Sanayi Devrimi'ni etkileyen toplumsal ve ekonomik dönüşümün merkezinde fabrikaların toplu üretim düzeni, sanatı da bu gelişmelerin kaçınılmaz olarak etkisi altında bıraktı. Sanayi Devrimi ile birlikte sanat yapıtlarında görülen biçimin düzenliliği, ussallaştırma, yapıtı onu yaratandan koparma eğilimi XX. yüzyıl sanatının başlıca özelliklerindedir (Lucie-Smith, 2004, s. 17). Felsefi anlamda modernizmin düşünsel temelleri yararcılık, grngbilim, mantıksal olguculuk temelli iken idealizm modernizme girmez (Everdell, 2007, s. 23). Ancak modern resim bütünüyle modernist felsefe ve ideolojinin yansımasıdır diyemeyiz. Estetik anlamda modernizmin ekirdeği Alman romantiklerin toplumsal modernizasyona, usuluğa, endüstrileşmeye ve modern yaşamın getirdiği yeni anlayışlara karşı duran bir felsefedir (Artun, 2015, s. 25). Bu bağlamda modern resim büyük oranda, modern düzenin getirdiği anlayışlara ve yaşayışlara eleştirel bir yaklaşım geliştirmektedir denilebilir.

Modern ressam tipi de eleştireliliği ve sorgulayıcılığı bünyesinde barındırmaktadır. Charles Baudelaire'in (1821 – 1867) yarattığı *Dandy* tiplemesi modern ressam tipini ve karakterini bizlere göstermektedir. *Dandy*, güzellik fikrini kendi kişiliği içinde geliştiren, tutkularını tatmin eden ve düşünen, muhalif, sorgulayan ve bayağılıkla savaşan bir karakterdir. Bu karakter, modernizmin getirdiği olumsuzluklara karşı savaşıma girişen ve

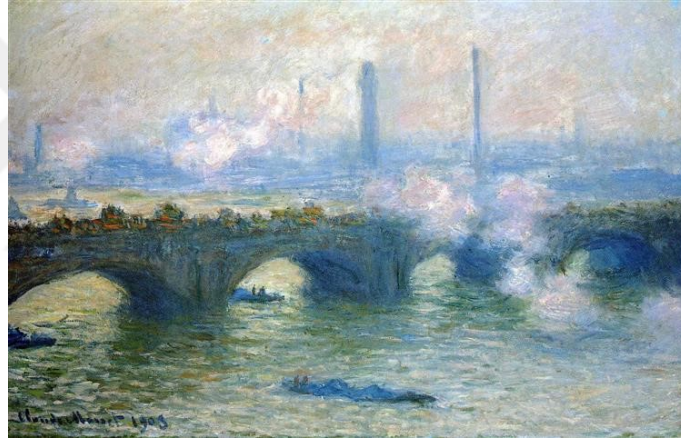
dayatmaları reddeden bir aydın tipidir (Baudelaire, 2003, ss. 233 – 235). Bu tipten modern resme etkisi; çarpık düzeni eleştiren, yaratıcılığa ve yeniliğe önem veren ressamların ürettiği sorgulayıcı yapıtların ortaya çıkmasına yardımcı olmuştur.

Modern resmin zihinsel ve öncü yapısının aksine, klasik sanat kabaca nesnelere kendisini sanat nesnesi sayıyordu. Yani klasik sanatta *mimesis* egemendi. Oysa izlenimciliğin ilgisi nesneye değil; nesneden gelen ışık ve renk duyularına dayanmaktaydı. İzlenimcilik sonrası süregelen modern resim akımlarında ressamları yönelten düşünce; varlığın dışavurumlardan ortaya çıktığı düşüncesidir. İzlenim ve dışavurum, birbirine karşıt iki varlık dünyasının kuşatıcı ifadesidir: izlenim dış dünyanın, dışavurum iç dünyanın. Bunun sonucu olarak izlenimcilik bir doğalcılık halinde biçimlenirken, dışavurumcu anlayış; yani izlenimcilik sonrası modern sanat akımları, idealizm halinde biçimlenir (Tunalı, 2010, s. 170 – 173). Ancak her iki eğilim de varlığın gerçeklik boyutunu yansıtmaya çabasıdır.

Modern resmin özünde varlığın özünün araştırılması ve görselleştirilmesi çabası vardır. İki ana akıma ayrılır: olgucu akımlar ve dışavurumcu akımlar. Olguculuktan etkilenen en bilinen resim akımı izlenimciliktir. İzlenimcilik varlığı duyular birleşimi olarak görür. Dışavurumcu anlayış temelli akımlar ise fizikötesidir; soyutlayıcı akımlar ve gerçeküstücü akımlar olmak üzere kendi içinde ikiye ayrılır. Vincent van Gogh (1853 – 1890) ile başlayan görüngüden kurtulma hareketi kübizm akımında gerçek amacına ulaşır: varlığın mantıksal özüne inme. Geometrik ve kübik soyutlayıcı akımlar, varlığı geometrik - mantıksal biçimler olarak görürler. Usdışı akımlar ise – gerçeküstüçülük gibi – varlığı saçma, usdışı biçimlerde ararlar (Tunalı, 2010, ss. 172 – 179). Bu ifadelerden sonra tek tek düşünürlerin modern resme etkileri incelenebilir.

Platon'un (M.Ö. 427 – M.Ö. 347) resim ile ilgili görüşleri, modern düşünürler dışında, modern resmi de etkilemiştir. Platon *Devlet* adlı yapıtında benzetme sanatını “gölgelerin gölgesi” olduğunu ifade ederek gerçekten uzak kaldığını belirtmiştir (Platon, 2001, 598b-c) Platon bilginin kavramlarla elde edilebileceğini savunmaktadır (Cömert, 2013, s. 46). Bu bağlamda idealizmden etkilenen modern ressamlar gerçekliği benzetmede değil kavramsallıkta aramışlardır.

David Hume (1711 – 1776), deneyimciliğin yol açtığı güçlük ya da sorunsallarla uğraşmak suretiyle modern düşün dünyasına çok önemli katkılarda bulunmuş İngiliz düşünürüdür (Cevizci, 2015, s. 214). Felsefesi fizikötesine karşı eleştiri temellidir (Weber, 2015, s. 312). Olgucu felsefenin oluşmasında önemli bir yeri olan “izlenim” kavramını felsefi literatüre etkili bir biçimde kazandıran İskoç Filozof David Hume’un bilgilimsel bu görüşleri; kendisinden sonra ortaya çıkacak olan izlenimcilik akımını derinden etkilemiştir. İzlenim (*impression*) kavramı, felsefede ilk olarak David Hume ile önem kazanmıştır. Hume, izlenim kavramını, bilginin en temel ve en özgün taşıyıcısı olarak anlamaktadır. Bilincimizi ve tasavvurlarımızı; izlenimlerimiz, duyumlarımız oluşturur. Ancak bu duyumlar salt duyu organlarımız ile duyumsadıklarımız değil; aynı zamanda iç duyumuz yani psikolojik içeriklerimizdir (Tunalı, 2008, ss. 15 – 16).

Resim: 1. Claude Monet, Waterloo Köprüsü, 1903. Tuval Üzerine Yağlıboya, 65.1 x 100 cm. (<https://www.wikiart.org/en/claude-monet/waterloo-bridge-london-1>)

Claude Monet’in (1840 – 1926), 1903 tarihli, Waterloo Köprüsü adlı yapıtında da David Hume ve Ernst Mach (1838 – 1916) felsefesinin etkilerini görmek olanaklıdır. Resim, sanatçının duyumsadığı köprü manzarasını, anlık duyumlar biresimi olarak tinsellik süzgecinden geçirerek tuale aktarmasına dayanır. Sanatçı gerçekliği bütünüyle olguculukta aramıştır (Bkz: Resim: 1).

Modern resmi etkileyen ilk düşünürlerden birisi de Alman edebiyatçı, doğabilimci, politikacı ve ressam Johann Wolfgang von Goethe’dir (1749 – 1832). Goethe, sanatı doğadan kopararak tanımlar. Doğanın canlı organizmalar ürettiğini

vurgulayarak, sanatın da güzel yapıtlar ortaya koyduğunu belirtmiştir. Ona göre doğa sanatçıya esin verebilir ancak sanatın kendi kuralları olmalıdır. Bu biçimde doğa yasaları ile sanatın kuralları birbirlerinden ayrılır (Coşkun, 2005, s. 9). Bu bağlamda Goethe'nin bu görüşlerinin modern sanatın özgürlüğünü ve yaratıcılığını beslediğini ifade edebiliriz.

Modern dönem ressamaları, izlenimcilik akımından sonra iç dünyalarına dönüş eğilimi göstermişlerdir. Bu eğilimin, Sanayi Devrimi sonrası ortaya çıkan üretim ilişkileri ve savaşların sonucunda, insanların ve özellikle ressamların düşün dünyasına yönelmeleri biçiminde ortaya çıktığı söylenebilir. Bu dönemin resim dünyasını derinden etkileyen düşünce akımı Alman idealizmidir.

Düşünce tarihinin en önemli figürlerinden olan Alman idealist filozof Kant, düşün dizgesinde ağırlıkla bilgi ve ahlak konuları üzerine eğilmiştir. Ona göre bilgimizin nesnelere uymasıyla ilgili geleneksel kabul geçersizdir: Nesnelere bilgimize ya da zihinsel yapımıza uymak zorundadırlar. Kant kavramın deneyim ve bilginin önkoşulu olduğunu savunmuştur (Cevizci, 2015, s. 248). Kant, kavrayışımızdaki bir şeyi zorunlu ve evrensel olarak geçerli olduğunu bir veri olarak, sorgulamadan benimser. Bunun böyle olup olmadığını değil, bunun nasıl olduğunu sorgular (Skirbekk ve Gilje, 2014, s. 355). Kant'a göre estetik, kuramsal felsefe ile pratik felsefe alanları arasında bağdaştırıcı görevi gören özerk bir alandır. Yazdığı, Yargı Gücünün Eleştirisi adlı yapıtında modern estetiğin temellerini atmıştır. Kant'a göre güzel, nitelik bakımından hoşça giden, nicelik bakımından herkesin hoşuna giden, ilişki bakımından her türlü ilgi ve kavramdan ayrı olarak hoşça giden, yön bakımından zorunlu olarak hoşça giden şeydir. Kısaca güzellik, anlama ve imgelem gücünün birbirleriyle oynadıkları özgür oyundur (İnam, 2012, s. 106). Kant'a göre sanat, özgürlük yoluyla üretme, yani tavır alışların temeline usu yerleştiren istenç yoluyla üretmedir (Kant'tan aktaran Albayrak, 2012, s.240). Kavramın deneyim ve bilginin ön koşulu olması ilkesi, modern sanat yapıtlarının önemli bir bölümünün özünü oluşturur: kavramı yansıtmak, kavram ressamlığı. Ancak Kant'ın estetik ile ilgili görüşleri kavram ile açıklanamaz. Güzellik kavramdan bağımsızdır. Kant'ın deneyim ve bilgi ile ilgili görüşleri modern ressamlar tarafından, değişen sanat anlayışları çerçevesinde sanata uyarlanmıştır denilebilir.

Kant'ın düşüncesine göre, eğer insanın zihinsel yapısı başka türlü olsa idi; doğayı başka türlü bilecekti. Bu düşünce, bireşimci (sentetik) kübizm sanatçılarını düşünsel yönden etkilemiştir. Bireşimci kübizmde de zihnin oluşturduğu soyut biçimlerden doğaya gidiş söz konusudur. Soyut düşünsel yapı doğa biçimlerini belirlemektedir. Bu da Kant'ın mekân ve kompozisyon olgusunun zihinsel şey olduğu düşüncesi ile uyumaktadır (Hegel, 2011, s. 8; Tunalı, 2008, s. 172). Sanatçıları “deha” olarak niteleyen Kant, onların şeylerin gizlerini algılanabilir düzeye indirebilen kişiler olduğunu ifade etmiştir (Timuçin, 1998, s. 69). Bu düşünceye ve biçime göre ussal yapılar doğadan üstün tutularak, zihinsel gerçeklik yansıtılmaya çalışılmaktadır.

Kant ile birlikte diğer Alman idealist filozoflar da modern sanatı, özellikle kübizmi etkilemişlerdir. Duyularla algılanan dünyanın küçümsenip kavramsal dünyanın yansıtılması düşüncesini Alman idealist düşünce sistemi önemli ölçüde etkilemiştir. Kübist ressamların Alman idealist düşünceden etkilendiğini gösteren önemli bir yapıt, Georges Braque'ın (1882 – 1963) 1909 – 1910 tarihleri arasında yaptığı Mandora adlı çalışmadır (Bkz: Resim: 2). Çalışmada yapılan çalgı, birçok açıdan resmedilmiştir. Bu anlayışın temeli, duyuların yanıltıcı olduğu, bu bağlamda duyularla algıladığımız dünyanın gerçekliği yansıtmadığı düşüncesidir. Söz konusu çalgı da duyuların algıladığı çerçevede değil, zihnin algıladığı çerçevede bilinen perspektif kuralları aşılarak, tek bakış açısı kırılarak, yansıtılmıştır.

Resim: 2. Georges Braque, Mandora, 1909 - 1910. Tuval Üzerine Yağlıboya, 711 x 559 mm. (<http://www.tate.org.uk/art/artworks/braque-mandora-t00833>)

İdealist filozofların görüşleriyle estetik konusunda yakın görüşleri okunabilen Fransız filozof Theodore Jouffroy'un (1796 – 1842) estetik ile ilgili görüşleri “Estetik Dersleri (*Cours d'Esthétique*)” adlı yapıtta toplanmıştır. Söz konusu düşünürün estetik ile ilgili görüşleri idealist filozofların sanat ile ilgili görüşleri ile tutarlılığı, kavram ressamlığının önemi konusunda öne sürülebilir.

Jouffroy'a göre, bir şeyin bizde uyandırdığı haz, yenilik, alışkanlık, düzen, orantı, birlik ve çeşitlilik kavramları güzelin ilkeleri değildir ancak onun bünyesinde bulunabilirler. Bunların yanında fikirlerin çağrışımı da güzelin ilkesi değildir ancak sanatçı bu kavramı dikkate almak zorundadır. Fikirlerin çağrışımından hareket eden Jouffroy, bu yolla simgenin incelenmesine geçer. Sonunda kendi estetik dizgesini kurar. Bu estetik dizge iki unsura dayanmaktadır: simge ve sempati. Bu dizgeye göre her nesne ve düşünce bir noktaya kadar simgedir. Her şey bizde görmediğimiz şeyin fikrini uyandırmaktadır; o halde her şey simgedir. Her varlığın, her nesnenin arkasında ruh ve kuvvet vardır. Simge bu görünmez kuvveti açık veya belirsiz bir biçimde ifade eder. Algıladıklarımız, kuvvetin sonucu olduğundan, onun ifadesidir. Güzelliğin ilkesini de ifadede aramamız gerekmektedir. Ancak madde kuvveti sarıp gizlemektedir. Sanatçı, varlıkların özdekselliği (maddiliği) içinde gizli kalan görünmeyeni sempati ile yani doğa andırışıyla (analojisiyle) kavrayabilir. Yani sanatçı simgeler arasındaki kuvvetle kaynaşıp onu ifade edecektir. Bu etkinliğin sonucunda ortaya çıkan sanat yapıtı kuvvetin, görülmeyenin simgelerle ifade edilışıdır. Örneğin bir adamın cimri olduğunu sanatçı cimriliğin tüm özellikleri, alışkanlıkları içinde betimleyecektir. Cimriliğin özünü yapıtında yansıtacaktır (Yetkin, 1972, ss.186 – 189). Jouffroy'ın görüşleri, doğanın gizlediği ve bizim yalnızca çağrışımlarla sezindiğimiz gerçekliği sanatın yansıtma ödevi olduğunu ortaya koymaktadır.

Resim: 3. Pablo Picasso, Kız ve Mandolin, 1910. Tuval Üzerine Yağlıboya, 73.6 x 100.3 cm. (<https://www.wikiart.org/en/pablo-picasso/girl-with-mandolin-fanny-tellier-1910>)

Pablo Picasso'nun 1910 tarihli, Kız ve Mandolin adlı yapıtı Jouffroy'un estetiği bağlamında değerlendirilebilir. Bu yapıtta da Jouffroy'un belirttiği “doğanın gizlediğini açığa çıkarma” ilkesi görülebilir. Resimde kız ve mandolinin kavramsal özü bağlamında yansıtılmaya çalışıldığı söylenebilir (Bkz: Resim: 3).

Alman idealist filozoflardan Hegel'den etkilenen Alman filozof Karl Marks'ın (1818 – 1883) Friedrich Engels (1820 – 1895) ile birlikte yazdıkları “Komünist Manifesto”; Modern Sanat'ın kavranmasına yardımcı olacak metinlerdendir. Modernizm Dönemi'nde yapıt üreten sanatçıların bu metinden çıkardıkları görüşlerden biri; sanatın mutlak bir şey olmadığı, aslında toplumsal ilişkilerin bir ürünü olduğu ve toplumu değiştirebilecek bir biçimde şekillendirilebileceğidir (Lucie-Smith, 2004, s.18). Bu görüş, diyalektik materyalizmin bilgi kuramı ile tutarlıdır. Bu görüşe göre bilgi, doğanın diyalektiği ile, usun diyalektiğinin etkileşimi sonucu oluşur. Çelişki kaçınılmaz olduğundan hiçbir bilgi mutlak değildir. Sürekli daha doğruya gidilir ancak, doğruya tam olarak ulaşılamaz (Sönmez, 2014, s. 139). Bu bağlamda sanatın Marksçı bakış açısına göre toplumsal bağlarından koparılamayacağı ve sürekli bir evrim içinde olduğu öne sürülebilir.

Modern sanatı Marks dışında etkileyen bir diğerk önemli düşünür modern estetik düşünürlerinin en önemlilerinden biri olan Fransız şair Charles Baudelaire'dir (1821 – 1867). Baudelaire, ressam Constantin Guys'e (1805 – 1892) adadığı Modern Hayatın Ressamı başlıklı uzun makalesiyle moderniteyi tanımlamıştır: Modernite, bir yarısı sonsuz ve değışmez olan sanatın, gelip geçici, ele avuca sığmaz, koşullara bağılı olan diğerk yarısıdır. Özgünlüğümüzün ise, neredeyse tamamı, içinde yaşadığımız zamanın, algılarımız üzerinde bıraktığı izden kaynaklandığını savunmuştur (Baudelaire, 2004, ss.214 – 217). Düşünürün bu sözleri, sanatın aslında içinde bulunduğu çağın koşulları tarafından oluşturulduğunu öne sürmektedir.

Olgucu, idealist ve Marksçı düşünürlerin yanında; modern sanatın dışavurumcu akımına etkisi olduğu savunulabilen Rus yazar olan Lev Nikolayeviç Tolstoy (1828 – 1910), sanatın özünün duygu aktarımı olduğu görüşünü öne sürmüştür. Tolstoy'a göre gerçek anlamda iyi sanat yapıtı topluma olumlu duygular aktarmalıdır (Tolstoy, 2013, ss. 191 – 193). Bu ifadeleriyle Tolstoy'un sanatı olumlu duygular aktaran bir araç olarak gördüğü söylenebilir.

Resim: 4. Vincent van Gogh, Ayakkabılar, 1886. Tuval Üzerine Yağılıboya, 37.5 x 45 cm. (<https://www.wikiart.org/en/vincent-van-gogh/a-pair-of-shoes-1886>)

Vincent van Gogh'un, Ayakkabılar adlı ard-izlenimci yapıtı dışavurumcu etkiler taşımaktadır. Tolstoy'un sanatın duyguların aktarımıdır görüşüne uyan bu yapıtın, bu bağlamda Tolstoy etkileri taşıdığı öne sürülebilir (Bkz: Resim: 4).

Modern ressamalara yeni ufuklar açan bir diğer kişi, Fransız ressam Paul Cézanne'dır (1839 – 1906). Cézanne, ürettikleri ile modern resmi derinden etkilemiştir. Öğrencisi Emile Bernard'a yazdığı "Doğayı, silindir, koni ve küre gibi ele al ve bütünü öyle doğru bir perspektif içine koy ki, bir nesnenin, bir düzlemin her yanı bir merkez noktasına götürsün" sözleri yapıtlarında doğanın duyusalıktan düşünselliğe doğru bir yol aldığını bize göstermektedir. Artık doğa duyusal değil, kurgusal – düşünseldir. Yapıtlara doğanın anlamı yansır. Bu anlam düşüncede somutlaşır. Böyle bir anlamın varlığı haline gelen sanat da duyusal doğanın karşıtı bir konuma yerleşir. Cézanne'ın sarf ettiği şu anısal söz modern sanata ve kübist sanata derinden işlemiştir: "Sanat doğaya koşut olan bir armonidir" (Bernard, 2001, ss. 55 – 56; Tunalı, 2008, ss. 123 – 124).

Resim: 5. Paul Cézanne, Bibemus Quarry, 1900. Tuval Üzerine Yağlıboya, 81 x 65 cm, Folkwang Müzesi, Essen, Almanya. (<https://www.wikiart.org/en/paul-cezanne/bibemus-quarry>)

Cézanne'ın 1900 tarihli, Bibemus Quarry adlı yapıtının, onun sanat ile ilgili düşüncesini görsel açıdan yansıttığı söylenebilir. Yapıtta göze çarpan ilk şeyin doğayı yeniden kurgulamak olduğu görülmektedir. Cézanne'ın doğayı yeniden kurgulama

temelli anlayışı, başta kübist ressamlar olmak üzere, bir çok modern ressamı etkilediği ifade edilebilir (Bkz: Resim: 5).

Alman filozof Friedrich Wilhelm Nietzsche (1844 – 1900)'nin 1872'de yayımlanan ilk yapıtı “Tragedyanın Doğuşu”nun modern dönem ressamları üzerinde etkisi olduğu söylenebilir. Bu kitapta Nietzsche, Antik Yunan kültüründe Dionysosçu öğenin varlığını vurgulamıştır (Dionysos şarap tanrısı olduğundan tüm sarhoşlukların simgesidir). Nietzsche bu sıfatı tüm insani kuralları aşan çılgın bir itkiye atfetmiş; sanatçılar da bundan, aşırılığın, adil olan ölçülülüğün terk edilmesi sonucunu çıkarmışlardır (Lucie-Smith, 2004, s.19). Bu bağlamda Nietzsche'nin modern ressamların resimlerinin biçimsel açıdan doğalcı anlayıştan ayrılmasına etkisi olduğu ifade edilebilir.

Nietzsche, yücenin “korkunç olanın sanatkârane fethi” olduğunu söylediği kuramıyla modernist eğilimlerin biçimleri bozmaya yönelmesini onaylayarak modern resmin oluşmasına ciddi etki etmiştir. İnsanların sırf kendisi olduğu için sahiplenmeyi arzu ettiklerini düşündüğü güç kavramını idealize eden Nietzsche sanatçıların kibirli hırslarına onay vermiştir. Bunların yanında onun *üstün insan (übermensch)* kavramının doğuştan gelen tanrısal yaratıcılık, form oluşturma işlevini sanatçılar kendileri için uyarlayarak kendilerini böyle görmeye başlamışlardı (Lucie-Smith, 2004, s.19). Yani Nietzsche, sanatçıların özgür ve yaratıcı yönlerine önem vermiştir.

Hiççi görüşleri savunan Nietzsche, politik bir harekete katılmaktan ziyade felsefi bir düzlemde yıkıcılık peşinde koşmuştur. Ona göre sanatçılar sürekli bir yanılsma içinde olduklarından gerçeklik duyguları eksikti. Diğer bir deyişle, dünyayı olduğundan daha güzel göstermeleri onun daha yaşanılabilir bir yer olmasını sağlamaktaydı. Bundan ötürü kurtuluş sanatçı olmaktan geçmekteydi. Onun diğer bir görüşü de her türlü dinsel, ahlaksal, töresel, politik, sanatsal, felsefi vb. değerlerin sonuna kadar sorgulanması ve yıkılmasıydı (Yılmaz, 2006, s. 108). Nietzsche'nin bu görüşleri dadacılığın yıkıcılığına düşünsel altyapı sağlamıştır.

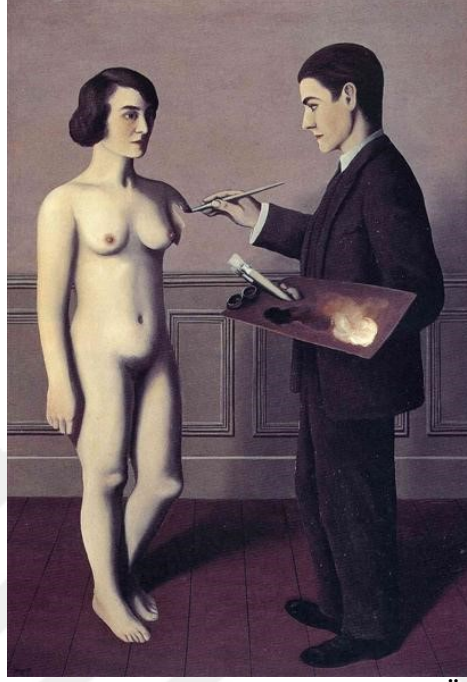
Resim: 6. Kurt Schwitters, Mai 191, 1919. Kolaj, 17.1 x 21.6 cm.
(<https://www.wikiart.org/en/kurt-schwitters/mai-191-1919>)

Kurt Schwitters'ın 1919 tarihli, Mai 191 adlı yapıtı, modern resimdeki geleneğin kırılışını ve yeni anlayışın ulaştığı biçimsel yapıyı bizlere göstermektedir. Bu yeni biçimsel yapının oluşmasında Nietzsche'nin görüşlerinin de payı olduğu söylenebilir (Bkz: Resim: 6).

Modern resmin neredeyse bütününe etkilediği söylenebilen Nietzsche dışında modern resmin gerçeküstücülük akımını özellikle etkileyen Sigmund Schlomo Freud'tan (1856 – 1939) 1899'da yayımlanan Düşlerin Yorumu adlı yapıtı ile başta gerçeküstücüler olmak üzere modernist sanatçıları düşünsel açıdan etkilemiştir. Freud'a göre, "çocukluk döneminden kaynaklanan dilekler, düşlerin oluşumunda vazgeçilemez bir itici güç" idi. Düşler, düşü görenin bilinciyle ayırtında olamayacağı fakat bilinçaltında varlığını sürdüren şeyleri ifade etmekteydi. Freudçu bilinçaltı, modernist birçok sanatçı, özellikle de gerçeküstücüler için önemli bir kavramdı (Lucie-Smith, 2004, ss.19 – 20). Bu bağlamda gerçeküstücü ressamın bilinçaltına yönelmeleri ile psikanaliz arasında ilişki kurulabilir.

Andre Breton'un (1896 – 1966) sanat ile ilgili görüşlerinin psikanalizi temel aldığı söylenebilir. İnsan zihninin yaratıcı yönüne önem veren Breton, yaratıcılığı gündelik

yaşamda öğrendiğimiz olgularla ilişkili şeylerin kısıtladığını düşünüyordu (Breton, 2009, s.7 – 19). Bu bağlamda Breton bilinçaltının sanatsal yaratıcılığı besleyeceğini düşünüyordu.

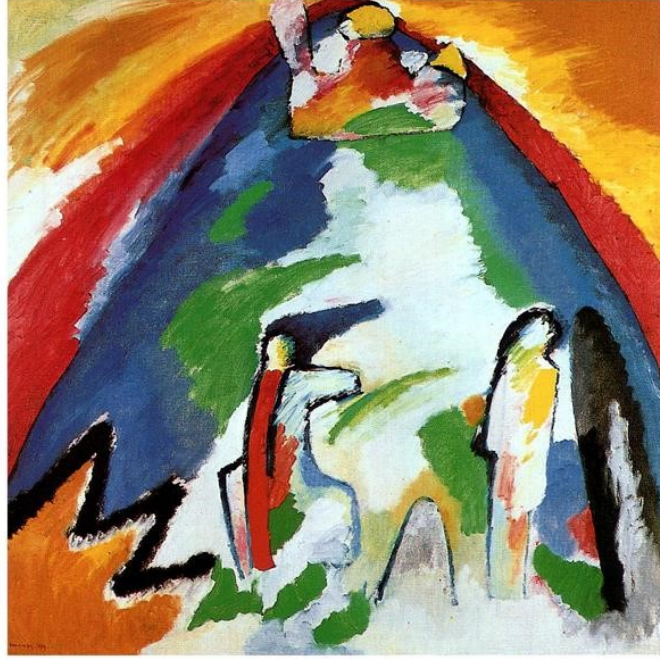

Resim: 7. Rene Magritte, Olanaksız Deneme, 1928. Tuval Üzerine Yağlıboya, 81 x 105.6 cm. (<https://www.wikiart.org/en/rene-magritte/attempting-the-impossible-1928>)

Rene Magritte'ın (1898 – 1967) 1928 tarihli, Olanaksız Deneme adlı yapıtının bilinçaltı olanaksızlıklarını yansıttığı söylenebilir. Gerçeküstücü ressamların bilinçaltına eğilmeleri, bu alana verdikleri önemi gösterir (Bkz: Resim: 7).

Modern resmin özellikle kübizm ve soyut alanlarına etki ettiği söylenebilen bir kişi olan Alman Filozof Edmund Husserl (1858 – 1938) fenomenoloji felsefesinin kurucusudur. Tümel bir felsefe anlayışı olan fenomenoloji, bir bilgi felsefesi, bir varlık felsefesi, bir değer felsefesi olduğu kadar aynı zamanda bir düşünme yöntemidir. Her felsefe anlayışı gibi fenomenolojinin de en önemli sorunu ve çıkış noktası özne – nesnenin ne olduğudur. Nesneyi biz duyularımız aracılığı, görünüşleri ile duyumsarız. Nesnelere salt duyumsamakla ilgili “naif tavır” dediğimiz bu tavırdan sonra “fenomenolojik tavır” ile algıladığımız dünyanın gerçekliğini sorgularız, şüphe duyarız. Duyularımız kimi zaman aldaticı ve hatta eksik veriler bizlere sunabilmektedirler. Mutlak gerçeğin ne

olduğu ile ilgili aklımızı kullanarak çıkarsamalarda bulunmaya çalışırız (Tunalı, 2008, ss.134 – 138). Husserl'in mutlak gerçekliğe duyular dünyasını sorgulayarak, şüphe duyarak; zihinsel tasavvurlarımızla ulaşabileceğimiz düşüncesi Kübizm akımından soyut akımlara kadar birçok modern sanat akımını etkilediği söylenebilir.

Resim: 8. Wassily Kandinsky, Bir Dağ, 1909. Tuval Üzerine Yağlıboya, 109 x 109 cm. (<https://www.wikiart.org/en/wassily-kandinsky/a-mountain-1909>)

Wassily Kandinsky'nin (1866 – 1944) 1909 tarihli, “Bir Dağ” adlı yapıtı söz konusu zihinsel tasavvurları yansıtmaktadır. Duyular dünyasını yadsıyan anlayış ile yapılan yapıt, Husserl'in düşüncesiyle uzlaşmaktadır (Bkz: Resim: 8).

Ressamlığının yanında aynı zamanda sanat kuramcısı olan Kandinsky, Avrupa'da soyut sanatın öncüsüdür. Kandinsky gibi soyut resmin öncüsü olan sanatçıları etkileyen etmenlerin başında simgecilerin (sembolistlerin) olguculuğa ve gerçekçiliğe olan tepkisi gelmektedir. Bu tepki gizemci bir dindarlığın sonucu olarak doğmuştur. O halde Kandinsky anlayışıyla olan soyut sanatın gizemci bir kabullenmenin sonucu olduğu ortaya çıkmaktadır (Farago, 2006, s.182). Bu bağlamda Kandinsky anlayışını temsil eden soyut sanat bütünüyle gizemci ve doğaçlamacı bir anlayışa dayanmaktadır.

Kandinsky'ye göre sanat doğadan üstündür çünkü sanat sanatçının ruhunun kutsal bir esinle yarattığı bir üründür. Müziğin de burada önemli bir yeri vardır. Müziği resim ile özdeşleştiren Kandinsky, her rengi doğru titreşimi yakalamak için müzisyenin dokunduğu tuşa benzetir. Sanatçı şu ya da bu tuşun yardımıyla, insan ruhunun doğru titreşimini çıkarır. O halde formlardaki uyum, insan ruhunun etkili teması ilkelerine dayanması gerekir. Bu ilke “içsel zorunluluk ilkesi” adını alır. Kandinsky ve soyut sanat anlayışı, kozmik yasaların doğanın kabuğunun terk edilerek yansıtılmasıdır. Metafizik nitelikli olan sanat, görüngülerin derin özünü bize yansıtır (Farago, 2006, ss.185 – 188). Kandinsky anlayışındaki soyut resimde bu bağlamda duyuşal dünya bütünüyle terk edilerek yerine gizemli, içsel ve doğaçlamacı bir dünya koyulur.

Wassily Kandinsky'nin 1911 tarihli “Kompozisyon IV” adlı yapıtı, onun sanat ile ilgili görüşlerini açık olarak yansıtmaktadır. Hiçbir bilinen biçime sahip olmayan yapıt, bütünüyle içsel, gizemci ve doğaçlamacı bir kurguya dayanmaktadır.

Resim: 9. Wassily Kandinsky, Kompozisyon IV, 1911. Tuval Üzerine Yağlıboya, 250.5 x 159.5 cm. (<https://www.wikiart.org/en/wassily-kandinsky/composition-iv-1911>)

Bir diğer önemli modern dönem ressamı olan Hollandalı ressam Piet Mondrian (1872 – 1944), de stilj akımının öncülerindendir. Kandinsky gibi ezoterizmden önemli ölçüde etkilenen Mondrian, sanatı mutlak'ın bilgisiyle ilişkili bir deneyim olarak görüp, kozmos ile derin bağlara sahip olduğunu savunur. yeni – Platonculardan etkilenen

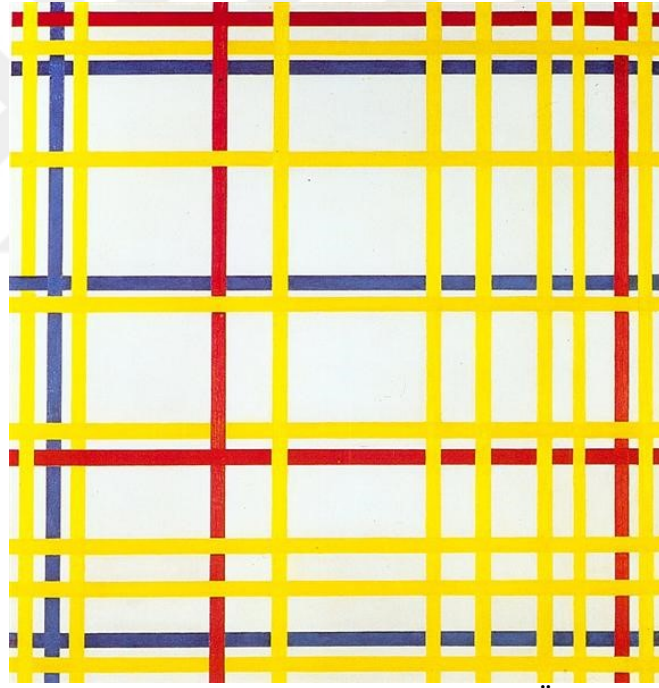
Mondrian doğayı, arkasında mutlak gerçeğin gizlendiği bir görünüm olarak belirler. Mondrian'a göre Modern dönemdeki insanların yaşantısını, doğal şeylerden sıyrılarak, dışsallıktan bunalarak, içsel süreçlere yoğunlaştırmıştır. Modern insanın yaşantısı zihindeki bağımsız yaşantıdır. İnsan zihninin arı temsili olan sanat, arı yani soyut bir estetik biçim içerisinde kendini ifade edecektir. Güzellik ise soyut, kozmik ve evrensel bir duygudur (Farago, 2006, ss. 196 – 197). Mondrianın bu görüşleri genel anlamda modern resmin gerçekliği yansıtmak düşüncesini ve soyutlamacı anlayışın ussal yaklaşımlarını yansıttığı söylenebilir (Bkz: Resim: 9).

Sanatın bilim gibi aksiyomlaştırılmasını savunan Mondrian, resimlerinde evrensel estetiği, sade güzelliği arar. Bunu da sanat yapıtlarında dengeli ilişkilerin doğru betimlemesini (metrik, geometrik ve soyut bilim) yansıtarak gerçekleştirir. Dengeli ilişki aslında tıne özgü olan evrenselin, uyumun ve birliğin en saf temsilidir. Mondrian'a göre; gerçeklik, birlik ve mutlak nesnelere içinde hapsolmuştur. Hapsoldüğü doğal şeylerin içindeki birliği görmenin yolunun dengeli ilişkiler ile olanaklı olduğunu savunur. Bunun için, evrenselin doğrudan ifadesi için Yeni – Plastikizm üç ana plastik araç kullanır: Renk ve Biçim (kendi içinde ikiye ayrılır). Renk kullanımı üç ana rengin karşıtlıklarından oluşan uyuma dayanır. Biçim kullanımı ise istenmeyen anlatımsallıktan arınık olması istenen resimde dik açılı biçimler kullanılmasına ve temel karşıtlık olarak nitelenen dikgen ifadelerle dayanır (Farago, 2006, ss.198 – 199). Gerçekliği arayıp, yansıtmak için Mondrian, görüngüden bağımsız, sade uyum anlayışına önem vermiştir.

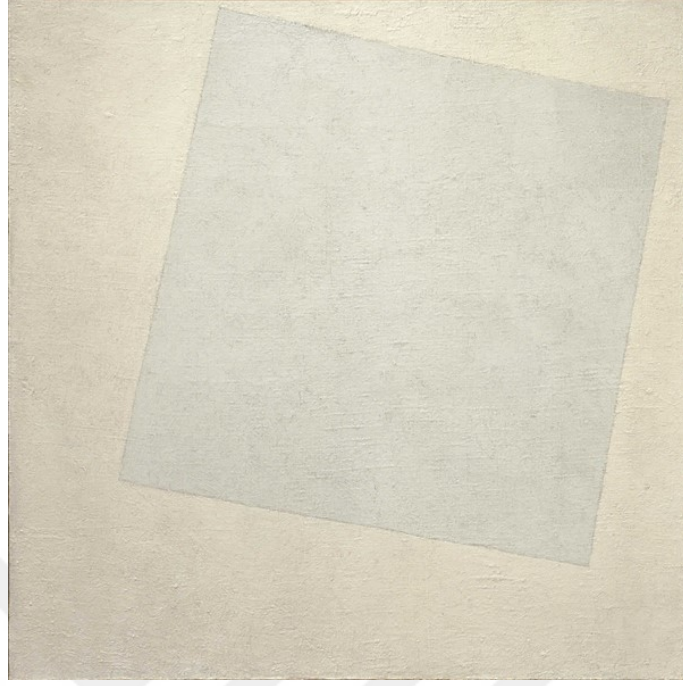
Piet Mondrian'ın 1942 tarihli, New York Kenti I adlı yapıtın bütünüyle ussal gerçekliğe yönelen bir yapıt olduğu görülmektedir (Bkz: Resim: 10). Söz konusu yapıt, renklerin ve biçimlerin mantıksal düzenlemelerine dayanmakta olduğu görülmektedir. Ayrıca, Mondrian'ın yapıtındaki bu düşünce, İngiliz sanat eleştirmeni Arthur Clive Heward Bell'in (1881 – 1964), resim “çizgiler, hacimler, yöneyler ve boşluğun düzenlenmesidir” görüşüyle de uyumaktadır (Carroll, 2012, ss.163 – 164). Bu uyuşmanın ussal düzenleme ilkesi çerçevesinde oluştuğu ifade edilebilir.

Kandinsky gibi ressam ve sanat kuramcısı olan Kazimir Severinoviç Maleviç (1878 – 1935), süprematizm akımının öncüsüdür. Kandinsky ve Mondrian gibi ezoterizmden beslenen Maleviç'e göre gerçek adını verdiğimiz şey, ölçü, ağırlık, mekân,

mutlak ve görelilik gibi kavramlardan uzak olan ve hiçbir zaman biçimsel olarak gösterilmeyecek olan sonsuzluktur. Gerçeklik, bilindiği kadar betimlenebilir. Gerçeklik bilinemez ama bu ebedi “hiç” aynı zamanda vardır. İnsan bilimsel araştırmalar yoluyla bir Şey bulduğunu düşünür ve onun üzerine bir Şey inşa eder. Ancak bir süre sonra inşa ettiği Şeyin temelsiz olduğunun ayırtına varır. Maleviç’e göre, duyuşsal, kavramsal ya da imgeleme dayalı her türlü bilginin düşünceyi hedefinden saptırdığını savunarak somut gerçekliğin cisimsiz zihinsellikte olduğunu savunur. Bu yönüyle Plotinus’a (202 – 270) yakın olan Maleviç, onun varlığa ve düşünceye aşkın olduğunu düşündüğü “bir”e bir Şeyler eklemenin “bir”i sınırlayacağını düşünür (Farago, 2006, ss.215 – 218). Maleviçin bu görüşleri gerçekliği duyularımızla ve hatta zihnimizle kavramanın olanaksız olduğu yönündedir.

Resim: 10. Piet Mondrian, New York Kenti I, 1942. Tuval Üzerine Yağlıboya, 114.2 x 119.3 cm. (<https://www.wikiart.org/en/piet-mondrian/new-york-city-i-1942>)

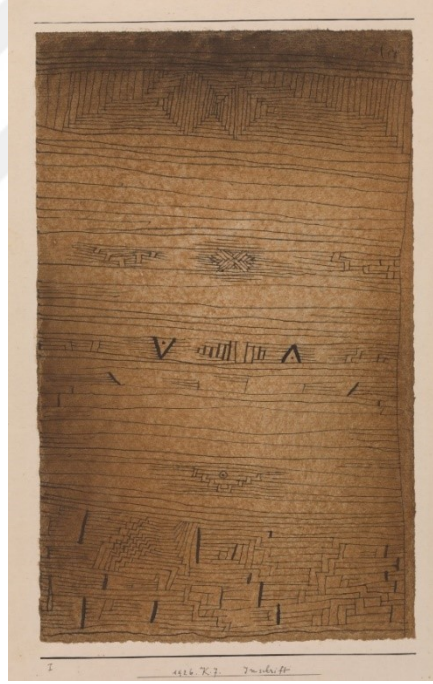

Resim: 11. Kazimir Maleviç, Süprematist Kompozisyon Beyaz Üzerine Beyaz, 1917 - 1918. Tuval Üzerine Yağlıboya, 79.4 x 79.4 cm, Modern Sanatlar Müzesi, New York, ABD. (<https://www.wikiart.org/en/kazimir-malevich/white-square-1917>)

Maleviç'in 1917 – 1918 tarihli, Süprematist Kompozisyon Beyaz Üzerine Beyaz adlı yapıtı, Maleviç'in ister duyu ile ister zihin ile gerçekliğe ulaşmanın tam olarak olanaklı olmadığı düşüncesini yansıtmaktadır (Bkz: Resim: 11). Maleviç bu düşüncesini biçimsizlikle göstermiştir. Ancak sanatçı bu tavrıyla yine de gerçekliğe ilişkin bir işaret vermekten geri durmamıştır. Ressam en azından gerçekliği nerede aramamız gerektiğini işaret etmiştir bunu da sanat yoluyla yapmıştır. Martin Heidegger'in (1889 – 1976) sanat hakkındaki düşünceleri de Maleviç ile benzerlik göstermektedir. Alman filozof Martin Heidegger, varoluşçu felsefenin önde gelen düşünürlerindedir. Sanat yapıtını sıradan bir nesne olarak görmeyen Heidegger, onun her türlü politik, dinsel, ruhsal, toplumsal ve ekonomik ön koşulların dışında doğrudan mutlak gerçekliğe açılan bir pencere olduğunu belirtmiştir (Heidegger, 2014, ss. 9 – 79). Bu bağlamda iki önemli insan da sanatın, gerçekliğin gösterimi ya da en azından gerçeklik hakkında ip ucu vermek işlevini yerine getirdiğini ifade etmişlerdir.

Doğalcı anlayışı bütünüyle yıkan bir diğer ressam, Alman kökenli Paul Klee (1879 – 1940), kendine özgü tarzı ve sanat anlayışıyla Modern sanat içinde önemli bir yer

edinmiştir. Sanat yapıtının üretim sürecini bir ağacın bütünselliği ile açıklamıştır. Ona göre ağacın gövdesi sanatçı, kökleri sanatçının izlenimleri ve deneyimleri ve dalları ise sanat yapıtının kendisidir. Ağacın dalları köklerden beslenip genişler. Yani sanat yapıtı, sanatçının doğadan edindiği izlenim ve deneyimlerini tinselliğinin süzgecinden geçirerek, resmin ögesel yapılarıyla (çizgi, renk, tonal değer gibi) yeniden kompozisyonun oluşturulmasıdır. Klee'ye göre optik yasalara dayalı sanat artık ömrünü tamamlamıştır. Sanatçı bir nesneyi tüm yönleriyle kavramalı ve yapıtlarında yansıtmalıdır. Bu da sanatçının istese de istemese de felsefeci yönünü göstermesiyle olanaklıdır (Klee, 2013, ss. 1 – 61). Özetle Klee, olgunun dış kavramlarla bulanıklaştırılmaması gerektiğini savunmaktadır (Klee, 2010, s. 26). Bu görüşleriyle Klee, diğer modern düşünür ve ressamların ifade ettiği gibi zihinselliği ön plana almaktadır.

Resim: 12. Paul Klee, Yazıt, 1926. Kağıt Üzerine Suluboya ve Mürekkep, 31.1 x 22.2 cm. (<https://www.guggenheim.org/artwork/2158>)

Paul Klee'nin 1926 tarihli, Yazıt adlı yapıtın, doğadan edindiğimiz verileri tinselliği de katarak yeniden kurgulama anlayışını gözler önüne serdiği ifade edilebilir (Bkz: Resim: 12). Nicolai Hartmann (1882 – 1950) da Sanatsal yaratıcılık kısaca duyusal

maddeye tinsel bir içerik katma becerisidir görüşünü savunuyordu (Tunalı, 2011, ss. 52 – 56). Bu görüşleriyle Klee aynı zamanda Hartmann ile uyuşmaktadır.

İspanyol ressam ve heykeltıraş olan Pablo Picasso (1881 – 1973), Georges Braque (1882 – 1963) ile birlikte kübizm akımının öncüsüdür. Cezanne’ın hacim ressamlığından etkilenen Picasso, resimlerinde duyulardan arınmış düşünsel hacmi vermek istiyordu. Bu yeni anlayış, Giotto’dan beri gelen Yeni Çağ sanat geleneğinin değişmez ilkesi olan tek – bakış noktasını kırıyor ve resim sanatına hacmi çeşitli yanlardan gösterebilme olanağı sunuyordu. Tek – Bakış noktasının kırılması, kapalı hacmin de kırılması anlamına geliyordu. Hacmi geometrik olarak parçalayan Picasso, parçaları yeniden, kübist mantığa göre, bir araya getirerek yeniden kurguluyordu. Picasso’nun bu akımı kurgularken Alman İdealist felsefesinden etkilendiği savını Arnold Gehlen (1904 – 1976) ortaya atmıştır. Ayrıca Apollinaire, Picasso’dan söz ederken “o yeni bir insandır, bu dünya onun tasarısıdır...” diyerek Kant ve Johann Gottlieb Fichte’nin (1762 – 1814) dünyayı insan varlığının bir tasarısı olarak görmelerine atıfta bulunmuştu (İpşiroğlu, 2009, ss. 29 – 30). Modern sanatın temelinde bulunan kavram ressamlığı ve yeniden kurgulamanın Picasso’nun resim anlayışının temelinde bulunduğu söylenebilir.

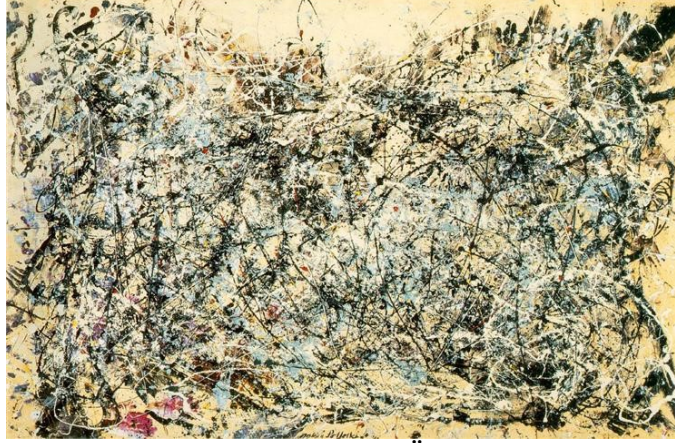
Resim: 13. Pablo Picasso, Ambroise Vollard’ın Portresi, 1910, Tuval Üzerine Yağlıboya, 65 x 92 cm, Puşkin Müzesi, Moskova, Rusya.

(<https://www.wikiart.org/en/pablo-picasso/portrait-of-ambroise-vollard-1910>)

Picasso'nun 1910 yılında yaptığı Ambroise Vollard'ın Portresi adlı yapıt, bir portrenin, bir kişinin kavram yönünden yansıtılmasına, yeniden kurgulanmasına iyi bir örnektir. Söz konusu kurguda Picasso, tek bakışlı perspektifi kırarak, figürün bir çok açıdan görünümünü resmetmeye çalışmıştır (Bkz: Resim: 13).

Kübitlerin yanında modern resime gelecekçi sanatçıların da etkisi olmuştur. Bunlardan biri, İtalyan gelecekçi ressam olan Carlo Carra'dır (1881 – 1966). Carra, Noemi Blumenkranz – Onimus'a göre düşünsel olarak dadacılığın ve gerçeküstücülüğün öncüsü konumundadır. Carra, Umberto Boccioni'nin (1882 – 1916) nesnelerin uzamda sürekliliğinin ve uzanışının kabullenilmesi olarak tanımlanacak fiziksel aşkınlık ilkesini daha da ileri götürerek bu anlayışın renklerle olduğu gibi seslerle ve kokularla da görsellik çerçevesinde ortaya konabileceğini savundu. Noemi Blumenkranz – Onimus, Carra'nın resimde devingenliğin ifadesi için, gelecekçi renkler; yani kırmızılar, sarılar kullanımının yanında dar açılar çarpışması, eğik çizgiler küre, elips, sarmal, ters çevrilmiş koni, eğik silindir, eğik koni kullanılması konusunda öneriler sunmakta olduğunu belirterek; onun klasik dönemin çok önemseydiği durağan formları, yatay, düşey net çizgileri, dört köşe açıları, piramit ve küp biçimini reddettiğini ortaya koymuştur (Carra'dan aktaran Batur, 1997, s.95).

İngiliz felsefeci ve tarihçi olan Robin George Collingwood (1889 – 1943), sanatın; zanaat gibi belli bir amaca uygun olarak önceden tasarlanıp uygulanan bir şey olmadığını, onun bir duygunun bireyselleştirilerek yer yer rastlantısallığı da barındırarak ortaya konması olarak algılanması gerektiğini savunmuştur. “Bir şeyi ifade etmenin hiçbir tekniği olamaz” diyen Collingwood, burada sanatın önceden planlanan bir şey olmadığını vurgulamıştır (Moran'dan aktaran Eren, 2006, s. 11; Murray, 2009, ss. 95 – 97). Collingwood'un anlayışını soyut dışavurumcu resimlerde de görmek olanaklıdır.

Resim: 14. Jackson Pollock, No. 1, 1948, Tuval Üzerine Yağlıboya, Modern Sanatlar Müzesi, New York, ABD. (<https://www.wikiart.org/en/jackson-pollock/no-1-1948>)

Sanatın önceden planlanan bir şey olmadığı düşüncesi Amerikalı ressam Jackson Pollock'un 1948 tarihli No. 1 adlı resminde görülebilmektedir. Söz konusu resim bütünüyle doğaçlama ile yapıldığı yönünde bir izlenim vermektedir. Resim herhangi bir konu içermemektedir. Usdışı eğilimler ağır basmaktadır (Bkz: Resim: 14).

Modern resimde genel anlamda soyutlama eğilimi, çok yönlü bakış açıları biçimci ve dışavurumcu kuramların güçlenmesini sağlamıştır. Bu dönemde bir şeyi güzel olarak nitelendirmek, “anamlı”, “karmaşık” ve “meydan okuyucu” gibi nitelermelerin yanında zayıf kalmaktadır. Yaratıcı görü ideali açıkça taklidin ve güzelliğin karşısında konumlanmaya başlamıştır. Bu olguya paralel olarak Picasso'nun zenci maskelerini kullanması öne sürülebilir. Modern resimde bir diğer önemli nokta da saflığa atfedilen özel önemdir. Bu erek modern resmi, özüne yabancı tüm şeylerden arındırmaktır. Bu bağlamda sanat da bilim ve felsefenin aradığı özü ve gerçekliği açığa çıkarma işlevi kazanıyordu (Shiner, 2004, ss. 330 – 332).

Genel anlamda değerlendirecek olursak modern resmin varlığın özünü arama ereğiyle ortaya çıktığı söylenebilir. Bu özü arama etkinliği çeşitli felsefi disiplinlerin etkisi altında sürdürülmüştür. Burada iki ana felsefi disiplin göze çarpmaktadır: olguculuk, idealizm. Bunların yanında diğer felsefi akımlar da etkinliğini göstermiştir: usdışılık, uçuluk, fizikötesi, mistisizm. Büyük oranda özgürlük ve sanayi toplumunun getirdiği düzene tepkisellik çerçevesinde biçimlenen modern resmin temelinde içsellik, özgürleşme ve zihinsellik vardır.

2.1.2. Modern Resmin Biçimsel Temelleri

XIX. yüzyıl'da bilim ve teknoloji alanındaki gelişmeler Sanayi Devrimi'ni doğurmuştur. Sanayileşme; ekonomik, toplumsal, politik, kültürel ve sanatsal alanlarda önemli değişimler meydana getirmiştir. Sanayileşme, insan yaşamını kolaylaştırmanın yanında bazı olumsuzlukları da beraberinde getirmiştir. Bu olumsuzluklar, duyguyu ihmal, robotlaşan insan, trafik, gürültü vb. olarak sıralanabilir. Bu bağlamda sanat da insanı tekdüze yaşamdan kurtarma, gerçekleşmemiş yaşamları sanal olarak sunma ve yaşam zenginliği sağlama işlevleri edinmiş, bunların yanında teknoloji ve sanat da işbirliğine girip yeni ifade olanakları geliştirmiştir (Balcı, 2005, ss. 104 – 105). Bu yeni ifade olanakları resim sanatının biçimsel anlamda “özgürlük” temelli olarak gelişmesini sağlamıştır.

XX. yüzyılın başlarında nesnellikten bağımsızlaşan resim, yaratıcılık ve özgürlük bağlamında gelişir. Hazır olarak sunulmuş biçimlerden hareket etmek yerine, biçim yaratır. Bu türden sanat artık görünebilen bir şeyi iletmez, nesnelere soyut düşünsel varlığını ya da varlığın özünü görünür kılmaya çabalar. Bu çeşit bir varlığın özüne bilgi – sezgi ile varılabilir. Bilgi ise özne-nesne ilgisine dayalıdır. Karşısındaki nesneye bilme amacıyla yönelen özne onu belli bir bakış açısıyla kavrar ve yorumlar. Dünyayı kavrayışın temelinde insanın nesnelere kurduğu bilgi – sezgi ilişkisi bulunur. Sanat yapıtı bunun bir varlık yorumu olarak görünür hale gelir (Sezer, 2008, s. 3). Bu varlık yorumu anlayışında biçimsel ifade olanakları bir hayli çeşitlenmiştir.

Modern resimde figür kullanımı da çeşitlidir. Figür kullanımı açısından modern resmin dört tür figür anlayışı vardır. Bunlar varolmanın iç durumlarını belirten görüntüler diye benimsenir. Birincisi duygu – tepki görüntüsüdür (synesthetic). Bu anlayış; mululuk duyguları, enerji nakli ve şehvani isteklerin deneysel tepkilerinden kaynaklanan görüntülerini içerir. İzlenimci, fovist ve bazı dışavurumcu akımlarda bu figür anlayışı egemendir. İkincisi fizik refleksin görüntüsüdür (kinesthetic). Bu anlayış; gerginlik sıkıntısı, sinirlenme sonucu sinir ve kas düzeninin denetimsiz reflekslerinden kaynaklanan görüntüleri içerir. Bazı soyut resimlerde ve gelecekçilikte bu figür anlayışı egemendir. Üçüncüsü endişe ve kuruntunun görüntüsüdür (cryptesthetic). Bu anlayış; kişinin içinde gizli kalan aldatılma, korku, acı, dehşet ve karmaşa duygularından kaynaklanan

görüntüleri içerir. Ard izlenimcilik, *Die Brücke* dışavurumculuğu, gerçeküstüçülük ve dadacılık akımlarında bu figür anlayışı egemendir. Dördüncüsü usun ve düşüncenin yarattığı görüntüdür (cerebresthetic). Bu anlayış; mantıklı bir düşünce sonucu biçimlerin uzam – zaman bağıntısı, biçimlerle yapıların işleyiş biçiminin, devimselcilik ve biçimlendirmenin aralarındaki bağı inceleyen görüntüleri içerir. Kübizm ve oluşturmacılık gibi akımlarda bu figür anlayışı egemendir. Yani modern resim formda düşünce ve duyguları ön plana getirmiştir (Hogarth, 2005, ss. 33 – 35). Formlar modern resimde varlığın özünü aramada birer araçtır.

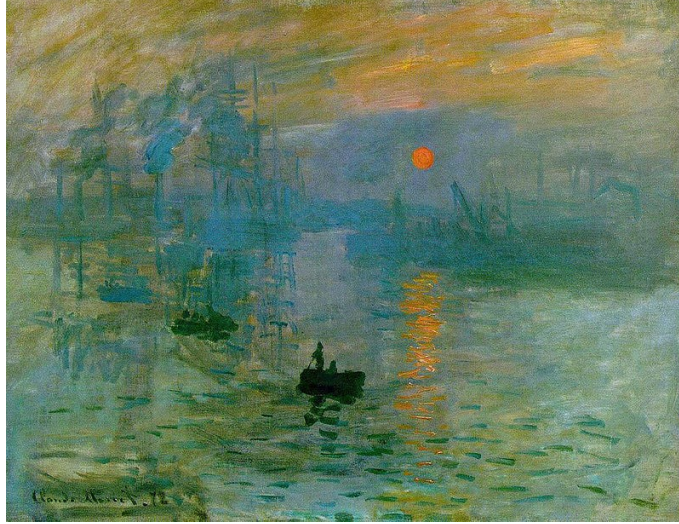
Mekan anlamında, modern resimde, ön planla arka planın birbirine yaklaştığı görülmektedir. Bu anlayış izlenimcilikle başlamaktadır. Ard-izlenimci Cézanne'ın ölüdoğa resimlerinde masaların yüzeylerini izleyiciye doğru kaldırması, kübist ressamların kolajlarında benzer yaklaşımlarda bulunmaları ve art nouveaunun süslemeci anlayışı bu iki boyutluluğa örnek gösterilebilir. Bu anlayış sanatçının ana konusunun resmin yüzeyine yayılmasına ve tabloyuda resmin nesnesine dönüştürmesine neden olmuştur (Danto, 2014, ss. 111 – 112). Bu bağlamda modern resimde yassılığın belirleyici öge olduğu görülmektedir.

Modern sanat akımları da biçim kullanımını açısından klasik sanat akımlarına göre çeşitlilik arz eder. Modernizmin başlangıcı olarak nitelenen izlenimcilik akımı XIX. yüzyıl sonunda Fransa'da ortaya çıkmıştır. Bu ad Claude Monet'in Gün Doğumundan Edinilen İzlenim (1872) adlı tablosundan gelmektedir (Bkz: Resim: 15) (Şişman, 2011, s. 148). 1874 yılında Paris'te Monet, Renoir, Pissaro, Sisley, Cezanne ve Degas birleşerek bir sergi açtılar. Resimlerini beğenmeyen bir izleyici Monet'in Gün Doğumundan Edinilen İzlenim adlı resmin adından yola çıkarak onlara *impressionniste* lakabını taktı. Ressamlar da bu ismi benimsediler ve bu ad dünyaya yayıldı (Toprak, 1961, s. 209). İzlenimcilik, adından da anlaşılacağı üzere, biçimsel açıdan, resmin izlenimler – duyumlar kompleksi olduğunu savunanların bünyesinde yer aldığı akımdır.

Resmin biçimsel kurgusunun temelinde ışığın insanlarda oluşturduğu duyumlar kompleksi vardır. Renk anlayışında da Michel-Eugène Chevreul (1786 – 1889) ve Hermann von Helmholtz'un (1821 – 1894) ortaya koyduğu renksel karşıtlık görüngüsünün yasalarından önemli ölçüde yararlanılmıştır. Bu görüngüde karşıt renklerin

birbirleriyle olan ilişkisinin türevlerinin yarattığı etkilerden söz edilir. Karşıtlık görüngüsünün yanında izlenimci resimler uzamsal açıdan, üç boyutlu doğayı iki boyutlu yüzey biçiminde yansıtma amacını taşımaktadır. Klasik resmin çizgisel perspektif anlayışı izlenimcilik ile birlikte parçalanarak yerini çizgi perspektifinden yoksun ancak duyumsanabilir ölçüde hava perspektifi içeren bir anlayışa bırakmıştır. Böylelikle mekân anlayışında nesnellik yerini öznelliğe bırakmıştır (Tunalı, 2008, ss. 46 – 68). Bu bağlamda izlenimcilik, biçimsel açıdan geleneksel anlayışın öznellik anlamında yerini modern anlayışa bırakmaya başladığı bir akımdır denilebilir.

Pierre-Auguste Renoir'ın 1876 tarihli Moulin de la Galette'de Dans adlı yapıtı, İzlenimcilik akımının biçimsel yapısını ortaya koymaktadır (Bkz: Resim: 16). Renoir, bu yapıtında gün ışığının dönen kalabalığın üzerindeki etkisini incelemiştir. Bu resimde birkaç figürün başı biraz ayrıntılı görünse de güneş ışınları adeta onların çehreleriyle oynamaktadır. Ön planın aksine arka plandaki figürler güneş ışıkları ve renkler arasında gittikçe çözülmektedir (Gombrich, 2007, ss. 520 – 521). Bu ilkelerden ötürüdür ki bu resme ve diğer aynı akıma ait resimlere çok yakından bakılması, resmin görsel etkisini bozar. Ayrıca bu resim, izlenimciliğin biçimsel anlayışı olan ışık duyularının bireşiminden ve uyumundan oluşmuştur.

Resim:15. Claude Monet, İzlenim: Gün doğumu, 1872 – 1873, Tuval Üzerine Yağlıboya, 48 x 63 cm, Musée Marmottan Monet, Paris, Fransa. (<https://www.wikiart.org/en/claude-monet/impression-sunrise>)

Resim:16. Pierre-Auguste Renoir, Moulin de la Galette'de Dans, 1886, Tuval Üzerine Yağlıboya, 131 x 175 cm, Musée d'Orsay, Paris, France.

<https://www.wikiart.org/en/pierre-auguste-renoir/ball-at-the-moulin-de-la-galette-1876>

Doğalcı sanatın son aşaması olarak da kabul edilen izlenimcilik, kendisiyle birlikte, resim anlayışında önemli depremleri ve kırılmaları getirdi (İpşiroğlu, 2009 s. 19). Bu kırılmalar resmin öznel duyumlara dayalı hale gelmesine neden olarak adeta doğalcı mekân anlayışının parçalanmasına neden olmuştur: Belirli, çizgisel perspektif içeren mekân yerini; kesinlik ve belirliliğini yitirmiş renk ve ışık lekelerine dayanan duyular topluluğuna bırakmıştır.

İzlenimcilik akımından sonra soyutlama eğilimlerinin başlangıcı diyebileceğimiz ard – izlenimcilik, İzlenimcilerden sonra gelen ressamların biçimini tanımlamak için kullanılan bir sözcüktür, özgün kullanımı Fransızca “*post-impressionisme*”dir. Başlıca ressamları Paul Cezanne, Vincent van Gogh (1853 – 1890), Paul Gauguin (1848 – 1903), Georges Seurat (1859 – 1891) ve Henri de Toulouse-Lautrec'tir (1864 – 1901). Bu akımın sanatçıları; resimlerinde izlenimciliğin ışık renkleri ile atmosfer oyunlarına önem vermemişlerdir. Bu ressamlar, nesnelere sağlam bir yapı içinde göstermek isteyen güneş renkleriyle yetinmeyerek, bütün renkleri paletlerine alan ve doğayı yeniden biçimlendiren ressamlardır (Turani, 1995, s.113). Bu ressamlar modernizmin “doğayı yeniden inşa” ilkesini yaşama geçirmeye başlamışlardır.

Ard – İzlenimci ressam Cezanne'ın 1895 tarihli Sainte-Victoire Dağı'nın Bellevue'den Görünüşü adlı kompozisyonu; ışıklı bir görünüm içinde küteselliğini

belirgin bir biçimde ortaya koyar (Bkz: Resim: 17) . Resim kolay anlaşılabilir bir motif oluşturmanın yanı sıra, derinlik ve uzaklık izlenimini de izleyiciye başarılı bir biçimde duyumsatır. Sanatçı ortadaki su kemeri ve yolun yataylığını, ön plandaki evin ise dikeyliğini vurgulayarak bir düzen ve huzur duygusu yaratmıştır. Ressamın fırça vuruşları resme egemen olan dikey ve yatay hatlara göre düzenlenmiştir. Doğal uyum duygusu güçlendirilmiştir (Gombrich, 2007, ss. 540 – 541). Bunların yanında resmin hacimlendirmesi dönemine göre yenilikçidir. Resmin hacim yapısının, kübist sanatçılara esin kaynağı olan zihinsel tasarımın önünü açtığı söylenebilir.

Resim:17. Paul Cezanne, Sainte-Victoire Dağı'nın Bellevue'den Görünüşü, 1895 dolayları, Tuval Üzerine Yağlıboya, 92 x 73 cm, Barnes Vakfı, Lower Merion, PA, ABD. (<https://www.wikiart.org/en/paul-cezanne/mont-sainte-victoire-3>)

Ard – izlenimciliğe göre tuvalde espas ilişkisinin iyice yassılaştığı art nouveau ressamlarının başlıca biçimsel tavrı, Viyana Sanatçılar Birliği'nin muhafazakâr sanat anlayışına karşı çıkarak, modern yaşamın yeni estetik değerlerini oluşturmaktır (Erden, 2016, s.55). Gustav Klimt (1862 – 1918) ve Alphonse Mucha (1860–1939) yeni sanatın başlıca ressamlarıdır.

Gustav Klimt'in yapıtlarının dörtte biri manzara resmidir. Sanatçının 1900 yılında resmettiği Atten Gölü'ndeki manzaralar belirgin bir hareketsizlik ve dinginlik söz konusudur. Gökyüzünün neredeyse hiç görülmediği, insan figürünün nadiren görüldüğü resimlerde kapalı perspektif kullanılarak mesafenin algılanışı bozulmuştur. Bu durumun, resmi izleyen kişilerde süslemeci bir anlayışla yapıldığı hissi uyandırdığı söylenebilir. Bu

bağlamda Klimt, sanat tarihi içinde daha çok dekorasyon ressamı olarak değerlendirilmektedir. Yapıtları estetize edilmiş yaşamı yansıtmaktadır (Bkz: Resim: 18) (Erden, 2016, s.112). Bu anlayışıyla Klimt'in biçimsel anlamda yeni bir anlayış arayışında olduğu ifade edilebilir. Bunun yanında Klimt'in resimsel espastaki yassılık anlayışı göze çarpmaktadır.

Resim:18. Gustav Klimt, Ağaçların Altında Gül Bahçesi, 1905, Tuval Üzerine Yağlıboya, 110 x 110 cm, Orsay Müzesi, Paris, Fransa.
(<https://www.wikiart.org/en/gustav-klimt/roses-under-the-trees>)

XIX. yüzyıl sonunda ortaya çıkan fovizm akımı yabancılar anlamına gelmektedir. Öncüsü Henri Matisse'dir (1869 – 1954). Matisse'in 1908 yılında *Grande Revue*'de yayımladığı bir makalede fovizm akımının temel ilkeleri şöyle özetlenmiştir: “Renk aracılığıyla ışık ve boşluk yapısının eşitlenmesi, biçimlendirme ve ışık gölge olmadan düz planların egemenliği, anlatım aracının duruluğu, anlatım arasında tam bağlantı, yani duygusal içerikle dekorasyon arasındaki uyum, yani kompozisyon düzenindeki uyum” (Eroğlu, 2015, ss. 148 – 149). Fovizm'in biçim anlayışında resim yüzeyinde perspektif; siyah – beyaz ve göz yanılgıları ile karşılaşılır. Fovist resimlerin biçimsel öğeleri yüzey, kontur ve renktir. Doğa biçimi soyut olup ikincildir. Nesnelere biçimsel değişimlere uğratılmıştır. Ancak biçim öğesi resmin yüzeyinden bütünüyle kaldırılmamıştır. Fovizm anlayışına göre oluşturulan resim; biçim ve rengin yanında, optik görüntü ile ilgilenmez.

Mekânda derinlik ortadan kalkmıştır. Çiğ renklerin kullanıldığı bu tarz resimlerde; ana renkler bir kenara bırakılarak daha çok göze batan ara renkler tercih edilmiştir. Rengin etki gücü nesnenin yerini almıştır (Şişman, 2011, ss. 150 – 151). Fovizmde kompozisyon yapısı biçimsel yapıyla duygusal içeriğin uyumuna dayalıdır.

1908 tarihli La Desserte (Yemek Sofrası) adlı bu yapıtta Matisse, yapıtta sahneyi dekoratif süslemeye çevirmiştir (Bkz: Resim: 19) . Duvar kâğıdındaki ve masa örtüsündeki motiflerle, masanın üzerindeki nesnelere arası etkileşim tabloya egemen deseni oluşturmaktadır. İnsan figürüyle, pencereden görülen manzara da bu dekoratif anlayışın bir parçası olmuştur. Kadın figürünün ve ağaçların dış hatlarının sadeleşmesi ve formlarının bozularak duvar kâğıtları ile tutarlı bir etkileşime girmesi resmin temel özelliğidir (Gombrich, 2007, s.573). Bu bağlamda modernizmde görülen doğayı yeniden oluşturma eğilimi, fovizmde tüpten çıkan renklerle ve yassılaştıran espasla oluşturulmuştur.

Resim:19. Henri Matisse, La Desserte (Yemek Sofrası), 1908, Tuval Üzerine Yağlıboya, 220 x 180 cm. (<https://www.wikiart.org/en/henri-matisse/harmony-in-red-1908>)

Başlıca temsilcileri Ernst Ludwig Kirchner (1880 – 1938), Erich Heckel (1883 – 1970), Karl Schmidt – Rottluff (1884 – 1976), Egon Schiele (1890 – 1918) ve Edvard Munch (1863 – 1944) olan dışavurumcu akımın temel yaklaşımı sanatçının iç dünyasını çizgi ve renkler aracılığıyla yansıtmaktır. Bunun için biçimde çarpıtmalara gidilebilir (Erden, 2016, s.143). Modern resimde ikinci büyük devir dışavurumculuk ile başlamıştır. “Dışavurumculuk” kavramı, dışavurumculuk akımından sonraki bütün modern resim akımları için de kullanılmaktadır. Doğanın temsilinden ziyade duyguları ve iç dünyayı ön plana çıkaran bir akımdır (Eşen, 2015, s. 127). Dışavurumculukta yansıtılmak istenen

nesne doğalcılıkta olduğu gibi anlatılmak istenen değildir. Anlatılmak istenen şey gösterilenin ötesindedir (Richard, 2005, s. 9). Bu doğrultuda tüm dışavurumcu resimlerin ortak özelliği, yansıttığı duygu ve içsellik doğrultusunda biçimsel yapı ve renk değerleri çarpıtılmış, değiştirilmiştir.

Resim:20. Max Beckmann, Gece, 1918 – 1919, Tuval Üzerine Yağlıboya, Kuzey Ren-Vestfalya Sanat Koleksiyonu, Düsseldorf, Almanya. (<https://www.wikiart.org/en/max-beckmann/night-1918>)

Max Beckmann'ın (1884 – 1950) Gece adlı yapıtına baktığımızda dehşete kapılmış çocuklar ve işkence gören figürler görüyoruz (Bkz: Resim: 20). Bu işkence gören figürler yapıta dikey kompozisyon oluşturacak şekilde yerleştirilmiştir. “Gece” adlı resimde figürler, I. Dünya Savaşı’nda yenilmiş Alman halkını temsil etmektedir. Kıvrılıp bükülen ama parçalanmayan figürler, Almanya’nın savaş sonrası durumuna gönderme yapmaktadır (Thompson, 2014, s.153). Bu yapıt bizlere modernizmin içselliğini iyi bir biçimde yansıtmaktadır. İnsanın iç dünyasına ve zihinselliğine yönelen modern anlayış bu resimde de iç dünyanın dışavurumu biçiminde görünür hale gelmiştir.

Modern resmin en önemli dönemeçlerinden ve düşünsel, biçimsel anlamda temel taşlarından olduğu söylenebilen kübizm akımının, biçimsel anlamda modern resmin amaçlarını en iyi yansıtan akım olduğu ifade edilebilir. İzlenimcilerde egemen olan görme duyusuna karşı, kübistlerde egemen olan şey usun gerçekliğe ulaşmada temel araç olduğudur. Resimlerinde gerçekliği yansıtmaya çabaladığı söylenebilen Pablo Picasso, Georges Braque, Jean Metzinger ve Juan Gris gibi ressamlar zihinsel biçimlere

yönelmişlerdir. Resimsel mekan artık çizgi, dikdörtgen, kübik biçimlerin ve denge ilgilerinin belirli soyutlamaya dayanan bir bireşimidir (Bazin, G. 1998, s. 526; Tunalı, 2008, ss.164 – 167). Bu ressamın sözkonusu öğelerin armonisini yakalamaya çalışmışlardır.

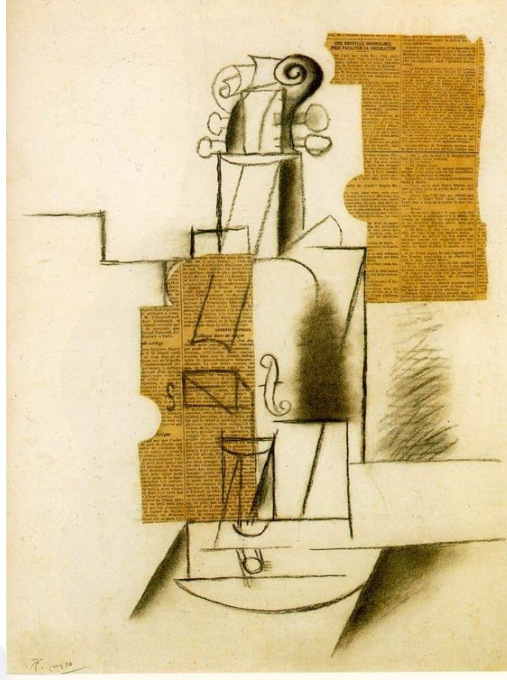
Modernlik duygusunun yansıtılmasında etkin bir akım olan kübizde modernlik duygusu birkaç değişik biçimde ifade edilmektedir: konu seçimiyle, malzeme anlamında ve görme biçimleriyle. Konu seçimi, modern kentteki günlük yaşama dayalıdır. Kübist ressamın resmettikleri yapılar insan elinden çıkmış şeylerdir. Onlar çoğunlukla el altındaki nesnelerin resimlerini yapıyorlardı: kahve masaları, fincanlar, gazeteler, şarap sürahileri, kül tablaları, lavabolar, mektuplar, keman ve gitar. Kullanılan malzeme anlamında kağıt ve mürekkep, tuval ve boyanın yanı sıra yeni teknik ve malzemeler kullandılar: harf ve rakam çıkartmaları yapmak için kalıplar, yırtılmış ya da kesilmiş kağıtlar, muşambalar, kartonlar ve tenekeler. Bunların yanı sıra resimde tahta damarı etkisi yaratmak için tarak kullanarak ev boyacılarını taklit ettiler. Özel doku elde etmek için toz boyalarına kum ve talaş kattılar. Birkaç tekniği yan yana da kullandılar. Görme biçimleri anlamında ise tüm nesnelerin biçimlerini birbirine benzettiler. Bunun tüm biçimleri küp ve silindirin bireşimine indirgeyerek gerçekleştirdiler. Bu yalınlaştırmanın amacı; görsel sanatlarda o zamana kadar girilen en karmaşık gerçeklik görüşünü oluşturmaktı. Her şey aynı dil ile verildiğinde, bunların arasındaki ilişkileri ortaya koymak olanaklı olmuştur; bu nesnelerin öğeleri birbirlerinin yerine geçebilmiştir. Ayrıca her birinin içinde bulunduğu espas da aynı dille veriliyordu ancak ters yönde: nesne yüzeyinin içbükey olduğu yerde espasın yüzeyi dışbükeydir (Eroğlu, 2015, ss. 114 – 115). Bu bağlamda ressamın modernliği ifade biçimleri insan yapımı, doğal olmayan imgelere ve zihinsel süreçlere dayalıdır.

Resimde yanılısama kavramına ciddi bir başkaldırı olan kübizm, resimde çift anlamlılığı ortadan kaldırma ve resmin insan elinden çıkma bir şey olduğu yönünde izleyiciyi ikna etme yolunda önemli bir adımdır. Bu adım biçimsel olarak iki boyutlu motifin bozulmasına karşı çelişkili biçimler kullanmaktır. Kübist ressamın bu yöntemleri uygularken; Hildebrand'ın görsel, dokunsal ve kinetik yaşantıların algılarımızı oluşturduğu düşüncesiyle değişik bakış açılarını tek bir resimde birleştirme deneyinden etkilenmişlerdir (Gombrich, 1992, ss. 274 – 275).

Kübizm akımı ikiye ayrılmaktadır: Bunlardan biri, doğa biçimlerinin analizine dayanan “analitik kübizm”, diğeri salt düşünsel öğelerin bireşimine dayanan “bireşimci kübizm”. Doğa biçimlerinin çözümlenmesine dayanan analitik kübizm tikel olarak bir nesneyi yansıtmaz, tümel olarak nesneyi kavram olarak yansıtmaya çalışır. Nesnenin düşünsel özüne inmek için imge kübik biçimlere ayrılır ve tek bakışlı perspektif kırılarak nesnenin birden fazla açıdan görünümü yüzeye aktarılır. Bireşimci kübizm ise doğal olmayan konstrüktiv öğelerin bireşiminden oluşur. Bu oluşturulan biçimle kavramsal olarak nesnenin özü yansıtılmaya çalışılır. İki anlayış arasındaki temel fark uzamda yatmaktadır. Analitik kübizm bir çeşit derinlik yaratma eğilimindeyken, bireşimci kübizmde yanılısama kaygısı yoktur (Janson, 1995, ss. 770 – 771; Tunalı, 2008, ss.169 – 173). İki eğilimde de özün yansıtılmasında zihin aracılığıyla, doğanın ardında gizlenen gerçeklik açığa çıkarılmaya çalışılır.

Pablo Picasso’nun kübist resimleri temelde geometrik ussallaştırmaya dayalıdır. Bu ussallaştırma eğiliminin duygusallığa karşı bir tepki olduğunu ileri sürenler de vardır (Read, 2014, s. 101). Pablo Picasso’nun, Avignon’lu Kızlar adlı Kübist geleneğin doğuşunun simgelerinden olan yapıtı, kadın bedenlerinin biçimsel parçalanmışlıklarından da göreceğimiz üzere; bizlere Kübizmin getirdiği nesneyi kübik biçimlere ayırıp yeniden oluşturmayı, çok yönlü bakış ilkesini ve doğayı insan aklı yoluyla dönüştürerek yeniden oluşturma anlayışını açıkça göstermektedir (Bkz: Resim: 22).

Bireşimci kübizmin önemli örneklerinden, Picasso’nun Keman adlı yapıtı, Keman’ı kavramsal olarak yansıtmaya amacındadır. Bu bireşimci kübizm anlayışıyla yapılan Keman adlı resim, doğal olmayan gazete ya da dergi parçaları ile füzen çiziminin konstrüktiv olarak düzenlenmesiyle oluşturulmuştur. Bu düzenleme ile sanatçı için tümel olan keman kavramı yansıtılmaya çalışılmıştır (Bkz: Resim: 21).

Resim:21. Pablo Picasso, Keman, 1912, Füzlen ve Kolaj, 46 x 62 cm, Georges Pompidou Merkezi, Paris, Fransa. (<https://www.wikiart.org/en/pablo-picasso/violin-1>)

Resim:22. Pablo Picasso, Avignon'lu Kızlar, 1907, Tuval Üzerine Yağlıboya, 233.7 x 243.9 cm, Modern Sanatlar Müzesi, New York City, ABD. (<https://www.wikiart.org/en/pablo-picasso/the-girls-of-avignon-1907>)

Kübizm akımında perspektifin tek bakıştan çok bakışa evrilmesi ve imgenin parçalanması, gelecekçilik akımında ise zaman ön plandadır. Gelecekçilik akımı, teknolojiye, hıza, dinamizme, yönelik ilgisi; kent, endüstri, uçak, araba, tren gibi hareketli konularla görselleşir. Hareketin an an görüntülediği devinim fotoğraflarını tek bir karede birleştirirler. Harekete hız estetiği bağlamında görsel bir anlatım kazandırmışlardır. Resimler tek bir andan ziyade, birden fazla anı görsel kırlarlar (Antmen, 2010, s.66 – 67). Başlıca sanatçıları Giacomo Balla (1871 – 1958) ve Umberto Boccioni'dir (1882 – 1916).

Umberto Boccioni'nin, 1911 yılında oluşturduğu Ruh Durumları: Uğurlamalar adlı resim, gelecekçilik akımını biçimsel anlamda bizlere net bir biçimde göstermektedir. Resme genel olarak baktığımızda hareket halindeymiş izlenimi veren bir tren ilk bakışta göze çarpmaktadır (Bkz: Resim: 23).

Resmin başlıca konusunun “akıp giden zaman” olduğu anlaşılmaktadır. Yapıtta, geniş zamansallık, dinamizm doğrudan göze çarpar. Bunun yanında gelecekçilerin, kübizmin birden çok boyutlu bakış açısından bakma ilkesinden de etkilendiği açıkça görülmektedir (Antmen, 2010, s.66). Bu resimde de görüldüğü üzere gelecekçilik akımının biçimsel temelini hız ve geniş zamana dayandığı söylenebilir.

Resim:23. Umberto Boccioni, Ruh Durumları: Uğurlamalar, 1911, Tuval Üzerine Yağlıboya, 96.2 x 70.5 cm, Modern Sanatlar Müzesi, New York City, ABD. (<https://www.wikiart.org/en/umberto-boccioni>)

Kübizm'in soyutlamacı anlayışının tam anlamıyla varamadığı soyutlaştırma düzeyi yani doğalcılıktan tam kopuş, soyut sanat ile gerçekleştirilmiştir. Sanatın geçirdiği

evrimsel süreçte doğa görünümlerinin aşama aşama parçalanması soyut sanatta nihai sona ulaşmıştır (Antmen, 2010, s.80). Soyut sanatın bu bağlamda biçimsel olarak bütünüyle zihinsel şekillere dayandığı ifade edilebilir.

Soyut sanat biçimsel olarak kabaca ikiye ayrılmaktadır: bir tarafta Kazimir Maleviç'in (1879 – 1935) benimsediği anlayış, diğer tarafta Wassily Kandinsky'nin (1866 – 1944) temsil ettiği anlayış. İlkinde zihinsel, yapısal ve geometrik bir eğilim varken, ikincisinde içgüdüsel, duygusal dekoratif ve biyomorfik bir eğilim ağır basmıştır. Yani ilki usçu iken, diğeri gizemci ve doğaçlamacıdır (Antmen, 2010, s.80). Bu iki eğilimin ortak yanı bütünüyle doğalcılıktan kopan biçim anlayışıdır.

Gizemci anlayışın bulunduğu yanı temsil eden Kandinsky, öykünmeci gerçeklikten koparak, özellikle renk ögesine ve şekillere odaklanmıştır. Böylelikle soyut bir resimsel anlatımın yolunu açan ilk sanatçı unvanını almıştır. Kandinsky, resmin konusunun öncelikle resmin kendisi olduğu kanısını benimsemiştir. Resmin en önemli amacının duyguların katıksız bir biçimde iletilmesi gerektiğini düşünmüştür: tını olabildiğince yansıtmak (Antmen, 2010, s.81). Yani Kandinsky'nin yaptığı resimlerin biçimsel temeli doğaçlama hissi veren görselliğe dayanır.

Kandinsky'nin Kompozisyon VI adlı yapıtında göze ilk çarpan şey kaotik biçimlerdir (Bkz: Resim: 24) . Renk kullanımının da ise göze ana renkler çarpmaktadır. Resimde herhangi bir üç boyutlu uzam gözlenmemektedir. Biçimlerde belirli bir hareket gözlenmemektedir. Kompozisyon VI adlı resimde Kandinsky doğadan – dış gerçeklikten soyutlama yoluyla gerçekleştirilen sanattan ziyade tümüyle soyut anlatıma dayanan resimsel anlayışı yansıtmıştır. Sanatı ve doğayı tam anlamıyla birbirinden ayıran Kandinsky, sanatın doğa gibi kendine özgü bir gerçekliği olduğu düşüncesini benimsemiş ve sanatın kendi doğasını ortaya koymaya çalışmıştır (Antmen, 2010, s. 81). Söz konusu resimde Kandinsky biçimsel olarak tinselliği, müziksel etkileri de yansıtmaya çalıştığı ifade edilebilir.

Sanatı nesnenin boyunduruğundan bütünüyle kurtarma ilkesini benimseyen süprematizm akımının temsilcisi olan Maleviç, sanatın gündelik gerçekliğin arkasındaki derin anlamları yansıtmaya ölküsünü taşıması gerektiği kanısında olup; Süprematist resimlerin uzayın gizemlerini yansıttığını savunmuştur (Antmen, 2010, s. 82). Bu

bağlamda Maleviç'in, doğa kaynaklı nesnelere resimlerinde yadsıma eğiliminde olduğu söylenebilir.

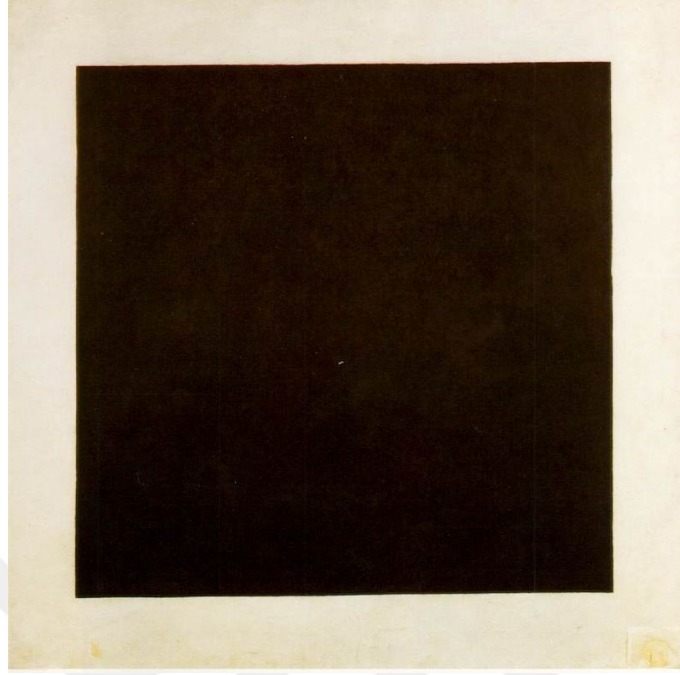
Rus ressam Kazimir Maleviç, 1915 yılına tarihlenen Beyaz Zemin Üzerine Siyah Kare adlı resminde, gözümüze ilk çarpan şey büyük bir siyah karedir. Bu kare biçimi beyaz zemin üzerine yerleştirilmiştir. Ressamın buradaki amacının resmin gerçekliği yansıtmamanın tek yolunun maddi evreni yansıtmama ilkesi çerçevesinde bir gerçekliğe işaret etme olduğu söylenebilir (Bkz: Resim: 25).

Resim:24. Wassily Kandinsky, Kompozisyon VI, 1913, Tuval Üzerine Yağlıboya, 300 x 195 cm, Ermitaj Müzesi, Saint Petersburg, Rusya.

(<https://www.wikiart.org/en/wassily-kandinsky/composition-vi-1913>)

Nesnenin boyunduruğundan kurtulmuş, öykünmeci gerçekliğe tam anlamda karşı durmuş saf soyut anlayışın Platon'un İdealar Kuramı ile doğrudan ilişkisinden söz edilebilir: İdealar dünyası ile görüngüler dünyasını birbirinden ayıran, değişmez gerçekliklerin idealar dünyasına, gölgelerden ve yansımalardan ibaret olan görüşün ise görüngüler dünyasına ait olduğu savunusunu Maleviç aynen yansıtmıştır. Resimlerinde mutlak ve sonsuz olanın anlatımını geliştirmeye çalışmış, geometrik biçimlere derin anlamlar yüklemiştir. Beyaz Zemin Üzerine Siyah Kare adlı çalışmasında da katıksız duyguyu siyahla, boşluğu, hiçliği beyazla ifade etmiştir. Bu resmiyle Maleviç, doğanın keşmekeşine karşı insanın üstünlüğünü bizlere sezinetmiştir (Antmen, 2010, s.82). Maleviç'in söz konusu resminde, biçim bütünüyle “duyular dünyası ile gerçekliğe ulaşamayacağı” düşüncesine hizmet etmiştir. Bu yapıtın ana amacı insanlara gerçekliğe giden yolu işaret etmektir (Tunalı, 2008, s.189 – 190). Bu bağlamda resimde biçimin, insanların asla ulaşamayacağı ussal tekilliğe işaret etmeye çalıştığı düşünülmektedir.

Resim:25. Kazimir Maleviç, Beyaz Zemin Üzerine Siyah Kare, 1915, Tuval Üzerine Yağlıboya, 106 x 106 cm. (<https://www.wikiart.org/en/kazimir-malevich/black-suprematistic-square-1915>)

Batı Avrupa’da kübizm, gelecekçilik ve soyut sanat biçimsel olarak idealist ve usçu düşünce sistemleri çerçevesinde biçimlenirken, Rusya’daki oluşturmacılık akımına bağlı olan sanatçılar biçimi işlevselcilik çerçevesinde şekillendirmişlerdir. Bu dönemde oluşturmacı sanat yapıtları, üç boyutlu nesnelere biçiminde, genellikle temel biçimsel öğelere indirgenmiş geometrik bir sadelik taşıyan, dönemin endüstri ürünleriyle oluşturulan biçimlerdi. Sanatı, bilimin ve teknolojinin etkileşimli bir parçası olarak gören oluşturmacı sanatçılar, artık bilinen ve belli bir varlıklı kesime hizmet eden sanat türlerinin geçerliliğini yitirdiğini, artık sanatın seri halde, endüstri ile eşgüdümlü olarak toplumun yararına ve kullanımına açık bir anlayış ile ilerlemesi gerektiğini savunmuşlardır. 1917 Devrimi ile kurulacak yeni topluma inanan sanatçılarca geliştirilen bu akım özünde “biçimi belirleyen işlevdir” düşüncesini benimseyerek, dünyanın yeniden inşasında sanatın önemini ve öncü niteliğini bünyesinde barındırır (Antmen, 2010, s.104). Oluşturmacılığın kökeninde sanat ve zanaatın bir aradalığı ve sanatın kamuya mal edilmesi yatar (Güner, 2014, s. 77). Ancak oluşturmacı yapıtların biçimlerini belirleyen diğer bir anlayış da; Marksçı düşüncedir. Bu düşünce bir nesnenin toplumsal bağlamı çerçevesinde anlam kazanacağını savunmuştur. Oluşturmacılık akımı da sanatın toplumsal bağlamı bağlamında biçim ve işlev kazanacağını savunmaktadır.

Oluşturmacılık akımının biçimsel ilkeleri 1920’de Moskova’da Gerçekçi Manifesto adıyla yayımlanmıştır. Bu manifestonun temeli; mekanın şekillendirilmesinin plastik anlatımı olarak kapalı mekânsal çeperin reddedilmesi, plastik cisimlerin uzaysal alanda geometrik bir biçimde üretilmesi, üç boyutlu yapıda resimsel öge ve bezeme unsuru olarak renk kullanımı yerine somut malzemenin resimsel öge haline gelmesi, bezeme unsuru olarak çizgi kullanımı yerine çizginin betimlenen cismin içindeki kuvvet yönlerinin belirtilmesi için kullanılması ve durgun biçim öğelerinin kullanımının yerine zaman ve devinimin de kullanılmasıdır. bağlamda Bu oluşturmacılık akımının dünyayı yorumlamak yerine dünyayı değiştirme amacına hizmet etmektedir (Eroğlu, 2015, ss. 131 – 132).

Resim:26. Vladimir Tatlin, Üçüncü Enternasyonal Binasının Maketi, 1919.
(<http://www.johncoulthart.com/feuilleton/2006/03/29/enormous-structures-ii-tatlin-tower/>)

Oluşturmacılığın en önemli simgesi Üçüncü Enternasyonal Binası’dır. Bu kulenin diğer adı Tatlin Kulesi’dir ve Moskova’da Üçüncü Enternasyonal için tasarlanmıştır (Bkz: Resim: 26) (Erden, 2016, s. 211). Tasarlanan “Üçüncü Enternasyonal Binası” ilk bakışta göğe doğru uzanan metal sarmal yapı göze çarpmaktadır. Yapının içinde yukarı – aşağı inen asansör de bulunmaktadır. Bu yapı bütünüyle sanayi materyalleriyle üretilmiştir. İşlevsel bir yapı olan Tatlin’in “kule”si hem dünya çapında bir birliğin

gücünü göstermiş olacak hem de Komintern'in merkezi olarak kullanılacaktı. Bu yapıda simgesellikle işlevsellik uzlaşmıştır. Tatlin Kulesi aynı zamanda insanlığın gelecekteki rotasını da işaret etmektedir: gökyüzü (Lynton, 2009, s.105 – 106). Tatlin'in kulesi, “geleceğin sanatını işlevsellik belirleyecektir” anlayışını önemli ölçüde yansıtmaktadır.

Zihinsel gerçekliği yansıtan idealist akımlar, toplumsal gerçekliği yansıtan Marksçı akımlar dışında, savaşların ortaya çıkardığı travmadan dolayı ortaya çıktığı düşünülen hiççilik akımından etkilenen dadacılık akımı da modern resmin biçimsel tarihi açısından önemli bir akımdır. Dada akımının en önemli temsilcileri arasında Marcel Duchamp (1887 – 1968), Kurt Schwitters (1887 – 1948), Francis Bicaia (1879 – 1953), George Grosz (1893 – 1959), Max Ernst (1891 – 1976), Tristan Tzara (1896 – 1963), Hans Arp (1886 – 1966) ve Marcel Janco (1895 – 1984) gösterilebilir. Dada akımının temelinde özgürlük vardır. Tristan Tzara'ya göre Dada bir yıkıcı bir protestodur. Mantık sınırlarının yerle bir edilmesidir. Belleğin, arkeolojinin ve geleceğin yıkımıdır. Çarpışan renklerin, zıtların birliğinin, grotesk şeylerin, tutarsızlığın anlatımı; yaşamın kendisidir (Antmen, 2010, s.122). Dadacılık bir anlamda politik bir başkaldırıdır. Ancak iletisini sanat ile topluma sunduğu için bir sanat akımı halini almıştır. Modern Batı Uygarlığı'ndan beklenti sahibi olmanın boşuna olduğunu haykıran anarşistler, komünistler, hiççiler ve bunlara meyilli barut fışısı durumuna gelen sanatçılar dadacılığın kaynağıydı (Yılmaz, 2006, s. 107). Bu bağlamda dadacılık akımı biçimsel olarak tutarsızlık ve tepkisellik temelli olduğu söylenebilir.

Resim:27. Kurt Schwitters, Yersiz Kuvvetler, Asamblaj, 1920.
(<https://www.artsy.net/artwork/kurt-schwitters-ausgerenkte-krafte-dislocated-forces>)

Kurt Schwitters'in "Yersiz Kuvvetler" adlı yapıtında mavinin tonları baskın olarak kullanılmıştır (Bkz: Resim: 27). Mavinin tonları dışında, düşük oranda turuncu tonları kullanılmıştır. İki karşıt rengin uyumu dikkat çekmektedir. Resimde atık malzemeler ile kompozisyon oluşturulmuştur. Oluşturulan kompozisyon rastlantısal bir görünüm arz etmekle birlikte kendi içinde renksel ve biçimsel anlamda uyumludur. Yersiz Kuvvetler adlı resim belli bir konu içermemektedir. Genel olarak dadacılığın rastlantısallığı ve mantıksızlığını içerik olarak yansıtmaktadır.

Dadacılık akımında bulunan mantık karşıtı yapı gerçeküstücülük akımında da bulunmaktadır. 1920 yıllarda ortaya çıkan gerçeküstücülüğün isim babası Fransız şair Guillaume Apollinaire, manifestosunu hazırlayan ise Fransız şair Andre Breton'dur. Gerçeküstücülüğün temel düşüncesi izleyiciyi alışlagelmişin ötesinde bir görsellikle sarsmak ve imgeyi ussallığın ve bilincin baskısından kurtarmaktır. Gerçeküstücü resimde sıra dışı perspektif, gölge oyunları ve hayali atmosferle fantastik imgeler yaratılır (Antmen, 2010, s.137). Gerçeküstücülük akımında biçim, bilinçaltı tutarsızlıklarını ve düşsel tasavvurları yansıtır.

Giorgio de Chirico'nun (1888 – 1978) 1914 yılında yaptığı Sokaktaki Gizem ve Melankoli adlı resimde genel olarak gölgeler egemendir. Resmi tam ortasından delen

keskin sarı renk ve uzayan gölgeler, günbatımı izlenimini izleyiciye vermektedir (Bkz: Resim: 28). Resimde perspektif abartılı olarak kullanılmıştır. Resmin abartılı perspektifi izleyiciye gerçekdışı bir görünüm sunmaktadır. Ayrıca resimde uzayan gölgeler de resme gizemli bir hava katmaktadır. Resmin genel biçimsel yapısı mantık dışılığı ve bilinçaltına hizmet etmektedir.

Resim:28. Giorgio de Chirico, Sokaktaki Gizem ve Melankoli, 1914, Tuval Üzerine Yağlıboya, 69 x 85 cm. (<https://www.wikiart.org/en/giorgio-de-chirico/mystery-and-melancholy-of-a-street-1914>)

Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra Almanya'da ortaya çıkan yeni nesnelcilik akımı savaşın olumsuz yönleriyle insanları yüzleştirmeyi amaç edinir. Özellikle toplumun olumsuz yanlarını vurgulayarak, insanların olumlu olanı idrak etmesini sağlamaya çalışır. George Grosz (1893 – 1959), yeni nesnelcilik akımının başlıca ressamlarından. Estetik biçimleri resimde vurgulamanın kentsoylu ukalalığa hizmet ettiğini savunan yeni nesnelcilerin estetik biçim kaygısı yoktur (Öndin, 2009, ss. 79 – 80). Bu akımın önde gelen ressamlarından George Grosz, kent yaşamının çarpıklıklarını anlatmış, bu anlatımlarında fahişeleri, patronları ve işçileri kullanmıştır (Bulut, 2003, s. 106). Grosz bu tavrıyla anti estetik bir tavır almıştır. Bu düşünceyle yeni nesnelci sanatçılar toplumun çirkinliklerini de resimlerinde estetik dışı bir biçimde yansıtmaktan çekinmemişlerdir.

George Grosz'un önemli bir yapıtı olan Toplumun direkleri adlı resim, biçimsel olarak yeni nesnelcilik akımını etkileyici bir biçimde yansıtmaktadır (Bkz: Resim: 29). Kompozisyonda yer alan dört figürden biri açık olan kafasından silahlar fıskıran, kravatında svastika simgesi olan bir işadamıdır. İşadamının solunda medya patronu Alfred Husenberg yer almaktadır. Bu iki figürün ortasında dönemin devlet başkanı bulunmaktadır. En arkadaki figür ise halka vaazlar veren bir din adamıdır. Fonda ise yanmakta olan Almanya görülmektedir. Söz konusu resmin konusu ülkeyi yöneten gerçek unsurlardır. Bu unsurlar kompozisyonda dört figür biçiminde simgelenmiştir (Erden, 2016, s.248). Grosz'un ve diğer yeni nesnelci sanatçıların resimlerindeki biçimsel yapı estetik kaygı gütmmez. Gerekirse çirkinlik de konu ve anlam bağlamında resimde estetik dışı bir biçimde yansıtılır. Biçim, düşünce olarak toplumun çürümesini yansıtmaya hizmet eder.

Resim:29. George Grosz, Toplumun Direkleri, 1926, Tuval Üzerine Yağlıboya, 200 x 108 cm, Ulusal Galeri, Berlin Ulusal Müze, Berlin, Almanya.
(<https://www.awwwards.com/george-grosz.html>)

Soyut dışavurumculuk akımı Biçimsel olarak rastlantısallığa dayanmaktadır. Jackson Pollock (1912 – 1956), Willem de Kooning (1904 – 1997), Arshile Gorky (1904 – 1948), Mark Ruthko (1903 – 1970), Clyfford Still (1904 – 1980), Franz Kline (1910 – 1962) gibi sanatçılar başlıca soyut dışavurumcu sanatçılarıdır. Soyut Dışavurumculuk

biçimsel olarak, ressam Hans Hofmann'ın (1880 – 1966) derslerinde belirttiği “resimsel espasın bir renk ve biçim bütünlüğüne kavuşması” söylemini kendisine yol gösterici bellemiştir. Soyut dışavurumcuların temel özelliği resimsel bütünselliğin yakalanması, düzenlemeyi oluşturan öğelerin birbiriyle ilişkisi yerine; tuval yüzeyini kaplayan devingen ya da durağan boyasal alanın bütünsel olarak algılanmasıdır. Rosenberg'in düşündüğü gibi, resim sanatçının yaşadığı bir anın eylemsel olarak anlatımı olarak ele alınmalıdır (Antmen, 2010, 143 – 152). Bu eylemselliğin tuvale yansıması izleyiciye rastlantısallığı duyumsatabilir.

Soyut dışavurumculuğun önemli ressamlarından Pollock, Amerikan yerli sanatından kum resminin damlatma yöntemini kullanmıştır (Erden, 2016, s.295). Pollock'un resimlerinde sanatçının özdevinimlerinin tuvaldeki yansıması mevcuttur.

Pop sanat, 1960'larda İngiltere ve ABD'de ayrı ayrı doğup gelişmiş bir sanat akımıdır. Başlıca sanatçıları, ABD'li Roy Lichtenstein (1923 – 1997), ABD'li Andy Warhol (1928 – 1987), İngiliz Richard Hamilton (1922 – 2011) olarak sayılabilir. Bu akımın sanatçıları, endüstri ürünü atıklardan gazete parçalarına, hazır doğa nesnelere değin ne bulurlarsa, bunları kompoze etmeye gerek duymadan sanat yapıtı olarak sunmuşlardır. Pop sanat, gerçek ile görüntünün ayrımını çarpıcı bir biçimde gözler önüne serer. Bu anlayış, bugünkü endüstrinin ilkelleştirdiği hazır insanında gözlemlenen klişe tasavvurlarının iticiliğine değinir. Pop sanatın kullandığı teknikler çeşitlilik arz eder: şablonlar, boya tabancası, baskı resimler, ipek baskının tuval resimde kullanılması. Bu anlayışın bilinçli olarak endüstri ürününü resim ögesi olarak kullanmasındaki gerekçe: Kişisiz fabrika eşyasını çağımız insanının kişisiz yaşamına uygun görülmesidir (Turani, 1995, ss.112 – 113). Pop sanat yapıtlarında biçim, tüketim kavramına hizmet eder.

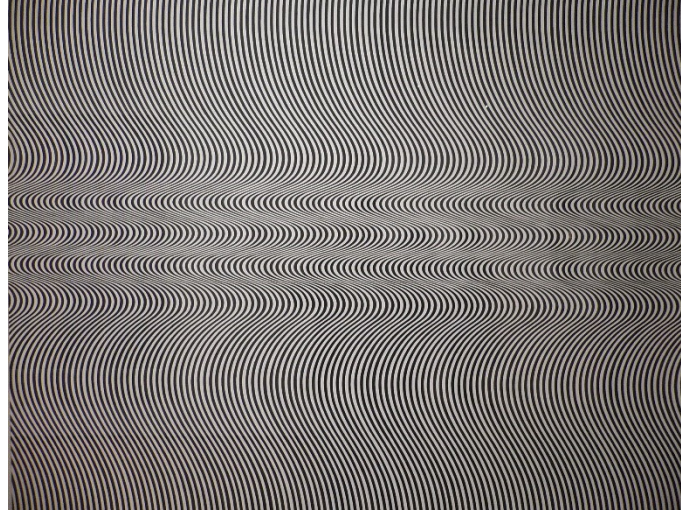
Andy Warhol'un 1962 tarihli Marilyn Diptik adlı yapıtı da Marilyn Monroe (1926 – 1962)'nin ipek baskı tekniği ile oluşturulmuş portresinin çoğaltılarak tıpkıbasımının birçok kez tuvale basılmasından oluşuyor (Bkz: Resim: 30). Popüler kültürün tüketim imgesi olarak kullanılan bu portrenin tek bir işlevi vardır: popüler kültür endüstrisi ürünü olan portre aslında kendimizin bir aynasıdır. Kitlelerin ürettiği imgeleri tuval üzerinde yineleyerek kullanması, çoğunlukla az çok keyfi renk kullanımı; imgeleri olduklarından daha bayağı, çekici ya da korkunç hale getirmiştir. Böylece bir yandan bu resimlerin

monoton ve sıkıcılığını sevmezken, öte yandan insanların gözlerimizin önünde katledilmesini ya da tanıdığımız ve sevdiğimiz kişilerin sömürülmesini ne kadar kolay kabullendiğimizi gözler önüne serer bu yapıtlar (Lynton, 2009, s.294). Bu bağlamda söz konusu yapıtın biçimsel açıdan bir kişinin tüketim kültürüyle değersizleştirilmesi düşüncesine hizmet ederek oluşturulduğu söylenebilir.

Resim 30. Andy Warhol, Marilyn Diptik, 1962, Tuval Üzerine İpek Baskı ve Akrilik. (<https://www.artfund.org/what-to-see/london/five-iconic-portraits-to-see-in-london>)

Optik sanat adı, 1960'lı yıllarda ortaya çıkan ve optik yanılsama ile oluşturulan yapıtları nitelemek için kullanılmıştır. Bu akım, nonfigüratif sanata bir tepki olarak ortaya çıkmıştır. Optik sanatta renk, psikoloji, psikolojik algı yanılsaması ve görsel yanılsama önemlidir. Yani optik sanat, tekniğin sanatın içine katıldığı, bilimsel yaklaşımların kullanıldığı ve izleyicinin yapıtla bütünleşip yapıtı keşfettiği bir akımdır. Optik sanat, 1960'larda yaşanan politik sorunlara ve travmalara karşı bilimin de yardımıyla düşüncelerin farklı bir biçimde ortaya koyulma biçimi olarak ele alınmıştır. Matematiksel modelleme yapısına uygun olarak oluşturulan yapıtlarda yüksek teknolojiden ve çoklu ortamda ışıkla oluşturulan, optimize edilmiş mekanlardan yararlanılmıştır. Optik yapıtlar diğer resim tiplerinden oldukça ayrıktır. Resme bakıldığında temel eleman olan çizgi bile farklı bir biçimde kullanılmaktadır. Bu bağlamda çizgi görsel algıyı yanıltacak şekilde kullanılır. Geometrik formlar, zihin tarafından algılanan ya da yanılsama yolu ile algılanan etkiler optik sanatın ana temasıdır. Bütünüyle basit ve simgesellikten uzak olan biçimsel anlamları vardır. Varlıkları kompozisyondaki yerleştirme biçimlerine göre anlam kazanır (Tuğal, 2012, s. 93 – 120). Optik sanata genel olarak baktığımızda; biçim anlayışı matematiksel yanılsamalara dayanmaktadır (Bkz: Resim: 31).

Resim 31. Bridget Louise Riley, Akım, 1964, Tuval Üzerine Karışık Teknik, 148,3 x 149,5, MoMA, New York. (<http://www.rudedo.be/amarant07/op-art-en-kinetische-kunst/bridget-riley-1931/bridget-riley-current-1964/>)

Kavramsal Sanat, sanat yapıtının görsel ya da dokunsal olmaktan çok zihinsel bir kavram ve düşünce olduğunu savunan bir sanat akımıdır. 1960’lardan sonra bugünkü anlamını kazanmıştır. Bu akım gerçek sanat yapıtını bir nesne yerine bir düşünce ya da kavram olduğu görüşünü savunur. Kavramsal sanatçılar nesne olarak sanat kavramını erozyona uğratmışlardır. Bu sanatçılar izleyicinin dikkatini düşünce üzerine odaklamak için sanat yapıtlarını bilinçli olarak geri plana itmişlerdir. Bu sanat yapıtları belli ölçüleri vurgulamadıklarından başarılı ya da başarısız yargılarına tabi tutulmaları güçtür. ABD’li Joseph Kosuth (1945), ABD’li Sol LeWitt (1928 – 2007), ABD’li John Baldessari (1931), İngiliz Victor Burgin (1941), Fransız Daniel Buren (1938) ve ABD’li Edward Kienholz (1927 – 1994) bu akımın önde gelen sanatçılarıdır (Şişman, 2011, 176). Bu akım biçimsel olarak her ne kadar kübizmden farklı olsa da, kübizmde olduğu gibi kavram sanatçılığı, adınan da anlaşıldığı üzere, temellidir.

Joseph Kosuth’un 1966 tarihli Neon Elektrik Işığı İngiliz Camı Harfler adlı yapıtın kompozisyonu siyah zemin üzerine; üste yeşil, ortada mavi, altta kırmızı renkli üç adet neon yazı içerecek biçimde düzenlenmiştir. Yapıt yatay olarak üst üste üç tümce içermektedir. Bu tümceler aracılığıyla yapıt görsel estetikten çok insan zihninde kavramsal anlamda etki etmek amacındadır (Bkz: Resim: 32)

Resim 32. Joseph Kosuth, Neon Elektrik Işığı İngiliz Camı Harfler, 1966, Neon Yazı, Özel Koleksiyon. (<https://tr.pinterest.com/pin/450008187744457404/>)

Genel anlamda modern resmin biçimsel yapısını değerlendirecek olursak, bu sanat anlayışının biçimselliği gerçekliğin yansıtılması temellidir. Biçim sürekli olarak bir gerçekliği yansıtmaya ve araştırmaya hizmet eder. İzlenimcilik, olguculuk bağlamında gerçekliği yansıtmaya amacındaydı ve bu bağlamda biçimsel yapısı da olguculuk temelli geliştirdi. Böylelikle çeşitli renk araştırmalarına giriştiler, renk kuramlarını incelediler ve çeşitli denemeler yaptılar. Ard izlenimcilik ve dışavurumculuk akımları modern sanata taklide dayalı resim anlayışının parçalanmasına hizmet ettiler. Bu yönelimler taklide dayalı sanat anlayışının biçimsel olarak değiştirdiği böylelikle modernizmin biçimsel alyapısının hazırlandığı akımlardır. Modernizmin düşünsel ve biçimsel yapısının kendini iyiden iyiye duyumsattırdığı akım kübizmdir. Çünkü modernizmin temelindeki gerçekliği yansıtmaya anlayışı biçimsel açıdan en radikal biçimde kübizimde gerçekleşmiştir ve bilinen perspektif ve öykünme anlayışları bütünüyle yıkılmıştır. Aynı şekilde soyut sanat da kübizm gibi kavram ressamlığı temelindedir: Mutlak gerçeklik kavramını yansıtmaya çalışır. Kavramsal sanatta da biçim, sanat yapıtının tekilliğini ve bütünselliğini de yadsıyarak kavramsal gerçekliği yansıtmaya çalışır. Özetle modern sanat akımlarında biçim insanın içselliliğinin ürünü olan kavrama, özgür ifade ile, hizmet eder diyebiliriz.

2.2. Modern Resim ile Kolajın Biçimsel ve Düşünsel Açıdan İlişkisi

Kolaj, bir resmin bünyesine uygun olarak yapıştırılan çeşitli kağıt parçaları ya da buna benzer gereçlerle yapılan yapıt. Çeşitli çağlardan kalan iki yapının birbirlerine uygun biçimde bir araya getirilmesi olarak tanımlanır (Turani, 1995, s. 73). Günümüzde kolaj, elde bulunan her tür basılı, çizili ya da fotoğrafik malzemeyi, bir yüzey üzerine (veya üç boyutlu bir şekilde) yeni bir kompozisyon oluşturacak şekilde yapıştırılması anlamına gelmektedir (Eroğlu'ndan aktaran Kaplanoğlu, 2008, s. 97). Bu bağlamda

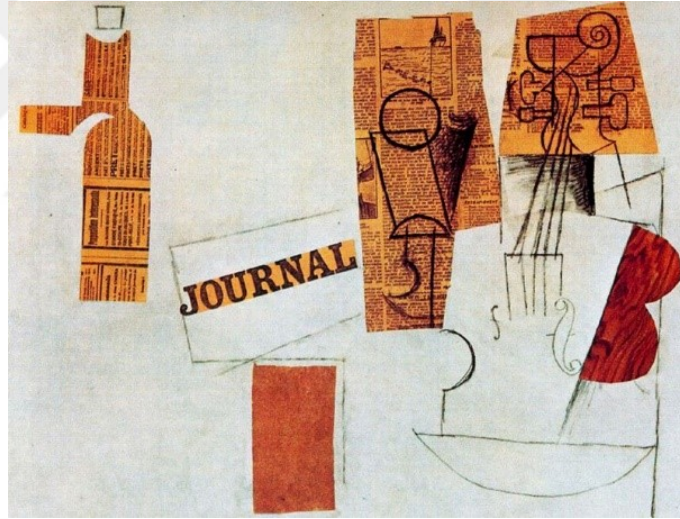
kolajın genel anlamda, hazır malzemelerin bir araya getirilerek, bu biçimde kompozisyon oluşturulması olduğu ifade edilebilir.

Kolajın tarihi eskilere dayanır. Herta Wescher'e göre kolaj 1000 yıllık bir oluşturdur. Doğu Roma ve Rus ikonaları metal kaplamalarla kaplanmaktaydı. Kraliçe Victoria çağındakiler, dergi ve yeni yıl kartlarından kesilen parçalarla oda bölmelerini, şömine ve ocak paravanlarını kolaj benzeri bir teknikle süslemekteydi. Ancak kolajın bu biçimdeki kullanımları bütünüyle dekorasyon amaçlıydı. Sanatsal kaygıyla kolajın kullanılması 1912'lerde kübistler tarafından güzel sanatların içine dahil edilmiştir (Adalı, 1996, s.67). Bu bağlamda kolajın modernizm öncesi yalnızca el işçiliğinde ve süsleme amacıyla kullanıldı ve sanatsal kaygılarla kullanılmadığı vurgulanabilir.

Kolaj, modern resmin özsel anlamda yansıtılmasında düşünsel ve biçimsel açıdan önem taşımaktadır. Şair Apollinaire modern bir kent insanının yaşantısını anlatmak için kolajın önemli bir teknik olduğu görüşündeydi (Lynton, 2009, s. 64). Modernizm ile yakın ilişki içindeki kolaj Braque, Picasso ve Juan Gris tarafından sanatsal anlamda kullanılmaya başlanmıştır. Bu ressamların kolajları, kurucu öge olan nesnelere her hangi bir yansıtma olmaksızın doğrudan doğruya kullanıp (genelde kağıt), onları yeniden kurgulayıp, gerçekliğin özünü ortaya koyma çabasıydılar (Eroğlu, 2015, ss. 113 – 114). Özellikle Picasso'nun kolaj hem düşünsel açıdan hem de biçimsel açıdan sade bir biçimde modern resmin büyük oranda özelliklerini taşıdığı ifade edilebilir. Picasso, yeni bir düşünceyi oluşturmak için nesnelere suretlerini değil de gerçek hazır biçimlerini sunmanın anlatım açısından daha etkili bir yol olduğunu düşünmüştü (Petrov, 1979, s. 386). Düşünsel açıdan kolaj zihinsel dünya tasarımı olarak, biçimsel açıdan ise biçimsel yapının kavramı güçlendirmeye hizmet etmesi bağlamında değerlendirilebilir. Bu bağlamda modern resmin de benzer altyapılara büyük oranda sahip olduğu belirtilmiştir. Modern resmin temellerini kolaj ile yapılan resimlerin, özellikle de Picasso'nun resimlerinin yansıtması, bu teknik aracılığıyla modern resmin öğrencilere benimsetilmesinin yararlı olacağı söylenebilir.

Picasso'nun ilk kolajları geometrik resimlerdir. Adları: figür, ölüdoğa vb. olarak sıralanır. Bu kolajlar, dikey ve yatay biçimlerin kümelenmelerine verilen anlamı içermektedir (Adalı, 1996, s.68). Kübist kolaj, Picasso'nun kolaj ile yaptığı 1912 – 13

tarıhli Şişe, Bardak ve Keman adlı yapıtındaki kemanın bir b6l6m6, bir gazete parçasına ve resmin y6zeyi olan bir kağıda karakalemle çizilmiş, 6teki b6l6m6 de ahşap g6r6n6ml6 bir biçimle yapıŐtırılarak oluşturulmuştur (Bkz: Resim: 33). Onun hemen yanında keman çizgilerini belirten başka bir gazete parçasının 6zerinde bardak iŐareti vardır. Solda bulunan Şişe ise bir gazeteden kesilmiş, “JOURNAL” s6zc6đ6n6n harfleri de ayrıca resme yapıŐtırılmıŐtır (Lynton, 2009, ss. 62 – 64). Bu bağlamda kolaj ile oluşturulan bu resimde sezinleme yoluyla da olsa fizik bilimi ile ilişki kurulduğu g6r6lebilir. Ő6yle ki; atomun parçalanması ve genel g6relilik kuramı d6nyanın g6rd6đ6m6z anlamda olmadığını bizlere g6stermektedir. B6ylelikle kolaj ile oluşturulan bireşimci k6bist resimler sezgi ile de olsa modern fizikten etkilendiği s6ylenebilir. Bunun yanında s6z konusu resimde kompozisyon 6đelerinin aynen yapıştırılıp yeni bir kurgulama anlayışıyla d6Ő6nsellik bağlamında d6zenlendiği g6r6lmektedir.

Resim 33. Pablo Picasso, Şişe, Bardak ve Keman, 1912 - 13, Kolaj ve Karakalem, 47 x 62 cm, Modern M6ze, Stockholm. (<https://www.wikiart.org/en/pablo-picasso/bottle-glass-violin-1912>)

K6bistlerden kolaj anlamında etkilenen gelecekçi ressamlar kolajın end6stri gerçeklerini daha da ileri g6t6rerek anarŐist bir tutum takındılar. 1915 yılında Carlo Carra D6zen Bozan Bildiriler başlıklı bir kolaj yaptı. Bu kolaj ile oluşturulan kompozisyondaki form parçaları ya da parıltıları, boyalı kağıtlar ya da tekstler, beyaz fon 6zerinde sert siyah renkte bağıran harfler merkezden uzaklaŐan bir hareket içinde coŐkunlaŐmaktadırlar (Adalı, 1996, s.69). Carra'nın kolayı, zamanın hızını ve akıcılığını yansıtmak için etkili bir

yöntem olarak kullandığı ve yine modern resimde gördüğümüz, nesneyi aynen alıp yeniden kurgulamak ilkesini resminde uyguladığı görülmektedir (Bkz: Resim: 34).

Resim: 34. Carlo Carra, Müdahaleci Gösteri, 1914, Kolaj.

(<https://www.wikiart.org/en/carlo-carra/interventionist-demonstration-patriotic-holiday-freeword-painting-1914-1914>)

Resim 35. Moholy-Nagy, Kıskançlık, 1927, Fotomontaj.

(<https://www.wikiart.org/en/laszlo-moholy-nagy/jealousy-1927-1>)

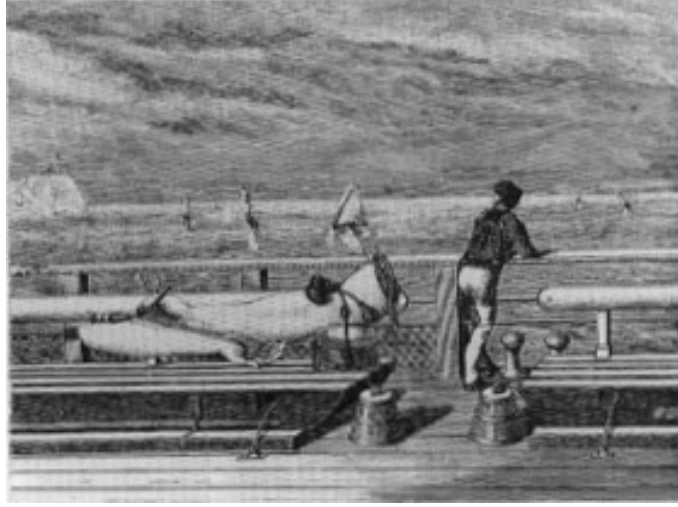
Rus avangardından etkilenen Moholy – Nagy (1895 – 1946), Almanya’da duygusallık ve heyecan sorunsallarından yoksun, ciddi bir biçimde, nötr nitelikte maddeleri kullanarak kolaj anlayışı geliştirdi. Canlı, renkli, basit mekanik çizgileri düz

çizgilerle birleştirdi. Bütünüyle vazgeçemediği mistifikasyon, sayıların, kesilmiş sözcüklerin varlıklarında bulunmaktaydı. Moholy – Nagy, daha sonra fotoğraf yöntemleri ile ilgilendi (Adalı, 1996, s.70). Çeşitli malzemelerden yararlanan Moholy – Nagy'nin, yeniden kurgulayıcı resimlerini kolajla etkili bir biçimde oluşturduğu ifade edilebilir (Bkz: Resim: 35).

Kolajın önemli uygulayıcılarından Kurt Schwitters, modern akımın en önemli yenilikçilerindendi. Buluşu olan *merz konstrüksiyonu* resimden ve yontudan ayrı olan yeni bir sanat kategorisine doğru atılmış önemli bir adım olarak ifade edilebilir (Bkz: Resim: 36). Sözkonusu *merz konstrüksiyonları* uzamsal yanılısma olarak ifade edilen resim ile formların boşluk içinde kapladığı yerle ifade edilen yontudan ayrık olarak cisimlerin öz yapılarından gelen özelliklerle ilgili bir tanımdır. Merz bu bağlamda yeni formları yeni biçimlendirme yöntemleriyle bir araya getirme olarak tanımlayabiliriz (Thompson, 2014, s. 166). Bu bağlamda dada içine de sokulabilen Schwitters, kolajı öncü anlayışı için araç olarak kullandığı söylenebilir. Ressam, yapıtı ile dadacı hiççi gerçekliğe işaret etmekte olduğu vurgulanabilir.

Resim 36. Kurt Schwitters, Merz, Resim 12b, Aşk Planı, 1919 - 23, Kağıt Üzerine Karışık Teknik, 43 x 32,5 cm, Metropolitan Sanat Müzesi, New York. (<https://www.metmuseum.org/art/collection/search/490222>)

Resim 37. Max Ernst, Yat Spor'u, 1929, Kolajlı Oyma, 8 x 11 cm. (Lynton, N. (2009). *Modern sanatın öyküsü*. Cevat Çapan ve Sadi Öziş (Çev.). İstanbul: Remzi)

Max Ernst'in (1891 – 1976) kolajı, bir resim ya da bir çizime yapıştırılmış fotografik öge; bir fotoğrafın üzerine eklenen resim ya da çizim ögesi; kesilip başka bir tabloya ya da resme yerleştirilmiş bir resim; fotoğraf yoluyla anlaşılabilir kılınmış nesnelere oluşturulmuş bir düzenlemenin yalın ve katıksız fotoğrafına dayanır (Aragon, 2015, s.47). Ernst, resim – romanlarında bilinen resme karşı savaş açarak yeni bir kurgusal dil oluşturuyordu. Bu bağlamda Ernst'in kolajlarının bilinçaltı kaynaklı bir kurgulama peşinde olduğu söylenebilir (Bkz: Resim: 37).

Kolajın bir başka çeşidi olan fotomontaj tekniği de oluşturmacı sanatçıların ilgisini çekmiştir. Oluşturmacılık, sanatsal yapının endüstriyel üretimle uygunluğunu savunmaktadır. Toplumsal yaşantının üstün etmeni olan bu durum maddelere salt gerçek değerleri için ilgi duymaktadır (Adalı, 1996, s.70). Oluşturmacı sanatın önemli bir temsilcisi de Alexander Rodchenko'dur (1891 – 1956). Rodchenko'nun oluşturduğu fotomontajlar Mayakovski'nin bir şiiri içindi. Söz konusu fotomontajlar şiirin gerçekliğini yansıtmak için kullanılmışlardır (Bkz: Resim: 38) (Lynton, 2009, s. 139). Bu bağlamda resmin şiirsellik ile ilişkili hale getirilmek istendiği ifade edilebilir.

Richard Hamilton'un (1922 – 2011) 1956 tarihli pop sanat çalışması sanat dışı kaynaklardan seçilen ve hazır yapılmış motifleri içermektedir. Söz konusu yapıt batı dünyasından kişilerin yaşamını ve düşerini özetlemektedir. Film ve televizyon, konserve yiyecekler, ev gereçleri, kasları gelişkin bir erkek manken ve çıplak bir kadın gibi öğeleri

içeren kolaj çalışması geleneklere karşı şiddetli bir tavır olarak algılanabilir (Lynton, 2009, s.286). Sanatçı bu yapıtta, anlamlı, etkili ve uyumlu bir kolajla teknoloji, tüketim gibi kavramlara vurgu yapmıştır (Beyoğlu, 2015, s. 232). Yine bu çalışmanın popüler kültürün gerçekliğini yansıttığı ileri sürülebilir (Bkz: Resim: 39).

Resim 38. Alexander Rodchenko, Pro Eto için Hazırlanan Bir Fotomontaj, 1923, Fotomontaj. (<https://tr.pinterest.com/pin/324470348138845476/>)

Resim 39. Richard Hamilton, Günümüzün Evlerini Bu Denli farklı, Çekici Yapan Nedir? , 1956, Kolaj, 26,5 x 26 cm, Tübingen, Kunsthalle (Dr. Geork Zundel Koleksiyonu). (<https://www.wikiart.org/en/richard-hamilton>)

Resim 40. Jacques de la Villegle, Anakent, 1960. (<https://www.wikiart.org/en/jacques-villegl/les-m-tropolitains-december-1960-1960>)

Yeni gerçekçilik akımı ressamı Jacques de la Villegle (1926 –) kompozisyonlarını kentin duvarlarının birbirleri üzerine birikmiş olan posterlerin katmanlarını yırtarak oluşturmuştur. Bu çalışmalardaki bölük pörçük görüntüler ve yazıların gelişigüzel katmanlaşması, yüzyılın sonundaki bilgi bombardımanını ifade etmektedir (Bkz: Resim: 40) (Fineberg, 2014, s. 214). Bu bağlamda bu resimde, modern sanatın düşünselliği ifade araçlarını, özgürlük çerçevesinde ve kolaj bağlamında görmekteyiz.

Resim 41. Henri Matisse, İkarus, 1943 - 1944. (<https://www.metmuseum.org/art/collection/search/337069>)

Henry Mattise yaşlılık dönemi kolaj yapıtlarında, biçimsel anlamda duru estetiği aramaktadır. Bu kolaj ile duru estetiği yansıtma çabası dengeli ve sade kompozisyon ve renk öğeleriyle sağlanmıştır (Manzi, 2014). İkarus adlı kolajında da, bu teknikle, sade estetik anlatım yakalanmaya çalışılmıştır (Bkz: Resim: 41).

Modern resim temelinde düşünsel gerçekliği yansıtma ilkesini barındırdığı önceden ifade edilmişti. Picasso'nun “doğadan ayrı bir şey olan düşüncemizi sanat yoluyla dışavururuz” görüşü, modern resmin temel anlayışını gözler önüne sermektedir (De Zayas'tan aktaran Ashton, 2001, s.44). Kolaj da modern resmin temelini oluşturan kavramı ve gerçekliği yansıtma ilkesini yaşama geçirmede önemli bir yere sahiptir. Şöyle ki sanatçının ussal kavram yansıtma çabası sonucunda kolaj ressamın doğadan kopuş bağlamında; yaratıcılığın, kurgulayıcılığın önemli bir katkı sağladığı söylenebilir.

Modern resmin tüm bu bilgiler ışığında “gerçekliği yansıtma çabası güden ve bu çabası bağlamında düşünceyi güçlendirmek adına yeni malzemeler kullanan bir sanatsal etkinlik” olduğunu ifade edebiliriz. Bunun yanında anlatımı ve zihinselliğin yansıtma özgürlük alanlarının genişlediği bir dönemdir denilebilir. Kolaj da bu çabanın en göze çarpan yanıdır. Bunun yanında kolaj, yeni resimsel anlayış olan zihinsel resmin önemli bir ifade aracıdır. Modern resimde gördüğümüz, biçimin taklit yerine, düşünce eksenli olarak yeniden kurgulanması ilkesi etkili bir biçimde kolaj ile sanat tarihine sokulmuştur. Örneğin düzenleme (enstalasyon) sanatı dediğimiz teknikte de kolajda kullanılan hazır resimsel – sanatsal öğe anlayışı egemendir. Burada öykünmecî anlayışa karşı olarak hazır öğeler aracılığıyla düşünsel anlam ve felsefe ortaya koyma eğilimi ön plandadır.

BÖLÜM III: YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, araştırma ortamı, çalışma grubu, veri toplama araçları tanıtılmış ve verilerin nasıl çözümleneceği açıklanmıştır.

3.1. Araştırma Modeli

Resim eğitimi alan görsel sanatlar öğretmen adaylarının modern resmi ifade etme becerilerini geliştirmede kolajın katkısının ölçülmesini amaçlayan araştırma nitel araştırma yöntemlerinden eylem araştırması biçiminde desenlenmiştir.

Eylem Araştırması, bir program, örgüt ve topluluktaki özel sorunsalları çözmeyi amaç edinir (Patton, 2014, s. 221). Bu amaç ışığında eylem araştırması, bir okulda çalışan öğretmen, yönetici, eğitim uzmanı ya da başka kurumlarda çalışan mühendis, yönetici, planlamacı ve insan kaynakları uzmanı gibi bizzat uygulamanın içinde olan uygulayıcının doğrudan kendisinin ya da bir araştırmacı ile birlikte uygulama sürecine ilişkin sorunların ortaya çıkarılması ya da mevcut bulunan bir sorunu anlama ve çözüm bulmaya yönelik sistematik veri toplamayı ve analiz etmeyi içeren bir araştırma türüdür (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 333). Bu bağlamda bu araştırma yürütülürken, her iki haftada bir alan uzmanlarından ve ölçmecilerden oluşan bir kurul tarafından denetlenmiştir.

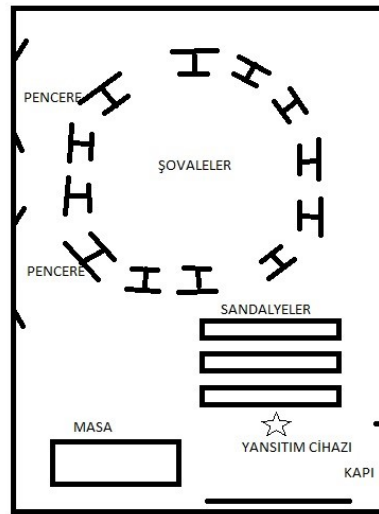
Eylem araştırması üç türe ayrılır: “teknik/bilimsel/işbirlikçi eylem araştırması”, “uygulama/karşılıklı işbirliği/tartışma odaklı eylem araştırması”, “özgürleştirici/geliştirici/eleştirel eylem araştırması”. Bu araştırmaya, “özgürleştirici/geliştirici/eleştirel eylem araştırması” türüyle ve “uygulayıcının aynı zamanda da araştırmacı olduğu” bir anlayış temelli yaklaşılmıştır. “özgürleştirici/geliştirici/eleştirel eylem araştırması” yaklaşımında amaç, uygulayıcıya yeni bilgiler, beceriler ve deneyimler kazandırmak ve kendi uygulamalarına karşı eleştirel bir bakış açısı geliştirmesine yardımcı olmaktır. Böylece uygulayıcı kendi uygulamalarını bir sorun çözme süreci olarak görecektir ve sürekli olarak bu süreç içindeki kendi rolünü sorgulama yoluna gidecektir. Aynı zamanda araştırmacı, uygulamalarına eleştirel bir gözle bakabilme anlayışını geliştirebilecek ve uygulamada sık sık karşılaşılan sorunlara ilişkin bilinçli açıklamalar getirebilecektir. Bu yaklaşımda uygulayıcının araştırma yoluyla mesleğinde daha yetkin duruma gelmesi, kuram ile uygulamayı

bütünleştirebilmesi ve kendi alanı ile ilgili politikalara ilişkin de görüşler geliştirmesi olasıdır. Berg'in yaptığı sınıflandırmaya, “uygulayıcının aynı zamanda araştırmacı olduğu” dördüncü bir tür de eklenmiştir. Bu yaklaşımda araştırmacı uygulamayı sürdürürken, aynı zamanda belirlediği soruna ilişkin veri toplamayı da başarabilmelidir. Bu veriler uygulayıcının tuttuğu notlar, gerçekleştirmiş olduğu kayıtlar (video, ses kaydı vb.), bir meslektaşın gözlemi, belgelerin incelenmesi gibi farklı veri toplama yöntemleri ile elde edilir (Yıldırım ve Şimşek, 2013, ss. 334 – 335). Bu çalışmada da “uygulayıcının aynı zamanda araştırmacı olduğu” türündeki eylem araştırması uygulanmıştır.

Eylem Araştırmasının aşamaları: Araştırma Problemine Karar Verme, Eylem Araştırması Sorularını Belirleme, Veri Toplama/Alan Yazın Taraması, Veri Analizi Yorum, Eylem/Uygulama Planı Geliştirme, İzleme Planı Geliştirme, Eylem Planı Uygulama/İzleme ve Uygulamanın Analizi/Değerlendirme olarak tanımlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 336). Bu çalışmada da eylem araştırmasının aşamaları aynen uygulanmıştır.

3.2. Araştırma Ortamı

Araştırma ortamı resim atölyesi biçiminde olup, uygulama için şovaleler ve masalar mevcuttur. Ayrıca atölye içinde slayt gösterisi sunma olanağı vardır. Atölyenin içi iyi ışık almaktadır.

Resim 42. Sınıf Planı

3.3. Araştırmanın Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu, 2016 – 2017 Eğitim Öğretim Yılı, 3. Sınıfta görülen anasanat atölye dersini alacak olan bir devlet üniversitesinin eğitim fakültesi güzel sanatlar eğitimi bölümü resim – iş eğitimi anabilim dalı öğrencileri oluşturmaktadır. Öğrenciler arasında on bir kişiden oluşan gönüllü bir grup oluşturulmuş, görüşme, alan günlükleri ve öğrenci günlükleri gibi yöntemlerle bu öğrencilerden veri alınmıştır.

Amaçlı örnekleme türlerinden kolay ulaşılabılır durum örnekleme kullanılmıştır. Bu örnekleme yöntemi araştırmaya hız ve pratiklik kazandırmaktadır. Çünkü bu yöntemde araştırmacı, yakın olan ve erişilmesi kolay olan bir durumu seçer (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 141). Bu grubun çalışma grubu olarak belirlenmesindeki neden; 3. Sınıf öğrencilerinin Anasanat atölye dersinde 1 yıllık bir süreç geçirmiş olmaları dolayısıyla anasanat atölye dersinin gerektirdiği tasarım becerisini edindikleri varsayımdır. Ayrıca bu beceriyi kazanmış olmaları, onların modern resim ile ilgili tasarım ve kavramları yorumlama ve uygulama süreçlerine katmaya hazır oldukları düşüncesi; 3. Sınıfın bu araştırma için uygun görülmesinde etkili olmuştur.

Araştırma etkinliklerinde etik değerlerin benimsenmesi ve uygulanması esasına dayalı olarak araştırmanın bulgular bölümünde yer alan çeşitli nitel veri toplama araçlarının çıktılarında öğrenci adları kodlanarak yer almıştır. Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan 3. Sınıf resim anasanat atölye 11 öğrenci, atölyenin mevcudu olduğundan seçilmiştir. Bu öğrencilerin 10 tanesi kız, 1 tanesi erkektir. Öğrencilerin yaşları 21 ile 23 arasında değişmektedir.

Tablo: 1. Çalışma Grubunun Öğrencilerinin Kodlanma Şeması

“ÖĞRENCİ” sözcüğü kısaltılarak, ilk üç harfi kullanılmıştır.	Çalışma grubunda yer alan öğrenciler rastgele sıralanarak, sıralama numaraları 01’den 11’e kadar oluşturulmuştur.
ÖĞR	01

Çalışma grubu çizelgedeki kodlarla araştırmada yer almıştır. Kodlama yapılırken “ÖĞRENCİ” sözcüğü kısaltılarak, ilk üç harfi kullanılmıştır. Çalışma grubunda yer alan

öğrenciler, rastgele sıralanmışlar ve sıralama numaraları 01'den 11'e kadar oluşturulmuştur.

Tablo: 2. Çalışma Grubunun Öğrencilerinin Kodlanma Şeması

ÖGR01
ÖGR02
ÖGR03
ÖGR04
ÖGR05
ÖGR06
ÖGR07
ÖGR08
ÖGR09
ÖGR10
ÖGR11

3.4. Veri Toplama Araçları

Araştırmada nitel araştırma modeli olarak eylem araştırma deseni kullanılmıştır. Nitel veri toplama araçları; öğrenci günlüğü, haftalık ders değerlendirme formu, yapılandırılmış bireysel görüşme, video kayıtları, araştırmacı günlüğü, çalışma grubunun tasarım uygulamalarını değerlendirme formu, program değerlendirme formu olarak belirlenmiştir.

3.4.1. Günlükler

Araştırmada sekiz hafta boyunca her etkinlik için araştırmacı ve öğrenciler günlük tutmuş ve bu günlüklere araştırmanın bulgularında yer verilmiştir. Günlükler her hafta için farklı sayıda yapılandırılmış açık uçlu sorulardan oluşmaktadır. Öğrenci günlüğü soruları araştırmacı tarafından geliştirilmiş ve bu sorular için uzman görüşü alınmıştır.

Programda her hafta farklı konulara yer verilmesi nedeniyle günlükler, her hafta farklı sorular içermiştir. Bu yolla her hafta işlenen ders konusunda öğrencilerin öğrendikleri konuya yönelik duygu ve düşüncelerini yansıtma, öğrenim etkisi açısından, öğrenme gereksiniminin belirlenmesinde ve konuya ilişkin görüş ve eleştirilerini aktarabilmeleri amaçlanmaktadır.

Araştırmacı günlüğü ise sekiz hafta sürdürülen derslerdeki gözlem ve düşüncelerin aktarılmasına dayanmıştır.

3.4.2. Araştırmacı Günlüğü

Araştırmacı günlüğü, kısaca araştırmanın tüm bölümleriyle ilişkili gözlemler ve düşünceleri kayıt altına almak için kullanılan defterdir (Johnson, 2015, s. 81). Alan günlüğü de denilen bu veri toplama tekniği nitel araştırmacıların birincil kayıt aracıdır. İnsanlar, olaylar, etkinlikler ve konuşmalar betimlenir. Bu defterlere düşünceler ve nseziler not edilir (Glesne, 2013, s. 96). Bu araştırmada alan günlükleri, araştırmacının kendi izlenimleri ve sunum sırasındaki video kayıtları temel alınarak defter oluşturulacaktır.

3.4.3. ÖĞrenci Günlüğü

Bu araştırmadaki Ğrenci günlükleri her bir ders sonrasında öğrencilere gönderilen bazı sorulara öğrencilerin verdiği yanıtlardan oluşacaktır. Bu sorular öğrencilerin ders ile ilgili algılarının llesi amacıyla sorulacaktır. Bunun yanında bu sorular sayesinde öğrencilerin dersin işlenişi ile ilgili yorumlarını ve dersten edindikleri kazanımları elde etmek olanaklı olmaktadır.

Tablo: 3. Öğrenci Günlüğü Geçerlik Hesaplaması

	KAZANIMLAR	GEREKLİ	YARARLI/YETERSİZ	GEREKSİZ	KAPSAM GEÇERLİK ORANI
1.Hafta	1.Madde	5			1,0
	2.Madde	4	1		0,6
2.Hafta	1.Madde	5			1,0
	2.Madde	5			1,0
	3.Madde	5			1,0
	4.Madde	5			1,0
	5.Madde	5			1,0
3.Hafta	1.Madde	5			1,0
	2.Madde	4	1		0,6
4.Hafta	1.Madde	5			1,0
	2.Madde	4	1		0,6
5.Hafta	1.Madde	5			1,0
	2.Madde	4	1		0,6
6.Hafta	1.Madde	5			1,0
7.Hafta	1.Madde	4	1		0,6
8.Hafta	1.Madde	5			1,0
	1.Madde	4	1		0,6
Uzman Sayısı					5
Kapsam Geçerlik İndeksi					0,8

3.4.4. Haftalık Etkinlik Değerlendirme Formu

Araştırmada sekiz hafta boyunca her dersin sonunda önceden hazırlanmış soruların yer aldığı yapılandırılmış haftalık ders değerlendirme formu kullanılmıştır. Bu formdaki sorular araştırmacı tarafından hazırlanmış ve soruların geçerliği için uzman görüşü alınmıştır.

Haftalık ders değerlendirme formunda, etkinlik programında haftalık ders planında yer alan konulara göre öğrencilerin öğrenmelerindeki süreç ve durum

gözetilerek resimleri okuma, resimleri anlamlandırma ve modern resmi düşünsel ve biçimsel yönde anlama becerilerini ifade edebilecekleri açık uçlu ve çoktan seçmeli sorulara yer verilmiştir. Her haftanın formunda farklı sayıda soru yer almıştır. Çalışma grubunun forma yazmış oldukları yanıtlar, daha sonra tezin bulgular bölümüne ilgili soru çerçevesinde doğrudan alıntılarla yer verilmiş ve çözümlenmiştir.

Tablo: 4. Haftalık Ders Değerlendirme Formu Geçerlik Hesaplaması

	KAZANIMLAR	GEREKLİ	YARARLI/YETERSİZ	GEREKSİZ	KAPSAM GEÇERLİK ORANI
1.Hafta	1.Madde	5			1,0
	2.Madde	5			1,0
2.Hafta	1.Madde	5			1,0
	2.Madde	5			1,0
	3.Madde	5			1,0
	4.Madde	4	1		0,6
	5.Madde	4	1		0,6
	6.Madde	5			1,0
3.Hafta	1.Madde	4	1		0,6
	2.Madde	5			1,0
4.Hafta	1.Madde	5			1,0
	2.Madde	5			1,0
	3.Madde	5			1,0
	4.Madde	5			1,0
	5.Madde	5			1,0
	6.Madde	4	1		0,6
5.Hafta	1.Madde	5			1,0
6.Hafta	1.Madde	5			1,0
		Uzman Sayısı			5
		Kapsam Geçerlik İndeksi			0,91

3.4.5. Görüşme

Görüşme, nitel araştırmalarda çoğunlukla kullanılan bir veri toplama aracıdır. İnsanlarda doğrudan gözlemleyemediğimiz şeyleri ortaya koymak için görüşme yaparız. Görüşmenin asıl amacı diğer insanların bakış açılarına ulaşmaktır (Patton, 2014, s. 341). Bu bağlamda bu yöntemin insanlara doğrudan ulaşmada etkili bir yöntem olduğu söylenebilir.

Üç çeşit görüşme vardır: gündelik sohbet görüşmesi, genel görüşme kılavuzu yaklaşımı ve standartlaştırılmış açık uçlu görüşme (Patton, 2014, s. 344). Bu araştırmada görüşmeden önce her sorunun dikkatli ve tam olarak kurgulanmasını gerektiren standartlaştırılmış açık uçlu görüşme biçimi tercih edilmiştir.

Görüşme formu hazırlanırken öncelikle görüşme sırasında irdelenecek sorunların ya da konuların listesi yapılır. Görüşmeci önceden hazırladığı konulara bağlı kalarak, görüşmenin izlediği yola göre yeni sorular sorabilir. Görüşmenin en önemli özelliklerinden birisi de araştırmanın, görüşme yapılan kişiyi yönlendirmekten kaçınmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 180). Böylelikle görüşmeden nesnel sonuçlar elde edilmeye çalışılmıştır.

Bu araştırmada, sınıf içi uygulamaların sonunda öğrencilerle çeşitli görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bu görüşmeler yüz yüze ve bir seferde tek kişi ile gerçekleştirilmiş olup, ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınarak veri elde edilmesi planlanmıştır. Çalışma grubundan oluşan öğrencilerle yapılan derslerin ardından görüşler toplanmış ve karşılaştırılmıştır. Öğrencilerin görüşme formlarında modern resim bilgilerini anlamaya yönelik sorular yer almıştır. Bu bilgiler; kolaj ile ilgili bilgileri, ders hakkındaki tutumları, modern resme olan ilgilerini, modern resim üzerine çalışıp çalışmadıkları, modern resme olan yaklaşımları, modern resim çalışmalarına olan düşüncelerinin irdelenmesi doğrultusunda hazırlanmıştır. Hazırlanan görüşme formlarında, bir devlet üniversitesi eğitim fakültesi güzel sanatlar eğitimi bölümü resim – iş eğitimi anabilim dalı 3. sınıf çalışma grubu öğrencilerinin verdiği yanıtlar doğrultusunda uzman görüşü alınarak son şekilleri verilmiştir.

Tablo: 5. Görüşme Formu Geçerlik Hesaplaması

SORULAR	GEREKLİ	YARARLI/YETERSİZ	GEREKSİZ	KAPSAM GEÇERLİK ORANI
1.Madde	5			1,0
2.Madde	5			1,0
3.Madde	5			1,0
4.Madde	5			1,0
5.Madde	5			1,0
6.Madde	5			1,0
Uzman Sayısı				5
Kapsam Geçerlik İndeksi				1,0

3.4.6. Video Kayıtları

Araştırmada ders programının uygulanması sürecinde video çekimleri araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiştir. Kamera ders sırasında slayt gösterilerini göreceak biçimde yerleştirilmiştir. Kamera kayıt sırasında öğrencilerin tüm davranışlarını kayıt altına almıştır. Böylelikle öğrencilerin verdikleri ders ile ilgili tepkilerin verilerini toplamada etkili bir araç olarak işlev görmüştür.

3.4.7. Çalışma Grubunun Tasarım Uygulamalarını Değerlendirme Formu

Ders programının VII. – VIII. Haftalarında çalışma grubuna belirli bir konu çerçevesinde resim çalışması yaptırılmıştır. Çalışma grubu derslerde kolaj ve modern resim bağlamında edindikleri kazanımları doğrultusunda tasarım çalışmaları yapmıştır. Çalışma grubunun bu tasarımlarında kolaj aracılığıyla modern resmi yansıtabilme becerileri ölçülmüştür. Çalışma grubunun tasarım çalışmalarını yetkinliğini ölçmek için Dereceli Puanlama Anahtarı (Rubric) (DPA) araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Geliştirilen Dereceli Puanlama Anahtarı için uzman görüşleri alınarak geçerlik ve güvenilirlik hesaplaması yapılmıştır (Tablo: 6). Daha sonra çalışma grubunun tasarım çalışmalarının değerlendirilme aşamalarında da öğrencinin tasarımları hem araştırmacı tarafından hem de alan uzmanı tarafından değerlendirilerek, puanlamanın güvenilirlik

hesaplamaları yapılmıştır. Uygulamanın değerlendirme sonuçları tezin bulgularında veri olarak kullanılmıştır.

Tezin bulgular bölümünde veri olarak kullanılan çalışma grubunun resimsel tasarım çalışmaları biçim elemanları kullanımı konusunda genel bilgilerinin yeterli olduğu varsayıldığından, çizgi değerleri, ton değerleri, renk değerleri ve doku değerleri açısından değerlendirilmemiştir. Çünkü programın uygulama sürecinde öğrencilere resimde bu değerlerin kullanımı açısından herhangi bir ders verilmemiştir. Ancak tasarımların biçimsel açıdan; modern resmi oluşturan ayırt edici etmenlerden kompozisyon yapısı, yaratıcılık, bütünlük, vurgu, modern estetiği yansıtma ve Picasso'nun biçimsel anlamda kolaj anlayışını yansıtma, içerik açısından ise; duygu ve/ya da düşünce iletme, biçim içerik tutarlılığı, modernizmin düünsel yapısının yansıtılması ve Picasso'nun modernist anlayışının yansıtılması basamakları oluşturulup her maddeye puan verilmiştir.

Dereceli Puanlama Anahtarı (DPA) 10 maddeden oluşmaktadır. Değerlendirme DPA kullanılarak, 4 dereceli puanlamaya göre belirlenmiştir: (3) çok iyi, (2) iyi, (1) hiç yeterli değil, (0) gözlenemedi. Formda dört dereceli puanlamaya göre; Başarısız (0-0,99), Geliştirilebilir (1-1,99) ve Başarılı (2-3.00) biçiminde aralıklar belirlenmiştir.

Tablo 6: Çalışma Grubunun Tasarım Uygulamalarını Değerlendirme Formu Geçerlik Hesaplaması

	GEREKLİ	YARARLI/YETERSİZ	GEREKSİZ	KAPSAM GEÇERLİK ORANI
1.Madde	5			1,0
2.Madde	5			1,0
3.Madde	5			1,0
4.Madde	5			1,0
5.Madde	5			1,0
6.Madde	5			1,0
7.Madde	5			1,0
8.Madde	5			1,0
9.Madde	5			1,0
10.Madde	5			1,0
		Uzman Sayısı		5
		Kapsam Geçerlik İndeksi		1,00

Tablo 7: Uygulayıcılar Arası Farklılığa İlişkin Betimsel İstatistikler

	Ortalama	N	Standart Sapma	Standart Hata Ortalaması
Uzman	1,758	33	,7146	,1244
Araştırmacı	1,833	33	1,2264	,2135

Tablo 5 incelendiğinde uygulayıcılar arası (araştırmacı ve uzman) anlamlı farklılık olup olmadığına ilişkin betimsel istatistikler görülmektedir.

Tablo 8: Uygulayıcılar Arası Uyum Analizi Sonuçları

		Uzman	Araştırmacı
Kendall's tau_b	Uzman	r	,572
		p	,000
		N	33
Araştırmacı		r	,572
		p	,000
		N	33

Tablo 6 inceleniğinde iki uygulayıcı arası uyum değerinin .572 olduğu görülmektedir.

Tablo 9: Uygulayıcılar Arası Korelasyon Değerlerine İlişkin Bulgular

		Uzman	Araştırmacı
Uzman	r	1	,767
	p		,000
	N	33	33
Araştırmacı	r	,767	1
	p	,000	
	N	33	33

Uzman ve araştırmacı arasındaki değerlendirme puanları incelendiğinde aradaki ilişki düzeyinin .77 olduğu belirlenmiştir.

Tablo 10: Uygulayıcılar Arası Farklılık Durumu Tablosu

geçerlik	frekans	yüzde	Genel yüzde	Yığılmalı yüzde
-1,20	1	3,0	3,0	3,0
-1,20	1	3,0	3,0	6,1
-1,10	1	3,0	3,0	9,1
-1,00	1	3,0	3,0	12,1
-,90	1	3,0	3,0	15,2
-,80	1	3,0	3,0	18,2
-,70	1	3,0	3,0	21,2
-,70	1	3,0	3,0	24,2
-,70	1	3,0	3,0	27,3
-,60	2	6,1	6,1	33,3
-,50	2	6,1	6,1	39,4
-,50	1	3,0	3,0	42,4
-,40	4	12,1	12,1	54,5
-,10	1	3,0	3,0	57,6
-,10	1	3,0	3,0	60,6
-,10	1	3,0	3,0	63,6
,20	1	3,0	3,0	66,7
,30	1	3,0	3,0	69,7
,50	1	3,0	3,0	72,7
,60	1	3,0	3,0	75,8
,70	2	6,1	6,1	81,8
,90	1	3,0	3,0	84,8
1,00	1	3,0	3,0	87,9
1,10	1	3,0	3,0	90,9
1,20	1	3,0	3,0	93,9
1,30	1	3,0	3,0	97,0
1,90	1	3,0	3,0	100,0
Total	33	100,0	100,0	

Fark tablosu 33 DPA örneğinde araştırmacı ve uygulayıcı arasındaki farklılık durumu incelendiğinde, en küçük değer -1.20 en yüksek değerin de 1.90 olduğu belirlenmiştir. Ayrıca iç tutarlılık katsayısı .801 olarak belirlenmiştir. Tüm bu veriler ışığında DPA güvenilir çıkmıştır.

3.4.8. Program Değerlendirme Formu

Program değerlendirme formu, ders programının etkililiğinin öğrenciler tarafından değerlendirilmesi için hazırlanmıştır. Bu form, sekiz hafta süren programın ardından uzman görüşü alınarak açık uçlu sorularla hazırlanmıştır. Toplam yedi sorudan

oluşan formu çalışma grubunun cevaplaması istenmiştir. Öğrenciler böylelikle derse ilişkin kazanım ve becerilerini dile getirmişler ve derse ilişkin eleştirilerini ortaya koyma olanağına kavuşmuşlardır.

Tablo: 11. Program Değerlendirme Formu Geçerlik Hesaplaması

SORULAR	GEREKLİ	YARARLI/YETERSİZ	GEREKSİZ	KAPSAM GEÇERLİK ORANI
1.Madde	5			1,0
2.Madde	5			1,0
3.Madde	5			1,0
4.Madde	5			1,0
5.Madde	5			1,0
6.Madde	5			1,0
7.Madde	5			1,0
Uzman Sayısı				5
Kapsam Geçerlik İndeksi				1,0

Program değerlendirme formu hazırlanırken 5 uzmandan görüş alınmıştır. Program değerlendirme formunun geçerlik hesaplaması yapılmıştır.

3.5. Verilerin Toplanması

Araştırmanın veri toplama süreci bir devlet üniversitesi eğitim fakültesi güzel sanatlar eğitimi bölümü resim – iş öğretmenliği anabilim dalı'nda 2016 – 2017 eğitim öğretim yılı bahar dönemi resim anasanat atölye dersinde sekiz hafta içinde gerçekleştirilmiştir.

Kolaj aracılığıyla öğrencilerin modern resme öykünmelerine yönelik olan etkinlik izlencesinin işlenmesi sürecinde etkinlik planı ve amaçları doğrultusunda çalışma grubuna çeşitli uygulamalar yapılmıştır. Bu uygulamalar; öğrenci günlükleri, haftalık ders değerlendirme, araştırmacı günlüğü/video kayıt, görüşme, öğrencilerin tasarımlarını değerlendirme ve program değerlendirme olarak sıralanır.

Sekiz haftalık veri toplama sürecinde kolaj aracılığıyla öğrencilerin modern sanata öykünmelerine yönelik olan etkinlik izlencesi kuramsal ve uygulamalı olmak üzere bir

devlet üniversitesi eğitim fakültesi güzel sanatlar eğitimi bölümü resim – iş eğitimi anabilim dalı, resim anasanat atölye dersinde Pazartesi günleri haftada 3 saat olarak uygulanmıştır.

Etkinlik izlencesinin uygulandığı süreçte her etkinliğin sonunda etkinlik planında yer alan konuya göre etkinliğin verimliliğini ya da eksik yönlerini değerlendirmek için çalışma grubuna haftalık ders değerlendirme formu uygulanmış ve bu formun yanında günlük tutturulmuştur.

VIII. Haftanın sonunda bireysel öğrenci görüşmeleri yapılmıştır. Bu görüşmede çalışma grubuna yapılandırılmış sorular sorularak, etkinlik izlencesinin kendilerine sağladığı kazanımlara ilişkin düşünceleri ses kayıt cihazı kullanılarak kaydedilmiştir. Bireysel görüşmede sorulara verilen yanıtlar betimsel analiz yoluyla değerlendirilmiş ve araştırmanın bulgularında yer verilmiştir.

Sekiz haftalık etkinlik izlencesinin uygulama aşaması bittikten sonra çalışma grubuna kolaj aracılığıyla öğrencilerin modern resme öykünmelerine yönelik olan etkinlik izlencesinden kazanılan bilgi ve becerileri, dersin olumlu ve olumsuz etkilerini değerlendirmek amacıyla genel etkinlik değerlendirme formu uygulanmıştır. 3 ay sonra ise bu derslerden kazanılan bilgi ve kazanımların kalıcılığını denetlemek amacıyla, öğrencilere yeniden resim yaptırılmış ve DPA kullanılarak çalışmalarını modern sanata öykünme bağlamında değerlendirilerek bu konuda veri toplanmıştır.

3.6. Sanat Eğitimi Alan Öğrencilerin Modern Resmi İfade Etmelerinin Kolaj Temelli Ders Etkinliği İzlencesi Tasarlama Süreci

Görsel sanatlar alanında öğrenim gören öğrencilerin kolaj aracılığıyla öğrencilerin modern resmi ifade etmelerine yönelik olan ders etkinliği izlencesi tasarlanmıştır. Tasarlanın bu izlencede öğrencilerin modern sanata öykünen yapıtlar ortaya koyabilmeleri hedeflenmiştir.

Tasarlanan etkinlik izlencesi için öğrencilerin özellikleri göz önünde bulundurularak 1 yıllık Resim ASA eğitimi almış öğrenciler tercih edilmiştir. Bu seçimin başlıca nedeni; planlanan etkinlik izlencesinin amaçlarının gerçekleşmesi ve ele alınan sorunsalın çözümü için resim temeli almış ve temel resim becerilerine sahip olan öğrencilerin çalışma grubuna dahil edilmesidir. Dolayısıyla, dersin uygulanacağı 3. Sınıf

öğrencileri grubunun temel resim becerilerini kazanmış olduğu varsayılmıştır. Bundan ötürü program Resim ASA 3.Sınıf öğrencilerinden oluşan 11 öğrenciye uygulanmıştır. Etkinlik izlencesi ders süresi 3 saat olarak belirlenmiştir.

İzlencenin hedefi doğrultusunda, 8 hafta süresince işlenecek ders konuları için her hafta ayrı ayrı planlanmıştır. Her haftanın konusu doğrultusunda; öğrenme çıktıları, ders yöntemi ve materyal ve kaynaklar hazırlanmıştır. Ancak izlencenin uygulanması sırasında bu materyallere eklemeler yapılmış ve yöntemde de küçük değişikliklere gidilmiştir. Kimi haftalarda planlanan ders süresinde değişikliğe gidilmiştir.

İzlençe tasarımları eğitim – öğretim programını oluşturan temel öğelerden oluşmaktadır. İzlençenin nasıl tasarlanacağına dair görüşler çeşitlilik arz etmektedir. Bir izlençe tasarlanırken bir eğitim anlayışı ve amaçlarına gereksinim duyulur. İzlençe tasarımının biçimlenmesinde konu merkezli, öğrenci merkezli ve sorun merkezli tasarımlar seçilebilir (Ornstein ve Hunkins, 2016, s.239 – 279). İzlençe tasarısı hazırlarken, izlencenin öğeleri olan hedef, içerik, eğitim ve sınama durumlarının nasıl hazırlanacağı üzerinde durulur (Demirel, 2004, s.105).

Tablo: 12. Ders Etkinliği İzlenesi Genel Amaç ve Çıktılarına Yönelik Geçerlik Hesaplaması

	KAZANIMLAR	GEREKLİ	YARARLI/YETERSİZ	GEREKSİZ	KAPSAM GEÇERLİK ORANI
Genel Amaç ve Çıktılar	Genel Amaçlar	10			1,0
	Genel Kazanımlar	10			1,0
1.Hafta	1.Kazanım	10			1,0
	2.Kazanım	10			1,0
	3.Kazanım	10			1,0
2.Hafta	1.Kazanım	10			1,0
3.Hafta	1.Kazanım	9	1		0,8
4.Hafta	1.Kazanım	9	1		0,8
	2.Kazanım	9	1		0,8
5.Hafta	1.Kazanım	10			1,0
6.Hafta	1.Kazanım	7	2	1	0,4
7.Hafta	1.Kazanım	10			1,0
8.Hafta	1.Kazanım	9	1		0,8
		Uzman Sayısı			10
		Kapsam Geçerlik İndeksi			0,89

Tasarlanan etkinlik izlenesinde ele alınan haftalık ders konuları, öğrencilerin kolaj aracılığıyla öğrencilerin modern resmi ifade etmelerine temel oluşturabilecek, modern resmi benimseme seviyelerini geliştirecek biçimde düşünülerek 8 hafta olarak planlanmıştır. Her hafta için öğretim materyalleri öğrenimi etkili kılacak biçimde tasarlanmıştır. Öğrenme çıktıları, haftalık derslerin konu içeriklerine dayalı bir biçimde, derslerin öğrencilere sağlayacağı kazanım ve becerilere göre düşünülmüş, performans hedefleriyle ilişkilendirilip oluşturulmuştur. Performans hedefleri; farkındalığın artırılması (modern yapıtları tanıma), anlamlandırma (modern yapıtları anlamlandırma), yorumlama (eleştirel bakabilme), uygulama (modern sanatı düşünsel ve biçimsel olarak tasarıma yansıtma) türünde olmuştur. Dolayısıyla öğrenenlerin gösterdiği performanslarla izlencenin etkililiği ölçülmüştür. İzlencede oluşturulan öğrenim çıktıları

genel olarak, öğrencilerin kolaj aracılığıyla modern resme öykünen yapıtlar ortaya koyabilmelerine yöneliktir.

Tasarlanan görsel sanatlar alanında öğrenim gören öğrencilerin kolaj aracılığıyla modern resmi ifade etmelerine yönelik olan 8 haftalık etkinlik izlencesinde konu içerikleri ve ders çıktıkları şu düşüncelerle oluşturulmuştur.

I. Haftanın etkinlik konusu (Tablo: 14); modern resmin düşünsel temellerine yer verilerek, öğrenenlerin bu temellere ilişkin felsefi altyapıyı öğrenmelerini sağlayabilecek konu içeriğiyle hazırlanıp planlanmıştır. Etkinlik çıktısının temelinde öğrencilerin olguculuk, idealizm gibi kavramları kavramaları ve modern resim ile olan bağlarını irdeleyebilmeleri hedeflenmiştir. Çünkü öğrencilerin kolaj aracılığıyla modern resmi benimsemeleri için öncelikle modern resmin altyapısında bulunan düşünsel yapıyı özümlemeleri gerekir. Böyle bir bilgi ediniminin öğrenenlere modern resmi anlama konusunda temel bir öğreti kazandıracığı düşünülmüştür.

II. Haftanın etkinlik konusu (Tablo: 15); öğrenenlerin, modern resmin biçimsel içeriğine ilişkin bilgi edinmesini sağlayabilecek içerikle planlanmıştır. Etkinlik çıktısı; modern resmin biçimsel özelliklerini mekan ve kompozisyon bağlamında kavramaları ve modern resme yönelik eleştirel bakış açılarını geliştirmeye yönelik beceri kazanmalarıdır.

III. Haftanın etkinlik konusu (Tablo: 16); öğrenenlerin, kronolojik olarak kolajın düşünsel yapısına yönelik bilgi edinebilecekleri içerikle planlanmıştır. Etkinlik çıktısı, öğrencilerin kolajı ortaya çıkararak düşünsel etmenlere yönelik temel bilgiye sahip olmalarıdır.

IV. Haftanın etkinlik konusu (Tablo: 17); öğrenenlerin, kolajın yapılış tekniği ve biçimsel özelliklerine yönelik bilgi edinebilecekleri içerikle planlanmıştır. Etkinlik çıktısı, öğrenenlerin kolajı uygulayabilecekleri temel becerileri edinebilmeleri ve kolajın biçimsel özelliklerini kavrayabilmeleridir.

V. Haftanın etkinlik konusu (Tablo: 18); öğrenenlerin Picasso'nun kolajı ve bu tekniğin modern resim ile olan ilişkisine yönelik bilgi edinebilecekleri içerikle planlanmıştır. Etkinlik çıktısı Picasso'nun kolajı kavrayıp, modern resim ile olan ilişkisini irdeleyebilmeleridir.

VI. Haftanın etkinlik konusu (Tablo: 19); öğrenenlerin Picasso ve Kurt Schwitters'in kolaj teknikleri arasındaki farklılık ve benzerlikleri kavrayabilecekleri içerikle planlanmıştır. Etkinlik çıktısı, iki sanatçının aralarındaki benzerlik ve farklılıkları düşünsel ve biçimsel olarak değerlendirebilmeleridir.

VII. Haftanın etkinlik konusu (Tablo: 20); öğrenenlerin Picasso anlayışıyla uygulama taslaklarını araştırmacıyla iletişim halinde ortaya koyabilecekleri içerikle hazırlanmıştır. Etkinlik çıktısı, öğrendiklerinin eskizlerini ortaya koyabilmeleridir.

VIII. Haftanın etkinlik konusu (Tablo: 21); öğrenenlerin tasarımlarını ortaya koyabilmeleri çerçevesinde planlanmıştır. Etkinlik çıktısı; öğrenenlerin modern resmi yetkin olarak yansıtabilen tasarımlar ortaya koyabilmeleridir.

Tasarlanan görsel sanatlar alanında öğrenim gören öğrencilerin kolaj aracılığıyla modern resme öykümlerine yönelik olan 8 haftalık izlencede haftalık etkinlik planı kuramsal ve uygulamalı olarak tasarlanmıştır. I., II., III., IV., V., VI. Haftaların etkinlikleri kuramsal olarak, VII., ve VIII. Hafta etkinlikleri uygulamalı olarak tasarlanmıştır.

Etkinlikte kullanılan materyaller, izlencenin etkililiğini destekleyebilecek nitelikte ve etkinlik yönteminin uygunluğuna göre tasarlanmıştır.

Öğretim araçları, “bilginin öğrenene ulaştırılabileceği farklı yollar ve ortamlar” olarak tanımlanır (Yalın'dan Aktaran Demirel ve Altun, 2014, s.30). Eğitimde kullanılacak materyal, etkili bir eğitim – öğretim ortamı sağlayarak, öğrencilerin öngörülen hedeflere ulaşmasını sağlar ve izlencenin başarıya ulaşmasında önemli bir yol oynar (Demirel ve Altun, 2014, s.28).

Kuramsal bilgi aktarım etkinliğinde başlıca materyal olarak *power point* slayt gösterileri kullanılmıştır. Bu slaytlar ile kuramsal bilgiler görsellerle desteklenmiştir. Ayrıca kuramsal anlatıda İngilizce ve Türkçe kitaplardan ve video gösterilerinden de yararlanılmıştır. Seçilen kaynaklar; modern resmin düşünsel ve biçimsel temellerine, kolaja ve uygulama biçimine, kolajın düşünsel temellerine yönelik kaynaklardır.

Etkinlik izlencesinin etkililiğini ölçmek için, her haftanın etkinlik planında yer alan konusuna göre belirlenen etkinlik çıktılarına değerlendirmeye yönelik alan

uzmanlarının görüşlerinin alınmasıyla araştırmacı tarafından oluşturulan ve öğrencilere uygulanan; tasarım uygulamaları, haftalık etkinlik değerlendirme formu, genel etkinlik değerlendirme formu, öğrenci gñnlükleri ve bireysel görüşmeleri kapsayan araçlar hazırlanmıştır.

3.7. Sanat Eğitimi Alan Öğrencilerin Modern Resme Öykünmelerinin Kolaj Temelli Ders Etkinliği Geliştirme Süreci

Görsel sanatlar alanında öğrenim gören öğrencilerin kolaj aracılığıyla öğrencilerin modern resme öykünmelerine yönelik olan etkinlik izlencesinin tasarlanmasının ardından, izlencenin geliştirilmesi de araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiştir.

Tasarlanan programın geliştirme sürecinde amaç sorularına ilişkin öğretim materyalleri hazırlanmış ve uygulanabilir hale getirilmiştir. Amaç sorularına dayalı olarak, etkinlik izlencesinde kullanılacak olan kaynaklar araştırmacı tarafından taranmış, kuramsal bilgi düzenlenmiş ve görsel örnekler hazırlanmıştır. Öğrencilere aktarılacak olan görseller ve kuramsal bilgi *Power Point* programı ile öğrencilere sunulmak üzere hazırlanmıştır. Sunumlar bilgisayarda *Power Point* programı hazırlanarak oluşturulmuştur. Çalışma grubundaki öğrencilere uygulanacak olan tasarım çalışması belirlenmiştir.

Etkinlik izlencesi için bir devlet üniversitesinden onay alınmıştır. Ders sürecini ve etkinliğini değerlendirmek üzere; haftalık ders değerlendirme formu, program değerlendirme formları ve öğrenci gñnlükleri uygulanabilir bir biçimde düzenlenmiştir. Geliştirilen öğretim programı 20.02.2017 tarihinde uygulanmıştır.

Araştırmada 8 haftalık görsel sanatlar alanında öğrenim gören öğrencilerin kolaj aracılığıyla modern resme öykünmelerine yönelik olan etkinlik izlencesinin haftalık etkinlik planı uygulama süreci için bir sonraki bölümde ayrıntılı bilgi verilmiştir (Bkz. 3.8. Sanat Eğitimi Alan Öğrencilerin Modern Resmi İfade Etmelerinin Kolaj Temelli Ders Etkinliği İzlencesi Uygulama Süreci).

3.8. Sanat Eğitimi Alan Öğrencilerin Modern Resme Öykünmelerinin Kolaj Temelli Ders Etkinliği İzlencesi Uygulama Süreci

Araştırmanın bu aşaması, geliştirilmiş olan öğretim tasarımının atölye ortamında uygulanmasını içerir. Kolaj aracılığıyla öğrencilerin modern resmi öykünmelerine

yönelik olan izlencenin uygulanma aşaması araştırmacı tarafından uygulanmıştır. 8 haftalık ders planından ve haftada 3 ders saatinden oluşan uygulamada öncelikle görsel sanatlar alanında öğrenim gören öğrencilerin kolaj aracılığıyla öğrencilerin modern resme öykünmelerine yönelik olan izlence hakkında; izlencenin uygulanma süresi ve içeriği konusunda araştırmacı tarafından çalışma grubuna genel bir bilgilendirme yapılmıştır.

Tablo: 13. Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının Kolaj Aracılığıyla Modern Resme Öykünmelerine Yönelik Olan Etkinlik İzlencesi

GÖRSEL SANATLAR ÖĞRETMEN ADAYLARININ KOLAJ ARACILIĞIYLA MODERN RESME ÖYKÜNMELEİNE YÖNELİK OLAN ETKİNLİK İZLENCEİ	
DERSİN UYGULANACAĞI ÖĞRENCİ GRUBU	Bir Devlet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim – İş Öğretmenliği Anabilim Dalı Resim ASA 3. Sınıf Öğrencileri
UYGULAMA SÜRESİ	8 Hafta
HAFTALIK DERS UYGULAMA SÜRESİ	Haftada 3 Ders Saati
DERSİN GENEL AMACI	Öğrencilerin kolaj aracılığıyla modern resmi ifade etmelerini sağlamak
DERSİN GENEL ÖĞRENİM ÇIKTILARI	Öğrenciler kolaj aracılığıyla modern resme öykünen yapıtlar ortaya koyabileceklerdir.
DERSİN YÖNTEMİ	Kuramsal ve Uygulamalı
UYGULAMA YÖNTEMİ	Eylem araştırması yöntemlerine uygun olarak esnek, öğrenci verileri performansı verileri doğrultusunda yenilenebilir haftalık çalışma dilimlerinin eğitsel düzenlemesi gerçekleştirilecektir.

Tasarlanan 8 haftalık ders etkinlik izlencesinde yer alan konuların çalışma grubuyla işlenmesi sonucunda genel anlamda öğrenenlerin; kolaj aracılığıyla modern resme öykünen yapıtlar ortaya koyabilmeleri beklenilmiştir.

Söz konusu olan öğrenim çıktısının gerçekleşme başarısı, araştırmadan elde edilen verilerin betimsel çözümleme yöntemiyle çözümlenmesiyle ortaya konulmuştur.

Tablo: 14. I. Hafta Ders Etkinlik Planı

I.HAFTA DERS ETKİNLİK PLANI			
KONUNUN ADI	DERS ÇIKTILARI	DERSİN YÖNTEMİ	KULLANILACAK KAYNAK / MATERYALLER
MODERN RESMİN DÜŞÜNSEL TEMELLERİ NEDİR? SANATA ETKİLERİ NELERDİR?	1-Modern resmi etkileyen düşünce akımlarını kavrayacaklardır. 2-Modern resmi etkileyen düşünce akımlarının sanata etkilerini kavrayacaklardır. 3-Modern resme etki eden toplumsal etmenleri kavrayacaklardır.	Görsel belgeler eşliğinde kuramsal bilgi verilecektir.	Batur, E. (1997). Modernizmin Serüveni. İstanbul: Yapı Kredi. Cömert, B. (2008). Estetik. Ankara: De Ki. Everdell, W. R. (2006). İlk Modernler. İstanbul: Yapı Kredi. Farago, F. (2006). Sanat. Özcan Doğan (Çev.). İstanbul: Doğubatu. Gombrich, E. H. (2007). Sanatın Öyküsü. Erol Erduran (Çev.). İstanbul: Remzi. Tunalı, İ. (2008). Felsefenin Işığında Modern Resim. İstanbul: Remzi. Yetkin, S. K. (1972). Estetik Doktrinler. Ankara: Bilgi.

Görsel sanatlar alanında öğrenim gören öğrencilerin kolaj aracılığıyla öğrencilerin modern resmi ifade etmelerine yönelik olan programın I. Haftasında Tablo:12’de görülen ders planı çerçevesinde, 20.02.2017 tarihinde, “modern resmin düşünsel temelleri” konusu işlenmiştir. Konuya öncelikli olarak “Sanayi Devrimi nedir? Bu devrimin etkilediği olguculuk nedir” soruları üzerinden giriş yapılmıştır.

İşlenen derste, modern resmin düşünsel temelleri, modern resmi etkileyen düşünsel ve toplumsal etmenler ve sanayi devriminin, kentsel yaşamın sanata etkileri kuramsal olarak öğrencilere gösterilmiştir. Tüm bu konular öğrencilere slayt gösterileri aracılığıyla sunulmuştur.

Dersin sonunda, çalışma grubuna açık uçlu sorular içeren günlük ve haftalık ders değerlendirme formları dağıtılmış ve bu formlarda işlenen derse ilişkin görüşleri, modern resme ilişkin farkındalıkları ve modern resmin düşünsel temelleri ile ilgili soruları yanıtlamışlardır.

Çalışma grubunun günlük ve haftalık ders değerlendirme formlarında yansıttıkları düşünce, tutum ve duyguların dökümü yapılmış ve II. Hafta planında “görsel örnekleri çoğaltma kararı” alınmıştır.

Tablo: 15. II. Hafta Ders Etkinlik Planı

II.HAFTA DERS ETKİNLİK PLANI			
KONUNUN ADI	DERS ÇIKTILARI	DERSİN YÖNTEMİ	KULLANILACAK KAYNAK / MATERYALLER
MODERN RESMİN BİÇİMSEL TEMELLERİ	1-Modern resmin akımlar temelli biçimsel temellerini anlayacaklardır	Görsel belgeler eşliğinde kuramsal bilgi verilecektir.	Erden, E. O. (2016). Modern Sanatın Kısa Tarihi. İstanbul: Hayal Perest. Gombrich, E. H. (2007). Sanatın Öyküsü. Erol Erduran ve Ömer Erduran (Çev.). İstanbul: Remzi İpşiroğlu, N., İpşiroğlu M. (2009). Sanatta Devrim. İstanbul: Hayalbaz. Doktrinler. Ankara: Bilgi. Lynton, N. (2009). Modern Sanatın Öyküsü. Cevat Çapan ve Sadi Öziş (Çev.). İstanbul: Remzi. Petrov, G. (1979). Olaylar İçinde Büyük sanatçılar ve Üstün Yapıtları. Hasip A. Aytuna (Çev.). İstanbul: İnkılap ve Aka.

27.02.2017 tarihinde işlenen II. Hafta dersi, çalışma grubunun “görsel arttırılması” isteği doğrultusunda işlenmiştir. II. Haftada, modern resmin biçimsel temelleri işlenmiştir. Modern resmin mekan ve kompozisyon yapısı, öğrencilere bol görsel eşliğinde slayt gösterisi ile sunulmuştur. Derse, giriş niteliğinde, izlenimciliğin biçimsel yapısından başlanmış sonra dışavurumculuk, kübizm, soyut sanat, dadacılık ve gerçeküstücülük gibi akımların biçimsel yapısıyla ders işlenmeye devam edilmiştir. Özellikle öğrencilere Picasso’nun kolaj ile ilgili video izletilmiş, böylelikle öğrencilerin kolajın biçimsel yapısını daha derinden kavramaları sağlanmaya çalışılmıştır.

Dersin sonunda, çalışma grubuna açık uçlu sorular içeren günlük ve haftalık ders değerlendirme formları dağıtılarak, bu formlarda işlenen derse ilişkin görüşleri, modern resme ilişkin farkındalıkları ve modern sanatın düşünsel temelleri ile ilgili soruları yanıtlamışlardır.

Çalışma grubunun günlük ve haftalık ders değerlendirme formlarında yansıttıkları düşünce, tutum ve duyguların dökümü yapılmış ve III. Hafta planında “kolajın düşünsel yapısı üzerine daha fazla tartışma yapılması” alınmıştır.

Tablo: 16. III. Hafta Ders Etkinlik Planı

III.HAFTA DERS ETKİNLİK PLANI			
KONUNUN ADI	DERS ÇIKTILARI	DERSİN YÖNTEMİ	KULLANILACAK KAYNAK / MATERYALLER
KRONOLOJİK OLARAK KOLAJIN DÜŞÜNSEL YAPISI	1-Kolajın düşünsel yapısını, sanat akımları ölçeğinde kavrayacaklardır.	Görsel belgeler eşliğinde kuramsal bilgi verilecektir.	Erden, E. O. (2016). Modern Sanatın Kısa Tarihi. İstanbul: Hayal Perest. Gombrich, E. H. (2007). Sanatın Öyküsü. Erol Erduran ve Ömer Erduran (Çev.). İstanbul: Remzi İpşiroğlu, N., İpşiroğlu M. (2009). Sanatta Devrim. İstanbul: Hayalbaz. Doktrinler. Ankara: Bilgi. Tunalı, İ. (2008). Felsefenin Işığında Modern Resim. İstanbul: Remzi.

06.03.2017 tarihinde işlenen III. Hafta dersi, çalışma grubunun “kolajın düşünsel yapısı üzerine daha fazla tartışma yapılması” isteği doğrultusunda işlenmiştir.

III.Hafta dersi kolajın düşünsel temelleri irdelenerek işlenmiştir. Başlıca modern resim akımları ve bu akımlar dahilinde kullanılan kolajın ne amaçla kullanıldığı ve felsefi temelleri irdelenmiştir.

Kolaj düşünsel açıdan kübizm, soyut sanat, dadacılık, gerçeküstücülük, pop sanat gibi akımlar çerçevesinde öğrenenlere slayt gösterileri kullanılarak anlatılmıştır. Bu bağlamda, kolajın düşünselliği aktarmada önemli bir araç olmasının nedenleri sıralanmıştır.

Dersin sonunda, çalışma grubuna açık uçlu sorular içeren günlük ve haftalık ders değerlendirme formları dağıtılarak, bu formlarda işlenen derse ilişkin görüşleri, kolajın düşünsel yapısına ilişkin farkındalıkları ve kolajın düşünsel temelleri ile ilgili soruları yanıtlamışlardır.

Tablo: 17. IV. Hafta Ders Etkinlik Planı

IV.HAFTA DERS ETKİNLİK PLANI			
KONUNUN ADI	DERS ÇIKTILARI	DERSİN YÖNTEMİ	KULLANILACAK KAYNAK / MATERYALLER
KOLAJIN BİÇİMSEL YAPISI VE İLİNTİLİ KAVRAMLAR	1-Kolajın biçimsel yapısını kavrayacaklardır. 2-Kolaj ile ilintili kavramları kavrayacaklardır.	Görsel belgeler eşliğinde kuramsal bilgi verilecektir.	Lynton, N. (2009). Modern Sanatın Öyküsü. Cevat Çapan ve Sadi Öziş (Çev.). İstanbul: Remzi. Fineberg, J. (2014). 1940'tan Günümüze Sanat. Simber Atay Eskier ve Göral Erinç Yılmaz. İzmir: Karakalem.

13.03.2017 tarihinde işlenen IV. Hafta dersi, kolajın biçimsel yapısı ve ilintili kavramlar çerçevesinde işlenmiştir.

Kolajın biçimsel yapısı, uygulanma biçimleri ve ilintili kavramlar (asembraj, dekolaj, dekupaj, fotomontaj) slayt gösterileri ve uygulamalı olarak öğrencilere irdeltilmiştir. Bunların yanında öğrencilere kolajın uygulanması ile ilgili çeşitli videolar da izletilmiştir. Bu videolar öğrencilere kolajın tasarım olanakları hakkında fikir vermiştir. Ders sonunda öğrencilere uygulama içi “aydınlanma” konulu kolaj çalışması yaptırılmıştır.

Dersin sonunda, çalışma grubuna açık uçlu sorular içeren günlük ve haftalık ders değerlendirme formları dağıtılarak, bu formlarda işlenen derse ilişkin görüşleri, kolajın biçimsel yapısına ve uygulanış biçimine ilişkin farkındalıkları ve kolajın biçimsel temelleri ile ilgili soruları yanıtlamışlardır.

Tablo: 18. V. Hafta Ders Etkinlik Planı

V.HAFTA DERS ETKİNLİK PLANI			
KONUNUN ADI	DERS ÇIKTILARI	DERSİN YÖNTEMİ	KULLANILACAK KAYNAK / MATERYALLER
PİCASSO'NUN KOLAJI VE MODERN RESİM İLİŞKİSİ	1-Picasso'nun kolajı ile modern sanatın düşünsel ve biçimsel ilişkisini kavrayacaklardır.	Görsel belgeler eşliğinde kuramsal bilgi verilecektir.	Lynton, N. (2009). Modern Sanatın Öyküsü. Cevat Çapan ve Sadi Öziş (Çev.). İstanbul: Remzi. Tunalı, İ. (2008). Felsefenin Işığında Modern Resim. İstanbul: Remzi İpşiroğlu, N., İpşiroğlu M. (2009). Sanatta Devrim. İstanbul: Hayalbaz. Doktrinler. Ankara: Bilgi.

20.03.2017 tarihinde işlenen V. Hafta dersi, Picasso'nun kolajı ve modern resim ilişkisi çerçevesinde işlenmiştir. Picasso'nun kolaja dayalı resimleri öğrenenlere slayt gösterileri eşliğinde, modern resim ile olan düşünsel ve biçimsel ilişkisi bağlamında anlatılmıştır.

Dersin sonunda, çalışma grubuna açık uçlu sorular içeren günlük ve haftalık ders değerlendirme formları dağıtılarak, bu formlarda işlenen derse ilişkin görüşleri, Picasso'nun kolajın modern resim ile olan ilişkisine ilişkin farkındalıkları ve Picasso'nun kolajın biçimsel ve düşünsel açıdan modern resim ile olan ilişkisi ile ilgili soruları yanıtlamışlardır.

Tablo: 19. VI. Hafta Ders Etkinlik Planı

VI.HAFTA DERS ETKİNLİK PLANI			
KONUNUN ADI	DERS ÇIKTILARI	DERSİN YÖNTEMİ	KULLANILACAK KAYNAK / MATERYALLER
PİCASSO VE KURT SCHWITTERS'İN KOLAJLARININ KARŞILAŞTIRILARAK İRDELENMESİ	1-Picasso'nun kolajı ile Kurt Schwitters'in kolaj tekniklerinin ifade biçimlerini kavrayacaklardır.	Görsel belgeler eşliğinde kuramsal bilgi verilecektir.	Lynton, N. (2009). Modern Sanatın Öyküsü. Cevat Çapan ve Sadi Öziş (Çev.). İstanbul: Remzi.

27.03.2017 tarihinde işlenen VI. Hafta dersi, Picasso ve Kurt Schwitters'in kolaj tekniklerinin karşılaştırılması çerçevesinde işlenmiştir. Derste, öğrencilere kolajı biçimsel ve düşünsel açıdan daha iyi benimsetmek ve kolajın modern resim ile olan ilişkisini daha iyi kavratmak için Picasso ve Kurt Schwitters'in kolaj teknikleri, uygulama ve slayt gösterileri eşliğinde karşılaştırılarak irdeletilmiştir.

Dersin sonunda, çalışma grubuna açık uçlu sorular içeren günlük ve haftalık ders değerlendirme formları dağıtılarak, grubun, bu formlarda işlenen derse ilişkin görüşleri, Picasso'nun ve Kurt Schwitters'in kolaj arasındaki farklılık ve ilişkiye ilişkin sorulara yanıt vermesi istenmiştir.

Tablo: 20. VII. Hafta Ders Etkinlik Planı

VII.HAFTA DERS ETKİNLİK PLANI			
KONUNUN ADI	DERS ÇIKTILARI	DERSİN YÖNTEMİ	KULLANILACAK KAYNAK / MATERYALLER
PİCASSO’NUN KOLAJ ANLAYIŞINA DAYALI ESKİZ UYGULAMASI	1-Picasso’nun kolaja öykünerek eskiz yapacaklardır.	Resim tasarım uygulaması	İpşiroğlu, N., İpşiroğlu M. (2009). Sanatta Devrim. İstanbul: Hayalbaz. Doktrinler. Ankara: Bilgi.

03.04.2017 tarihinde işlenen VII. Hafta dersi, Picasso’nun kolaj anlayışına dayalı eskiz uygulaması çerçevesinde işlenmiştir. Derste öğrencilerin Picasso’nun modern resim anlayışına dayalı olarak “aydınlanma” temalı eskiz yapmaları istenmiştir. Ders sırasında araştırmacı öğrencilerle sürekli iletişim halinde olarak, eskizlerin biçimlenmesine etki etmiştir. Ders sonunda öğrenciler işlenen ders ile ilgili öğrenci günlüğü formu doldurmuşlardır.

Tablo: 21. VIII. Hafta Ders Etkinlik Planı

VIII.HAFTA DERS ETKİNLİK PLANI			
KONUNUN ADI	DERS ÇIKTILARI	DERSİN YÖNTEMİ	KULLANILACAK KAYNAK / MATERYALLER
PİCASSO’NUN KOLAJ ANLAYIŞINA DAYALI MODERN RESİM UYGULAMASI	1-Picasso’nun kolaja öykünerek tasarım yapacaklardır.	Resim tasarım uygulaması	İpşiroğlu, N., İpşiroğlu M. (2009). Sanatta Devrim. İstanbul: Hayalbaz. Doktrinler. Ankara: Bilgi.

10.04.2017 tarihinde işlenen IV. Hafta dersinde, Picasso’nun kolaj anlayışına dayalı modern resim uygulaması öğrenenlere yaptırılmıştır.

Uygulama sonrasında DPA kullanılarak öğrencilerin uygulamaları değerlendirilmiştir. Ayrıca öğrenci günlüğü ve program değerlendirme formu öğrenciler tarafından doldurulmuştur. Daha sonra öğrencilere görüşme için dersin işlendiği hafta içi olacak şekilde randevu verilmiştir

3.9. Araştırma Sürecinde Uygulanan Eylem Araştırmalarının Basamakları

1. ADIM	PROGRAM PLANININ HAZIRLANMASI (8 HAFTALIK)	ALAN UZMAN GÖRÜŞLERİNİN ALINMASI	
		ÖĞRENCİ GÜNLÜKLERİ FORMU	1.,2.,3.,4.,5.,6. HAFTALAR
		ÖĞRENCİNİN HAFTALIK DERS DEĞERLENDİRME FORMLARI	1.,2.,3.,4.,5.,6. HAFTALAR
		ÖĞRENCİ İLE BİREYSEL GÖRÜŞME	7. HAFTA
2. ADIM	NİTEL VERİ ARAÇLARININ HAZIRLANMASI	ARAŞTIRMACI GÜNLÜKLERİ	1.,2.,3.,4.,5.,6.,7.,8. HAFTALAR
		ÖĞRENCİ TASARIMLARINI DEĞERLENDİRME FORMU (DPA)	
		PROGRAM DEĞERLENDİRME FORMU	
		KALICILIK UYGULAMASI	
3. ADIM		UYGULAMA ÖNCESİ ÖĞRENCİLERE ÖN ÇALIŞMA YAPTIRILMASI	
		UYGULAMA SÜRECİ	
4. ADIM	PROGRAM PLANININ UYGULANMASI (1. HAFTA)	I. HAFTA KONUSU – KURAMSAL VE GÖRSEL SUNUM	
		ÖĞRENCİ GÜNLÜĞÜ	
		ARAŞTIRMACI GÜNLÜĞÜ	
		DERS DEĞERLENDİRME FORMU	
5. ADIM	PROGRAM PLANININ UYGULANMASI (2. HAFTA)	II. HAFTANIN KONUSU – KURAMSAL VE GÖRSEL SUNUM	
		ÖĞRENCİ GÜNLÜĞÜ	
		ARAŞTIRMACI GÜNLÜĞÜ	
		DERS DEĞERLENDİRME FORMU	
		I. ve II. Hafta derslerinin eylem araştırması izleme kurulunca değerlendirilmesi	
6. ADIM	PROGRAM PLANININ UYGULANMASI (3. HAFTA)	III. HAFTANIN KONUSU – KURAMSAL VE GÖRSEL SUNUM	
		ÖĞRENCİ GÜNLÜĞÜ	
		ARAŞTIRMACI GÜNLÜĞÜ	
		DERS DEĞERLENDİRME FORMU	
7. ADIM	PROGRAM PLANININ UYGULANMASI (4. HAFTA)	IV. HAFTANIN KONUSU – KURAMSAL VE GÖRSEL SUNUM	
		ÖĞRENCİ GÜNLÜĞÜ	
		ARAŞTIRMACI GÜNLÜĞÜ	
		DERS DEĞERLENDİRME FORMU	
		III. ve IV. Hafta derslerinin eylem araştırması izleme kurulunca değerlendirilmesi	
8. ADIM	PROGRAM PLANININ UYGULANMASI (5. HAFTA)	V. HAFTANIN KONUSU – KURAMSAL VE GÖRSEL SUNUM	
		ÖĞRENCİ GÜNLÜĞÜ	
		ARAŞTIRMACI GÜNLÜĞÜ	
		DERS DEĞERLENDİRME FORMU	
9. ADIM	PROGRAM PLANININ UYGULANMASI (6. HAFTA)	V. HAFTANIN KONUSU – KURAMSAL VE GÖRSEL SUNUM	
		ÖĞRENCİ GÜNLÜĞÜ	
		ARAŞTIRMACI GÜNLÜĞÜ	
		DERS DEĞERLENDİRME FORMU	
		V. ve VI. Hafta derslerinin eylem araştırması izleme kurulunca değerlendirilmesi	
10. ADIM	PROGRAM PLANININ UYGULANMASI (7. HAFTA)	UYGULAMA – ÖĞRENCİ TASARIMLARININ TASLAKLARINI OLUŞTURMA	
		ÖĞRENCİ İLE GÖRÜŞME	
		ÖĞRENCİ GÜNLÜĞÜ	
		ARAŞTIRMACI GÜNLÜĞÜ	
		DERS DEĞERLENDİRME FORMU	
11. ADIM	PROGRAM PLANININ UYGULANMASI (8. HAFTA)	ÖĞRENCİ GÜNLÜĞÜ	
		ARAŞTIRMACININ DENEY VE KONTROL GRUPLARININ TASARIMLARINI DEĞERLENDİRMESİ (DPA)	
		ARAŞTIRMACI GÜNLÜĞÜ	
		DERS DEĞERLENDİRME FORMU	
		VII. ve VIII. Hafta derslerinin eylem araştırması izleme kurulunca değerlendirilmesi	

ALAN UZMAN GÖRÜŞLERİNİN ALINMASI

12-ADIM	PROGRAM DEĞERLENDİRME FORMU
13-ADIM	ÖĞRENCİLERE 5 AY SONRA KALICILIK UYGULAMASI YAPILMASI
14-ADIM	<p>NİTEL VERİLERİN ANALİZİ</p> <p>ÖĞRENCİ GÜNLÜKLERİ FORMU DÖKÜMÜ</p> <p>ÖĞRENCİLERİN HAFTALIK DERS DEĞERLENDİRME RAPORLARI DÖKÜMÜ</p> <p>ÖĞRENCİ İLE BİREYSEL GÖRÜŞMENİN DÖKÜMÜ</p> <p>ARAŞTIRMACI GÜNLÜKLERİ DÖKÜMÜ</p> <p>ÜRÜNLERİN ANALİZİ</p> <p>ÇALIŞMA GRUBUNUN TASARIM ÇALIŞMASININ DEĞERLENDİRİLMESİ (DPA)</p> <p>PROGRAM DEĞERLENDİRME FORMU DÖKÜMÜ</p> <p>KALICILIK UYGULAMASI DEĞERLENDİRMESİ (DPA)</p>
	<p>YORUMLAMA</p> <p>RAPORLAŞTIRMA</p>

3.10. Verilerin Çözümlemesi

Araştırma sürecinde elde edilen veriler, nitel araştırma yöntemlerinde kullanılan betimsel analiz yöntemiyle çözümlenmiştir. Betimsel analiz, temel analizin alt alanıdır. Temel analizde toplanan veriler üzerinde hiçbir işlem yapmadan okuyucuya sunulmasıdır. Bu analizde araştırmacının verileri yorumlayarak değiştirmesi engellenmek istenmektedir. Temel analiz; betimsel ve betimsel-yorumlayıcı analiz olmak üzere ikiye ayrılır. Betimsel analiz; en alt düzeyde, basit analiz biçimidir. Verilerin olduğu gibi gösterildiği, betimlendiği, resmedildiği ve anlatıldığı bir irdelemedir (Sönmez ve Alacapınar, 2013, s. 160).

Betimsel analizin aşamaları; Betimsel çözümleme için çerçeve oluşturma, tematik çerçeveye göre verilerin işlenmesi, bulguların tanımlanması ve bulguların yorumlanması olarak sınıflandırılır. Betimsel çözümleme için önceden belirlenmiş bir kavramsal çerçeve şarttır. Betimsel çözümleme için çerçeve oluşturma aşaması, araştırma sorularından, araştırmacının kavramsal çerçevesinden ya da görüşme ve/ya da gözlemlerde yer alan boyutlardan yola çıkarak veri çözümlemesi için bir çerçeve belirlenir. Bu sınırlara göre verilerin düzenleneceği ve sunulacağı temalar belirlenir (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s.256). Araştırmada yedi amaç sorusu çerçevesine bağlı olarak, günlükler, görüşmeler, ürün çözümlemesi ve ders değerlendirmeleri aracılığıyla toplanan veriler bulgularda sunulmuştur.

Tematik çerçeveye göre verilerin işlenmesi aşaması, daha önce oluşturulan çerçeveye göre elde edilen verilerin okunup düzenlenmesine dayanır. Bu aşamada, verilerin tanımlama amacıyla seçilmesi, anlamlı ve mantıklı olarak bir araya getirilmesi esastır. Oluşturulan çerçeveye göre bazı veriler göz ardı edilebilir. Bunların yanında bu aşamada, daha sonra sonuçlar yazılırken kullanılacak doğrudan alıntılar da seçilir (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s.256). Bu araştırmanın tematik çerçeveye göre verilerin işlenmesi aşamasında, birbiriyle ilişkili olan veriler, anlamlı ve mantıklı bir biçimde, ilgili tema gözetilerek, öğrencilerin yansıtmış oldukları öğrenci günlüklerinin, görüşmelerin, tasarım çözümlerinin, video kayıtların, ses kayıtlarının ve ders değerlendirmelerin dökümleri yapılarak ve tutarlı bir biçimde bir araya getirilmiştir. Kimi verilere araştırmada yer verilmemiştir. Bir araya getirilen veriler tek tek alıntı halinde gösterilmiştir.

Bulguların tanımlanması aşamasında, düzenlenen veriler tanımlanır ve gerekli yerlerde doğrudan alıntılarla desteklenir. Bu aşamada, verilerin kolay anlaşılır, okunaklı olması gerekir ve gereksiz tekrarlardan kaçınmaya özen gösterilmelidir (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s.256). Bu araştırmanın bulgularının tanımlanması aşamasında öğrenciler kodları gösterilerek, ilgili konuya vermiş oldukları yanıtlar, doğrudan alıntı biçiminde örneklendirilmiş ve tanımlanmıştır.

Bulguların yorumlanması aşamasında ise tanımlanan bulguların açıklanması, ilişkilendirilmesi ve anlamlandırılması gerçekleştirilir. Bulgular arasında neden – sonuç ilişkilerinin ortaya konulması ve gerekirse farklı olgular arasında karşılaştırmalar yapılması, araştırmacı tarafından yapılan yorumun daha yetkin olmasına etki eder (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s.256). Araştırmada bulgularda ortaya çıkan sonuçlar, neden – sonuç ilişkisi içinde ortaya konmuş ve yorumlanmıştır.

BÖLÜM IV: BULGULAR

Tezin bu bölümünde, uygulanan eylem araştırması sonucunda elde edilen nitel verilerin çözümlenmesinin ardından ulaşılan bulgular, araştırmanın amaç soruları doğrultusunda yorumlanmıştır. Araştırmanın nitel verilerine ilişkin bulguları betimsel analiz ile yorumlanmıştır.

Araştırmanın bulguları “görsel sanatlar alanında öğrenim gören öğrencilerin kolaj aracılığıyla modern sanatın benimsemelerine yönelik olan etkinlik izlencesinin etkililiğini ortaya koyan bulgular” biçiminde ele alınmıştır.

Araştırmanın verilerine ilişkin bulgular, çalışmada kullanılan sekiz haftalık uygulama süreci içinde çalışma grubu öğrencilerine uygulanan ders etkinliklerinde elde edilmiş ve kolajın modern resim eğitimi ile olan ilişkisi değerlendirilmiştir.

Öğrencilerin adları, araştırma etkinliklerinin bütününde, etik değerler çerçevesinde doğrudan yazılmamış; nitel veri toplama araçlarında kodlanarak belirtilmiştir (Bkz. Çizelge 1).

4.1. Sanat Eğitimi Alan Öğrencilerin Modern Resmi İfade Etmelerinin Kolaj Uygulama İzlencesinin Etkililiğini Ortaya Koyan Bulgular

Bu bölümde araştırmanın bulgularına yer verilmiş ve öğrenci günlüğü, haftalık ders değerlendirme formu, alan günlüğü ve program değerlendirme formları betimsel analiz yöntemiyle çözümlenmiştir. Ayrıca öğrencilerin çalışmaları DPA ile değerlendirilmiştir.

4.1.1. Kolaj Etkinlik İzlencesi Görsel Sanatlar Dersi Öğretmen Adaylarının Modern Resmin Biçimsel ve Düşünsel Boyutları Hakkındaki Farkındalıklarına Ne Gibi Katkı Sağlamıştır?

Öğrenenlerin kolaj aracılığıyla öğrencilerin modern resmi ifade etmelerine yönelik olan etkinlik programında öncelikle öğrencilerin modern resim ile ilgili kuramsal bilgiyi öğrenmeleri ve kullanmaları gerekmektedir. Bu nedenle sekiz haftalık uygulama sürecinde öğrenenlerin modern resmin düşünsel ve biçimsel yapısı, kola tekniği ve kolajın modern resim ile olan ilişkisi bağlamında kayda değer kuramsal bilgi edindiklerinden söz edilebilir.

Öğrenenlerin modern resmi etkili bir biçimde benimseyip, atölye uygulamalarında modern resmi yansıtan yapıtlar verebilmeleri için öncelikle kuramsal bilgiyi özümsemeleri gerekir. Modern resmi kavramak için gerekli kuramsal bilgi felsefi altyapı ile desteklenmelidir. Modern resmin kuramsal altyapısı kavrandıktan sonra bu kuramsallığın biçimsel yapı ile olan ilişkisi öğrenilmelidir.

Öğrenenlerin modern resim özellikleri taşıyan ürünler ortaya koyabilmeleri için modern resmin düşünsel ve biçimsel yapısını iyi özümsemeleri gerekir. Bu nedenle araştırmanın birinci nitel amaç sorusu, “Kolaj öğretiminin görsel sanatlar öğretmen adaylarının modern resmi biçimsel ve düşünsel boyutları hakkındaki farkındalıklarına etkisi nedir?” biçiminde ifade edilmiştir. Bu soruya ait veriler sekiz haftalık uygulama sürecinde öğrenci günlük formları, haftalık ders değerlendirme formları ve araştırmacı günlüklerinden elde edilmiştir.

Sekiz hafta boyunca işlenen derslerde öğrencilerin gelişimleri izlenmiştir. Özellikle yaptıkları resimlerdeki illüstrasyon eğilimlerini ortadan kaldırma amaçlanmıştır. Öğrencilerin modern resmi yansıtan yapıtlar ortaya koyabilmeleri için öncelikle modern resmi düşünsel ve biçimsel açıdan kavramaları olmazsa olmazdır. Çalışma grubu modern resmi biçimsel ve düşünsel yönden özümleyebilirse ancak kolaj kullanarak modern resim çalışmaları yapabilir.

Araştırmanın bu sorusunun yanıtı için sekiz haftalık ders programının 20.02.2017 tarihli I. haftanın ders planı ve 27.02.2017 tarihli II. Haftanın ders planı uygulamalarının ardından çalışma grubuna uygulanan öğrenci günlükleri, haftalık ders değerlendirme formları ve 20.02.2017 ile 27.02.2017 tarihli araştırmacı günlüklerinden yararlanılmıştır.

Çalışma grubunun günlük ve görüşme formlarında belirttikleri görüşler; “modern resmin düşünsel temelleri hakkındaki farkındalık”, “modern resmin biçimsel temelleri hakkındaki farkındalık” ve “modern resmin biçimsel temellerinin kolaj boyutu hakkında farkındalık” temaları açısından değerlendirilmiştir.

Araştırmanın uygulama sürecini oluşturan 20.02.2017 tarihli I. hafta ders planında belirtilen "Modern resmin düşünsel temelleri nelerdir? Resme etkileri nelerdir?" konusu çalışma grubuna aktarılmıştır.

Araştırmacı Günlüğü/20.02.2017

Derste modern resmin düşünsel temellerine araştırmacı tarafından değinildi. Öncelikle ğrencilere modern resmi etkileyen felsefi etmenler soruldu. Ancak bu konuda yeterli bilgiye sahip olmadıkları belirlendi.

Sunum sırasında ğR03 kodlu ğrenci Picasso'nun etkilendiği düşünsel akımlardan söz edilirken, onun hiç genęlięinde doğalcı (natüralist) resim yapıp yapmadığını sordu. Araştırmacı, Picasso'nun genęlięinde doğalcı resim yaptığını, iyi bir altyapısı olduğunu ancak sonradan kavram ressamlığına geğtiğini belirtti.

Sunum sırasında öğrencilere, basite indirgeyerek, genel olarak modern sanatın kavram ressamlığı temelli olduğu ve Sanayi Devrimi sonrası dönemde Alman idealizminden etkilendiği anlatılmıştır. Sanayi devriminden sonraki dönem modern sanatın insanın iğselliliğine dönmesi sonucu kavram ressamlığı olarak ortaya çıkma süreci öğrencilerin ilgisini çekti.

Sunum sonunda öğrencilere ğrenci günlükleri ve haftalık ders değerlendirme formları dağıtılmıştır.

Araştırmacı günlüğünde de belirtildiği gibi öğrenciler dersi ilgiyle ve dersi sorgulayıcı bir yaklaşımla dinlemişlerdir. Derste modern resmin düşünsel temellerine vurgu yapılarak, Sanayi Devrimi'nden itibaren düşünürlerden alıntı yapılmıştır. Derste "modern resmin, Sanayi Devrim'nden sonra ortaya çıkan mekanik düzenden kaçış düşüncesi temelli olduğu" vurgulanmıştır. Dersin kuramsal anlatımından sonra öğrencilerin "modern sanatın düşünsel temellerine yönelik farkındalık" geliştirip geliştirmediklerini anlamak için öğrencilerin görüşlerine başvurulmuştur. Bu nedenle, I. haftanın etkinlik programı uygulandığında, çalışma grubuna "*İşlenen dersin modern resmin düşünsel temellerine yönelik olarak farkındalığınıza ne gibi bir etkisi olmuştur?*" sorusu sorulmuştur.

ğR01, ğR04, ğR06 ve ğR08 kodlu öğrencilerin günlük formlarında verdikleri yanıtlarda bulunan modern resmin düşünsel temellerine yönelik farkındalığları ile ilgili beyanlar aşağıdaki gibidir.

- Tamamen düşüncesel ve iç dünyayı yansıttığına temel olmuştur.
- Sanatın sürekli değişip gelişmesinde etkili olmuştur.
- Herhangi bir kavramın özene inip derinlemesine düşünmemizde yardımcı olmuştur.

Alıntı: 1. ÖĞR01, 20.02.2017, Öğrenci Günlüğü

Modern sanat ve felsefeyi bu kadar çok ilişkilendirme miydim. Kubizmin gizli renk ve kompozisyon bağlamında yaptıklarını düşünmüştüm. Kendi iç dünyalarını anlatmak için değil de doğru kompozisyon kurmak için olduğunu sanıyordum. Fakat Görkem hocar baktıktan sonra bizim anlayacağımız biçimde anlattığı için kolayca kabul kavrayabildim.

Alıntı: 2. ÖĞR04, 20.02.2017, Öğrenci Günlüğü

Düşünce kavramı temelli sonuçlar ortaya çıkar.

Alıntı: 3. ÖĞR06, 20.02.2017, Öğrenci Günlüğü

Modern sanat da Sanayi devriminin bir sonucu olup endüstri düzeyinin çarpık ilişkilerine tepki olarak doğmuştur. Sanatçıları içsel süreçlere odaklanmaya itmiş. Kolaj ve pentür gibi hazır yapıtlar düşünceleri güçlendirmek için kullanılmıştır.

Alıntı: 4. ÖĞR08, 20.02.2017, Öğrenci Günlüğü

ÖĞR01 kodlu öğrenci modern resmin düşünceselliği, kavramsallığı ve insanın iç dünyasını yansıttığını belirterek sanatın sürekli evrim geçirdiğinin farkına vardığını günlük formuna yazmıştır. ÖĞR04 kodlu öğrenci modern resim ile felsefe arasındaki bağlarla ilgili farkındalık düzeyinin arttığını ifade etmiştir. ÖĞR06 nolu öğrenci, modern resmin düşünce temelli olduğunu belirtmiştir. ÖĞR08 kodlu öğrenci, modern resmin sanayi devrimi sonucunda ortaya çıkan toplumsal yapıya bir tepki olarak insanın içsel süreçlerine odaklanması sonucu ortaya çıktığını ifade ederek, kolaj ve pentür gibi tekniklerin düşünceleri güçlendirmek için yalnızca araç olduğunu savunmuştur. Çalışma

grubundaki öğrencilerin bu ifadeleri göz önüne alındığında modern resmi kavram ressamlığı, içsellik ve düşünsellik temelinde anlamlandırdıkları ortaya çıkmaktadır. ÖĞR04 kodlu öğrencinin felsefe ile modern resim arasındaki ilişki hakkındaki farkındalığının arttığını vurgulaması dikkate değerdir. Bu bu ifadeler sonucunda işlenen etkinliğin, öğrencilere “modern resmin düşünsel temelleri hakkındaki farkındalık” açısından “yararlı” olduğu söylenebilir.

II. Hafta, derste modern sanatın biçimsel temellerine yönelik kuramsal bilgi işlenmiştir. II. Hafta, 27.02.2017 tarihli günlük formunda “İşlenen ders, modern resim ile klasik resim arasındaki biçimsel farklılığa yönelik farkındalığınıza ne gibi bir etkisi olmuştur?” tümcesiyle sorulan soruda ÖĞR01, ÖĞR04 ve ÖĞR07 kodlu öğrencilerin verdikleri yanıtlar, “modern resmin biçimsel temelleri hakkındaki farkındalık” sağladıklarını ortaya koymaktadır.

Klasik sanatta tamamen doğayı taklit etmişler.
Modern sanat daha çok kavrama yönelik olmuştur. Doğanın bize
gösterdiği halini değil de biz icimizde algıladığımız halini
yansıtmışlar.

Alıntı: 5. ÖĞR04, 27.02.2017, Öğrenci Günlüğü

Klasik sanatta; Doğa olduğu gibi yansıtıp, doğanın
mükemmeliği verilirken, Modern sanatta düşünsel
kavram doğaya hizmet etmektedir.

Alıntı: 6. ÖĞR01, 27.02.2017, Öğrenci Günlüğü

Modern sanatta doğa kavramın yardımcı olmuştur.
Klasik sanatta ise kavram doğanın yardımcı
olmuştur.

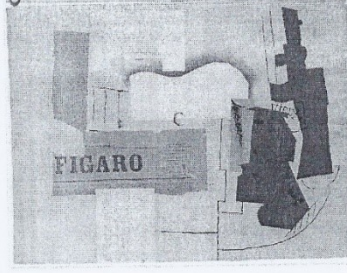
Alıntı: 7. ÖĞR07, 27.02.2017, Öğrenci Günlüğü

Klasik resimler 3 boyutlu olup olduğu gibi
yansıtılmıştır. Modern sanatta ise resim
düşünceye göre şekillenir. Modern sanatta
taklit yoktur.

Alıntı: 8. ÖĞR08, 27.02.2017, Öğrenci Günlüğü

ÖĞR04 kodlu öğrenci, klasik resmin doğayı taklit ettiğini, modern resmin ise kavramı yansıttığını ve doğayı içsellik süzgecinden geçirerek yeniden ele aldığını ifade etmiştir. ÖĞR01 kodlu öğrenci, klasik resmin doğayı ve mükemmelliğini yansıttığını, buna karşın modern sanatın kavram ile bağlantılı olduğunu vurgulamıştır. ÖĞR07 kodlu öğrenci, modern resimde doğanın kavrama hizmet ettiğini, klasik resimde ise kavramın doğaya hizmet ettiğini belirtmiştir. ÖĞR08 kodlu öğrenci, klasik resimlerin üç boyutlu olduğunu, taklide dayalı olduğunu, modern resmin ise taklit içermediğini, düşünce temelli olduğunu ifade etmiştir. Çalışma grubundaki öğrencilerin bu ifadeleri göz önüne alındığında öğrencilerin, modern resimde doğanın kavrama hizmet ettiği ve klasik resimde kavramın doğaya hizmet ettiği görüşünde birleştiği görülmektedir. Bu uzlaşmanın “modern resmin biçimsel temelleri hakkında farkındalık” anlamında “yararlı” olduğu söylenebilir.

II. Hafta, 27.02.2017 tarihli haftalık ders değerlendirme formunda öğrencilere Picasso'nun “Şişe, Cam, Gitar ve Gazete” adlı kompozisyonu slayt gösterisinde gösterilerek, çeşitli sorular eşliğinde, resmi değerlendirmeleri istenmiştir. ÖĞR01, ÖĞR02, ÖĞR04, ÖĞR05, ÖĞR06, ÖĞR07, ÖĞR08, ÖĞR09, ÖĞR10 ve ÖĞR 11 kodlu öğrencilerin verdikleri yanıtlar, “modern resmin biçimsel temellerinin kolaj boyutu hakkında farkındalık” sağladıklarını ortaya koymaktadır.

	Evet	Hayır
"Şişe, Cam, Gitar ve Gazete" adlı Resimde 4.boyut kullanılmıştır.	☒	☐
Resimde kolaj tekniği düşünceyi güçlendirmiştir.	☒	☐
Resimde imge birden fazla bakış açısıyla oluşturulmuştur.	☒	☐
Resimde Alman İdealizmine atıf vardır	☐	☒
Resim, Modern Sanatı biçimsel açıdan yansıtmaktadır	☒	☐
Tasarımı biçimsel özellikleriyle değerlendirin. Biçimsel olarak bakıldığında gitar kavramını düşüncesele yapıyla parçalayarak ve farklı malzemeler kullanarak oluşturmuştur.		
Tasarımı biçim - içerik boyutlarıyla değerlendirin. Biçim ve içerik olarak ise içerik olarak düşüncesele yapısını ortaya koymus ve farklı malzemelere bunları biçimsel olarak desteklemiştir.		

Alıntı: 9. ÖĞR01, 27.02.2017, Haftalık Ders Değerlendirme Formu

ÖĞR01 kodlu öğrenci "Şişe, Cam, Gitar ve Gazete" adlı kompozisyonda 4.boyut kavramının olduğunu, kolajın resimde düşünceyi güçlendirici bir etki yaptığını, imgenin bakış açılarında ve bütünlüğünde parçalanmalar oluşunu ve modern sanatın biçimsel yapısını yansıttığını "Evet" şıkkını işaretleyerek belirtmiş ancak resimde Alman idealizmine atıf olduğu önermesini "Hayır" şıkkını işaretleyerek yadsımıştır. Öğrencinin yalnızca resimde Alman idealizmine atıf olmadığı görüşü hatalıdır.

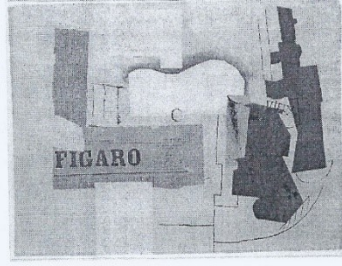
ÖĞR01 kodlu öğrenci tasarımı biçimsel özelliklerini, gitar kavramının düşünel yapıyla, parçalayarak yansıtıldığını belirterek değerlendirmiştir. ÖĞR01 kodlu öğrenci kompozisyonu biçim – içerik ilişkisi bağlamında değerlendirdiğinde, farklı malzemelerin düşünel yapıyı desteklediğini ifade etmiştir.

ÖĞR02 kodlu öğrenci “Şişe, Cam, Gitar ve Gazete” adlı kompozisyonda 4.boyut kavramının olduğunu, kolajın resimde düşünceyi güçlendirici bir etki yaptığını, imgenin bakış açılarında ve bütünlüğünde parçalanmalar oluşunu ve modern resmin biçimsel yapısını yansıttığını “Evet” şikkını işaretleyerek belirtmiş ancak resimde Alman idealizmine atıf olduğu önermesini “Hayır” şikkını işaretleyerek yadsımıştır. Öğrencinin yalnızca resimde Alman idealizmine atıf olmadığı görüşü hatalıdır.

ÖĞR02 kodlu öğrenci tasarımı biçimsel özelliklerini, yapıtın birçok malzeme kullanılarak kolaj ile oluşturulduğunu belirterek ayrıca yapıtın kalem ile çizilen çizgilerle desteklendiğini ifade etmiştir. ÖĞR02 kodlu öğrenci kompozisyonu biçim – içerik ilişkisi bağlamında değerlendirdiğinde, yapıtın nesnenin tüm boyutlarının göz önünde bulundurularak resmedildiğini, kübist bir anlayış ile oluşturulduğunu ve yapıtın modern sanatı yansıttığını belirtmiştir.

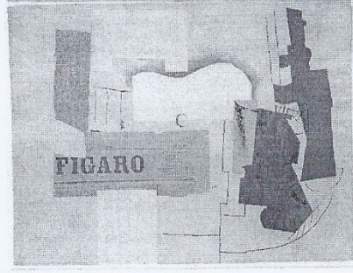
ÖĞR04 kodlu öğrenci “Şişe, Cam, Gitar ve Gazete” adlı kompozisyonda 4.boyut kavramının olduğunu, kolajın resimde düşünceyi güçlendirici bir etki yaptığını, imgenin bakış açılarında ve bütünlüğünde parçalanmalar oluşunu ve modern resmin biçimsel yapısını yansıttığını “Evet” şikkını işaretleyerek belirtmiş ancak resimde Alman idealizmine atıf olduğu önermesini “Hayır” şikkını işaretleyerek yadsımıştır. Öğrencinin yalnızca resimde Alman idealizmine atıf olmadığı görüşü hatalıdır.

ÖĞR04 kodlu öğrenci tasarımı biçimsel özelliklerini, gazete kâğıdı kullanımı ve kalem ile eklemeler yapıldığını belirterek değerlendirmiştir. ÖĞR04 kodlu öğrenci kompozisyonu biçim – içerik ilişkisi bağlamında değerlendirdiğinde, resmin gitar kavramını anlatmaya çalıştığını belirtmiştir.

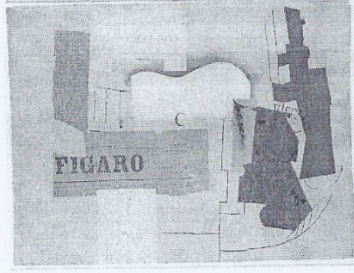
	Evet	Hayır
"Şişe, Cam, Gitar ve Gazete" adlı Resimde 4.boyut kullanılmıştır.	☒	☐
Resimde kolaj tekniği düşünceyi güçlendirmiştir.	☒	☐
Resimde imge birden fazla bakış açısıyla oluşturulmuştur.	☒	☐
Resimde Alman İdealizmine atıf vardır	☐	☒
Resim, Modern Sanatı biçimsel açıdan yansıtmaktadır	☒	☐
Tasarımı biçimsel özellikleriyle değerlendirin. Birçok malzeme kullanılarak kolaj tekniği kullanılmıştır. Ayrıca kalemle çizimler de eklenmiştir.		
Tasarımı biçim - içerik boyutlarıyla değerlendirin. İçerik olarak bir nesnenin tüm boyutları göz önünde bulundurularak resmedilmiştir. Modern sanatı, biçimsel açıdan yansıtmıştır. Kübist bir anlayış görülmektedir.		

Alıntı: 10. ÖĞR02, 27.02.2017, Haftalık Ders Değerlendirme Formu

	Evet	Hayır
"Şişe, Cam, Gitar ve Gazete" adlı Resimde 4.boyut kullanılmıştır.	✓	
Resimde kolaj tekniği düşünceyi güçlendirmiştir.	✓	
Resimde imge birden fazla bakış açısıyla oluşturulmuştur.	✓	
Resimde Alman İdealizmine atıf vardır		✓
Resim, Modern Sanatı biçimsel açıdan yansıtmaktadır	✓	
Tasarımı biçimsel özellikleriyle değerlendirin.		
<p>Tekeşel ortamda başarılı gazete kağıdı kullanılmış kalemle tanımlanmış istenen yerler çizilmiş gitar kavramını anlatmaya çalışmış gitar kavramını kaba formlarla göstermiş.</p>		
Tasarımı biçim - içerik boyutlarıyla değerlendirin.		
<p>Gitar kavramını kaba formlarla anlatmaya çalışmış. Duygu, hislerden çok aktı kavrama yönelip onu anlatmaya çalışmışlardır.</p>		

Alıntı: 11. ÖGR04, 27.02.2017, Haftalık Ders Değerlendirme Formu

	Evet	Hayır
“Şişe, Cam, Gitar ve Gazete” adlı Resimde 4.boyut kullanılmıştır.	✓	
Resimde kolaj tekniği düşünceyi güçlendirmiştir.	✓	
Resimde imge birden fazla bakış açısıyla oluşturulmuştur.		✓
Resimde Alman İdealizmine atıf vardır		✓
Resim, Modern Sanatı biçimsel açıdan yansıtmaktadır	✓	
Tasarımı biçimsel özellikleriyle değerlendirin. Farklı parçalar ile bir gitar şekli oluşturulmuş. Kavram olarak gitarı ele almıştır. Birebir bir gitar resmetmemiştir. Bir bütünlük vardır. Renk uyumu ve biçim uyumuna dikkat edilmiştir.		
Tasarımı biçim – içerik boyutlarıyla değerlendirin. Biçim ve içerik birbirini destekler. Renk ve düşünce önemi olduğu için biçim, renk ve şekil uyumları bu düşünceye de dikkatlenmiştir.		

Alıntı: 12. ÖGR05, 27.02.2017, Haftalık Ders Değerlendirme Formu

ÖĞR05 kodlu öğrenci “Şişe, Cam, Gitar ve Gazete” adlı kompozisyonda 4.boyut kavramının olduğunu, kolajın resimde düşünceyi güçlendirici bir etki yaptığını ve modern resmin biçimsel yapısını yansıttığını “Evet” şikkını işaretleyerek belirtmiş ancak resimde Alman idealizmine atıf olduğu önermesini ve imgenin bakış açılarında ve bütünlüğünde parçalanmalar oluşu maddesini “Hayır” şikkını işaretleyerek yadsımıştır. Öğrencinin resimde Alman idealizmine atıf olmadığı ve imgenin bakış açılarında ve bütünlüğünde parçalanmalar olmadığı görüşleri hatalıdır.

ÖĞR05 kodlu öğrenci tasarımı biçimsel özelliklerini, farklı parçalarla gitar kavramı oluşturulmaya çalışıldığı, birebir gitarın taklit edilmediği ve renk – biçim uyumuna dikkat edildiğini ifade ederek ele almıştır. ÖĞR05 kodlu öğrenci kompozisyonu biçim – içerik ilişkisi bağlamında değerlendirdiğinde, biçimin içeriğe, kavrama hizmet ettiğini açıklamıştır.

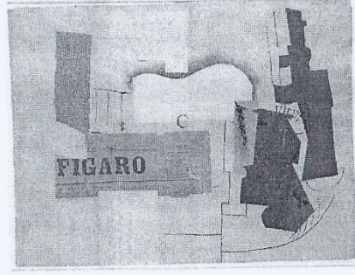
ÖĞR06 kodlu öğrenci “Şişe, Cam, Gitar ve Gazete” adlı kompozisyonda kolajın resimde düşünceyi güçlendirici bir etki yaptığını ve modern resmin biçimsel yapısını yansıttığını, resimde Alman idealizmine atıf olduğu önermesini, imgenin bakış açılarında ve bütünlüğünde parçalanmalar oluşu maddesini “Evet” şikkını işaretleyerek belirtmiş ancak kompozisyonda 4.boyut kavramının olduğu maddesini “Hayır” şikkını işaretleyerek yadsımıştır. Öğrencinin resimde 4.boyut kavramının olmadığı görüşü hatalıdır.

ÖĞR06 kodlu öğrenci tasarımı biçimsel özelliklerini, farklı malzemeleri farklı biçimlerde keserek, bir araya getirildiğini ve klasik anlamda mekan anlayışının resimde bulunmadığını belirtmiştir. ÖĞR06 kodlu öğrenci kompozisyonu biçim – içerik ilişkisi bağlamında değerlendirdiğinde, farklı malzemelerin tasarımda etkinliği güçlendiğini ifade etmiştir.

	Evet	Hayır
"Şişe, Cam, Gitar ve Gazete" adlı Resimde 4.boyut kullanılmıştır.		✓
Resimde kolaj tekniği düşünceyi güçlendirmiştir.	✓	
Resimde imge birden fazla bakış açısıyla oluşturulmuştur.	✓	
Resimde Alman İdealizmine atıf vardır	✓	
Resim, Modern Sanatı biçimsel açıdan yansıtmaktadır	✓	
Tasarımı biçimsel özellikleriyle değerlendirin. Farklı malzemeleri farklı biçimde kesip, birleştirilerek mekan algısı olmaksızın yapılmıştır.		
Tasarımı biçim – içerik boyutlarıyla değerlendirin. Farklı malzemeler farklı şekilde kullanılarak istenilen etki izlenimciye verilmiştir.		

Alıntı: 13. ÖĞR06, 27.02.2017, Haftalık Ders Değerlendirme Formu

	Evet	Hayır
"Şişe, Cam, Gitar ve Gazete" adlı Resimde 4.boyut kullanılmıştır.	☒	
Resimde kolaj tekniği düşünceyi güçlendirmiştir.	☒	
Resimde imge birden fazla bakış açısıyla oluşturulmuştur.	☒	
Resimde Alman İdealizmine atıf vardır		☒
Resim, Modern Sanatı biçimsel açıdan yansıtmaktadır	☒	
Tasarımı biçimsel özellikleriyle değerlendirin. - Biçim olarak, farklı malzemeleri birleştirerek ortaya yeni bir ürün, yani bir eser koyulmuştur. Kolaj zemelerin farklı esulorından bakılmaya gelmiştir.		
Tasarımı biçim - içerik boyutlarıyla değerlendirin. - Farklı malzemelerde yeni bir malzeme yeni bir eser ortaya koyulmuştur.		

Alıntı: 14. ÖĞR07, 27.02.2017, Haftalık Ders Değerlendirme Formu

ÖĞR07 kodlu öğrenci “Şişe, Cam, Gitar ve Gazete” adlı kompozisyonda kolajın resimde düşünceyi güçlendirici bir etki yaptığını ve modern resmin biçimsel yapısını yansıttığını, 4.boyut kavramının olduğu maddesini, imgenin bakış açılarında ve bütünlüğünde parçalanmalar oluşu maddesini “Evet” şikkını işaretleyerek belirtmiş ancak kompozisyonda resimde Alman idealizmine atıf olduğu önermesini “Hayır” şikkını işaretleyerek yadsımıştır. Öğrencinin resimde resimde Alman idealizmine atıf olmadığı yönündeki görüşü hatalıdır.

ÖĞR07 kodlu öğrenci tasarımı biçimsel özelliklerini, farklı malzemelerin bir araya getirilmesiyle yeni bir ürün ortaya koyulduğunu ve resmin bildiğimiz bakış açılarıyla yapılmadığını belirterek değerlendirmiştir. ÖĞR07 kodlu öğrenci kompozisyonu biçim – içerik ilişkisi bağlamında değerlendirdiğinde yine farklı malzemelerin önemine vurgu yapmıştır.

ÖĞR08 kodlu öğrenci, “Şişe, Cam, Gitar ve Gazete” adlı kompozisyonda kolajın resimde düşünceyi güçlendirici bir etki yaptığını ve modern resmin biçimsel yapısını yansıttığını, 4.boyut kavramının olduğu maddesini, imgenin bakış açılarında ve bütünlüğünde parçalanmalar oluşu maddesini ve kompozisyonda resimde Alman idealizmine atıf olduğu önermesini “Evet” şikkını işaretleyerek doğru bir biçimde onaylamıştır.

ÖĞR08 kodlu öğrenci tasarımı biçimsel özelliklerini, geometrik formların etkinliği ve soyut düşüncenin vurgulanması bağlamında değerlendirmiştir. ÖĞR08 kodlu öğrenci kompozisyonu biçim – içerik ilişkisi bağlamında değerlendirdiğinde soyut biçimlerin düşünceyi birlik içinde, etkili bir biçimde yansıttığını ifade etmiştir.

ÖĞR09 kodlu öğrenci, “Şişe, Cam, Gitar ve Gazete” adlı kompozisyonda kolajın resimde düşünceyi güçlendirici bir etki yaptığını ve modern resmin biçimsel yapısını yansıttığını, 4.boyut kavramının olduğu maddesini, imgenin bakış açılarında ve bütünlüğünde parçalanmalar oluşu maddesini ve kompozisyonda resimde Alman idealizmine atıf olduğu önermesini “Evet” şikkını işaretleyerek doğru bir biçimde onaylamıştır.

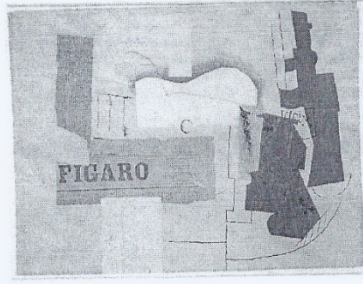
ÖĞR09 kodlu öğrenci tasarımı biçimsel özelliklerini, iki boyutlu biçimlerin etkililiği ve soyut düşüncenin vurgulanması bağlamında değerlendirmiştir. ÖĞR08 kodlu

öğrenci kompozisyonu biçim – içerik ilişkisi bağlamında değerlendirdiğinde soyut biçimlerin düşünceyi etkili ve bütünlüklü bir biçimde yansıttığını ifade etmiştir.

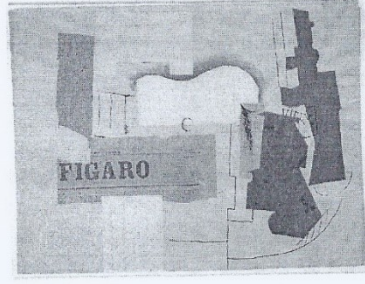
	Evet	Hayır
"Şişe, Cam, Gitar ve Gazete" adlı Resimde 4.boyut kullanılmıştır.	☒	☐
Resimde kolaj tekniği düşünceyi güçlendirmiştir.	☒	☐
Resimde imge birden fazla bakış açısıyla oluşturulmuştur.	☒	☐
Resimde Alman İdealizmine atıf vardır	☒	☐
Resim, Modern Sanatı biçimsel açıdan yansıtmaktadır	☒	☐
Tasarımı biçimsel özellikleriyle değerlendirin. Uyum gözetilmeden düşünce ortaya çıkarmıştır. Geometrik formlar ve soyut düşünce vardır. Şekiller iki boyutludur.		
Tasarımı biçim – içerik boyutlarıyla değerlendirin. Soyut biçimlerin birliği hakimdir. İçerik yönünde düşünceyi tamamlayan özellikler kullanılmıştır. Bütünlük sağlanmıştır.		

Alıntı: 15. ÖĞR08, 27.02.2017, Haftalık Ders Değerlendirme Formu

	Evet	Hayır
"Şişe, Cam, Gitar ve Gazete" adlı Resimde 4.boyut kullanılmıştır.	/	
Resimde kolaj tekniği düşünceyi güçlendirmiştir.	/	
Resimde imge birden fazla bakış açısıyla oluşturulmuştur.	/	
Resimde Alman Idealizmine atıf vardır	/	
Resim, Modern Sanatı biçimsel açıdan yansıtmaktadır	/	
<p>Tasarımı biçimsel özellikleriyle değerlendirin.</p> <p>Şekiller iki boyutlu olup uyum gösterilmeden düşünce ağırlık almıştır. Resimde biçimler düşünce ile tamamlanmıştır. Geometrik form ve soyut düşünce vardır.</p>		
<p>Tasarımı biçim - içerik boyutlarıyla değerlendirin.</p> <p>İçerik yönünde düşünceyi tamamlayan şekiller kullanılmıştır. Bütünlük sağlanmaya çalışılmıştır. Zihinsel ve geometrik bütünlük vardır. Soyut biçimlerin birliği vardır.</p>		

Alıntı: 16. ÖĞR09, 27.02.2017, Haftalık Ders Değerlendirme Formu

	Evet	Hayır
“Şişe, Cam, Gitar ve Gazete” adlı Resimde 4.boyut kullanılmıştır.	☒	☐
Resimde kolaj tekniği düşünceyi güçlendirmiştir.	☒	☐
Resimde imge birden fazla bakış açısıyla oluşturulmuştur.	☒	☐
Resimde Alman İdealizmine atıf vardır	☒	☐
Resim, Modern Sanatı biçimsel açıdan yansıtmaktadır	☒	☐
Tasarımı biçimsel özellikleriyle değerlendirin. Modern sanatta ve soyut sanatta biçim, duyguyu ve işsel durumlara hizmet etmektedir. Tasarımda bazen cismin şekli bozulmaz ama duyguyu yansıtır. Bazen ise kırık camın arkasından bakıldığı gibi parça parça şekilde kullanılır.		
Tasarımı biçim – içerik boyutlarıyla değerlendirin. Tasarımda biçim ve içerik özdeşleşir. Yani biçim her zaman bir içeriği yansıtır. Tasarımın biçiminin içeriği bazı cisimlerde cismin kavramını yansıtır.		

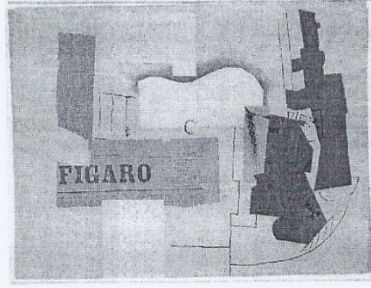
Alıntı: 17. ÖĞR10, 27.02.2017, Haftalık Ders Değerlendirme Formu

ÖĞR10 kodlu öğrenci, “Şişe, Cam, Gitar ve Gazete” adlı kompozisyonda kolajın resimde düşünceyi güçlendirici bir etki yaptığını ve modern resmin biçimsel yapısını yansıttığını, 4.boyut kavramının olduğu maddesini, imgenin bakış açılarında ve bütünlüğünde parçalanmalar oluşu maddesini ve kompozisyonda resimde Alman idealizmine atıf olduğu önermesini “Evet” şıkkını işaretleyerek doğru bir biçimde onaylamıştır.

ÖĞR10 kodlu öğrenci tasarımı biçimsel özelliklerini, modern resimde biçimin duyguya, düşünceye ve içsel durumlara hitap etmesi gerektiği gibi bu resimde de aynı kuralların geçerli olduğu biçiminde değerlendirmiştir. ÖĞR10 kodlu öğrenci kompozisyonu biçim – içerik ilişkisi bağlamında değerlendirdiğinde, tasarımda biçim ve içeriğin özdeş olduğunu, biçimin kavramı yansıttığını ifade etmiştir.

ÖĞR11 kodlu öğrenci “Şişe, Cam, Gitar ve Gazete” adlı kompozisyonda kolajın resimde düşünceyi güçlendirici bir etki yaptığını ve modern resmin biçimsel yapısını yansıttığını, 4.boyut kavramının olduğu maddesini, imgenin bakış açılarında ve bütünlüğünde parçalanmalar oluşu maddesini “Evet” şıkkını işaretleyerek belirtmiş ancak kompozisyonda resimde Alman idealizmine atıf olduğu önermesini “Hayır” şıkkını işaretleyerek yadsımıştır. Öğrencinin resimde resimde Alman idealizmine atıf olmadığı yönündeki görüşü hatalıdır.

ÖĞR11 kodlu öğrenci tasarımı biçimsel özelliklerini, nesnenin farklı açılardan bakılarak ve geometrik formlar vurgulanarak ifade edildiği biçiminde değerlendirmektedir. ÖĞR11 kodlu öğrenci kompozisyonu biçim – içerik ilişkisi bağlamında değerlendirdiğinde, resme farklı malzemelerle yeni bir boyut kazandırma çabası olduğunu ifade etmiştir.

	Evet	Hayır
"Şişe, Cam, Gitar ve Gazete" adlı Resimde 4.boyut kullanılmıştır.	☒	
Resimde kolaj tekniği düşünceyi güçlendirmiştir.	☒	
Resimde imge birden fazla bakış açısıyla oluşturulmuştur.	☒	
Resimde Alman İdealizmine atıf vardır		☒
Resim, Modern Sanatı biçimsel açıdan yansıtmaktadır	☒	
Tasarımı biçimsel özellikleriyle değerlendirin. malzemenin farklı açılarından bakılmış. çizgi, dikdörtgen gibi geometrik biçimlerden yararlanılmış		
Tasarımı biçim – içerik boyutlarıyla değerlendirin. Farklı malzemeleri birleştirerek yeni bir boyut kavrandırılmış görselleştirme yansıtmak		

Alıntı: 18. ÖĞR11, 27.02.2017, Haftalık Ders Değerlendirme Formu

VIII. Hafta sonunda, işlenen tüm dersler bittikten sonra, öğrencilerle görüşme yapılmıştır. Öğrencilerle yapılan görüşme sorularından olan "Gördüğünüz derslerin Modern resmin düşünsel ve biçimsel yapısına yönelik farkındalığınıza ne gibi bir etkisi olmuştur?" sorusu "Kolaj tekniği öğretiminin görsel sanatlar öğretmen adaylarının modern resmin biçimsel ve düşünsel boyutları hakkındaki farkındalıklarına katkısı nedir?" başlıklı amaç sorusuna yöneliktir. Araştırmacı bu soru ile işlenen derslerin,

öğrencilerin modern sanatın düşünsel ve biçimsel yapısına yönelik farkındalığına etkisi hakkında fikir edinmek istemiştir.

ÖĞR04, 10.04.2017, Bireysel Görüşme

Kompozisyon anlamında boşluk doluluk, resimsellik ve daha etkili anlatımlar, vurgulu anlatımlar yapabiliyoruz.

ÖĞR04 kodlu öğrenci, görüşmede sorulan soruya verdiği yanıtta işlenen derslerin modern resmin düşünsel ve biçimsel temelleri ışığında daha çok kompozisyon ve resimsellik bağlamında yararlı olduğunu savunmaktadır.

ÖĞR05, 10.04.2017, Bireysel Görüşme

Bu yıldan önce modern sanat ile ilgili pek bir bilgim yoktu. İzm'leri falan biliyordum ama modern sanat ile ilgili gerçekten hiçbir bilgim yoktu. Fakat bu bilgilerle beraber, sizin dersiniz ve çağdaş sanat dersi harmanlanınca çok güzel bir sanat şeridi hazırladık modern döneme ait.

ÖĞR05 kodlu öğrenci, işlenen derslerin modern resim konusunda farkındalığını arttırdığını belirtmiştir.

ÖĞR06, 10.04.2017, Bireysel Görüşme

Modern sanat kavramı yansıtır. Modern sanat taklit etmez. Modern sanatçı beyinde olanı soyutlar.

ÖĞR06 kodlu öğrenci, işlenen derslerin sonucunda, modern resmin kavram ressamlığı olduğu, taklitçi olmadığı konusunda farkındalığa sahip olduğunu belirtmiştir.

ÖĞR01, 10.04.2017, Bireysel Görüşme

Modern sanatın düşünsel yapısında bir nesnenin kavramına inilmesi kaldı aklımda. Biçimsel nesnenin formunun yansıtılması kaldı aklımda.

ÖĞR01 kodlu öğrenci, verdiği yanıtta modern resmin kavram ressamlığı olduğunu belirterek, modern resmin düşünsel boyutu hakkındaki farkındalığını yansıtmıştır.

ÖĞR09, 10.04.2017, Bireysel Görüşme

Klasik sanat düşüncesi pek öne çıkartmıyor. Modern sanatta ise çok düşünce var.

ÖĞR09 kodlu öğrenci, modern resmin düşünce temelli olduğunu belirterek, modern resmin düşünselliği ile ilgili farkındalığını yansıtmıştır.

ÖĞR03, 10.04.2017, Bireysel Görüşme

Daha yaratıcı düşünmemi sağladı. Özgünlüğüme katkı sağladı.

ÖĞR03 kodlu öğrenci, modern resmin düşünsel ve biçimsel öğretiminin yaratıcılığına ve özgünlüğüne katkı sağladığını belirtmiştir.

ÖĞR07, 10.04.2017, Bireysel Görüşme

Daha farklı düşünmemi sağladı. Bence modern sanatın biçimsel yapısı daha düşündürücü, yorumlamaya daha çok açık. Düşünsel yapısı düşünceyi yansıtmaya yönelik.

ÖĞR07 kodlu öğrenci, modern resmin düşünce yansıtma yönüne dikkat çekerek, modern resmin düşünsel yapısı ile ilgili farkındalığını yansıtmıştır.

ÖĞR02, 10.04.2017, Bireysel Görüşme

Kolaj yapıyorduk önceden ama kendi kafamıza göre, biraz rastgele. Renklerin ve şekillerin kendi içinde anlamı var.

ÖĞR02 kodlu öğrenci modern resimde her biçimin bir işlevi olduğunu belirterek, modern resmin biçimsel yapısına yönelik farkındalığını yansıtmıştır.

ÖĞR11, 10.04.2017, Bireysel Görüşme

Evet oldu diyebilirim. Çünkü bir resme baktığımda onu o şekilde incelemiyordum. Direk bana ne hissettirdiğini bakıyordum. Hissettirmiyorsa “ya bu ne?” diyebiliyordum. Ama artık biçimsel olarak da teknik ve malzeme hakkında farkındalığım arttı.

ÖĞR11 kodlu öğrenci, modern resmin biçimsel ve düşünsel boyutlarına yönelik farkındalığının arttığını belirtmiştir.

Öğrenciler modern resmin düşünsel yapısı ile ilgili ifadelerinde; modern resmin düşünsellik, kavramsallık ve evrimsellik yanları göze çarpmaktadır. Söz konusu ifadeler öğrencilerin modern resmin endüstrinin üretim ilişkilerinin getirdiği olumsuzlukların sonucu olarak insanların içsel yönlerine vurgu yapması ve bu vurguların kavram ressamlığını ortaya çıkardığı düşüncesini ortaya koyması bakımından modern resmin düşünsel özü hakkında belirli bir farkındalığa vardıklarını göstermektedir.

Öğrencilerin biçimsellik ile ilgili ortaya koydukları ifadelerde ise biçimin soyutluluğu ve bu soyutluğun kavrama hizmet etmesi anlamı ortaya çıkmaktadır. Ayrıca, bu artan farkındalıklarının yaratıcılıklarına ve özgünlüklerine katkı sağladığını ifade eden ÖĞR03 kodlu öğrencinin bu görüşü dikkate değerdir. Bu ortaya çıkan anlam da öğrencilerin modern resmin biçimselliği ile ilgili belirli bir farkındalık düzeyine eriştiklerini ortaya koymaktadır.

4.1.2. Kolaj Etkinlik İzlencesinin Görsel Sanatlar Dersi Öğretmen Adaylarının Modern Resmin İfade Olanaklarından Kolajı Biçimsel ve Düşünsel Açıdan Kavramasına Katkısı Nedir?

İkinci nitel sorunun temelindeki “farkındalık” kavramı, modern resmin ifade olanaklarının çok önemli bir dalı olan kolajın biçimsel ve düşünsel boyutları hakkında bilinç sağlamaya yöneliktir. Öğrencilerin modern resmi ifade etmelerinde kolaj önemli bir araç olduğu için üçüncü amaç sorusu “*Kolaj tekniği öğretiminin görsel sanatlar öğretmen adaylarının modern resmin ifade olanaklarından kolaj tekniğinin biçimsel ve düşünsel yapısı hakkındaki farkındalıklarına etkisi nedir?*” biçiminde ifade edilerek, çalışma grubunun sekiz hafta içinde bu yönde farkındalıklarının gelişip gelişmediği belirlenmeye çalışılmıştır. Çünkü kolaj, modern resmin ifade olanaklarının önemli bir boyutudur. Bu boyut, öğrencilerin modern resmi sağlam bir biçimde ifade etmelerinde etkili bir yöntemdir.

Bu nedenle, çalışma grubu öğrencilerine sekiz hafta süren programa dayalı olarak yapılan derslerde modern resim kolaj temelinde anlatılmıştır. Bu yolla modern resim üzerine farkındalıklarının gelişmesi hedeflenmiştir.

Çalışma grubu öğrencilerine I. ve II. Hafta modern sanat ile ilgili kuramsal bilgi verildikten sonra, III., IV., V. ve VI. Hafta Picasso ağırlıklı kolaj ve kolajın modern resim ile ilişkisi çerçevesinde kuramsal bilgiler aktarılmıştır.

“*Kolaj tekniği öğretiminin görsel sanatlar öğretmen adaylarının modern resmin ifade olanaklarından kolaj tekniğinin biçimsel ve düşünsel yapısı hakkındaki farkındalıklarına etkisi nedir?*” tümcesiyle belirlenen amaç sorusu, haftalık ders değerlendirme, alan günlüğü ve öğrenci günlüğü formlarıyla dört boyutta

değerlendirilmiştir. Bunlar: “kolajın uygulanış biçimi”, “kolajın düşünsel yapısı”, “Picasso’nun kolaj anlayışı” ve “Picasso’nun kolaj anlayışının modern resim ile olan ilişkisi” biçiminde ifade edilir.

Çalışma grubuna III. Hafta kolajın düşünsel temelleri ve amaçları ile ilgili kuramsal sunum yapılmıştır. Bu sunum sonunda öğrenci günlüğünde “*Kolaj tekniği kullanan sanatçıların yapıtlarındaki düşünsel yapıdan kısaca söz edin?*” sorusu sorulmuştur. Öğrencilerin bu konuda bildiklerini günlük formuna yazmaları istenmiştir.

Genellikle değil de daha çok soyut boyutla ilgilenenler
kavramı tek yönlü değil tüm bakımlarla göstermeye
çabamışlar. ~~Genel~~ Kuralları kullanarak kolajı yapmış.
Genel

Alıntı: 19. ÖĞR04, 06.03.2017, Haftalık Ders Değerlendirme Formu

Bir nesneyi, bir objeyi ya da bir düşünceyi
savunma çalışmalarını ortaya koymuştur.
Bununla beraber düşünsel yapıyı ortaya
koymaktadır.

Alıntı: 20. ÖĞR01, 06.03.2017, Haftalık Ders Değerlendirme Formu

Doğadaki bir nesneyi rasyonel şekilde yansıtmaktan çok daha düşünsel veya mantıksal şekilde yansıtmak amaçtır.

Alıntı: 21. ÖĞR02, 06.03.2017, Haftalık Ders Değerlendirme Formu

Yapılan kolaj çalışmalarının gerçek üstü yani bilimsel altına
inne ve kolaj çalışmalarının genellikle soğuk renklere
dönüştürülüp biçim hacmini ~~değiştirme~~ değiştirmeler yapılmıştır.

Alıntı: 22. ÖĞR03, 06.03.2017, Haftalık Ders Değerlendirme Formu

Kolaj tekniğini kullanan sanatçılar, diğer tüm modern sanatın sanatçıları gibi işsel düşünceyi ön planda tutmuşlardır. Kolaj tekniğinin diğer yapıtlardan farkı ise farklı malzemelerde yapılması ve objenin kavramını yansıtmasıdır. Bazı sanatçılar ise rastlantısal kolajlar yapmışlardır.

Alıntı: 23. ÖĞR10, 06.03.2017, Haftalık Ders Değerlendirme Formu

Süredizin toplumda savaşlardan geçenler buna limar ve psikolojik dünyasının etkisini ile ortaya çıkmıştır. Dadaizm ise tesadüf olarak sergilenen kolaj tekniğidir. Konstrüktivizm ise resim heykeli dışlayarak demir çelik çam vs gibi endüstriyel malzemeleri kullanmıştır.

Alıntı: 24. ÖĞR08, 06.03.2017, Haftalık Ders Değerlendirme Formu

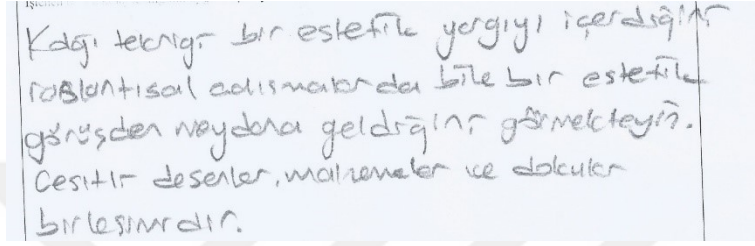
Onlar için önemli olan mantıktır. Yani gerçeğe düşünce yoluyla varılacağını savunuyorlardı. Bu da resimde farklı malzemelerin kullanılmasını normalleştirirdi. Bu düşünceye bağlı olarak nesnelerin veya yapılacak olan resminin kavramsal bir şekilde farklı bir teknik kullanılarak yapılmasına yönlendirdi sanatçılar.

Alıntı: 25. ÖĞR05, 06.03.2017, Haftalık Ders Değerlendirme Formu

ÖĞR01, ÖĞR02, ÖĞR03, ÖĞR04, ÖĞR05, ÖĞR08 ve ÖĞR10 kodlu öğrencilerin 06.03.2017 tarihli haftalık ders değerlendirme formunda bulunan “Kolaj tekniği kullanan sanatçıların yapıtlarındaki düşünsel yapıdan kısaca söz edin?” sorusuna verdikleri yanıtların ortak yanı, kolajın dahil olduğu sanat akımına bağlı olarak, iletilmek istenen kavram ya da düşünceyi güçlendirme işlevi olduğu yönündedir. ÖĞR04 kodlu öğrenci, “bu soruya “Gerçeklik değil de daha çok soyut boyutla ilgilenmişler. Kavramı tek yönüyle değil, tüm bakış açılarıyla göstermeye çalışmışlar. Geneli kuralları yıkarak kolajı yapmış” ifadesiyle yanıt vererek, kolajın soyut kavramları yansıtmaya kaygısını vurgulamıştır. Bu tümcesi bizlere öğrencinin, kolajın düşünsellik le ilgilendiğini ve taklit anlayışı ile uyuşmadığını kavradığını göstermektedir. ÖĞR01 ve ÖĞR02 kodlu öğrenciler de verdikleri yanıtlarla kolajın düşünce ve kavramı yansıtmaya çabasında olduğunu ifade ederek, kolajın önemli bir işlevini anladıkları anlaşılmıştır. ÖĞR08 kodlu öğrenci ise kolajın modern resim akımlarının düşünsel yapısını güçlendirme işlevine

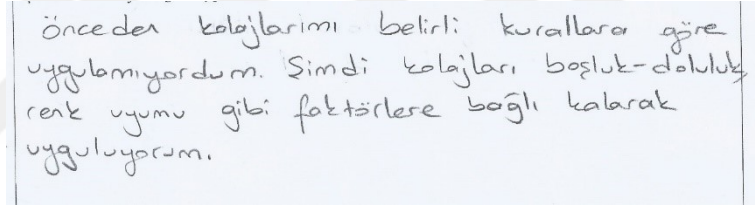
vurgu yapmıştır. Öğrencilerin bu ifadeleri, işlenen derslerin onların, “kolajın düşünsel yapısı” ile ilgili farkındalıklarını olumlu anlamda etkilediğini ortaya koymaktadır.

Çalışma grubuna IV. Hafta kolajın biçimsel anlamda uygulanışı ile ilgili kuramsal sunum yapılmıştır. Bu sunum sonunda öğrenci günlüğünde “İşlenen dersin kolaj tekniğinin uygulanışına yönelik farkındalığınıza etkisi nedir?” sorusu sorulmuştur. Öğrencilerin bu konuda bildiklerini günlük formuna yazmaları istenmiştir.

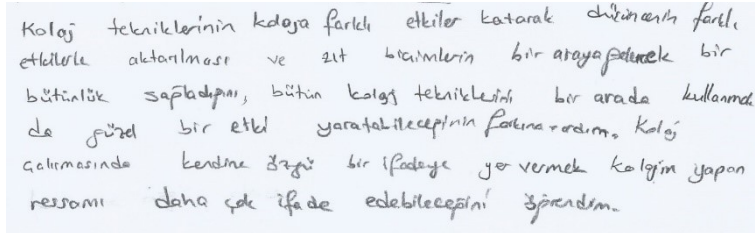
Kolaj tekniği bir estetik yargı içerdiğini rastlantısal çalışmaların bile bir estetik görüşten meydana geldiğini görmekteyim. Çeşitli desenler, malzemeler ve dokular birleşimdir.

Alıntı: 26. ÖĞR01, 13.03.2017, Öğrenci Günlüğü

Önceki kolajlarımı belirli kurallara göre uyguluyordum. Şimdi kolajları boşluk-doluluk renk uyumu gibi faktörlere bağlı olarak uyguluyorum.

Alıntı: 27. ÖĞR02, 13.03.2017, Öğrenci Günlüğü

Kolaj tekniklerinin kolaja farklı etkiler katarak düşünmenin farklı etkilerle aktarılması ve zıt kavramların bir araya gelerek bir bütünlük sağlanması, bütün kolaj tekniklerini bir arada kullanma da güzel bir etki yaratabileceğinin farkına vardım. Kolaj çalışmalarında kendine özgü bir ifadeye yer vermek kolajın yapan ressamı daha çok ifade edebileceğini öğrendim.

Alıntı: 28. ÖĞR09, 13.03.2017, Öğrenci Günlüğü

ÖĞR01 kodlu öğrenci, “İşlenen dersin kolaj tekniğinin uygulanışına yönelik farkındalığınıza etkisi nedir?” sorusuna “Kolaj tekniği bir estetik yargı içerdiğini, rastlantısal çalışmaların bile bir estetik görüşten meydana geldiğini görmekteyim. Çeşitli desenler, malzemeler ve dokular birleşimdir” tümcesiyle verdiği yanıt, öğrencinin kolaj bir estetik temel içermesi gerektiği ve çeşitli malzemeleri desenlerin de destekleyebileceği yönündedir. ÖĞR02 kodlu öğrenci de verdiği yanıtta kolajın estetik yanına vurgu yapmıştır. ÖĞR09 kodlu öğrenci, “Kolaj tekniklerinin, kolaja farklı etkiler

katarak düşüncenin farklı etkilerle aktarılması ve zıt biçimlerin bir bütünlük sağladığını, bütün kolaj tekniklerinin bir arada kullanılmasının güzel bir etki yaratabileceğinin farkına vardım. Kolaj çalışmasında kendine özgü bir ifadeye yer vermek kolajı yapan ressamı daha çok ifade edebileceğini öğrendim” ifadesiyle kolajın alt kümeleri olan dekolaj, dekupaj gibi tekniklerin ayırtında olduğunu ifade etmiştir.

ÖĞR01, ÖĞR02 ve ÖĞR09 kodlu öğrencilerin “kolajın uygulanış biçimi” ile ilgili ifadeleri kolajın estetik boyutu ve alt dalları ile ilgilidir. Bu yanıtlar da bize göstermektedir ki öğrencilerin “kolajın uygulanış biçimi” ile ilgili belirli bir farkındalık düzeyi edinmişlerdir.

V. Hafta, 20.03.2017 tarihinde, öğrencilere kuramsal olarak Picasso’nun kolajı ve modern resim ile olan ilişkisi konusu işlenmiştir. Bu ders konusunun işlenmesindeki amaç, Picasso’nun kolajın kurucularından olması ve modern resmin çok önemli figürlerinden biri olarak kabul edilmesidir. Bu sunum sonunda öğrenci günlüğüne sorulan sorulardan birisi “İşlenen dersin Picasso’nun kolaj anlayışına yönelik farkındalığınıza ne gibi bir etkisi olmuştur?” biçimindedir.

İşlenen dersin öncelikle kolaj tekniğinin dersince-
sel yapıya dayandığını kavramış oldum.
Kolajın bir çok kuramsal varyasyonları olduğunu
bunu sonradan kullandığını, ne tür malzemelerle
nasıl biçimler vererek yola çıktığını öğrenmiş olduk.
Picasso'nun kolaj anlayışı yapılan çalışmalarda
geometrik kübik ve çizgilerle kendi için neyi
ifade ediyorsa onu yansıtıyor olmasından bende
bana verilen bir nesneyi bana ne ifade ediyor
ne kavram yansıtıyorsa onu yapmalıyım diye bunu
farkındalığına vardım.

Alıntı: 29. ÖĞR01, 20.03.2017, Öğrenci Günlüğü

ÖĞR01 kodlu öğrencinin sorulan soru bağlamında verdiği yanıtta kurduğu “Picasso’nun kolaj anlayışı yapılan çalışmalarda geometrik kübik ve çizgilerle kendi için neyi ifade ediyorsa onu yansıtıyor olmasından bende bana verilen bir nesneyi bana ne ifade ediyor ne kavram yansıtıyorsa onu yapmalıyım diye bunu farkındalığına vardım” tümcesi, öğrencinin Picasso’nun yaptığı kolajların biçimselliğinin geometrik formlara dayandığını ve bu biçimselliğin kavram yansıtıma dayalı olduğunu ifade etmektedir.

ÖĞR01 kodlu öğrencinin ifadeleri, “Picasso’nun kolaj anlayışı” hakkındaki farkındalık yönlerini ortaya koymaktadır.

Picasso'nun kolajlarını neye göre tasarladığını önceden bilmiyordum. Bu yüzden anlamsız geliyordu. Picassonun kolajlarındaki nesnelere açarak, her yönüyle birlikte düzleme aktardığını öğrendiğimden beri resimleri bana daha anlamlı geldi.

Alıntı: 30. ÖĞR02, 20.03.2017, Öğrenci Günlüğü

ÖĞR02 kodlu öğrencinin sorulan soru bağlamında verdiği yanıtta kurduğu “Picasso’nun kolajlarındaki nesnelere açarak, her yönüyle birlikte düzleme aktardığını öğrendiğimden beri resimleri bana daha anlamlı geldi” tümcesi öğrencinin “Picasso’nun kolaj anlayışı” ile ilgili farkındalığının, “daha iyi anlamlandırma” çerçevesinde gerçekleştiğini ortaya koymaktadır.

Picasso kolaj tekniğinin füzün, tebeşir, yağlıboya, gazete dergi gibi malzemeleri kullanarak özgün ve kavramsal çalışmalar yaptığı için bende çalışmayı yaparken benzetme kaygısının ortadan kalkmasına yardımcı oldu ve objeleri daha biçimsel yapmaya etkisi oldu.

Alıntı: 31. ÖĞR03, 20.03.2017, Öğrenci Günlüğü

ÖĞR03 kodlu öğrencinin, “Picasso kolaj tekniğinin füzün, tebeşir, yağlıboya, gazete dergi gibi malzemeleri kullanarak özgün ve kavramsal çalışmalar yaptığı için bende çalışmayı yaparken benzetme kaygısının ortadan kalkmasına yardımcı oldu ve objeleri daha biçimsel yapmaya etkisi oldu” ifadesi “Picasso’nun kolaj anlayışı” ile ilgili farkındalığının, Picasso’nun kolajı ile birlikte kullandığı diğer teknikler ve benzetme kaygısının ortadan kalkması çerçevesinde gerçekleştiğini ortaya koymaktadır.

Mesela bir gitarı parçalar oluşturarak meydana getiren Picasso bir kalıp halinde çalışmak yerine parçaları bir araya getirme ile çalışmalar yaptığını öğrendim. Değişik kâğıt parçalarını yüzeye yapıştırarak bir bütün yarattığını gördüm. Gazete, duvar kağıdı, füze vs. ile birlikte müthiş uyum içinde dengeli kompozisyonlar ortaya koymuştur.

Alıntı: 32. ÖĞR08, 20.03.2017, Öğrenci Günlüğü

ÖĞR08 kodlu öğrencinin, “Mesela bir gitarı parçalar oluşturarak meydana getiren Picasso bir kalıp halinde çalışmak yerine parçaları bir araya getirme ile çalışmalar yaptığını öğrendim. Değişik kâğıt parçalarını yüzeye yapıştırarak bir bütün yarattığını gördüm. Gazete, duvar kağıdı, füze vs. ile birlikte müthiş uyum içinde dengeli kompozisyonlar ortaya koymuştur” tümcesi “Picasso’nun kolaj anlayışı” ile ilgili farkındalığının biçimsel boyutta geliştiğini göstermektedir.

Picasso kolaj tekniği ile ilgili pek bir bilgim yoktu. Bu denli ayrıntılı incelemiştim daha önce. Bu benim kolaj tekniğine bakış açımı da değiştirdi. Kendi çalışmalarında daha bilinçli bir şekilde hareket edebileceğimi düşünüyorum.

Alıntı: 33. ÖĞR05, 20.03.2017, Öğrenci Günlüğü

ÖĞR08 kodlu öğrencinin, “Picasso kolaj tekniği ile ilgili pek bir bilgim yoktu. (...) Bu benim kolaj tekniğine bakış açımı değiştirdi. Kendi çalışmalarında daha bilinçli bir şekilde hareket edebileceğimi düşünüyorum” tümcesi “Picasso’nun kolaj anlayışı” ile ilgili farkındalığını bilinçlenme çerçevesinde gerçekleştirdiğini belirtmiştir.

Daha önceleri Picasso'nun tarzını beğenmeyip resimlerinde ne anlatmak istediğini anlamazdım. Bu derste Picasso tarzında kolajlar yapıp o kolajlara duygularımı aktarıp anlam yüklemeyi öğrendim. Bu sebeplerle de Picasso'nun resimleri hoşuma gitmeye başladı.

Alıntı: 34. ÖĞR06, 20.03.2017, Öğrenci Günlüğü

ÖĞR06 kodlu öğrenci, “Daha önceleri Picasso'nun tarzını beğenmeyip resimlerinde ne anlatmak istediğini anlamazdım. Bu derste Picasso tarzında kolajlar yapıp o kolajlara duygularımı aktarıp anlam yüklemeyi öğrendim. Bu sebeplerle de Picasso'nun resimleri hoşuma gitmeye başladı” ifadesiyle “Picasso'nun kolaj anlayışı” hakkındaki farkındalığı “Picasso'yu anlamak ve benimsemek” çerçevesinde geliştirmiştir.

Picasso'nun kolaj anlayışı resme yeni bir bakış açısı getirmiştir. Kolaj ilk defa kübistler tarafından ortaya çıkan önemli bir bakış açısıdır. Bu yüzden dersler işlerken kolaj tekniğinin de görmemiz bakış açımızı genişletir. Sanat kolaj ile birleştiğinde değişimler olarak hayal gücümüzü zenginleştirir.

Alıntı: 35. ÖĞR07, 20.03.2017, Öğrenci Günlüğü

ÖĞR07 kodlu öğrenci, “Picasso'nun kolaj anlayışı resme yeni bir bakış açısı getirmiştir” ifadesi “Picasso'nun kolaj anlayışı”nın önemi hakkında bilinçlenmeye başladığını bizlere göstermektedir.

Bu dersin sonunda kolaj anlayışım dahada gelişmiştir. Yeni kolajlarım da benzetme veya bir kavruya yansıtmaya başlamış. Bir den bire yokedemesemde kavrama yönelimim artmıştır. Ayrıca Picasso'nun düşüncelerine daha çok hakim oldum.

Alıntı: 36. ÖĞR10, 20.03.2017, Öğrenci Günlüğü

ÖĞR10 kodlu öğrenci, “Birden bire yok edemesem de kavrama yönelimim artmıştır. Ayrıca Picasso'nun düşüncelerine daha çok hakim oldum” ifadesiyle “Picasso'nun kolaj anlayışı” ile ilgili farkındalık geliştirdiğini bizlere göstermektedir.

Daha çok yaptığım kendi kolajlarımda çizgi, gazete kağıdı, fon kartonu gibi malzemeleri kullanmıyordum. Picasso'nun resimlerine baktığımda kendi kolajlarımdan daha farklı olduğunu gördüm. Bir objeyi nasıl parçalayıp ya da çizgiler kullanarak bir bütün hale getirdiğini kendi düşüncelerini koyarak yaptığını gördüm. Benim yaptıklarım da düşünerek yapmıştım ama sade ya da hiç bu şekilde objeyi açmak parçalara ayırmak gibi şeyler yapmamıştım bu şekilde bana katkıları oldu diyebilirim.

Alıntı: 37. ÖĞR11, 20.03.2017, Öğrenci Günlüğü

ÖĞR11 kodlu öğrenci, “Daha çok yaptığım kendi kolajlarımda çizgi, gazete kağıdı, fon kartonu gibi malzemeleri kullanmıyordum. Picasso'nun resimlerine baktığımda kendi kolajlarımdan daha farklı olduğunu gördüm. Bir objeyi nasıl parçalayıp ya da çizgiler kullanarak bir bütün hale getirdiğini kendi düşüncelerini koyarak yaptığını gördüm. Benim yaptıklarım da düşünerek yapmıştım ama sade ya da hiç bu şekilde objeyi açmak parçalara ayırmak gibi şeyler yapmamıştım bu şekilde bana katkıları oldu diyebilirim” ifadesiyle “Picasso'nun kolaj anlayışı” ile ilgili uygulama ve içerik yönünden farkındalık geliştirdiği anlaşılmıştır.

V. Hafta, 20.03.2017 tarihinde işlenen kuramsal olarak Picasso'nun kolajı ve modern resim ile olan ilişkisi konulu ders sonunda öğrencilere dağıtılan haftalık ders değerlendirme formunda bulunan “Picasso'nun kolaj tekniği ile modern resim arasındaki düşünsel ve biçimsel ilişki nedir?” başlıklı soru, öğrencilerin “Kolaj tekniği öğretiminin görsel sanatlar öğretmen adaylarının modern sanatın ifade olanaklarından kolaj tekniğinin biçimsel ve düşünsel yapısı hakkındaki farkındalıklarına etkisi nedir?” tümcesiyle belirlenen amaç sorusunun dördüncü boyutu olan “Picasso'nun kolaj anlayışının modern resim ile olan ilişkisi” kavramı hakkında farkındalıklarına yöneliktir.

Picasso'da kolaj tekniği karrona ve düşünceye dayalı olup modern sanatı zenginleştirir. Modern sanatın kullandığı malzemeler, karronlar ve biçimsel yapıları Picasso'nun çalışmalarında da görüyoruz. Böylelikle Picasso modern sanat düşünsel ve biçimsel yapısından etkilenmiş ve bunu en iyi şekilde yansıtmıştır.

Alıntı: 38. ÖĞR01, 27.03.2017, Haftalık Ders Değerlendirme Formu

ÖĞR01 kodlu öğrenci, “Picasso’da kolaj tekniği kavrama ve düşünceye dayalı olup modern sanatı zaten kullanmaktadır. Modern sanatın kullandığı mazemeler, kavramlar ve biçimsel yapıları Picasso’nun çalışmalarında da görüyoruz. Böylelikle Picasso modern sanat düşünsel ve biçimsel yapısından etkilenmiş ve bunu en iyi şekilde yansıtmıştır” ifadesiyle “Picasso’nun kolaj anlayışının modern resim ile olan ilişkisi” hakkındaki farkındalığını, Picasso ve modern resmin kullanılan teknik, biçim ve içerik kavramları çerçevesinde geliştirdiğini okuyoruz.

Zaten Modern sanatın düşünsel ve biçimsel temelinde Picasso ve Braque bulunmaktadır. Picassonun kolaj tekniği modern sanatta çok önemli bir yer edinmiştir.

Alıntı: 39. ÖĞR02, 27.03.2017, Haftalık Ders Değerlendirme Formu

ÖĞR02 kodlu öğrenci “Picasso’nun kolaj tekniği modern sanatta çok önemli bir yer edinmiştir” ifadesiyle “Picasso’nun kolaj anlayışının modern resim ile olan ilişkisi”nin önemli olduğunu vurgulamıştır.

Picasso tikel anlamda gitarı resmetmek yerine, gitar kavramını resmetme yoluna gitmiştir.

Alıntı: 40. ÖĞR04, 27.03.2017, Haftalık Ders Değerlendirme Formu

ÖĞR04 kodlu öğrenci, “Picasso tikel anlamda gitarı resmetmek yerine, gitar kavramı resmetme yoluna gitmiştir” ifadesiyle Picasso’nun, modern resmin kavram ressamlığı ile olan ilişkisine değinerek farkındalığını belli etmiştir.

Picasso kolaj tekniğinde kübik bir anlatımla klasik sanat devrinin geride kaldığını modernizmi halkın sanat ile getirdiğini anlatmıştır. Kolajında birleşimci kübik yapılarla bir düşünceyi bire anlatmaya çalışır. Kant perspektifinden esinlenmiştir. Gitarı resmetmek yerine gitar kavramını anlatmayı resmetmiştir.

Alıntı: 41. ÖĞR09, 27.03.2017, Haftalık Ders Değerlendirme Formu

ÖĞR09 kodlu öğrenci, “Picasso kolaj tekniğinde kübist bir anlatımla klasik sanat devrinin geride kaldığını modernizmi halkın sanat ile getirdiğini anlatmıştır. Kolajında bireşimci kübist çizgilerle bir düşünceyi bize anlatmaya çalışır. Kant felsefesinden esinlenmiştir. Gitarı resmetmek yerine gitar kavramını anlatmayı resmetmiştir” ifadesiyle, Picasso’nun kolajın da etkisiyle modern resmin öncülerinden olmasına ve kavram ressamlığına vurgu yapmıştır. Bu ifadeleri ÖĞR09 kodlu öğrencinin “Picasso’nun kolaj anlayışının modern resim ile olan ilişkisi” hakkında farkındalık geliştirdiği söylenebilir.

Picasso'nun kolaj tekniği! Modern sanatın etkisiyle dahada kavramsallaşmıştır. Benzetme kaygısı kaybolmuştur. Kant'ın etkilenmiştir. Picasso'nun çalışmaları bireşimci kübizme dahildir. Yani örneğin, kemanı resmetmek yerine, keman kavramını resmetmiştir.

Alıntı: 42. ÖĞR10, 27.03.2017, Haftalık Ders Değerlendirme Formu

ÖĞR10 kodlu öğrenci, “Benzetme kaygısı kaybolmuştur. Kant’tan etkilenmiştir” ve “Yani örneğin kemanı resmetmek yerine, keman kavramını resmetmiştir” ifadesiyle Picasso’nun modern resmin “kavram ressamlığı” anlayışına vurgu yaparak “Picasso’nun kolaj anlayışının modern sanat ile olan ilişkisi” hakkında belli bir farkındalığa sahip olduğunu göstermiştir.

Kant felsefesinden etkilenmiştir. Tekniği bireşimci kübizm akımına dahildir. Bir düşünceyi ortaya koymak amaçlıdır. Reel olarak gitarı çizmek yerine idealindeki gitarı resmetme yoluna girmiştir.

Alıntı: 43. ÖĞR08, 27.03.2017, Haftalık Ders Değerlendirme Formu

ÖĞR08 kodlu öğrenci, “Kant felsefesinden etkilenmiştir. Tekniği bireşimci kübizm akımına dahildir. Bir düşünceyi ortaya koymak amaçlıdır. Reel olarak gitarı çizmek yerine idealindeki gitarı resmetme yoluna girmiştir.” ifadesiyle Picasso’nun modern resmin “kavram ressamlığı” ve “düşünsel” anlayışına vurgu yaparak

“Picasso’nun kolaj anlayışının modern resim ile olan ilişkisi” hakkında belli bir farkındalığa sahip olduğunu göstermiştir.

Picasso kübist bir sanatçıdır. Modern sanatta bu akımla yüz göstermeye başlamıştır. Picassonun farklı malzemeleri halinde kullanıp, biribir aalısma yapmak yerine kararma adaklenp, sanata düşünceyi sokması modern sanata yön vermiştir. Picasso'nun kavramsal düşüncesi ve modern sanatın düşünceye odaklanması bir noktada kesişim noktalarını gösterir.

Alıntı: 44. ÖĞR05, 27.03.2017, Haftalık Ders Değerlendirme Formu

ÖĞR05 kodlu öğrencinin “Picasso’nun kavramsal düşüncesi ve modern sanatın düşünceye odaklanması bir noktada kesişim noktalarını gösterir” ifadesi, kendisinin “Picasso’nun kolaj anlayışının modern resim ile olan ilişkisi” hakkındaki farkındalığını yansıtmıştır. Bu ifade, modern resmin kavram ressamlığı ile Picasso’nun arasındaki ilişkiyi yansıtmaktadır.

Picasso kolajlarında olanı değil ne gördüğünü kendi düşüncesiyle kelimelerin anlamına girerek çizgiler, karalama, leke, fon kartonları, gazeteler vs. kullanarak kolajlarını yapmaktadır. Modern sanatta düşünce öne çıkmaktadır. Bu yüzden de birbiriyle bağlantılıdır.

Alıntı: 45. ÖĞR11, 27.03.2017, Haftalık Ders Değerlendirme Formu

ÖĞR11 kodlu öğrenci “Picasso kolajlarında olanı değil ne gördüğünü kendi düşüncesiyle kelimelerin anlamına girerek çizgiler, karalama, leke, fon kartonları, gazeteler vs. kullanarak kolajlarını yapmaktadır. Modern sanatta düşünce öne çıkmaktadır. Bu yüzden de birbiriyle bağlantılıdır” ifadesiyle bizlere, Picasso’nun kolaj ile modern resim içinde nasıl bir yer edindiğini anlatmak istemektedir. Bu ifade “Picasso’nun kolaj anlayışının modern resim ile olan ilişkisi” hakkında farkındalığının Picasso’nun modern resim içinde var olma biçimi çerçevesinde olduğunu göstermektedir.

Picasso resimlerini farklı malzemeleri birleştirerek yaparken modern sanatta resmin fotoğraf gibi yapılmasına karşı bir teknik ortaya çıkmıştır.
Düşünsel olarak ortak yönleri olduğunu düşünüyorum ikisinde resmi fotoğraf gibi yapmak yerine farklı tekniklerle yapıp izleyiciye aktarmaya çalışmıştır.

Alıntı: 46. ÖĞR06, 27.03.2017, Haftalık Ders Değerlendirme Formu

ÖĞR06 kodlu öğrenci “*Düşünsel olarak ortak yönleri olduğunu düşünüyorum ikisi de resmi fotoğraf gibi yapmak yerine farklı tekniklerle yapıp izleyiciye aktarmaya çalışmıştır*” ifadesiyle “Picasso’nun kolaj anlayışının modern resim ile olan ilişkisi” hakkındaki farkındalığını, ikisinin de fotoğraf gibi yapmadığı yönünde geliştirmiştir.

Modern sanatta düşünsel yapı ön plana çıkmıştır.
Picasso’da kolaj tekniğiyle yaptığı çalışmalarında düşüncesindeki ön plana çıkarıp eser verdiği için ikisi arasında benzerlik vardır.

Alıntı: 47. ÖĞR07, 27.03.2017, Haftalık Ders Değerlendirme Formu

ÖĞR07 kodlu öğrenci “*Modern sanatta düşünsel yapı ön plana çıkmıştır. Picasso da kolaj tekniği ile yaptığı çalışmalarında düşüncesindeki ön plana çıkarıp eser verdiği için ikisi arasında benzerlik vardır*” ifadesiyle, “Picasso’nun kolaj anlayışının modern resim ile olan ilişkisi” ile ilgili farkındalığını, düşünselliğin ön plana çıkışı yönünde geliştirmiştir.

Öğrenciler, kolajın düşünsel yapısı ile ilgili olan ifadelerini Picasso’nun kolajları çerçevesinde ortaya koymuşlardır. Öğrencilerin ifadelerinde kolajın sanat tarihinde ciddi bir kırılma yarattığı, Kant felsefesinden etkilenilerek oluşturulduğu, modern sanatın da temelinde olan kavram yansıtımı için önemli bir araç olduğu düşünceleri göze çarpmaktadır. Ayrıca, daha önceden kavrayamadıkları ve rastlantısal gibi görünen modern kolaj biçimlerinin estetiğinin ayırtına vardığını ifade eden öğrencinin görüşü dikkate değerdir. Öğrencilerin bu ifadeleri kolajın düşünsel yapısı ve modern resim ile düşünsel bağlılığını vurgulama açısından önemlidir. Bu vurgular kolajın düşünselliği konusunda farkındalık düzeylerinin belirli bir seviyeye geldiğini göstermektedir.

Öğrencilerin kolajın biçimsel yapısı ile ilgili ifadeleri; kolajın analitik ve bireşimci olarak ikiye ayrılması, kolajın alt dalları (asamblaj, dekupaj, dekolaj vb.) ve kolajın biçimsel yapısının düşünsellikle, kavramı yansıtmayla ilgisi çerçevesindedir. Öğrencilerin kolajı soyutlamayla ve bu soyutlamanın düşünsellikle ilişkisinin ayırtında olduklarını gösteren ifadeleri, kolajın biçimsel yapısı ile ilgili farkındalık geliştirdiklerini göstermektedir.

4.1.3. Kolaj Etkinlik İzlencesinin Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının Modern Resmin Toplumsal Temelleri Hakkındaki Farkındalıklarına Katkısı Nedir?

I. Hafta “modern resmin düşünsel temelleri” konusu işlenirken, modern resmin toplumsal temellerine de değinilmiştir. Öğrencilere özet olarak, “modern resmin sanayi devrimi sonrası ortaya çıkan toplumsal ilişkilerin bir sonucu olduğu” anlatılmıştır. Dersin sonunda öğrencilere verilen haftalık ders değerlendirme formunda bulunan “*Modern sanatı etkileyen toplumsal etmenleri yazınız*” sorusuna yanıt vermeleri istenmiştir.

Sanayi devrimi, siyaset, teknolojinin hızla ilerlemesi insanların iç dünyalarına yönelmesini sağlamıştır

Alıntı: 48. ÖĞR04, 20.02.2017, Haftalık Ders Değerlendirme Formu

ÖĞR04 kodlu öğrenci, “*Sanayi devrimi, siyaset, teknolojinin hızla ilerlemesi insanların iç dünyalarına yönelmesini sağlamıştır*” ifadesiyle sanayi devrimi sonrası ortaya çıkan toplumsal ve sınıfsal sorunların insanların iç dünyalarına yönelmelerine neden olduğu düşüncesini öne sürerek sanatın da bu ilişkilerin bir sonucu olduğunu vurgulamıştır. Bu ifadesi modern resmin toplumsal temelleri ile ilgili farkındalığını ortaya koymaktadır.

Sanayi devrimine dayalı, sanayinin barlattığı toplumsal ve ekonomik gelişim sanatı etkiler. Kent yaşamı değil deprem yaşamını savunurlar. Kentleşmeye karşılıklar. Fabrikalara ve makinelermeye karşılıklar.

Alıntı: 49. ÖĞR09, 20.02.2017, Haftalık Ders Değerlendirme Formu

ÖĞR09 kodlu öğrenci, “Sanayi devrimine dayalı, sanayinin başlattığı toplumsal ve ekonomik gelişim sanatı etkiler. Kent yaşamını değil doğa yaşamını savunurlar. Kentleşmeye karşıdır. Fabrikalara ve makineleşmeye karşıdır” ifadesiyle, sanayi devriminin getirdiği olumsuzlukların sanata etkisini vurgulamıştır. Bu ifadeyle modern resmin, sanayi devriminin getirdiği olumsuz üretim ilişkilerine karşı bir tepki içerdiği düşüncesi doğrultusunda bir farkındalık geliştirmiştir.

1. Modern Sanatı etkileyen toplumsal değişimler:
Modern sanatı Sanayi devrimi etkilemiştir. Modern sanat sanayi devriminden kaçışla ortaya çıkmıştır. Felsefi olarak ise olguculuk etken olmuştur.

Alıntı: 50. ÖĞR10, 20.02.2017, Haftalık Ders Değerlendirme Formu

ÖĞR10 kodlu öğrenci, “Modern sanatı sanayi devrimi etkilemiştir. Modern sanat sanayi devriminden kaçışla ortaya çıkmıştır. Felsefi olarak ise olguculuk etkili olmuştur.” ifadesiyle modern resmi sanayi devriminin ortaya çıkardığı tepkisellik çerçevesinde değerlendirerek farkındalığını ortaya koymuştur.

- Freud psikolojisi, derinlere inmiş ve psikolojik olarak etkilemiştir.
- Darwin evrim teorisi
- Toplumsal, sosyolojik, politik, felsefi yönden bir çok etken olmuştur.

Alıntı: 51. ÖĞR01, 20.02.2017, Haftalık Ders Değerlendirme Formu

ÖĞR01 kodlu öğrenci, “Freud psikanalizleri derinlere inmiş ve psikolojik olarak etkilemiştir. Darwin evrim teorisi. Toplumsal, sosyolojik, politik, felsefi yönden birçok etken olmuştur” ifadesiyle modern sanatı Freud ve Darwin gibi düşünürlerin etkilediğini belirtmiştir. ÖĞR01 kodlu öğrenci modern resmin toplumsal temelleri konusundaki farkındalığını “sanatın evrimselliği” ve “insanların iç dünyalarına kaçışları” bağlamında ortaya koymuştur.

Sanayi devriminin başlattığı toplumsal ve ekonomik değişim fabrikaların toplu üretim vadeden sistemini ciddi bir şekilde etkiledi. Kentleşme ve Makineleşmeye karşı bir sanat oluşmuştur.

Alıntı: 52. ÖĞR08, 20.02.2017, Haftalık Ders Değerlendirme Formu

ÖĞR08 kodlu öğrenci, ”Sanayi devriminin başlattığı toplumsal ve ekonomik dönüşüm fabrikaların toplu üretim vadeden sistemini ciddi bir şekilde etkiler. Kentleşme ve makineleşmeye karşı bir sanat oluşmuştur” ifadesiyle modern resmin toplumsal temelleri ile ilgili farkındalığını “sanayi devriminin olumsuz etkileri” temelli olarak oluşturmuştur.

- Çevre
- Savaş
- Düşünce yapısı
- Bilimsel gelişmeler

Alıntı: 53. ÖĞR02, 20.02.2017, Haftalık Ders Değerlendirme Formu

ÖĞR02 kodlu öğrenci “Çevre, Savaş, Düşünce Yapısı, Bilimsel Gelişmeler” ifadesiyle modern resmin toplumsal temelleri ile ilgili farkındalığını başlıklar halinde belirtmiştir.

- Sanayi devriminin girmesiyle gelişen teknoloji (boyaların tüplere girmesi, fotoğraf makinesinin icadı)
- Bilim
- Toplumsal olaylar
- Kültür
- Yaşam
- Düşünce

Alıntı: 54. ÖĞR11, 20.02.2017, Haftalık Ders Değerlendirme Formu

ÖĞR11 kodlu öğrenci, “Sanayi devriminin girmesiyle gelişen teknoloji (boyaların tüplere girmesi, fotoğraf makinesinin icadı, bilim, toplumsal olaylar, kültür, yaşam, düşünce” ifadesiyle sanayi devrimine vurgu yaparak, modern resmin toplumsal temelleri ile ilgili farkındalığını belirtmiştir.

- Sanayi Devriminin başlaması
- Makineleşme
- Şehir Hayatı

Alıntı: 55. ÖĞR07, 20.02.2017, Haftalık Ders Değerlendirme Formu

ÖĞR07 kodlu öğrenci, “*Sanayi Devriminin Başlaması, Makineleşme, Şehir Hayatı*” ifadesiyle, modern resmin toplumsal temelleri ile ilgili farkındalığını “sanayi devrimi ve kent” çerçevesinde oluşturmuştur.

Öğrencilerin verdiği yanıtlar gene olarak sanayi devriminin getirdiği olumsuzlukların, insanların iç dünyalarına, sanat yoluyla, yönelmelerine neden olduğu ve bu yönelişin modern resmi ciddi anlamda etkilediği yönündedir. Bu düşünce öğrencilerin “modern resmin toplumsal temelleri” ile ilgili farkındalıklarının izlenmesini sağlamaktadır.

4.1.4. Görsel Sanatlar Dersi Öğretmen Adayları Resim Atölye Araştırmaları Kapsamında Kolaj Etkinlik İzlenmesini Nasıl Değerlendirmektedir?

10.04.2017 tarihli 8.hafta ders planında kolaj aracılığıyla modern resmin ifade edilmesi programının eylem araştırması uygulaması kapsamında derslerin etkililiğinin genel olarak çalışma grubunun değerlendirmesi istenmiştir. Bu değerlendirme;

a) Dersin Etkiliğine İlişkin Değerlendirme,

b) Dersin Süresine İlişkin Değerlendirme,

biçiminde iki farklı boyutta “Program Değerlendirme Formu”nda çalışma grubuna sorulan derse yönelik sorularla ortaya konulmuştur.

Dersin etkililiğine ilişkin değerlendirmede 6 soru, dersin süresine ilişkin değerlendirmede 1 soru sorularak, öğrencinin söz konusu uygulama hakkındaki görüşleri alınmıştır.

a) Dersin Etkililiğine İlişkin Değerlendirme

ÖĞR04, ÖĞR09, ÖĞR10, ÖĞR01, ÖĞR08, ÖĞR05, ÖĞR02, ÖĞR11, ÖĞR06, ÖĞR07 ve ÖĞR03 kodlu öğrenciler dersin etkililiğine ilişkin ders uygulaması değerlendirmeleri 6 soruda aşağıdaki gibi aktarmışlardır.

a-1) Modern Resmin Düşünsel ve Biçimsel Temellerinin Bilgisini Edinme

Çalışma grubunun kolaj aracılığıyla modern resmin ifade edilmesi programının eylem araştırması uygulaması kapsamında modern resmin düşünsel ve biçimsel yapısı hakkındaki farkındalığının gelişmesi, kolaj yardımıyla bu modern resmi görsel hale getirme becerisi kazanmasında önemli bir yere sahiptir. Bu farkındalığı kazanıp kazanmadıklarını değerlendirmek için program değerlendirme formunda “*Programın sizlerin modern resmi biçimsel ve düşünsel açıdan kavramanıza etkisi olmuş mudur? Neden?*” biçiminde soru yöneltilmiştir. Çalışma grubunun bu soruya yanıtları şu biçimlerde olmuştur;

Biçimsel açıdan kompozisyon ilkelerini ve öğelerini daha etkili ve düzenli kullanmamı sağladı.
Düşünsel açıdan daha eleştirel, özgür ve özgün yapıtlar (eskizler) yapmama olanak sağladı.

Alıntı: 56. ÖĞR04, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu

ÖĞR04 kodlu öğrenci, “*Biçimsel açıdan kompozisyon ilkelerini ve öğelerini daha etkili ve düzenli kullanmamı sağladı. Düşünsel açıdan daha eleştirel, özgür ve özgün yapıtlar (eskizler) yapmama olanak sağladı*” ifadesi öğrencinin modern resmin biçimsel ve düşünsel yapısı hakkında yararlı öğretiler edindiğini göstermektedir.

Modern sanatı derslerden önce sadece temel alt yapısını öğrenmişken derslerden sonra modern sanatın düşünsel olarak daha özgün, disiplini eleştiren yapısını ön plana koyduğu, biçimsel olarak daha soyut ve kavramı öne süren temalar işlenmiştir.

Alıntı: 57. ÖĞR09, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu

ÖĞR09 kodlu öğrenci, “*modern sanatı derslerden önce sadece temel alt yapısını öğrenmişken, derslerden sonra modern sanatın düşünsel olarak daha özgün, disiplini eleştiren yapısını ön plana koyduğu, biçimsel olarak daha soyut ve kavramı öne süren temalar işlenmiştir*” ifadesiyle derslerin, düşünsel olarak kendisine modern resmin özgünlük temelli yaklaşımı sunduğunu biçimsel olarak soyutlama temelli bir kavrayış geliştirdiğini belirterek, derslerle ilgili olumlu bir yaklaşım içine girmiştir.

1. Programın sizleri modern sanatın biçimsel ve düşünsel olarak etkisi çok büyüktür. Artık resimlerimde anlam ve estetiği daha çok aramaya başladım. Benzetmeye yönelik kaygım yok olmuştur.

Alıntı: 58. ÖĞR10, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu

ÖĞR10 kodlu öğrenci, “*Düşünsel ve biçimsel anlamda etkisi çok büyüktür. Artık resimlerimde anlam ve estetiği daha çok aramaya başladım. Benzetmeye yönelik kaygım yok olmuştur*” ifadesiyle işlenen derslerin, modern resmin düşünsel ve biçimsel boyutlarıyla kavramasına olumlu etkisi olduğunu belirtmiştir. Öğrencinin benzetme kaygısından kurtulması önemli bir göstergedir.

Program modern sanatın biçimsel olarak formlara, sadeleştirmeye inildiğini gösterip, düşünsel olarak nesnenin kavramına inildiğini göstermiş, öğretmiştir.

Alıntı: 59. ÖĞR01, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu

ÖĞR01 kodlu öğrenci, “*Program modern sanatın biçimsel olarak formlara, sadeleştirmeye inildiğini gösterip, düşünsel olarak nesnenin kavramına inildiğini göstermiş, öğretmiştir*” ifadesiyle programın modern resmi düşünsel ve biçimsel yönden kavramasına yardımcı olduğunu belirtmiştir.

Modern sanatta program sonrası konunun alt yapısını anlamama yardımcı oldu. Biçimsel açıdan soyut geometrik şekiller ağırlıklı düşünce olarak ise kavramın eleştirel yönden sanat eserine aktarılmasında

Alıntı: 60. ÖĞR08, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu

ÖĞR08 kodlu öğrenci, “*Modern sanatta program sonrası konunun alt yapısını anlamama yardımcı oldu. Biçimsel açıdan soyut geometrik şekiller ağırlıklı. Düşünce olarak ise kavramın eleştirel yönden sanat eserine aktarılmasıdır*” ifadesiyle derslerin, modern resmi biçimsel açıdan soyut geometrik biçimler olarak, düşünsel açıdan kavramın aktarılması çerçevesinde kavramasında yardımcı olduğunu belirtmiştir.

Evet kesintile olmuştur, modern sanat ile ilgili pek bir bilgiye sahip değildim, fakat şu an çok iyi bir şekilde kavradığımı düşünüyorum.

Alıntı: 61. ÖĞR05, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu

ÖĞR05 kodlu öğrenci, “*Evet kesinlikle olmuştur. Modern sanat ile ilgili pek bir bilgiye sahip değildim. Fakat şu an çok iyi bir şekilde kavradığımı düşünüyorum*” ifadesiyle derslerin modern resmi düşünsel ve biçimsel olarak kavramasında yararlı olduğunu belirtmiştir.

Tabii ki olmuştur. Daha önceden modern sanat resimlerini anlamsız buluyordum. Ama her nesnenin ve rengin bir anlamı olabiliyor.

Alıntı: 62. ÖĞR02, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu

ÖĞR02 kodlu öğrenci, “*Tabii ki olmuştur. Daha önceden modern sanat resmini anlamsız buluyordum. Ama her nesnenin ve rengin bir anlamı olabiliyor*” ifadesiyle derslerin daha önceden anlamsız bulduğu modern resmin, düşünsel ve biçimsel temellerini kavramasında ve anlamlandırmasında yararı olduğunu belirtmiştir.

Bir resme baktığım zaman ona direkt duygularına hitap edip etmediğine bakıyordum ama şimdi ilk resme bakıp orda ne var diye inceleyip sonrada neyi anlatmak istemiş ona bakmakta etkisini gördüm

Alıntı: 63. ÖĞR11, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu

ÖĞR11 kodlu öğrenci, “*Bir resme baktığım zaman ona direkt duygularına hitap edip etmediğine bakıyordum. Ama şimdi ilk resme bakıp orada ne var diye inceleyip sonra da neyi anlatmak istemiş ona bakmakta etkisini gördüm*” ifadesiyle derslerin modern resmi düşünsel ve biçimsel olarak kavramasında, resmin anlam boyutu açısından yararı olduğunu belirtmiştir.

Evet olmuştur.

Alıntı: 64. ÖĞR06, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu

ÖĞR06 kodlu öğrenci, “*Evet olmuştur*” ifadesiyle derslerin modern resmi düşünsel ve biçimsel olarak kavramasında yararlı olduğunu belirtmiştir.

Modern Sanatın Modern Sanatı biçimsel ve düşünsel açıdan kavramamızın etkisi olmuştur. Çünkü; farklı dönemleri ve eser hakkında bilgi sahibi olmamızı hedefler.

Alıntı: 65. ÖĞR07, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu

ÖĞR05 kodlu öğrenci, “*Modern sanatı biçimsel ve düşünsel açıdan kavramamız etkisi olmuştur. Çünkü farklı düşünmeyi ve eser hakkında bilgi sahibi olmayı hedefler*” ifadesiyle derslerin modern resmi düşünsel ve biçimsel olarak kavramasında, farklı düşünmek ve yapıt hakkında daha çok bilgi sahibi olma açısından yararı olduğunu belirtmiştir.

Modern sanatta program sonrası konunun alt yapısı anlamama yardımcı oldu. Biçimsel açıdan soyut geometri (selül, örgütlü) düşünce olarak ise kavramın estetik yönden sanat eserine yansıtılmasıdır.

Alıntı: 66. ÖĞR03, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu

ÖĞR05 kodlu öğrenci, “*Modern sanatta program sonrası konunun alt yapısını anlamama yardımcı oldu*” ifadesiyle derslerin modern resmi düşünsel ve biçimsel olarak kavramasında yararı olduğunu belirtmiştir.

a-2) Modern Resim Yapıtlarını Anlamlandırabilme Becerisi

Çalışma grubunun modern Resmi anlamlandırabilme becerisi kazanması, modern resmi ifade etmelerinde önemli bir konudur. Bundan ötürü öğrencilere program değerlendirme formunda “*Programın modern resim yapıtlarını anlamanıza ne gibi bir katkısı olmuştur?*” sorusu sorulmuştur. Çalışma grubunun bu soruya yanıtları şu biçimlerde olmuştur;

Tabii eserlerin nasıl ne gibi bir değişim ve düşünceyle yapıldığını bilmemiz, diğer yapıtları çözümlerken daha kolay ve etkin yorumlamamıza olanak sağlamıştır.

Alıntı: 67. ÖĞR04, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu

ÖĞR04 kodlu öğrenci “*Tabii eserin nasıl, ne gibi bir değişim ve düşünceyle yapıldığını bilmemiz, diğer yapıtları çözümlerken daha kolay ve etkin yorumlamamıza olanak sağlamıştır*” ifadesiyle derslerin, yapıtların ne gibi bir düşünceyle yapıldığını anlamalarına olanak sağladığını belirterek, modern resim yapıtlarını bu yönde çözümleyebildiğini ortaya koymuştur.

Modern sanat yapıtlarında sanatının kaygısı değil estetik değerleri' haricinde kendi düşüncesini ortaya koymak olmuştur. Biçimsel olarak ön plandadır.

Alıntı: 68. ÖĞR09, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu

ÖĞR09 kodlu öğrenci “*Modern sanat yapıtlarında sanatçının kaygısı resmin estetik değeri haricinde kendi düşüncesini ortaya koymak olmuştur. Biçimsel olarak ön plandadır*” ifadesiyle derslerin, modern yapıtların düşünce temelli yapıldığını anlamalarına olanak sağladığını belirtmiştir.

2. Programın Modern Sanat yapıtlarını anlamalarına ne gibi bir katkı sağladı?
Bu programı olmadan önce yapıtlar basit ve anlamsız geliyordu. Ama programdan sonra anlamlı ve ne kadar değerli olduğunu fark ettim. Eserlerde farklı anlam arayışına başladım.

Alıntı: 69. ÖĞR10, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu

ÖĞR10 kodlu öğrenci “*Bu program olmadan önce yapıtlar basit ve anlamsız geliyordu. Ama programdan sonra anlamlı ve ne kadar değerli olduğunu fark ettim. Eserlerde farklı anlam arayışına başladım*” ifadesiyle derslerin, modern yapıtların anlamını sorgulamasına yardımcı olduğunu belirtmiştir.

Program modern sanatta yapılmış olan eserlerin düşünceye hizmet ettiğinin farkında olmasının neden olmuştur.

Alıntı: 70. ÖĞR01, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu

ÖĞR01 kodlu öğrenci “*Program modern sanatta yapılmış olan eserlerin düşünceye hizmet ettiğinin farkında olunmasına neden olmuştur*” ifadesiyle derslerin, modern yapıtların düşünceye hizmet ettiğinin farkında olmasına yardımcı olduğunu belirtmiştir.

Modern sanatın klasik sanattan ne gibi farklılıkları olduğunu anlamış oldum. Taklit ve birebir estetik bir resim yerine biçimsel düşünceye yönelik olmuştur.

Alıntı: 71. ÖĞR08, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu

ÖĞR08 kodlu öğrenci “*Modern sanatın klasik sanattan ne gibi farklılıkları olduğunu anlamış oldum. Taklit ve birebir estetik bir resim yerine biçimsel düşünceye yönelik olmuştur*” ifadesiyle derslerin, modern yapıtlarla klasik yapıtların ayırtına varmasına yardımcı olduğunu belirtmiştir.

Şu an karşına herhangi bir sanat eseri varsa modern sanat yapıtı olup olmadığını anlardım. Bu ayrımı yapabildiğim için iyi bir şekilde kavradığımı düşünüyorum.

Alıntı: 72. ÖĞR05, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu

ÖĞR05 kodlu öğrenci “Şu an karşına herhangi bir sanat eseri varsa modern sanat yapıtı olup olmadığını anlardım. Bu ayrımı yapabildiğim için iyi bir şekilde kavradığımı düşünüyorum” ifadesiyle derslerin, modern yapıtları diğer yapıtlardan ayırt etmesine yardımcı olduğunu belirtmiştir.

Her biçimini ayrı ayrı inceleyerek bir anlamı olduğunu düşünüyorum. Sadece estetik açıdan güzel olması bence yeterli değil.

Alıntı: 73. ÖĞR02, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu

ÖĞR02 kodlu öğrenci “Her biçimi ayrı ayrı inceleyerek bir anlamı olduğunu düşünüyorum. Sadece estetik açıdan bence yeterli değil” ifadesiyle derslerin, modern yapıtların anlamını sorgulamasına yardımcı olduğunu belirtmiştir.

Nasıl bu aşamaya gelmiş, nelerden etkilenmiş ve nasıl oluşmuş bunları daha iyi anlamamda bir katkısı olmuştur.

Alıntı: 74. ÖĞR11, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu

ÖĞR11 kodlu öğrenci “Nasıl bu aşamaya gelmiş, nelerden etkilenmiş ve nasıl oluşmuş bunları daha iyi anlamamda bir katkısı olmuştur” ifadesiyle derslerin, modern yapıtların hangi unsurlardan oluştuğunu anlamasına yardımcı olduğunu belirtmiştir.

Modern sanatın kavramı değiştirerek öğrendim.

Alıntı: 75. ÖĞR06, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu

ÖĞR06 kodlu öğrenci “Modern sanatın kavramı değiştirerek öğrendim” ifadesiyle, modern resmin ne yansıttığı ile ilgili bir düşünce ortaya koymuştur.

Modern sanat yapıtlarını anlamamıza dōfūnsel açıdan daha farklı bakmamıza olanak sağlar.

Alıntı: 76. ÖĞR07, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu

ÖĞR07 kodlu öğrenci “*Modern sanat yapıtlarını anlamamıza, dōşūnsel açıdan daha farklı bakmamıza olanak sağlar*” ifadesiyle derslerin, modern resim yapıtlarını anlamasına yardımcı olduğunu belirtmiş.

a-3) Modern Resmin İfade Yöntemlerinin Bilgisini Edinme

Çalışma grubunun modern sanatın ifade yöntemlerinin bilgisini edinmesi, modern resmi ifade etmelerinde önemli bir boyuttur. Modern resmin çok çeşitli ifade yöntemleri vardır. Teknik kavramı bu ifade yöntemlerinin önemli bir bölümüdür. Modern resmin ifade yöntemleri arasında teknik anlamda, kolaj, dekolaj, dekupaj gibi teknikler gösterilebilir. Bundan ötürü öğrencilere program değerlendirme formunda “*Programın modern sanatın ifade yöntemlerini kavramanıza ne gibi bir etkisi olmuştur?*” sorusu sorulmuştur. Çalışma grubunun bu soruya yanıtları şu biçimlerde olmuştur;

Farklı ifade türlerinin olduğunu ve olabileceğini bu konuda daha yaratıcı anlatımlar kullanabileceğimizi fark ettim.

Alıntı: 77. ÖĞR04, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu

ÖĞR04 kodlu öğrenci “*Farklı ifade türlerinin olduğunu ve olabileceğini, bu konuda daha yaratıcı anlatımlar kullanabileceğimizi fark ettim*” ifadesiyle derslerde anlatılan modern resmin ifade yöntemlerinin, yaratıcılığına katkıda bulunabileceğini belirtmiştir.

Modern sanatta sanatın ifade yöntemi resmin özgün biçiminde bir konuya eleştirel yönden bakıp şekil olarak bütünden çok dağılmış olan kavram ağırlıklı sanat ele alınmıştır.

Alıntı: 78. ÖĞR09, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu

ÖĞR09 kodlu öğrenci “*Modern sanatta sanatın ifade yöntemi resmin özgün biçiminde bir konuya eleştirel yönden bakıp, şekil olarak bütünden çok dağılmış olan kavram ağırlıklı sanat ele alınmıştır*” ifadesiyle derslerde anlatılan modern resmin ifade yöntemlerinin, kavram yansıtıcılığına dayanak olduğunu belirtmiştir.

Daha ifade yöntemi ve kavramı öğrendim. Örneğin kolajda farklı çeşitleri yani dekupaj, dekolaj, asamblaj vardır.

Alıntı: 79. ÖĞR10, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu

ÖĞR10 kodlu öğrenci “*Daha ifade yöntemi ve kavramı öğrendim. Örneğin kolajda farklı çeşitleri yani dekupaj, dekolaj, asamblaj vardır*” ifadesiyle derslerde anlatılan modern resmin ifade yöntemlerinin ayırtına vardığını belirterek dekupaj, dekolaj ve asamblaj örneklerini belirtmiştir.

İfade yöntemi, düşünceleri yapılarını kavramamızda oldukça etkilidir. Objelerin kavramsal yönüne inilmesi sağlanmıştır.

Alıntı: 80. ÖĞR01, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu

ÖĞR01 kodlu öğrenci “*İfade yönünü, düşünceleri yapılarını kavramamızda oldukça etkisi olmuştur. Objelerin kavramsal yönüne inilmesini sağlamıştır*” ifadesiyle derslerde anlatılan modern resmin ifade yöntemleri ile düşünselliğin arasındaki bağı vurgulamıştır.

Modern sanatın yöntemlerinde sanatçıya özgü disiplinin eleştirilmesi ve estetikten ziyade biçimsel ve kavramı koymak yerine açıklamak söz konusudur.

Alıntı: 81. ÖĞR08, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu

ÖĞR08 kodlu öğrenci “*Modern sanatın yöntemlerinde, sanatçıya özgü disiplinin eleştirilmesi ve estetikten ziyade biçimsel ve kavramı koymak yerine açıklamak söz konusudur*” ifadesiyle derslerde anlatılan modern resmin ifade yöntemlerinin kavramı öykünmeciliğe varmadan, açıklama yoluna gittiğini vurgulamıştır.

Modern sanatla ilgili farkındalığım arttı bu program sayesinde ifade ve biçim yönünden kafamda bir takım şeyler oturdu

Alıntı: 82. ÖĞR05, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu

ÖĞR05 kodlu öğrenci “*Modern sanatla ilgili farkındalığım arttı bu program sayesinde. İfade ve biçim yönünden kafamda bir takım şeyler oturdu*” ifadesiyle derslerde anlatılan modern resmin ifade yöntemleri hakkındaki farkındalığının arttığını belirtmiştir.

Modern sanatta kolaj teknikleri çoğunlukla kullanılmıştır. Dekolaj, asamblaj, kolaj, fotomontaj gibi yöntemler kullanılmıştır. Bu teknikler eserlerin daha dışınsel yapılımasını sağlamıştır.

Alıntı: 83. ÖĞR02, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu

ÖĞR02 kodlu öğrenci “*Modern sanatta kolaj teknikleri çoğunlukla kullanılmıştır. Dekolaj, asamblaj, kolaj, fotomontaj gibi yöntemler kullanılmıştır. Bu teknikler eserlerin daha dışınsel yapılımasını sağlamıştır*” ifadesiyle derslerde anlatılan modern resmin ifade yöntemlerinin dışınselliğe hizmet ettiğini belirtmiştir.

Bir objeyi olduğu gibi değilde o kelimenin onda ne ifade ettiğini ve o şekilde yansıttığını anladım. Kolaj, Asamblaj, Dekupaj, Fotomontaj tekniklerini ayırt edebiliyorum.

Alıntı: 84. ÖĞR11, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu

ÖĞR11 kodlu öğrenci “*bir objeyi olduğu gibi değil de o kelimenin onda ne ifade ettiğini ve o şekilde yansıttığını anladım. Kolaj, asamblaj, dekopaj, fotomontaj tekniklerini ayırt edebiliyorum*” ifadesiyle derslerde anlatılan modern resmin ifade yöntemlerini ayırt edebildiğini ve bu yöntemlerin kavramsallığa hizmet ettiğini vurgulamıştır.

Modern sanatın birçok ifade yönteminin olduğunu gördüm.

Alıntı: 85. ÖĞR06, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu

ÖĞR06 kodlu öğrenci “*Modern sanatın birçok ifade yönteminin olduğunu gördüm*” ifadesiyle derslerde anlatılan modern resmin ifade yöntemlerini tanımaya başladığını belirtmiştir.

Kolaj, asamblaj, dekolaj, fotomontaj, dekopaj teknikleri
Modern sanatın ifade yöntemlerinde eserlerin kolaj teknikleriyle daha dışınsel yapımıza olanak sağladı. Bilinçli bir şekilde

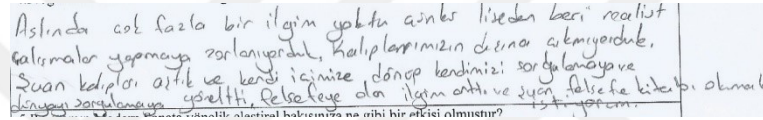
Alıntı: 86. ÖĞR07, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu

ÖĞR07 kodlu öğrenci “*Kolaj, asamblaj, dekolaj, fotomontaj, dekopaj teknikleri, modern sanatın ifade yöntemlerinde eserlerin kolaj teknikleriyle daha dışınsel yapımıza olanak sağladı, bilinçli bir şekilde*” ifadesiyle derslerde anlatılan modern

resmin ifade yöntemlerinin, kendisinin resimlerindeki düşünselliği güçlendirdiğini belirtmiştir.

a-4) Modern Resme Olan İlgisi

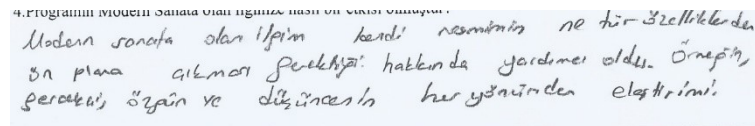
Çalışma grubunun modern resme yönelik ilgilerinin artması, modern resmi ifade etmelerinde yaşamsal bir öneme sahiptir. Öğrencilerin düşünsel ve biçimsel yönden modern özellikler gösteren resimler yapmadan önce bu yönde güdülenmeleri gerekir. Sekiz haftalık ders programında öğrenciler modern yapıtlar üretme konusunda güdülenmeye çalışılmışlardır. Bundan ötürü öğrencilere program değerlendirme formunda “*Programın modern sanata yönelik ilginize nasıl bir etkisi olmuştur?*” sorusu sorulmuştur. Çalışma grubunun bu soruya yanıtları şu biçimlerde olmuştur;

Aslında çok fazla bir ilgim yoktu çünkü lisenden beri realist çalışmalar yapmaya zorlanıyorduk, kalıplarımızın dışına çıkamıyorduk. Şu an kalıpları aştık ve kendi içimize dönüp, kendimizi sorgulamaya ve dünyayı sorgulamaya yöneltti. Felsefeye olan ilgim arttı ve şu an felsefe kitabı okumak istiyorum.

Alıntı: 87. ÖĞR04, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu

ÖĞR04 kodlu öğrenci “*Aslında çok fazla bir ilgim yoktu. Çünkü lisenden beri realist çalışmalar yapmaya zorlanıyorduk. Kalıplarımızın dışına çıkamıyorduk. Şu an kalıpları aştık ve kendi içimize dönüp, kendimizi sorgulamaya ve dünyayı sorgulamaya yöneltti. Felsefeye olan ilgim arttı ve şu an felsefe kitabı okumak istiyorum*” ifadesiyle sekiz haftalık programın, kendisinin modern resme olan ilgisini arttırıp, sorgulayıcı bir insan olmaya yöneltip güdülediğini belirtmiştir.

4. Programın modern sanata olan ilginize nasıl bir etkisi olmuştur?
Modern sanata olan ilgim kendi resmimin ne tür özelliklerden ön plana çıkması gerektiği hakkında yardımcı oldu. Örneğin, gerçekçi, özgün ve yönünden eleştirimi.

Alıntı: 88. ÖĞR09, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu

ÖĞR09 kodlu öğrenci “*Modern sanata olan ilgim, kendi resmimin ne tür özelliklerden ön plana çıkması gerektiği hakkında yardımcı oldu. Örneğin, gerçekçi, özgün ve yönünden eleştirimi*” biçimindeki muğlak ifadesinde, işlenen sekiz haftalık programın, modern resme olan ilgisinin artmasına yardımcı olduğunu anlatmaya çalışmıştır.

4. Programın Modern Sanata olan ilginize nasıl bir etkisi olmuştur?
Programdan sonra modern sanata ilgim daha da artmıştır.
Çalışmalarım da etkilenmiştir.

Alıntı: 89. ÖĞR10, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu

ÖĞR10 kodlu öğrenci “*Programdan sonra modern sanata ilgim daha da artmıştır. Çalışmalarımı da etkilemiştir*” ifadesiyle sekiz haftalık programın, kendisinin modern resme olan ilgisini arttırıp, çalışmalarını da etkilediğini belirtmiştir.

Daha çok ilgimizi çekmeye başladı, çünkü yapılan o çalışmaların düşüncesel boyutunu kavrayabildiğimizden

Alıntı: 90. ÖĞR01, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu

ÖĞR01 kodlu öğrenci “*Daha çok ilgimizi çekmeye başladı. Çünkü yapılan o çalışmaların düşüncesel boyutunu kavrayabildiğimizden*” ifadesiyle sekiz haftalık programın, kendisinin modern resme olan ilgisini arttırıp, modern sanatın düşünsel boyutunu kavrayabildiğini belirtmiştir.

Modern Sanatı temel olarak yüzeysel biliyordum program sonrası klasik sanatla karşılaştırma yapabiliyorum, teknik ve eleştirel yönden.

Alıntı: 91. ÖĞR08, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu

ÖĞR08 kodlu öğrenci “*Modern sanatı temel olarak yüzeysel biliyordum. Program sonrası klasik sanatla karşılaştırma yapabiliyorum, teknik ve eleştirel yönden*” ifadesiyle sekiz haftalık programın, kendisinin modern resmi daha iyi tanımaya başladığını ve klasik sanatla karşılaştırma yapabildiğini belirtmiştir.

modern sanat ile ilgili bilgim olmadığı için ilgim de yoktu açıkçası. Bilgi olunca ilgi de artmaya başladı

Alıntı: 92. ÖĞR05, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu

ÖĞR05 kodlu öğrenci “*Modern sanat ile ilgili bilgim olmadığı için ilgim de yoktu açıkçası. Bilgi olunca ilgi de artmaya başladı*” ifadesiyle sekiz haftalık programın, kendisinin modern resme olan ilgisini bilgi destekli olarak arttırdığını belirtmiştir.

Modern sanattaki düşünsel yapıyı anladıktan sonra yapılan eserlerde daha anlamlı ve güzel gelmeye başlamıştır.

Alıntı: 93. ÖĞR02, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu

ÖĞR02 kodlu öğrenci “*Modern sanattaki düşünsel yapıyı anladıktan sonra, yapılan eserler de daha anlamlı ve güzel gelmeye başlamıştır*” ifadesiyle sekiz haftalık programın, kendisinin modern resme olan ilgisini düşünsel yapıyı kavratarak arttırdığını belirtmiştir.

Birebir yansıtma değil de biçim ve düşünsel yönle ve kolaj teknikleriyle insanlara bir şeyler anlatılabileceğini ve daha farklı bakmaya başladım.

Alıntı: 94. ÖĞR11, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu

ÖĞR11 kodlu öğrenci “*Birebir yansıtma değil de biçim ve düşünsel yönle kolaj teknikleriyle insanlara bir şeyler anlatılabileceğini ve daha farklı bakmaya başladım*” ifadesiyle sekiz haftalık programın, kendisinin modern resme olan ilgisinin “daha farklı bakma” biçiminde geliştiğini belirtmiştir.

Beni modern sanata yaklaşıp ilgilenmene faydası oldu.

Alıntı: 95. ÖĞR06, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu

ÖĞR06 kodlu öğrenci “*Benim modern sanatla yaklaşım, ilgilenmeme faydası oldu*” ifadesiyle sekiz haftalık programın, kendisinin modern resme olan ilgisini arttırdığını belirtmiştir.

Modern sanat daha çok düşünce amaçlı eserler olduğu için daha düşünsel bakmamıza katkı sağladı.

Alıntı: 96. ÖĞR07, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu

ÖĞR07 kodlu öğrenci “*Modern sanat daha çok düşünce amaçlı eserler olduğu için daha düşünsel bakmamıza katkı sağladı*” ifadesiyle sekiz haftalık programın, kendisinin modern resme olan ilgisine “düşünsel bakma” çerçevesinde katkı sağladığını belirtmiştir.

a-5) Modern Resme Eleştirel Bakabilme

Çalışma grubunun modern resme eleştirel bir anlayışla bakabilmesi, modern resmi ifade etmelerinde önemlidir. Sekiz haftalık programda amaçlanan önemli bir konu da öğrencilerin eleştirel yönlerini geliştirmektir. Sanat ile ilgili tüm yönleri sorgulamaları gerekliliği modern resim için de geçerlidir. Öğrencilerin modern resmin doğasını sorgulamaları, sağlam altyapılı modern resimler yapmalarına katkı sağlayacaktır. Bundan ötürü öğrencilere program değerlendirme formunda “*Programın modern sanata yönelik eleştirel bakışınıza ne gibi bir etkisi olmuştur?*” sorusu sorulmuştur. Çalışma grubunun bu soruya yanıtları şu biçimlerde olmuştur;

Bir şeyi herhangi birşeyi eleştirmeden önce onun arka yapısını bilmemiz gerekir. Hangi sanatçı, hangi düşünceyle sanatını yansıtmış bunları bilmemiz daha doğru eleştiriler yapmamıza olanak sağlar,

Alıntı: 97. ÖĞR04, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu

ÖĞR04 kodlu öğrenci “*Bir şeyi, herhangi bir şeyi eleştirmeden önce onun arka yapısını bilmemiz gerekir. Hangi sanatçı, hangi düşünceyle sanatını yansıtmış, bunları bilmemiz daha doğru eleştiriler yapmamıza olanak sağlar*” ifadesiyle, bir yapıt hakkında bilgi sahibi olmadan, o yapıt hakkında bir düşünce ileri sürülmesinin yanlış olacağını belirterek, modern resme eleştirel bir biçimse yaklaşmanın birikim gerektirdiği savında bulunmuştur.

Bence modern sanatta resme eleştirel yönden bakacak olan toplum düşünceinin hangi açıdan eleştirildiğini, resmin disiplin yönünden karmaşasından anlamakta zorluk çekebilir.

Alıntı: 98. ÖĞR09, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu

ÖĞR09 kodlu öğrenci “*Bence modern sanatta resme eleştirel yönden bakacak olan toplum, düşünceinin hangi açıdan eleştirildiğini, resmin disiplin yönünden karmaşasından anlamakta zorluk çekebilir*” ifadesiyle, modern resmi eleştirme işinin zor bir süreç gerektirdiğini belirtmiştir.

Daha önceden eserleri kötü yolda eleştirirken şimdi daha doğru eleştiriyorum. Anlam ve estetik arıyorum.

Alıntı: 99. ÖĞR10, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu

ÖĞR10 kodlu öğrenci “*Daha önce eserleri kötü yönde eleştirirken, şimdi daha doğru eleştiriyorum. Anlam ve estetik arıyorum*” ifadesiyle, modern resmi eleştirisinin geliştiğini belirterek, bu eleştirisini yaparken anlam ve estetik etmenlerini göz önünde bulundurduğunu ifade etmiştir.

Eleştirel yönden baktığımızda; modern sanatta rastlantısallık, düşünce kapsadığı için, biçimsel olarak eleştirilebilir.

Alıntı: 100. ÖĞR01, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu

ÖĞR01 kodlu öğrenci “*Eleştirel yönden baktığımızda; modern sanatta rastlantısallık, düşünceyi kapsadığı için, biçimsel olarak eleştirilebilir*” ifadesiyle, modern resmin rastlantısallık içeren akımlarını, modern resmin kavram ressamlığı olduğu ilkesini öne sürerek eleştirdiğini belirtmiştir.

Modern sanat eleştirel olarak benim için, her sanatçının kendi kaygısı doğrultusunda biçimsel olarak hareket ettiği algısını yarattı.

Alıntı: 101. ÖĞR08, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu

ÖĞR08 kodlu öğrenci “*Modern sanat eleştirel olarak benim için, her sanatçının kendi kaygısı doğrultusunda biçimsel olarak ettiği algısını yarattı*” ifadesiyle modern resmi sanatçıların “kişiselliklerini fazla ön plana çıkarma” çerçevesinde eleştirdiğini belirtmiştir.

Eleştirel bakışımı geliştirdi, farkındalığım arttı.

Alıntı: 102. ÖĞR05, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu

ÖĞR05 kodlu öğrenci “*Eleştirel bakışımı geliştirdi, farkındalığım arttı*” ifadesiyle, programın eleştirel bakışını geliştirdiğini ve farkındalığını arttırdığını belirtmiştir.

Modern sanata daha farklı bakmamı sağlanmıştır. Estetik güzelliğiyle birlikte düşünsel gücüne de bakıyorum.

Alıntı: 103. ÖĞR02, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu

ÖĞR02 kodlu öğrenci “*Modern sanata daha farklı bakmamı sağlamıştır. Estetik güzelliğiyle birlikte düşünsel gücüne de bakıyorum*” ifadesiyle modern resmi “düşünsellik” çerçevesinde değerlendirdiğini belirtmiştir.

Farklı bakmaya ve kavramların onda nasıl etki yarattığını, insandan insana değiştiğini ve eleştirirken önce biçimsel sonra düşünsel olarak bakarak eleştirmeyi tercih ediyorum.

Alıntı: 104. ÖĞR11, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu

ÖĞR11 kodlu öğrenci “*Farklı bakmaya ve kavramların onda nasıl etki yarattığını, insandan insana değiştiğini ve eleştirirken önce biçimsel sonra düşünsel olarak bakarak eleştirmeyi tercih ediyorum*” ifadesiyle, Panofsky yöntemine de değinerek, modern sanatı bilimsel olarak eleştirmenin ayırtına vardığını belirtmiştir.

Eskiden modern sanatı çok sevmediğim için eleştirmem daha kötü yöndeydi şimdi değişti.

Alıntı: 105. ÖĞR06, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu

ÖĞR06 kodlu öğrenci “*Eskiden modern sanatı çok sevmediğim için eleştirmem kötü yöndeydi, şimdi değişti*” ifadesiyle modern resim ile ilgili ön yargılarından arındığını belirtmiştir.

Daha farklı bakmayı ve daha farklı düşünmeyi sağlamıştır.

Alıntı: 106. ÖĞR07, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu

ÖĞR07 kodlu öğrenci “*Daha farklı bakmayı ve daha farklı düşünmeyi sağlamıştır*” ifadesiyle modern resmi eskisine göre farklı bir biçimde değerlendirdiğini belirtmiştir.

Modern sanatı eleştirel olarak yetersiz biliyordum ama daha geniş tartışmalı olduğu için çalışmalarına kendine has tarz oluşturmaya çalıştım.

Alıntı: 107. ÖĞR03, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu

ÖĞR03 kodlu öğrenci “*Modern sanatı eleştirel olarak yüzeysel biliyordum...*” ifadesiyle modern resim hakkında derslerden önce yüzeysel bilgi sahibi olduğunu belirtmiştir.

a-6) Modern Resmin Toplumsal Temellerini Kavrayabilme

Çalışma grubunun modern resmin toplumsal temellerini kavrayabilmesi, modern resmi ifade etmelerinde içerik açısından önemlidir. Çünkü tüm sanat yapıtları toplumsal çatışmaların ve yapıların etkisiyle ortaya konulur. Sekiz haftalık programda amaçlanan önemli bir konu da öğrencilerin modern resmin toplumsal temellerini kavramalarını sağlamaktır. Bundan ötürü öğrencilere program değerlendirme formunda “*Programın modern resmin toplumsal temellerini kavramanıza etkisi ne olmuştur?*” sorusu sorulmuştur. Çalışma grubunun bu soruya yanıtları şu biçimlerde olmuştur;

Sanatın toplumda olan siyasi, sosyal ve ekonomik olaylarla yön değiştirdiğini öğrendim.

Alıntı: 108. ÖĞR04, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu

ÖĞR04 kodlu öğrenci “*Sanatın toplumda olan siyasi, sosyal ve ekonomik olaylarla yön değiştirdiğini öğrendim*” ifadesiyle modern resmin, dolayısıyla tüm sanat akımlarına toplumsal ilişkilerin yön verdiğini anladığını belirtmiştir.

Modern sanatın toplumsal temelleri, toplumsal kaygılarını kavram olarak ele alınan eserde ortaya koymuş olup soyuta yönelik olan bazı eserler anlam karmaşasına yol açmıştır.

Alıntı: 109. ÖĞR09, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu

ÖĞR09 kodlu öğrenci “*Modern sanatın toplumsal temelleri, toplumsal kaygıların kavram olartak ele alınan eserde ortaya koymuş olup soyuta yönelik olan bazı eserler anlam karmaşasına yol açmıştır*” ifadesiyle modern resmin, kavram olarak toplumsal kaygıları yansıttığını belirtmiştir.

Modern sanata etki eden toplumsal temellerde biri sanayi devrimidir. Sanayi devrimi modern sanatın başlamasına etki olmuştur.

Alıntı: 110. ÖĞR10, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu

ÖĞR10 kodlu öğrenci “Modern sanata etki eden toplumsal temellerden biri sanayi devrimidir. Sanayi devrimi modern sanatın başlamasında etkili olmuştur” ifadesiyle modern resmin, sanayi devrimine dayandığını belirtmiştir.

Modern Sanatın toplumsal temelleri, düşüncesine ve inşisinde bunu kavrayabiliyoruz.

Alıntı: 111. ÖĞR01, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu

ÖĞR01 kodlu öğrenci “Modern sanatın toplumsal temelleri, düşüncesine inşisinde bunu kavrayabiliyoruz” ifadesiyle modern resmin toplumsal temelleri ile düşünselliğinin eşgüdümlü olduğunu belirtmiştir. Öğrencinin bu ifadesiyle modern resmin düşünsel yapısının toplumsal ilişkilerin bir sonucu olduğu fikrini anlayabiliyoruz.

Modern sanat toplumsal olarak toplumun sorunlarını ve öne çıkan konularını biçimsel olarak ele almıştır.

Alıntı: 112. ÖĞR08, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu

ÖĞR08 kodlu öğrenci “Modern sanat toplumsal olarak, toplumun sorunlarını ve öne çıkan konularını biçimsel olarak ele almıştır” ifadesiyle modern resmin toplumsallıktan ayırt edilemeyeceğini belirtmiştir. Öğrenci bu ifadesiyle, modern resmin toplumsallıkla olan sağlam ilişkisi işaret etmektedir.

Fotoğraf makinesinin icadından sonra fotoğraflar gerçekçi olan resimler yerini daha düşünsel çalışmalara bırakmıştır.

Alıntı: 113. ÖĞR02, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu

ÖĞR02 kodlu öğrenci “Fotoğraf makinesinin icadından sonra gerçekçi olan resimler yerini daha düşünsel çalışmalara bırakmıştır” ifadesiyle modern resmin toplumsal temelleri ile ilişkisini ortaya koymamaktadır.

o. Programın Modern Sanatın toplumsal temellerini kavramanıza etkisi ne olmuştur:
Sanayinin gelişmesi ve makinesinin icadıyla sanattaki etkileşimde ve sanat eserlerine yansımaktadır.

Alıntı: 114. ÖĞR11, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu

ÖĞR11 kodlu öğrenci “*Sanayinin gelişmesi ve makineleşmesiyle sanatı da etkilemekte ve sanat eserlerine yansımaktadır*” ifadesiyle modern resmin “sanayi devrimi”nin bir sonucu olduğu savı öne sürülmektedir.

Sanayi Devrimi sanatı toplumun temelini anlama süreci ile etkilemiştir.
Faydalı yönde etkisi oldu.

Alıntı: 115. ÖĞR06, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu

ÖĞR06 kodlu öğrenci “*Faydalı yönde etkisi oldu*” ifadesiyle programın, modern resmin toplumsal temellerini anlamada yararlı olduğunu belirtmiştir.

Sanayi Devriminden sonra makineleşme ile birlikte sanat eserlerinde o yönde daha çok o dönemde olan olaylara doğru yönelmiştir ve eserlerinde etkiler etmiştir.

Alıntı: 116. ÖĞR07, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu

ÖĞR07 kodlu öğrenci “*Sanayi devriminden sonra makineleşmeyle birlikte sanat eserleri de o yönde daha çok o dönemde olan olaylara doğru yönelmiştir...*” ifadesiyle modern resmin makineleşme ile derin ilişkisi olduğu belirtilmiştir.

b) Programın Süresine İlişkin Değerlendirme

ÖĞR04, ÖĞR09, ÖĞR10, ÖĞR01, ÖĞR08, ÖĞR05, ÖĞR02, ÖĞR11, ÖĞR06, ÖĞR07 ve ÖĞR03 kodlu öğrenciler programın süresine ilişkin ders uygulaması değerlendirmeleri 1 soruda aşağıdaki gibi aktarmışlardır.

b-1) Program Süresinin Yeterliliği

Çalışma grubuna yöneltilen “*Programın süresi sizce yeterli midir?*” sorusuna verdikleri yanıtlar aşağıdaki gibidir;

Programın süresi sizce yeterli mi?
Konumuzla ilgili evet yeterli fakat tetras dersse devam edemez dersiniz hayır devam.

Alıntı: 117. ÖĞR04, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu

ÖĞR04 kodlu öğrenci “*Konumuzla ilgili evet yeterli*” ifadesiyle programın süresini yeterli bulduğunu belirtmiştir.

Programın süresi temel bilgilerin üstüne ayrıntılı bir şekilde anlatılması adına yeterli olmuştur.

Alıntı: 118. ÖĞR09, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu

ÖĞR09 kodlu öğrenci “*Programın süresi temel bilgilerin üstüne ayrıntılı bir biçimde anlatılması adına yeterli olmuştur*” ifadesiyle programın süresini yeterli bulduğunu belirtmiştir.

Kesinlikle yeterli değildir. Daha iyi kavramamız için daha çok uzun zaman gerekir. Bana kalırsa her zaman devam etsin.

Alıntı: 119. ÖĞR10, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu

ÖĞR10 kodlu öğrenci “*Kesinlikle yeterli değildir. Daha iyi kavramamız için daha çok uzun zaman gerekir. Bana kalırsa her zaman devam etsin*” ifadesiyle programın süresini yetersiz bulduğunu belirtmiştir. Öğrenci sürenin, anlatılanları kavramaları için kısa olduğunu vurgulamıştır.

Daha fazla olabilirdi, çünkü daha iyi kavramamıza ve uygulamaya daha çok dökmemiz için.

Alıntı: 120. ÖĞR01, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu

ÖĞR01 kodlu öğrenci “*Daha fazla olabilirdi. Çünkü daha iyi kavramamıza ve uygulamaya daha çok dökmemiz için*” ifadesiyle programın süresini yetersiz bulduğunu belirtmiştir. Öğrenci sürenin, konunun kavranması ve uygulanması için yetersizliğini vurgulamıştır.

Konuyu anlama ve fikir yürütme aşısında yeterli.

Alıntı: 121. ÖĞR08, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu

ÖĞR08 kodlu öğrenci “*Konuyu anlama ve fikir yürütme açısından yeterli*” ifadesiyle programın süresini yeterli bulduğunu belirtmiştir.

7. Programın süresi sizce yeterli midir?
Süresi yeterliydi bence. Uygulama da yaptığımız için pekiştirici olacaktır.

Alıntı: 122. ÖĞR05, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu

ÖĞR05 kodlu öğrenci “*Süresi yeterliydi bence. Uygulama da yaptığımız için pekiştirici olacaktır*” ifadesiyle programın süresini yeterli bulduğunu belirtmiş, bu sürenin uygulama ile birlikte öğrenmeye elverişli olduğunu vurgulamıştır.

Yeterli

Alıntı: 123. ÖĞR02, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu

ÖĞR02 kodlu öğrenci “*Yeterli*” ifadesiyle programın süresini yeterli bulduğunu belirtmiştir.

Yeterli

Alıntı: 124. ÖĞR11, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu

ÖĞR11 kodlu öğrenci “*Yeterli*” ifadesiyle programın süresini yeterli bulduğunu belirtmiştir.

Yeterliydi ama biraz daha uzun olmasını isterdim.

Alıntı: 125. ÖĞR06, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu

ÖĞR06 kodlu öğrenci “*Yeterliydi ama biraz daha uzun olmasını isterdim*” ifadesiyle programın süresini çekimser bir tavırla yeterli bulduğunu belirtmiştir.

Yeterlidir.

Alıntı: 126. ÖĞR07, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu

ÖĞR07 kodlu öğrenci “Yeterlidir” ifadesiyle programın süresini yeterli bulduğunu belirtmiştir.

Dersin konusunun anlama ve akıl fikir yürütme açısından yeterli olduğunu düşünüyorum.
Dersin başka serreden bulabilme yeteneğine sahip olduğunu.

Alıntı: 127. ÖĞR03, 10.04.2017, Program Değerlendirme Formu

ÖĞR03 kodlu öğrenci “*Dersin konusunun anlama ve akıl fikir yürütme açısından yeterli olduğunu düşünüyorum*” ifadesiyle programın süresini yeterli bulduğunu belirtmiştir.

4.1.5. Kolaj Etkinlik İzlenesinin Katılımcıların Uygulamalarındaki İlk ve Son Modern Resim Çalışmaları Üretmelerine Etkisi Nedir?

Ders planı uygulanmadan önce, ders planının IV. Haftasında ve VIII. Haftasında öğrenenlere “aydınlanma” konulu Picasso’ya öykünme temelinde kolaj çalışması yaptırılmıştır. Öğrencilerin çalışmalarının seviyelerini belirlemek için DPA “Kolaj Uygulamalarını Değerlendirme Formu” tasarlanmıştır. Tasarlanan DPA için uzman görüşü alınarak geçerliliği sağlanmış ve öğrenenlerin çalışmaları bu DPA ile değerlendirilmiştir.

Hazırlanan DPA’nın her bir maddesi dört kategoride; (3) Çok İyi, (2) Orta Düzeyde Yeterli, (1) Hiç Yeterli Değil, (0) Gözlenmedi biçiminde puanlamalarla; değerlendirmeler; “Başarılı”, “Geliştirilebilir”, “Başarısız” puanlama dereceleriyle oluşturulmuştur. “Kolaj Uygulamalarını Değerlendirme Formu”nda ortaya çıkan puanlamalarda araştırmacı ile uzman puanlaması arasında anlamlı bir fark yoktur.

Tablo: 22. ÖĞR04 Kodlu Öğrencinin uö Zamanındaki DPA Değerlendirmesi

		(3) Çok İyi	(2) Orta Düzeyde Yeterli	(1) Hiç Yeterli Değil	(0) Gözlenmedi
Kolaj Tasarımında Modern Sanatın Biçimsel Elemanlarının Kullanım Yeterliliği	Kompozisyon Yapısı (Görsel tasarım ilkeleri bağlamında değerlendirilmesi)				0
	Yaratıcılık – Özgünlük				0
	Biçimsel Vurgu				0
	Modern Estetiği Yansıtırma				0
	Modern sanatçıların biçimsel Kolaj Anlayışına Öykünme				0
Kolaj Tasarımında Modern Sanatın İçerik Elemanlarının Kullanım Yeterliliği	Duygu ve/ya da Düşünce Aktarımı				0
	Anlatımda Özgünlük				0
	Anlatımın Biçimle Uyum (Öz – Biçim İlişkisi)				0
	Modernizmin Düşünsel Yapısının Yansıtılması				0
	Modern dönem sanatçıların ifade (anlatım) biçimlerine öykünme				0
Ortalama Puan					0

ÖĞR04 kodlu öğrencinin uygulama öncesi yaptığı “aydınlanma” konulu çalışmasında modern resme öykünme becerisi sergileyemediği gözlemlenmiştir. Gerek biçimsel anlamda, gerek içerik anlamında öğrencinin ortaya koyduğu çalışmanın yetersiz olduğu DPA ölçümüyle ortaya konulmuştur.

Tablo: 23. ÖĞR04 Kodlu Öğrencinin ui Zamanındaki DPA Değerlendirmesi

		(3) Çok İyi	(2) Orta Düzeyde Yeterli	(1) Hiç Yeterli Değil	(0) Gözlenmedi
Kolaj Tasarımında Modern Sanatın Biçimsel Elemanlarının Kullanım Yeterliği	Kompozisyon Yapısı (Görsel tasarım ilkeleri bağlamında değerlendirilmesi)	3			
	Yaratıcılık – Özgünlük	3			
	Biçimsel Vurgu		2		
	Modern Estetiği Yansıtma		2		
	Modern sanatçıların biçimsel Kolaj Anlayışına Öykünme		2		
Kolaj Tasarımında Modern Sanatın İçerik Elemanlarının Kullanım Yeterliği	Duygu ve/ya da Düşünce Aktarımı		2		
	Anlatımda Özgünlük	3			
	Anlatımın Biçimle Uyumu (Öz – Biçim İlişkisi)		2		
	Modernizmin Düşünsel Yapısının Yansıtılması		2		
	Modern dönem sanatçıların ifade (anlatım) biçimlerine öykünme		2		
		Ortalama Puan		2,3	

ÖĞR04 kodlu öğrencinin uygulama içi “aydınlanma” konulu çalışmasında uygulama öncesine göre gelişme gösterdiği ortaya DPA tarafından konulmaktadır. Biçim ve içerik açısından söz konusu çalışma anlamlı bir ilerleme göstermiştir. Özellikle kompozisyon yapısı, yaratıcılık ve anlatımda özgünlük alanlarında ilerleme seviyesi yüksektir.

Tablo: 24. ÖĞR04 Kodlu Öğrencinin us Zamanındaki DPA Değerlendirmesi

		(3) Çok İyi	(2) Orta Düzeyde Yeterli	(1) Hiç Yeterli Değil	(0) Gözlenmedi
Kolaj Tasarımında Modern Sanatın Biçimsel Elemanlarının Kullanım Yeterliği	Kompozisyon Yapısı (Görsel tasarım ilkeleri bağlamında değerlendirilmesi)		2		
	Yaratıcılık – Özgünlük		2		
	Biçimsel Vurgu		2		
	Modern Estetiği Yansıtma	3			
	Modern sanatçıların biçimsel Kolaj Anlayışına Öykünme	3			
Kolaj Tasarımında Modern Sanatın İçerik Elemanlarının Kullanım Yeterliği	Duygu ve/ya da Düşünce Aktarımı	3			
	Anlatımda Özgünlük	3			
	Anlatımın Biçimle Uyumunu (Öz – Biçim İlişkisi)	2			
	Modernizmin Düşünsel Yapısının Yansıtılması	2			
	Modern dönem sanatçıların ifade (anlatım) biçimlerine öykünme	2			
Ortalama Puan			2,4		

ÖĞR04 kodlu öğrencinin uygulama sonu “aydınlanma” konulu çalışması, uygulama içi ortaya koyduğu çalışmaya göre fazla bir ilerleme göstermese de, uygulama öncesi ortaya koyduğu çalışmaya göre fazlaca olan ilerleme seviyesini koruduğu DPA tarafından ortaya konulmaktadır. Öğrenci çalışma sonunda ortaya koyduğu çalışma ile istenilen seviyeye geldiği gözlenmektedir.

Tablo: 25. ÖĞR09 Kodlu Öğrencinin uö Zamanındaki DPA Değerlendirmesi

		(3) Çok İyi	(2) Orta Düzeyde Yeterli	(1) Hiç Yeterli Değil	(0) Gözlenmedi
Kolaj Tasarımında Modern Sanatın Biçimsel Elemanlarının Kullanım Yeterliği	Kompozisyon Yapısı (Görsel tasarım ilkeleri bağlamında değerlendirilmesi)				0
	Yaratıcılık – Özgünlük				0
	Biçimsel Vurgu				0
	Modern Estetiği Yansıtma				0
	Modern sanatçıların biçimsel Kolaj Anlayışına Öykünme				0
Kolaj Tasarımında Modern Sanatın İçerik Elemanlarının Kullanım Yeterliği	Duygu ve/ya da Düşünce Aktarımı				0
	Anlatımda Özgünlük				0
	Anlatımın Biçimle Uyumu (Öz – Biçim İlişkisi)				0
	Modernizmin Düşünsel Yapısının Yansıtılması				0
	Modern dönem sanatçıların ifade (anlatım) biçimlerine öykünme				0
Ortalama Puan				0	

ÖĞR09 kodlu öğrencinin uygulama öncesi yaptığı “aydınlanma” konulu çalışmasında modern resme öykünme becerisi sergileyemediği, illüstrasyon ve grafiksel eğilimlere kaydığı gözlemlenmiştir. Gerek biçimsel anlamda, gerek içerik anlamında öğrencinin ortaya koyduğu çalışmanın modern resme öykünme çerçevesinde yetersiz olduğu DPA ölçümüyle ortaya konulmuştur.

Tablo: 26. ÖĞR09 Kodlu Öğrencinin ui Zamanındaki DPA Değerlendirmesi

		(3) Çok İyi	(2) Orta Düzeyde Yeterli	(1) Hiç Yeterli Değil	(0) Gözlenmedi
Kolaj Tasarımında Modern Sanatın Biçimsel Elemanlarının Kullanım Yeterliği	Kompozisyon Yapısı (Görsel tasarım ilkeleri bağlamında değerlendirilmesi)	3			
	Yaratıcılık – Özgünlük	3			
	Biçimsel Vurgu	3			
	Modern Estetiği Yansıtma	3			
	Modern sanatçıların biçimsel Kolaj Anlayışına Öykünme	3			
Kolaj Tasarımında Modern Sanatın İçerik Elemanlarının Kullanım Yeterliği	Duygu ve/ya da Düşünce Aktarımı	3			
	Anlatımda Özgünlük		2		
	Anlatımın Biçimle Uyumu (Öz – Biçim İlişkisi)	3			
	Modernizmin Düşünsel Yapısının Yansıtılması	3			
	Modern dönem sanatçıların ifade (anlatım) biçimlerine öykünme	3			
		Ortalama Puan		2,9	

ÖĞR09 kodlu öğrencinin uygulama içi “aydınlanma” konulu çalışmasında uygulama öncesine göre gelişme gösterdiği ortaya DPA tarafından konulmaktadır. Biçim ve içerik açısından söz konusu çalışma önemli bir ilerleme göstermiştir. Anlatımda özgünlük alanı dışındaki diğer alanlarda ilerleme seviyesi yüksektir.

Tablo: 27. ÖĞR09 Kodlu Öğrencinin us Zamanındaki DPA Değerlendirmesi

		(3)Çok İyi	(2) Orta Düzeyde Yeterli	(1) Hiç Yeterli Değil	(0) Gözlenmedi
Kolaj Tasarımında Modern Sanatın Biçimsel Elemanlarının Kullanım Yeterliği	Kompozisyon Yapısı (Görsel tasarım ilkeleri bağlamında değerlendirilmesi)	3			
	Yaratıcılık – Özgünlük	3			
	Biçimsel Vurgu		2		
	Modern Estetiği Yansıtma	3			
	Modern sanatçıların biçimsel Kolaj Anlayışına Öykünme	3			
Kolaj Tasarımında Modern Sanatın İçerik Elemanlarının Kullanım Yeterliği	Duygu ve/ya da Düşünce Aktarımı	3			
	Anlatımda Özgünlük	3			
	Anlatımın Biçimle Uyumu (Öz – Biçim İlişkisi)	3			
	Modernizmin Düşünsel Yapısının Yansıtılması	3			
	Modern dönem sanatçıların ifade (anlatım) biçimlerine öykünme	3			
		Ortalama Puan	2,9		

ÖĞR09 kodlu öğrenci uygulama sonu “aydınlanma” konulu çalışması ile uygulama içi çalışmasında olduğu gibi modern resme başarılı bir biçimde öykünmüştür. Öğrenci çalışma sonunda ortaya koyduğu çalışma ile istenilen seviyeye geldiği gözlenmektedir.

Tablo: 28. ÖĞR10 Kodlu Öğrencinin uö Zamanındaki DPA Değerlendirmesi

		(3) Çok İyi	(2) Orta Düzeyde Yeterli	(1) Hiç Yeterli Değil	(0) Gözlenmedi
Kolaj Tasarımında Modern Sanatın Biçimsel Elemanlarının Kullanım Yeterliği	Kompozisyon Yapısı (Görsel tasarım ilkeleri bağlamında değerlendirilmesi)			1	
	Yaratıcılık – Özgünlük			1	
	Biçimsel Vurgu			1	
	Modern Estetiği Yansıtmama				0
	Modern sanatçıların biçimsel Kolaj Anlayışına Öykünme				0
Kolaj Tasarımında Modern Sanatın İçerik Elemanlarının Kullanım Yeterliği	Duygu ve/ya da Düşünce Aktarımı			1	
	Anlatımda Özgünlük			1	
	Anlatımın Biçimle Uyumu (Öz – Biçim İlişkisi)			1	
	Modernizmin Düşünsel Yapısının Yansıtılması				0
	Modern dönem sanatçıların ifade (anlatım) biçimlerine öykünme				0
Ortalama Puan				0,6	

ÖĞR10 kodlu öğrenci, uygulama öncesi “aydınlanma” konulu çalışmasında biçim ve içerik açısından yerli bir çalışma ortaya koyamamıştır. Gerek biçim, gerek içerik açısından söz konusu çalışma modern estetiği ve biçimi yansıtmama konusunda yetersizdir.

Tablo: 28. ÖĞR10 Kodlu Öğrencinin ui Zamanındaki DPA Değerlendirmesi

		(3)Çok İyi	(2) Orta Düzeyde Yeterli	(1) Hiç Yeterli Değil	(0) Gözlenmedi
Kolaj Tasarımında Modern Sanatın Biçimsel Elemanlarının Kullanım Yeterliği	Kompozisyon Yapısı (Görsel tasarım ilkeleri bağlamında değerlendirilmesi)		2		
	Yaratıcılık – Özgünlük	3			
	Biçimsel Vurgu	3			
	Modern Estetiği Yansıma	2			
	Modern sanatçıların biçimsel Kolaj Anlayışına Öykünme	3			
Kolaj Tasarımında Modern Sanatın İçerik Elemanlarının Kullanım Yeterliği	Duygu ve/ya da Düşünce Aktarımı		2		
	Anlatımda Özgünlük	3			
	Anlatımın Biçimle Uyum (Öz – Biçim İlişkisi)	2			
	Modernizmin Düşünsel Yapısının Yansıtılması	2			
	Modern dönem sanatçıların ifade (anlatım) biçimlerine öykünme	3			
		Ortalama Puan	2,5		

ÖĞR10 kodlu öğrenci, uygulama içi “aydınlanma” konulu çalışmasında, yaratıcılık, biçimsel vurgu, modernizme öykünme, özgünlük ve modernizmin ifade biçimlerine öykünme alanlarında istenilen noktaya geldiği gözlenmektedir. Söz konusu çalışmanın uygulama öncesi çalışmaya göre nitelik açısından önemli bir ilerleme kaydettiği söylenebilir.

Tablo: 29. ÖĞR10 Kodlu Öğrencinin us Zamanındaki DPA Değerlendirmesi

		(3) Çok İyi	(2) Orta Düzeyde Yeterli	(1) Hiç Yeterli Değil	(0) Gözlenmedi
Kolaj Tasarımında Modern Sanatın Biçimsel Elemanlarının Kullanım Yeterliliği	Kompozisyon Yapısı (Görsel tasarım ilkeleri bağlamında değerlendirilmesi)	3			
	Yaratıcılık – Özgünlük	3			
	Biçimsel Vurgu	3			
	Modern Estetiği Yansıtma	3			
	Modern sanatçıların biçimsel Kolaj Anlayışına Öykünme	3			
Kolaj Tasarımında Modern Sanatın İçerik Elemanlarının Kullanım Yeterliliği	Duygu ve/ya da Düşünce Aktarımı	3			
	Anlatımda Özgünlük	3			
	Anlatımın Biçimle Uyumu (Öz – Biçim İlişkisi)	3			
	Modernizmin Düşünsel Yapısının Yansıtılması	3			
	Modern dönem sanatçıların ifade (anlatım) biçimlerine öykünme	3			
		Ortalama Puan	3		

ÖĞR10 kodlu öğrencinin uygulama sonunda ortaya koyduğu “aydınlanma” konulu çalışma, gerek biçim gerek içerik açısından modern resme öykünme izlerini istenilen düzeyde taşımaktadır.

Tablo: 30. ÖĞR01 Kodlu Öğrencinin uö Zamanındaki DPA Değerlendirmesi

		(3)Çok İyi	(2) Orta Düzeyde Yeterli	(1) Hiç Yeterli Değil	(0) Gözlenmedi
Kolaj Tasarımında Modern Sanatın Biçimsel Elemanlarının Kullanım Yeterliliği	Kompozisyon Yapısı (Görsel tasarım ilkeleri bağlamında değerlendirilmesi)			1	
	Yaratıcılık – Özgünlük				0
	Biçimsel Vurgu				0
	Modern Estetiği Yansıtma				0
	Modern sanatçıların biçimsel Kolaj Anlayışına Öykünme				0
Kolaj Tasarımında Modern Sanatın İçerik Elemanlarının Kullanım Yeterliliği	Duygu ve/ya da Düşünce Aktarımı				0
	Anlatımda Özgünlük				0
	Anlatımın Biçimle Uyumu (Öz – Biçim İlişkisi)				0
	Modernizmin Düşünsel Yapısının Yansıtılması				0
	Modern dönem sanatçıların ifade (anlatım) biçimlerine öykünme				0
Ortalama Puan				0,1	

ÖĞR01 kodlu öğrencinin uygulama öncesi “aydınlanma” konulu çalışmasında kompozisyon yapısında az da olsa bir nitelik olsa da çalışma biçim – içerik açısından modern resme öykünme işaretleri vermemektedir.

Tablo: 31. ÖĞR01 Kodlu Öğrencinin ui Zamanındaki DPA Değerlendirmesi

		(3) Çok İyi	(2) Orta Düzeyde Yeterli	(1) Hiç Yeterli Değil	(0) Gözlenmedi
Kolaj Tasarımında Modern Sanatın Biçimsel Elemanlarının Kullanım Yeterliği	Kompozisyon Yapısı (Görsel tasarım ilkeleri bağlamında değerlendirilmesi)		2		
	Yaratıcılık – Özgünlük		2		
	Biçimsel Vurgu		2		
	Modern Estetiği Yansıtma	3			
	Modern sanatçıların biçimsel Kolaj Anlayışına Öykünme	3			
Kolaj Tasarımında Modern Sanatın İçerik Elemanlarının Kullanım Yeterliği	Duygu ve/ya da Düşünce Aktarımı	3			
	Anlatımda Özgünlük		2		
	Anlatımın Biçimle Uyumu (Öz – Biçim İlişkisi)		2		
	Modernizmin Düşünsel Yapısının Yansıtılması	3			
	Modern dönem sanatçıların ifade (anlatım) biçimlerine öykünme	3			
		Ortalama Puan	2,5		

ÖĞR01 kodlu öğrencinin “aydınlanma” konulu uygulama içi çalışması, modern estetik, modern sanatçıların kolaj anlayışına öykünme, duygu – düşünce aktarımı, modern düşünce ve modern sanatçıların ifade biçimleri alanlarında önemli bir ilerleme kaydettiği DPA yardımıyla görülmektedir.

Tablo: 32. ÖĞR01 Kodlu Öğrencinin us Zamanındaki DPA Değerlendirmesi

		(3) Çok İyi	(2) Orta Düzeyde Yeterli	(1) Hiç Yeterli Değil	(0) Gözlenmedi
Kolaj Tasarımında Modern Sanatın Biçimsel Elemanlarının Kullanım Yeterliliği	Kompozisyon Yapısı (Görsel tasarım ilkeleri bağlamında değerlendirilmesi)	3			
	Yaratıcılık – Özgünlük	3			
	Biçimsel Vurgu	3			
	Modern Estetiği Yansıtma	3			
	Modern sanatçıların biçimsel Kolaj Anlayışına Öykünme	3			
Kolaj Tasarımında Modern Sanatın İçerik Elemanlarının Kullanım Yeterliliği	Duygu ve/ya da Düşünce Aktarımı	3			
	Anlatımda Özgünlük	3			
	Anlatımın Biçimle Uyumu (Öz – Biçim İlişkisi)	3			
	Modernizmin Düşünsel Yapısının Yansıtılması	3			
	Modern dönem sanatçıların ifade (anlatım) biçimlerine öykünme	3			
		Ortalama Puan	3		

ÖĞR01 kodlu öğrencinin uygulama sonrası yaptığı “aydınlanma” konulu çalışması, uygulama öncesi çalışmasına göre yüksek düzeyde ilerleme kaydetmiştir. Biçim ve içerik açısından modern resme öykünme başarılı bir biçimde gerçekleştirilmiştir.

Tablo: 33. ÖĞR08 Kodlu Öğrencinin uö Zamanındaki DPA Değerlendirmesi

		(3) Çok İyi	(2) Orta Düzeyde Yeterli	(1) Hiç Yeterli Değil	(0) Gözlenmedi
Kolaj Tasarımında Modern Sanatın Biçimsel Elemanlarının Kullanım Yeterliği	Kompozisyon Yapısı (Görsel tasarım ilkeleri bağlamında değerlendirilmesi)				0
	Yaratıcılık – Özgünlük				0
	Biçimsel Vurgu				0
	Modern Estetiği Yansıtma				0
	Modern sanatçıların biçimsel Kolaj Anlayışına Öykünme				0
Kolaj Tasarımında Modern Sanatın İçerik Elemanlarının Kullanım Yeterliği	Duygu ve/ya da Düşünce Aktarımı				0
	Anlatımda Özgünlük				0
	Anlatımın Biçimle Uyumu (Öz – Biçim İlişkisi)				0
	Modernizmin Düşünsel Yapısının Yansıtılması				0
	Modern dönem sanatçıların ifade (anlatım) biçimlerine öykünme				0
Ortalama Puan				0	

ÖĞR08 kodlu öğrenci, “aydınlanma” konulu uygulama öncesi çalışmasında illüstratif ve grafiksel bir çalışma ortaya koymuştur. Resimsel anlamda ve modern resme öykünme anlamında yetersiz özellikler göstermektedir.

Tablo: 34. ÖĞR08 Kodlu Öğrencinin ui Zamanındaki DPA Değerlendirmesi

		(3) Çok İyi	(2) Orta Düzeyde Yeterli	(1) Hiç Yeterli Değil	(0) Gözlenmedi
Kolaj Tasarımında Modern Sanatın Biçimsel Elemanlarının Kullanım Yeterliliği	Kompozisyon Yapısı (Görsel tasarım ilkeleri bağlamında değerlendirilmesi)		2		
	Yaratıcılık – Özgünlük	3			
	Biçimsel Vurgu		2		
	Modern Estetiği Yansıtma	3			
	Modern sanatçıların biçimsel Kolaj Anlayışına Öykünme	3			
Kolaj Tasarımında Modern Sanatın İçerik Elemanlarının Kullanım Yeterliliği	Duygu ve/ya da Düşünce Aktarımı		2		
	Anlatımda Özgünlük	3			
	Anlatımın Biçimle Uyumu (Öz – Biçim İlişkisi)		2		
	Modernizmin Düşünsel Yapısının Yansıtılması	3			
	Modern dönem sanatçıların ifade (anlatım) biçimlerine öykünme	3			
		Ortalama Puan	2,6		

ÖĞR08 kodlu öğrenci, uygulama sırasında yaptığı “aydınlanma” konulu çalışması, uygulama öncesi çalışmasına göre önemli bir ilerleme kaydetmiştir. Söz konusu çalışma yaratıcılık, modern estetik, modern sanatçıların kolaj anlayışlarına öykünme, özgünlük, modern düşünce ve modern sanatçıların ifade biçimlerine öykünme alanlarında yeterlilik arz etmektedir.

Tablo: 35. ÖĞR08 Kodlu Öğrencinin us Zamanındaki DPA Değerlendirmesi

		(3)Çok İyi	(2) Orta Düzeyde Yeterli	(1) Hiç Yeterli Değil	(0) Gözlenmedi
Kolaj Tasarımında Modern Sanatın Biçimsel Elemanlarının Kullanım Yeterliği	Kompozisyon Yapısı (Görsel tasarım ilkeleri bağlamında değerlendirilmesi)	3			
	Yaratıcılık – Özgünlük	3			
	Biçimsel Vurgu	3			
	Modern Estetiği Yansıtırma	3			
	Modern sanatçıların biçimsel Kolaj Anlayışına Öykünme	3			
Kolaj Tasarımında Modern Sanatın İçerik Elemanlarının Kullanım Yeterliği	Duygu ve/ya da Düşünce Aktarımı	3			
	Anlatımda Özgünlük	3			
	Anlatımın Biçimle Uyumu (Öz – Biçim İlişkisi)	3			
	Modernizmin Düşünsel Yapısının Yansıtılması	3			
	Modern dönem sanatçıların ifade (anlatım) biçimlerine öykünme	3			
		Ortalama Puan	3		

ÖĞR08 kodlu öğrencinin uygulama sonrası yaptığı “aydınlanma” konulu çalışması, uygulama öncesi çalışmasına göre yüksek düzeyde ilerleme kaydetmiştir. Biçim ve içerik açısından modern resme öykünme başarılı bir biçimde gerçekleştirilmiştir.

Tablo: 36. ÖĞR05 Kodlu Öğrencinin uö Zamanındaki DPA Değerlendirmesi

		(3) Çok İyi	(2) Orta Düzeyde Yeterli	(1) Hiç Yeterli Değil	(0) Gözlenmedi
Kolaj Tasarımında Modern Sanatın Biçimsel Elemanlarının Kullanım Yeterliği	Kompozisyon Yapısı (Görsel tasarım ilkeleri bağlamında değerlendirilmesi)			1	
	Yaratıcılık – Özgünlük			1	
	Biçimsel Vurgu			1	
	Modern Estetiği Yansıtırma				0
	Modern sanatçıların biçimsel Kolaj Anlayışına Öykünme			1	
Kolaj Tasarımında Modern Sanatın İçerik Elemanlarının Kullanım Yeterliği	Duygu ve/ya da Düşünce Aktarımı			1	
	Anlatımda Özgünlük				0
	Anlatımın Biçimle Uyumu (Öz – Biçim İlişkisi)			1	
	Modernizmin Düşünsel Yapısının Yansıtılması				0
	Modern dönem sanatçıların ifade (anlatım) biçimlerine öykünme				0
Ortalama Puan				0,6	

ÖĞR05 kodlu öğrenci, “aydınlanma” konulu uygulama öncesi çalışması genel anlamda modern resme öykünme bağlamında yetersiz görülmektedir.

Tablo: 37. ÖĞR05 Kodlu Öğrencinin ui Zamanındaki DPA Değerlendirmesi

		(3) Çok İyi	(2) Orta Düzeyde Yeterli	(1) Hiç Yeterli Değil	(0) Gözlenmedi
Kolaj Tasarımında Modern Sanatın Biçimsel Elemanlarının Kullanım Yeterliği	Kompozisyon Yapısı (Görsel tasarım ilkeleri bağlamında değerlendirilmesi)		2		
	Yaratıcılık – Özgünlük		2		
	Biçimsel Vurgu		2		
	Modern Estetiği Yansıtma		2		
	Modern sanatçıların biçimsel Kolaj Anlayışına Öykünme		2		
Kolaj Tasarımında Modern Sanatın İçerik Elemanlarının Kullanım Yeterliği	Duygu ve/ya da Düşünce Aktarımı		2		
	Anlatımda Özgünlük		2		
	Anlatımın Biçimle Uyumu (Öz – Biçim İlişkisi)		2		
	Modernizmin Düşünsel Yapısının Yansıtılması		2		
	Modern dönem sanatçıların ifade (anlatım) biçimlerine öykünme		2		
		Ortalama Puan	2		

ÖĞR05 kodlu öğrencinin uygulama içi “aydınlanma” konulu çalışması gerek estetik, gerek içerik açısından tüm alanlarda orta seviyede derecelendirilmiştir.

Tablo: 38. ÖĞR05 Kodlu Öğrencinin us Zamanındaki DPA Değerlendirmesi

		(3) Çok İyi	(2) Orta Düzeyde Yeterli	(1) Hiç Yeterli Değil	(0) Gözlenmedi
Kolaj Tasarımında Modern Sanatın Biçimsel Elemanlarının Kullanım Yeterliliği	Kompozisyon Yapısı (Görsel tasarım ilkeleri bağlamında değerlendirilmesi)	3			
	Yaratıcılık – Özgünlük	3			
	Biçimsel Vurgu	3			
	Modern Estetiği Yansıtma	3			
	Modern sanatçıların biçimsel Kolaj Anlayışına Öykünme	3			
Kolaj Tasarımında Modern Sanatın İçerik Elemanlarının Kullanım Yeterliliği	Duygu ve/ya da Düşünce Aktarımı	3			
	Anlatımda Özgünlük	3			
	Anlatımın Biçimle Uyumu (Öz – Biçim İlişkisi)	3			
	Modernizmin Düşünsel Yapısının Yansıtılması	3			
	Modern dönem sanatçıların ifade (anlatım) biçimlerine öykünme	3			
		Ortalama Puan	3		

ÖĞR05 kodlu öğrencinin uygulama sonunda yaptığı “aydınlanma” konulu çalışması, gerek uygulama öncesi gerekse uygulama sonrası çalışmalarına oranla önemli ölçüde ilerleme göstermiştir. Sözkonusu çalışmanın modern resme öykünme bağlamında yetkin bir çalışma olduğu DPA derecelendirmesi sonucunda ortaya çıkmıştır.

Tablo: 39. ÖĞR02 Kodlu Öğrencinin uö Zamanındaki DPA Değerlendirmesi

		(3) Çok İyi	(2) Orta Düzeyde Yeterli	(1) Hiç Yeterli Değil	(0) Gözlenmedi
Kolaj Tasarımında Modern Sanatın Biçimsel Elemanlarının Kullanım Yeterliği	Kompozisyon Yapısı (Görsel tasarım ilkeleri bağlamında değerlendirilmesi)				0
	Yaratıcılık – Özgünlük				0
	Biçimsel Vurgu				0
	Modern Estetiği Yansıtma				0
	Modern sanatçıların biçimsel Kolaj Anlayışına Öykünme				0
Kolaj Tasarımında Modern Sanatın İçerik Elemanlarının Kullanım Yeterliği	Duygu ve/ya da Düşünce Aktarımı				0
	Anlatımda Özgünlük				0
	Anlatımın Biçimle Uyumu (Öz – Biçim İlişkisi)				0
	Modernizmin Düşünsel Yapısının Yansıtılması				0
	Modern dönem sanatçıların ifade (anlatım) biçimlerine öykünme				0
Ortalama Puan					0

ÖĞR02 kodlu öğrencinin “aydınlanma” konulu uygulama öncesi çalışması modern sanata öykünme bağlamında yetersiz olduğu DPA puanlaması sonucunda ortaya çıkmaktadır.

Tablo: 40. ÖĞR02 Kodlu Öğrencinin ui Zamanındaki DPA Değerlendirmesi

		(3)Çok İyi	(2) Orta Düzeyde Yeterli	(1) Hiç Yeterli Değil	(0) Gözlenmedi
Kolaj Tasarımında Modern Sanatın Biçimsel Elemanlarının Kullanım Yeterliği	Kompozisyon Yapısı (Görsel tasarım ilkeleri bağlamında değerlendirilmesi)	3			
	Yaratıcılık – Özgünlük	3			
	Biçimsel Vurgu	3			
	Modern Estetiği Yansıtmı	3			
	Modern sanatçıların biçimsel Kolaj Anlayışına Öykünme	3			
Kolaj Tasarımında Modern Sanatın İçerik Elemanlarının Kullanım Yeterliği	Duygu ve/ya da Düşünce Aktarımı	3			
	Anlatımda Özgünlük	3			
	Anlatımın Biçimle Uyumu (Öz – Biçim İlişkisi)	3			
	Modernizmin Düşünsel Yapısının Yansıtılması	3			
	Modern dönem sanatçıların ifade (anlatım) biçimlerine öykünme	3			
		Ortalama Puan	3		

ÖĞR02 kodlu öğrencinin “aydınlanma” konulu uygulama içi çalışması, uygulama öncesi çalışmasına oranla büyük oranda gelişme gösterdiği DPA puanlaması sonucunda ortaya çıktığı gözlenmektedir. Söz konusu çalışma modern sanata öykünme bağlamında yeterlilik arz etmektedir.

Tablo: 41. ÖĞR02 Kodlu Öğrencinin us Zamanındaki DPA Değerlendirmesi

		(3)Çok İyi	(2) Orta Düzeyde Yeterli	(1) Hiç Yeterli Değil	(0) Gözlenmedi
Kolaj Tasarımında Modern Sanatın Biçimsel Elemanlarının Kullanım Yeterliliği	Kompozisyon Yapısı (Görsel tasarım ilkeleri bağlamında değerlendirilmesi)	3			
	Yaratıcılık – Özgünlük	3			
	Biçimsel Vurgu	3			
	Modern Estetiği Yansıtma	3			
	Modern sanatçıların biçimsel Kolaj Anlayışına Öykünme	3			
Kolaj Tasarımında Modern Sanatın İçerik Elemanlarının Kullanım Yeterliliği	Duygu ve/ya da Düşünce Aktarımı	3			
	Anlatımda Özgünlük	3			
	Anlatımın Biçimle Uyumu (Öz – Biçim İlişkisi)	3			
	Modernizmin Düşünsel Yapısının Yansıtılması	3			
	Modern dönem sanatçıların ifade (anlatım) biçimlerine öykünme	3			
		Ortalama Puan	3		

ÖĞR02 kodlu öğrencinin “aydınlanma” konulu uygulama sonu çalışması, uygulama sırasındaki çalışmasında olduğu gibi modern resmi yansıtma bağlamında yetkinlik arz etmektedir.

Tablo: 42. ÖĞR11 Kodlu Öğrencinin uö Zamanındaki DPA Değerlendirmesi

		(3) Çok İyi	(2) Orta Düzeyde Yeterli	(1) Hiç Yeterli Değil	(0) Gözlenmedi
Kolaj Tasarımında Modern Sanatın Biçimsel Elemanlarının Kullanım Yeterliliği	Kompozisyon Yapısı (Görsel tasarım ilkeleri bağlamında değerlendirilmesi)			1	
	Yaratıcılık – Özgünlük		2		
	Biçimsel Vurgu			1	
	Modern Estetiği Yansıtma				0
	Modern sanatçıların biçimsel Kolaj Anlayışına Öykünme				0
Kolaj Tasarımında Modern Sanatın İçerik Elemanlarının Kullanım Yeterliliği	Duygu ve/ya da Düşünce Aktarımı			1	
	Anlatımda Özgünlük				0
	Anlatımın Biçimle Uyumu (Öz – Biçim İlişkisi)				0
	Modernizmin Düşünsel Yapısının Yansıtılması				0
	Modern dönem sanatçıların ifade (anlatım) biçimlerine öykünme				0
Ortalama Puan				0,5	

ÖĞR11 kodlu öğrencinin “aydınlanma” konulu uygulama öncesi çalışması, yaratıcılık bakımından yeterli denilebilecek düzeyde olsa da diğer ölçütlerde yetersiz bir niteliğe sahiptir.

Tablo: 43. ÖĞR02 Kodlu Öğrencinin ui Zamanındaki DPA Değerlendirmesi

		(3) Çok İyi	(2) Orta Düzeyde Yeterli	(1) Hiç Yeterli Değil	(0) Gözlenmedi
Kolaj Tasarımında Modern Sanatın Biçimsel Elemanlarının Kullanım Yeterliği	Kompozisyon Yapısı (Görsel tasarım ilkeleri bağlamında değerlendirilmesi)	3			
	Yaratıcılık – Özgünlük		2		
	Biçimsel Vurgu	3			
	Modern Estetiği Yansıtma	3			
	Modern sanatçıların biçimsel Kolaj Anlayışına Öykünme	3			
Kolaj Tasarımında Modern Sanatın İçerik Elemanlarının Kullanım Yeterliği	Duygu ve/ya da Düşünce Aktarımı	3			
	Anlatımda Özgünlük	3			
	Anlatımın Biçimle Uyumu (Öz – Biçim İlişkisi)	3			
	Modernizmin Düşünsel Yapısının Yansıtılması	3			
	Modern dönem sanatçıların ifade (anlatım) biçimlerine öykünme	3			
		Ortalama Puan	2,9		

ÖĞR11 kodlu öğrencinin uygulama içi çalışmasının gerek biçimsel, gerekse içeriksel açıdan olsun modern resimden yetkin bir biçimde öykünme seviyesine geldiği DPA incelemesi sonucundan ortaya çıkmıştır.

Tablo: 44. ÖĞR02 Kodlu Öğrencinin us Zamanındaki DPA Değerlendirmesi

		(3) Çok İyi	(2) Orta Düzeyde Yeterli	(1) Hiç Yeterli Değil	(0) Gözlenmedi
Kolaj Tasarımında Modern Sanatın Biçimsel Elemanlarının Kullanım Yeterliği	Kompozisyon Yapısı (Görsel tasarım ilkeleri bağlamında değerlendirilmesi)		2		
	Yaratıcılık – Özgünlük	3			
	Biçimsel Vurgu	3			
	Modern Estetiği Yansıtma	3			
	Modern sanatçıların biçimsel Kolaj Anlayışına Öykünme	3			
Kolaj Tasarımında Modern Sanatın İçerik Elemanlarının Kullanım Yeterliği	Duygu ve/ya da Düşünce Aktarımı	3			
	Anlatımda Özgünlük	3			
	Anlatımın Biçimle Uyumu (Öz – Biçim İlişkisi)	3			
	Modernizmin Düşünsel Yapısının Yansıtılması	3			
	Modern dönem sanatçıların ifade (anlatım) biçimlerine öykünme	3			
		Ortalama Puan	2,9		

ÖĞR11 kodlu öğrencinin uygulama sonu yaptığı “aydınlanma” konulu çalışma, kompozisyon yapısındaki bazı eksiklikler dışında, modern resme öykünme seviyesine gelmiştir.

Tablo: 45. ÖĞR06 Kodlu Öğrencinin uö Zamanındaki DPA Değerlendirmesi

		(3) Çok İyi	(2) Orta Düzeyde Yeterli	(1) Hiç Yeterli Değil	(0) Gözlenmedi
Kolaj Tasarımında Modern Sanatın Biçimsel Elemanlarının Kullanım Yeterliği	Kompozisyon Yapısı (Görsel tasarım ilkeleri bağlamında değerlendirilmesi)				0
	Yaratıcılık – Özgünlük				0
	Biçimsel Vurgu				0
	Modern Estetiği Yansıtma				0
	Modern sanatçıların biçimsel Kolaj Anlayışına Öykünme				0
Kolaj Tasarımında Modern Sanatın İçerik Elemanlarının Kullanım Yeterliği	Duygu ve/ya da Düşünce Aktarımı			1	
	Anlatımda Özgünlük				0
	Anlatımın Biçimle Uyumu (Öz – Biçim İlişkisi)				0
	Modernizmin Düşünsel Yapısının Yansıtılması				0
	Modern dönem sanatçıların ifade (anlatım) biçimlerine öykünme				0
Ortalama Puan					0,1

ÖĞR06 kodlu öğrencinin uygulama öncesinde yaptığı “aydınlanma” konulu çalışma belirli oranda duygu ve düşünce aktarımı yapsa da, estetik ve düşünsel açıdan modern resmi herhangi bir biçimde yansıtmamaktadır.

Tablo: 46. ÖĞR06 Kodlu Öğrencinin ui Zamanındaki DPA Değerlendirmesi

		(3)Çok İyi	(2) Orta Düzeyde Yeterli	(1) Hiç Yeterli Değil	(0) Gözlenmedi
Kolaj Tasarımında Modern Sanatın Biçimsel Elemanlarının Kullanım Yeterliği	Kompozisyon Yapısı (Görsel tasarım ilkeleri bağlamında değerlendirilmesi)			1	
	Yaraticılık – Özgünlük	3			
	Biçimsel Vurgu	3			
	Modern Estetiği Yansıtma	3			
	Modern sanatçıların biçimsel Kolaj Anlayışına Öykünme	3			
Kolaj Tasarımında Modern Sanatın İçerik Elemanlarının Kullanım Yeterliği	Duygu ve/ya da Düşünce Aktarımı	3			
	Anlatımda Özgünlük	3			
	Anlatımın Biçimle Uyumu (Öz – Biçim İlişkisi)	3			
	Modernizmin Düşünsel Yapısının Yansıtılması	3			
	Modern dönem sanatçıların ifade (anlatım) biçimlerine öykünme	3			
		Ortalama Puan	2,8		

ÖĞR06 kodlu öğrencinin uygulama içi yaptığı “aydınlanma” konulu çalışma gerek estetik açıdan, gerekse biçimsel açıdan DPA puanlamasına göre modern resmi yansıtmaktadır.

Tablo: 47. ÖĞR06 Kodlu Öğrencinin us Zamanındaki DPA Değerlendirmesi

		(3) Çok İyi	(2) Orta Düzeyde Yeterli	(1) Hiç Yeterli Değil	(0) Gözlenmedi
Kolaj Tasarımında Modern Sanatın Biçimsel Elemanlarının Kullanım Yeterliği	Kompozisyon Yapısı (Görsel tasarım ilkeleri bağlamında değerlendirilmesi)			1	
	Yaratıcılık – Özgünlük	3			
	Biçimsel Vurgu	3			
	Modern Estetiği Yansıtma	3			
	Modern sanatçıların biçimsel Kolaj Anlayışına Öykünme	3			
Kolaj Tasarımında Modern Sanatın İçerik Elemanlarının Kullanım Yeterliği	Duygu ve/ya da Düşünce Aktarımı	3			
	Anlatımda Özgünlük	3			
	Anlatımın Biçimle Uyumu (Öz – Biçim İlişkisi)	3			
	Modernizmin Düşünsel Yapısının Yansıtılması	3			
	Modern dönem sanatçıların ifade (anlatım) biçimlerine öykünme	3			
		Ortalama Puan 2,8			

ÖĞR06 kodlu öğrencinin uygulama sonu yaptığı “aydınlanma” konulu çalışma gerek estetik açıdan, gerekse biçimsel açıdan DPA puanlamasına göre modern resmi yansıtmaktadır.

Tablo: 48. ÖĞR07 Kodlu Öğrencinin uö Zamanındaki DPA Değerlendirmesi

		(3)Çok İyi	(2) Orta Düzeyde Yeterli	(1) Hiç Yeterli Değil	(0) Gözlenmedi
Kolaj Tasarımında Modern Sanatın Biçimsel Elemanlarının Kullanım Yeterliği	Kompozisyon Yapısı (Görsel tasarım ilkeleri bağlamında değerlendirilmesi)				0
	Yaratıcılık – Özgünlük		1		
	Biçimsel Vurgu		1		
	Modern Estetiği Yansıtma				0
	Modern sanatçıların biçimsel Kolaj Anlayışına Öykünme			1	
Kolaj Tasarımında Modern Sanatın İçerik Elemanlarının Kullanım Yeterliği	Duygu ve/ya da Düşünce Aktarımı			1	
	Anlatımda Özgünlük			1	
	Anlatımın Biçimle Uyumunu (Öz – Biçim İlişkisi)				0
	Modernizmin Düşünsel Yapısının Yansıtılması			1	
	Modern dönem sanatçıların ifade (anlatım) biçimlerine öykünme			1	
Ortalama Puan					0,7

ÖĞR07 kodlu öğrencinin “aydınlanma” konulu uygulama öncesi çalışması, yaratıcılık,biçimsel vurgu, modern sanatçıların kolaj anlayışı, duygu aktarımı, özgünlük, modern düşünce ve modern sanatçıların ifadelerine öykünme bakımından belirli bir düzeyde olsa da genel anlamda yetersiz bir niteliğe sahiptir.

Tablo: 49. ÖĞR07 Kodlu Öğrencinin ui Zamanındaki DPA Değerlendirmesi

		(3)Çok İyi	(2) Orta Düzeyde Yeterli	(1) Hiç Yeterli Değil	(0) Gözlenmedi
Kolaj Tasarımında Modern Sanatın Biçimsel Elemanlarının Kullanım Yeterliği	Kompozisyon Yapısı (Görsel tasarım ilkeleri bağlamında değerlendirilmesi)	3			
	Yaratıcılık – Özgünlük	3			
	Biçimsel Vurgu	3			
	Modern Estetiği Yansıtma	3			
	Modern sanatçıların biçimsel Kolaj Anlayışına Öykünme	3			
Kolaj Tasarımında Modern Sanatın İçerik Elemanlarının Kullanım Yeterliği	Duygu ve/ya da Düşünce Aktarımı	3			
	Anlatımda Özgünlük		2		
	Anlatımın Biçimle Uyumu (Öz – Biçim İlişkisi)	3			
	Modernizmin Düşünsel Yapısının Yansıtılması	3			
	Modern dönem sanatçıların ifade (anlatım) biçimlerine öykünme	3			
		Ortalama Puan	2,9		

ÖĞR07 kodlu öğrencinin “aydınlanma” konulu uygulama içi çalışması, anlatımda özgünlük sorunları dışında modern resme öykünmede genel anlamda yeterli bir niteliğe sahiptir.

Tablo: 50. ÖĞR07 Kodlu Öğrencinin us Zamanındaki DPA Değerlendirmesi

		(3) Çok İyi	(2) Orta Düzeyde Yeterli	(1) Hiç Yeterli Değil	(0) Gözlenmedi
Kolaj Tasarımında Modern Sanatın Biçimsel Elemanlarının Kullanım Yeterliği	Kompozisyon Yapısı (Görsel tasarım ilkeleri bağlamında değerlendirilmesi)		2		
	Yaratıcılık – Özgünlük	3			
	Biçimsel Vurgu	3			
	Modern Estetiği Yansıtma	3			
	Modern sanatçıların biçimsel Kolaj Anlayışına Öykünme	3			
Kolaj Tasarımında Modern Sanatın İçerik Elemanlarının Kullanım Yeterliği	Duygu ve/ya da Düşünce Aktarımı	3			
	Anlatımda Özgünlük	3			
	Anlatımın Biçimle Uyumu (Öz – Biçim İlişkisi)		2		
	Modernizmin Düşünsel Yapısının Yansıtılması	3			
	Modern dönem sanatçıların ifade (anlatım) biçimlerine öykünme	3			
		Ortalama Puan	2,8		

ÖĞR07 kodlu öğrencinin “aydınlanma” konulu uygulama sonu çalışması, öz biçim ilişkisi ve kompozisyon sorunları dışında modern resme öykünmede genel anlamda yeterli bir niteliğe sahiptir.

Tablo: 51. ÖĞR03 Kodlu Öğrencinin uö Zamanındaki DPA Değerlendirmesi

		(3) Çok İyi	(2) Orta Düzeyde Yeterli	(1) Hiç Yeterli Değil	(0) Gözlenmedi
Kolaj Tasarımında Modern Sanatın Biçimsel Elemanlarının Kullanım Yeterliği	Kompozisyon Yapısı (Görsel tasarım ilkeleri bağlamında değerlendirilmesi)				0
	Yaratıcılık – Özgünlük				0
	Biçimsel Vurgu				0
	Modern Estetiği Yansıtma				0
	Modern sanatçıların biçimsel Kolaj Anlayışına Öykünme				0
Kolaj Tasarımında Modern Sanatın İçerik Elemanlarının Kullanım Yeterliği	Duygu ve/ya da Düşünce Aktarımı				0
	Anlatımda Özgünlük				0
	Anlatımın Biçimle Uyumu (Öz – Biçim İlişkisi)				0
	Modernizmin Düşünsel Yapısının Yansıtılması				0
	Modern dönem sanatçıların ifade (anlatım) biçimlerine öykünme				0
Ortalama Puan					0

ÖĞR03 kodlu öğrencinin “aydınlanma” konulu uygulama öncesi çalışması, gerek biçimsel açıdan gerekse içerik açısından modern resme öykünen bir çalışma olmadığı söylenebilir.

Tablo: 52. ÖĞR03 Kodlu Öğrencinin ui Zamanındaki DPA Değerlendirmesi

		(3) Çok İyi	(2) Orta Düzeyde Yeterli	(1) Hiç Yeterli Değil	(0) Gözlenmedi
Kolaj Tasarımında Modern Sanatın Biçimsel Elemanlarının Kullanım Yeterliği	Kompozisyon Yapısı (Görsel tasarım ilkeleri bağlamında değerlendirilmesi)				0
	Yaratıcılık – Özgünlük			1	
	Biçimsel Vurgu			1	
	Modern Estetiği Yansıtma			1	
	Modern sanatçıların biçimsel Kolaj Anlayışına Öykünme			1	
Kolaj Tasarımında Modern Sanatın İçerik Elemanlarının Kullanım Yeterliği	Duygu ve/ya da Düşünce Aktarımı		2		
	Anlatımda Özgünlük		2		
	Anlatımın Biçimle Uyumu (Öz – Biçim İlişkisi)		2		
	Modernizmin Düşünsel Yapısının Yansıtılması			1	
	Modern dönem sanatçıların ifade (anlatım) biçimlerine öykünme			1	
Ortalama Puan					1,2

ÖĞR03 kodlu öğrencinin “aydınlanma” konulu uygulama içi çalışması, duygu ve düşünce aktarımı, özgünlük ve öz biçim ilişkisi açılarından belirli bir seviyeye modern resme öykünme anlamında gelse de, genel anlamda yetersiz bir çalışmadır.

Tablo: 53. ÖĞR03 Kodlu Öğrencinin us Zamanındaki DPA Değerlendirmesi

		(3)Çok İyi	(2) Orta Düzeyde Yeterli	(1) Hiç Yeterli Değil	(0) Gözlenmedi
Kolaj Tasarımında Modern Sanatın Biçimsel Elemanlarının Kullanım Yeterliği	Kompozisyon Yapısı (Görsel tasarım ilkeleri bağlamında değerlendirilmesi)		2		
	Yaratıcılık – Özgünlük		2		
	Biçimsel Vurgu			1	
	Modern Estetiği Yansıtma			1	
	Modern sanatçıların biçimsel Kolaj Anlayışına Öykünme		2		
Kolaj Tasarımında Modern Sanatın İçerik Elemanlarının Kullanım Yeterliği	Duygu ve/ya da Düşünce Aktarımı			1	
	Anlatımda Özgünlük			1	
	Anlatımın Biçimle Uyumu (Öz – Biçim İlişkisi)			1	
	Modernizmin Düşünsel Yapısının Yansıtılması		2		
	Modern dönem sanatçıların ifade (anlatım) biçimlerine öykünme		2		
		Ortalama Puan	1,5		

ÖĞR03 kodlu öğrencinin “aydınlanma” konulu uygulama sonu çalışması, genel anlamda orta seviyede modern resme öykünen bir çalışmadır.

Tablo 54. Çalışma Grubunun Kolaj Uygulamalarını Değerlendirme Sonuçları

BAŞARISIZ	GELİŞTİRİLEBİLİR	BAŞARILI	
0 – 0,99	1 – 1,99	2 – 3.00	
ÖĞRENCİ KODU	UYGULAMA ZAMANI	PUANI	BAŞARI DERECEŚİ
ÖĞR01	uö	0,1	BAŞARISIZ
ÖĞR01	ui	2,5	BAŞARILI
ÖĞR01	us	3,0	BAŞARILI
ÖĞR02	uö	0,0	BAŞARISIZ
ÖĞR02	ui	3,0	BAŞARILI
ÖĞR02	us	3,0	BAŞARILI
ÖĞR03	uö	0,0	BAŞARISIZ
ÖĞR03	ui	1,2	GELİŞTİRİLEBİLİR
ÖĞR03	us	1,5	GELİŞTİRİLEBİLİR
ÖĞR04	uö	0,0	BAŞARISIZ
ÖĞR04	ui	2,3	BAŞARILI
ÖĞR04	us	2,4	BAŞARILI
ÖĞR05	uö	0,6	BAŞARISIZ
ÖĞR05	ui	2,0	BAŞARILI
ÖĞR05	us	3,0	BAŞARILI
ÖĞR06	uö	0,1	BAŞARISIZ
ÖĞR06	ui	2,8	BAŞARILI
ÖĞR06	us	2,8	BAŞARILI
ÖĞR07	uö	0,7	BAŞARISIZ
ÖĞR07	ui	2,9	BAŞARILI
ÖĞR07	us	2,8	BAŞARILI
ÖĞR08	uö	0,0	BAŞARISIZ
ÖĞR08	ui	2,6	BAŞARILI
ÖĞR08	us	3,0	BAŞARILI
ÖĞR09	uö	0,0	BAŞARISIZ
ÖĞR09	ui	2,9	BAŞARILI
ÖĞR09	us	2,9	BAŞARILI
ÖĞR10	uö	0,6	BAŞARISIZ
ÖĞR10	ui	2,5	BAŞARILI
ÖĞR10	us	3,0	BAŞARILI
ÖĞR11	uö	0,5	BAŞARISIZ
ÖĞR11	ui	2,9	BAŞARILI
ÖĞR11	us	2,9	BAŞARILI

Tablo 54’te de görüleceği gibi öğrencilerin “uö” zamanındaki çalışmalarının tamamı “BAŞARISIZ” iken, ÖĞR03 dışında diğer öğrencilerin “ui” ve “us” zamanlarındaki çalışmaları “BAŞARILI”dır. Söz konusu DPA sonuçları ders programının öğrencilerin modern resme öyküden çalışmalar ortaya koymalarında yararlı olduğunu ortaya koymaktadır.

4.1.6. Kolaj Etkinlik İzencesinin Modern Resim Bağlamında Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarında Kalıcı (İzli) Öğrenmeye Etkisi Nedir?

Kolajın öğrencilerin modern resme öyküden yapıtlar ortaya koyma becerilerine etkisi, uygulama sonundan itibaren 5 ay sonra öğrencilere yaptırılan “aydınlanma” konulu kolaj çalışmasının DPA ile değerlendirilmesiyle ortaya konmuştur.

Tablo 55. Çalışma Grubunun Kalıcılık DPA Değerlendirme Sonuçları

Öğrenci Kodu	Uygulama Zamanı	Puanı	Başarı Derecesi
ÖĞR01	kl	2,9	BAŞARILI
ÖĞR02	kl	T.E.	T.E.
ÖĞR03	kl	T.E.	T.E.
ÖĞR04	kl	1,2	GELİŞTİRİLEBİLİR
ÖĞR05	kl	2,0	BAŞARILI
ÖĞR06	kl	2,2	BAŞARILI
ÖĞR07	kl	2,6	BAŞARILI
ÖĞR08	kl	2,0	BAŞARILI
ÖĞR09	kl	2,9	BAŞARILI
ÖĞR10	kl	1,0	BAŞARISIZ
ÖĞR11	kl	1,2	GELİŞTİRİLEBİLİR

Tablo 55’te de görüleceği üzere 11 öğrenciden 6’si BAŞARILI sonucunu muhafaza etmiştir. Bu DPA sonuçları öğrencilerin kalıcı (izli) bir biçimde modern resme öyküden kolaj çalışmaları yaptığını bizlere göstermektedir.

Tablo 56: Uygulayıcılar Arası Uyum Analizi Sonuçları

		Uzman	Araştırmacı	
Kendall's tau_b	Uzman	Korelasyon Katsayısı	1,000	,545
		Sig. (2 uçlu)	.	,052
		S	9	9
	Araştırmacı	Korelasyon Katsayısı	,545	1,000
		Sig. (2 uçlu)	,052	.
		S	9	9

Tablo 56 incelendiğinde incelendiğinde iki uygulayıcı arası uyum değerinin .545 olduğu görülmektedir. Bu sonuç değerlendirmenin güvenilir olduğunu bize göstermektedir.

BÖLÜM V: SONUÇ

Tezin bu bölümünde amaç soruları doğrultusunda yargılarda bulunulmuş ve çalışma diğer benzer çalışmalarla karşılaştırılmıştır. Daha sonra çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

Araştırmada ulaşılan sonuçlar şu şekildedir;

1. Araştırmanın birinci amaç sorusuna ilişkin çözümlemenin sonuçlarına göre, çalışma grubu kolaj temelli etkinliğin modern resmin biçimsel ve düşünsel boyutları hakkındaki farkındalıklarına etkisi olumlu yöndedir. Bu konuda çalışma grubunun, günlük, görüşme ve haftalık ders değerlendirme formlarına verdikleri yanıtlarda modern resmin sanayi devrimi sonucu olduğu, modern resim ve felsefe arasındaki bağ, zihinselliğinin resimlere etkisi, resmin anlam ışığında yapılması, ressamın içsellikleri ile ilişkili oldukları ve biçimin kavramsallığa – gerçekliğe hizmet ettiği konularında farkındalıklarının arttığını belirtmişlerdir. Bunun dışında söz konusu derslerin yaratıcılık ve özgünlüklerine ve farklı düşünmelerine, katkı sağlayabileceğini ifade etmişlerdir. Ayrıca modern resmin sanatın sürekli geçirdiği evrim ile ilişkili olduğunu yazmışlardır. Söz konusu ifadeler çalışma grubunun modern resmin biçimsel ve düşünsel boyutları hakkında belirli bir farkındalık düzeyine eriştiklerini, bunun dışında derslerin yaratıcılıklarına, özgünlüklerine ve düşüncelerini ifade etme becerilerine katkı sağladığını göstermektedir.
2. Araştırmanın ikinci amaç sorusuna ilişkin çözümlemenin sonucuna göre kolaj öğretiminin görsel sanatlar öğretmen adaylarının modern resmin ifade olanaklarından kolajın biçimsel ve düşünsel açıdan kavramasına etkisi olumlu yöndedir. Bu konuda çalışma grubunun, günlük ve haftalık ders değerlendirme formlarına verdikleri yanıtlarda işlenen derslerin; Picasso'nun kolajın Kant felsefesiyle olan ilişkisi, Picasso'nun düşünce ressamlığı ve resimlerindeki geometrik anlayış konusundaki farkındalıklarına, düşüncelerini farklı araçlarla aktarabilme becerilerine, kolajın düşünsel yapısı hakkındaki farkındalıklarına, kolajın modern resim ile olan bağları ve kolajın uygulanış biçimi ve çeşitleri hakkındaki farkındalıklarına katkı sağladığını belirtmişlerdir. Ayrıca öğrenciler, çalışmalarında benzetme kaygısından kurtulduklarını ifade etmişlerdir. Söz

konusu ifadeler çalışma grubunun kolajın biçimsel ve düşünsel boyutları ve modern resim ile ilişkisi hakkında belirli bir farkındalık düzeyine geldiklerini göstermektedir.

3. Araştırmanın üçüncü amaç sorusuna ilişkin çözümlemenin sonucuna göre, kolaj öğretiminin görsel sanatlar öğretmen adaylarının modern resmin toplumsal temelleri hakkındaki farkındalıklarına etkisi olumlu yönde olmuştur. Çalışma grubunun verdiği yanıtlar genel olarak sanayi devriminin getirdiği etkilerin, insanların iç dünyalarına, sanat yoluyla, yönelmelerine neden olduğu ve bu yönelişin modern sanatı ciddi anlamda etkilediği yönündedir. Ayrıca öğrenciler, modern ressamların bir bölümünün modern yaşama yönelik eleştirel yaklaşımda bulunmalarının nedenleri hakkında farkındalıklarının arttığını ifade etmişlerdir. Söz konusu ifadeler, öğrencilerin modern resim ile kentleşme ve sanayi devrimi arasında ilişkinin ayırtına vardıklarını göstermektedir.
4. Araştırmanın dördüncü amaç sorusuna ilişkin çözümlemenin sonucuna göre, Picasso'nun kolaj temelli ders etkinliği hakkında çalışma grubunun değerlendirmeleri olumlu yönde olmuştur. Dersin süresi ile ilgili öğrenci değerlendirmelerinin çoğunluğu ders süresinin yeterli olduğu yönündedir. Ancak süreyi kısa bulan öğrenciler de olmuştur. Dersleri içerik yönünden değerlendiren çalışma grubu öğrencileri, söz konusu derslerin modern resmin gerek düşün yapısı, gerekse biçimsel yapısı, özellikle kolajın dekolaj, dekupaj, asamblaj ve fotomontaj gibi ifade yöntemleri ve toplumsal temelleri hakkındaki bilgilerini arttırdığı; böylelikle bu derslerin modern resme olan ilgilerini arttırdığını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin değerlendirmeleri de bize göstermektedir ki söz konusu ders izlencesinin içeriğinin öğrencilere etkisi olumlu yöndedir.
5. Araştırmanın beşinci amacına ilişkin çözümlemenin sonucuna göre, Picasso'nun kolaj temelli ders izlencesi çalışma grubunun modern resimden öykünme temelli kolaj resim çalışmaları üretme becerilerini geliştirdiği görülmüştür. Çalışma grubuna üç ayrı zamanda (uö, ui, us) kolaj çalışması yaptırılmıştır. Öğrencilerin bu çalışmaları DPA kullanılarak ölçülmüştür. Bir öğrenci dışında, UÖ zamanındaki çalışmaları "BAŞARISIZ" olan çalışma grubu öğrencilerinin *ui* ve *us* zamanındaki çalışmaları "BAŞARILI" olmuştur. "BAŞARILI" olan öğrencilerin çalışmaları modern resme öykünme açısından yeterli görülmektedir.

Bu sonuç da bize ilk 4 amaç sorusunun, bu amaç sorusunun gerçekleştirilmesinde yararının olduğunu göstermektedir.

6. Araştırmanın altıncı amacına ilişkin çözümlenmenin sonucuna göre, öğrenciler kalıcılık değerlendirmesinden çoğunlukla “BAŞARILI” notunu almışlardır. Öğrencilerin bu çalışmaları DPA kullanılarak ölçülmüştür. İki öğrenci çalışma vermemiştir. Çalışma veren 9 öğrenciden 7’sinin çalışması modern resme öykünme bakımından başarılıdır. Bu sonuç da bize göstermektedir ki söz konusu etkinlik izlencesi, öğrencilerin kalıcı (izli) bir biçimde modern resimden yararlanan çalışmalar ortaya koyabilmektedir.

5.1. Tartışma

Çalışmanın bu aşamasında elde edilen veriler alan yazında yer alan diğer çalışma bulguları ile tartışılmış ve çalışma hakkında genel bir sonuç ortaya konmuştur. Alt boyutlara ilişkin sonuçlar ayrı ayrı tartışılmıştır. Bu bağlamda çalışma sonuçları ve kuramsal çerçeve değerlendirmelerine ilişkin değerlendirmeler aşağıdaki gibidir.

Modern resmi alanyazın araştırmaları sonucunda “gerçekliği yansıtma çabası güden ve bu çabası bağlamında düşünceyi güçlendirmek adına yeni malzemeler kullanan bir sanatsal etkinlik” olduğunu belirtebiliyoruz. Kolajı da bu etkinliğin yalın bir yansıması olarak anlayabiliriz. Bu bağlamda kolajın modern resme düşünsel ve biçimsel anlamda öykünülmesine ve modern resmin anlaşılmasında etkisi bir devlet üniversitesi eğitim fakültesi güzel sanatlar eğitimi bölümü resim – iş eğitimi 3.sınıf resim anasanat atölye görsel sanatlar öğretmen adayları çalışma grubuyla, nitel araştırma desenlerinden eylem araştırması kullanılarak değerlendirilmiştir. Araştırmanın sonucundaki değerlendirmeye göre; modern resme öykünme ve ve modern resme yönelik düşünsel ve biçimsel yönden farkındalığın arttırılmasına yönelik beceriler çalışma grubuna kazandırılmıştır.

Çalışma kapsamında öncelikle kolaj etkinlik izlencesinin öğretmen adaylarının “modern resmin biçimsel ve düşünsel boyutları hakkındaki farkındalıkları”na katkısına ilişkin bulgulara odaklanılmıştır. Bu doğrultuda kolaj ile moderen resim arasında düşünsel ve biçimsel bir ilişki olduğu ve kolajın öğretmen adaylarına özgün olanaklar sunarak modern resmi öğrenmelerine katkı sağladığı görülmektedir. Ayrıca çalışma bulgularına göre öğrenciler kolajın yaratıcılıklarına ve özgünlüklerine de katkı sağladığını ifade etmektedirler. Bu sonuç doğrultusunda öğretmen adaylarının sonraki

aşamalarda moderen resim çalışmalarına modern resme düşünsel ve biçimsel anlamda yaratıcı ve özgün olarak öykünme becerilerine kolaj etkinliğinin katkı sağlayacağı söylenebilir. İlgili alan yazın incelendiğinde Louis aragon'un söylediği modern resim ile kolaj arasındaki düşünsel ve biçimsel bağ düşüncesi bu çalışmanın bulgusunu destekler niteliktedir.

Beyoğlu'nun (2015) çalışması, kolajın sanat eğitimindeki önemine değinmektedir. Kolajın sanat eğitimindeki özgürleştirici ve yenilikçi yanına vurgu yapan Beyoğlu, malzeme kullanımındaki özgürleşmenin öğrencilerin gerek kuramsal gerekse uygulamalı öğretileri benimsemelerine katkı sağladığı görüşündedir. Ayrıca Beyoğlu, kolajı modern sanatın gelişim sürecünde önemli bir yere oturtmuştur. Bu çalışmada da kolajın modern resmin gelişmesindeki yaşamsal önemine vurgu yapılmış, yenilikçi, özgürleştirici ve yaratıcı yanına vurgu yapılmış ve bu bağlamda modern resimden yararlanmalarının bu yolla kalaylaşacağı vurgulanmıştır.

Yapılan çalışma sonuçları ve bu araştırmanın sonucu birlikte değerlendirildiğinde benzer sonuçlarının ortaya konduğu söylenebilir.

Çalışma kapsamında ikinci olarak kolaj etkinlik izlencesinin modern resmin ifade olanaklarından kolajı biçimsel ve düşünsel açıdan kavramasına yönelik bulgulara odaklanılmıştır. Söz konusu etkinliğin öğrencilerin kolajı benzetme kaygısına karşı düşünsel resmin önünü açması düşüncesi, Picasso'nun kolajın malzeme kullanımı ve tasarlama becerisi bağlamında kavramalarına yardımcı olduğu ortaya çıktığı görülmektedir. İlgili alanyazında da kolajın özgürleştirici ve yaratıcılığı geliştirici yönünü vurgulayan çalışmalar vardır. Ergün'ün (2013) çalışmasının sonucunda, kolajın ifade olanaklarını özgürleştirip anlatımı güçlendirdiği ifadelerinde de bu yönler vurgulanmıştır. Ayrıca Güneş'in (2013) çalışmasında modern resmin el becerisi yerine kavrama dayandığı ifadesi bu çalışmanın alan yazın bölümünde de ifade edilmektedir. Güneş'in vardığı sonuçlarla Öztütüncü'nün (2015) sonuçları da kolajın resim sanatını ifade olanakları çerçevesinde olumlu yönde etkilediği bağlamında örtüşmektedir. Bu sonuçlar doğrultusunda söz konusu etkinliğin, görsel sanatlar dersi öğretmen adaylarının modern resimden yararlanarak kolaj çalışması ortaya koymalarına alt yapı sağladığı söylenebilir.

Çalışma kapsamında üçüncü olarak kolaj etkinlik izlencesinin çalışma grubunun modern resmin toplumsal temelleri hakkındaki farkındalıklarına katkısına odaklanılmıştır. Toplumcu sanat tarihçilerine göre sanat akımlarını üretim ilişkileri

belirlemektedir. Bu görüş modern resmin de belirli üretim ilişkileri sonucu ortaya çıktığını savunmaktadır. Modern resim bu bağlamda sanayi devrimi ile bağlantılı olan üretim ilişkilerinin bir ürünüdür.

Görsel sanatlar dersi öğretmen adayları da etkinlik sonucunda modern resmi etkileyen sanayi devrimi ve modern yaşamın getirdiği çarpıklıkların sanata eleştirel yansımaları bağlamında – ki bazı destekleyen istisnai akımlar da vardır geleceğeçilik gibi – farkındalıklarının arttığını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin modern resmin toplumsal temelleri ile ilgili farkındalıklarının artması, modern resimden yararlanan çalışmalar ortaya çıkarmalarına katkı sağlayacağı söylenebilir.

Çalışma kapsamında dördüncü olarak çalışma grubunun resim atölye araştırmaları kapsamında kolaj etkinlik izlencesini değerlendirmelerine odaklanılmıştır. Öğrenciler mevcut izlenceyi olumlu olarak değerlendirmişlerdir. Öğrencilerin bu değerlendirmeleri ışığında söz konusu izlencenin, onların modern resme öykünen çalışmalar yapmasına katkısı olduğu ifade edilebilir.

Erdoğan'ın (2007), ilköğretim okullarında kolajın eğitime katkısını araştıran çalışmasında kolajın yaratıcılığa ve özgünlüğe katkı sağladığını savunmuştur. Söz konusu çalışmada öğrencilere kolaj ile çalışmalar yaptırılmış ve çalışmanın sonucu olarak da kolajın öğrencilerin el becerilerini, yaratıcılıklarını ve özgünlüklerini geliştirdiği ve ekonomik olarak da onlara malzeme açısından kolaylık sağladığı vurgulanmıştır. Erdoğan'ın çalışması da bu çalışmanın etkinlik izlencesi ile “kolajın eğitime katkısı” anlamında benzerlikler taşımaktadır.

Çalışma kapsamında beşinci olarak kolaj etkinlik izlencesinin, öğrencilerin uygulamalarındaki ilk ve son modern resim çalışmaları üretmelerine katkısına odaklanılmıştır. Bu bağlamda öğrencilerin tüm amaç soruları ışığında edindikleri kazanımların ve farkındalıkların, modern resimden yararlanan çalışmalar üretmelerine katkı sağladığı DPA çözümlerinde görülmektedir. Bu amaç sorusu doğrultusunda başka bir çalışma yapıldığı görülmemektedir.

Çalışma kapsamında altıncı olarak kolaj etkinlik izlencesinin modern resim bağlamında görsel sanatlar öğretmen adaylarında kalıcı (izli) öğrenmeye etkisine odaklanılmıştır. Bu bağlamda öğrencilere etkinlikten beş ay sonra “aydınlanma” konulu çalışma yaptırılmıştır. Bu çalışmanın DPA çözümlerine göre öğrencilerin çoğunluğunun izli bir biçimde modern resimden etkilenen çalışmalar ortaya çıkardıkları

görülmüştür. Bu amaç sorusu doğrultusunda başka bir çalışma yapıldığı görülmemektedir.

Kolaj üzerine diğer araştırmalara baktığımızda bu konunun modern resimle düşünsel, biçimsel yönden ilişkisi ve modern resim eğitime etkisi üzerine kapsamlı değerlendirmeler az sayıdadır. Bu yayımlar daha çok rehabilitasyon, anlatımı güçlendirme ve kendini ifade çerçevesinde çalışmalardır. Örneğin Williams'ın (2002) çalışması kolajın farklı meslek grupları arası iletişimde önemli bir ifade aracı olduğunu vurgulamıştır. Khanare ve de Lange'nin (2017) çalışması da kolajın kırsal ve varoş okullarda öğrencileri rehabilite etme işlevine vurgu yapmıştır. Yaşar'ın (2014), görsel sanatlarda anlatım biçimi olarak kolajın Yunan mitolojisinden musalara öykünmeye etkisini ortaya koyan çalışmasında, kolajın anlatım biçimi olarak musalara öykünmede anlatımı güçlendirici bir etki ortaya koyduğunu savunmuştur. Bu bağlamda kolajın modern anlatımı güçlendirici etkisi olduğu ortaya konmaktadır.

Tüm bu araştırmalara bakıldığında araştırmalar genel olarak kolajın özgürleştirici yanına vurgu yapmışlar ve bir kısım araştırmalar da kolaj ve modern resim arasındaki yaşamsal ilişkiyi vurgulamışlardır. Bu çalışmada da kolaj ile modern resim arasındaki düşünsel ve biçimsel ilişki vurgulanmış ve bu ilişki ışığında kolajın, öğrencilerin modern resmi ifade etmelerinde önemli bir teknik olduğu ortaya konmuştur.

5.2. Öneriler

5.2.1. Araştırmacılara Yönelik Öneriler

Bu araştırma eğitim fakültelerinin güzel sanatlar eğitimi bölümü resim – iş eğitimi anabilim dallarında öğrenim gören öğretmen adaylarını kapsamaktadır. Araştırmada kolajın modern resme düşünsel ve biçimsel yönden öykünen yapıtlar ortaya koymadaki etkililiği ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu etkinliğin temel amacı öğrencilere modernizm ve modern resim kavramlarını benimsetmenin etkili bir yöntemini ortaya koymaktır. Bu bağlamda araştırmacılara yönelik öneriler aşağıda sıralanmıştır:

- Yükseköğretim öğrencilerini hedefleyen bu çalışmadan yola çıkılarak ilkokul, ortaokul ve lise düzeyindeki öğrencilerin de modernizmi ve modern resmi kavramlarına yardımcı olacak çalışmalar yapılabilir. Bu çalışmalarla aydınlanmacı modern felsefi düşüncelerin sanat yoluyla ve kolaj kullanımıyla öğrencilere aktarılması sağlanabilir.

- Bu çalışma bir devlet üniversitesinde yürütülmüştür. Araştırmacılar, benzer araştırmayı bir vakıf üniversitesinde de yürütebilirler.
- Bu çalışmada ağırlıklı olarak Picasso ve Kurt Schwitters'in kolajları üzerinde durulmuştur. Bu konu ile ilgili bundan sonra yapılacak çalışmalarda kolaj çalışmaları yapan başka ressamlar üzerinde de durulabilir.
- Bu çalışmada modern resmi öğrencilere benimsetmek için kolaj kullanılmıştır. Bundan sonra “modern resmi benimsetecek” çalışmalarda soyutlama kavramının da üzerine yoğunlaşılabilir.

5.2.2. Uygulayıcılara Yönelik Öneriler

Araştırmanın sonucunda kolaj temelli modern resim uygulamalarını içeren sekiz haftalık ders izlencesi öğrencilerin modern resme biçimsel ve düşünsel açılardan başarılı bir biçimde öyküen yapıtlar ortaya koymalarına izli bir biçimde yarar sağladığı görülmüştür. Kolaj etkinlik izlencesi, öğrencilerin modern resme öyküen yapıtlar ortaya koymalarına ve modern resim hakkında farkındalık geliştirmelerine yarar sağlamıştır. Bu bağlamda uygulayıcılara yönelik öneriler aşağıda sıralanmıştır:

- Araştırmanın uygulama izlencesi basamakları anasanat atölye öğrencilerine uygulanabilir, bu yolla modern resme yönelik farkındalıklarının artması sağlanabilir. Bu uygulama sırasında öğrencilere kuramsal dersler verilirken olabildiğince çok görsel sunulmalı, bu görseller ile birlikte felsefi ve kuramsal öğretileri öğrencilere aktarmalıdır. Görsellerin yanında internetten video da izletilmelidir. Tüm bunların yanı sıra sosyal medyadan da yararlanılabilir.
- Araştırmada etkinlik süresinin, bazı öğrencilerin program değerlendirme formunda belirttiği görüşler ışığında arttırılması gerektiği görülmüştür. Bu bağlamda uygulayıcıların düzenleyeceği etkinliğin sekiz haftadan fazla olarak kurgulanması önem arz etmektedir.
- Kuramsal derslerin dışında uygulama içerikli dersler işlenirken de uygulayıcı öğrencilerle sürekli iletişim halinde olmalıdır. Gerek eskiz seçimi yapılırken, gerek resim çalışması yapılırken uygulayıcı daima öğrencilere daima olumlu ya da olumsuz eleştiri yapmalıdır.

KAYNAKLAR

- Albayrak, M. (2012). *Estetik'in serüveni*. Ankara: Akçağ.
- Antmen, A (2010). *20. yüzyıl batı sanatında akımlar*. İstanbul: Sel.
- Aragon, L. (2015). *Kolajlar*. Alp Tümertekin (Çev.). İstanbul: Janus.
- Artun, A. (2015). *Sanat manifestoları*. İstanbul: İletişim.
- Ashton, D. (2001). *Picasso konuşuyor*. Mehmet Yılmaz ve Nahide Yılmaz (Çev.). Ankara: Ütopya.
- Balcı, Y. B. (2005). *Estetik*. Ankara: Gündüz.
- Batur, E. (Ed.) (1997). *Modernizmin serüveni*. İstanbul: Yapı Kredi.
- Baudelaire, C. (2003). *Modern hayatın ressamı*. Ali Berktaş (Çev.). İstanbul: İletişim.
- Bazin, G. (1998). *Sanat tarihi*. Üzra Nural ve Selahattin Hilav (Çev.). İstanbul: Sosyal.
- Berger, J. (1999). *Picasso'nun başarısı ve başarısızlığı*. Yurdanur Salman ve Müge Gürsoy Sökmen (Çev.). İstanbul: Metis.
- Bernard, E. (2001). *Cezanne üzerine anılar*. Kaya Özsezgin (Çev.). İstanbul: İmge.
- Beyoğlu, A. (2015). *Sanat eğitiminde kolaj tekniği ve Richard Hamilton'ın eser örneğinin incelenmesi*. Ege Eğitim Dergisi, 16, 225-241.
- Breton, A. (2009). *Sürrealist manifestolar*. Yeşim Seber Kafa, Artemis Günebakanlı ve Ayşe Güngör (Çev.). İstanbul: Altıkırkbeş
- Bulut, Ü. (2003). *Avrupa resminde üslup ve anlam ilişkisi*. İstanbul: Arkeoloji ve Sanat.
- Cauquelin, A. (2016). *Çağdaş sanat*. Özlem Avcı (Çev.). Ankara: Dost.
- Cevizci, A. (2015). *Felsefe sözlüğü*. İstanbul: Say.
- Coşkun, R. (2005). *Resimde zaman kavramı*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Cömert, B. (2008). *Estetik*. İstanbul: De Ki.
- Danto, A. (2014). *Sanat nedir*. Zeynep Baransel (Çev.). İstanbul: Sel.
- Demirel, Ö. (2004). *Eğitimde program geliştirme*. Ankara: Pegem.
- Demirel, Ö. Altun, E. (2014). *Öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı*. Ankara: Pegem

- Eren, I. (2006). *Sanat ve bilgi ilişkisi*. Bursa: Asa.
- Erden, E. O. (2016). *Modern sanatın kısa tarihi*. İstanbul: Hayalperest.
- Ergün, C. (2012). *Temel sanat eğitiminde ve çağdaş sanatta kolaj-fotomontaj*. Sanat – Tasarım Dergisi, 3. 5-19.
- Eroğlu, Ö. (2015). *Modern sanat*. İstanbul: Tekne.
- Eşen, A. C. (2015). *Resim sanatı tarihinde devrimler ve karşıdevrimler*. İstanbul: Kaynak.
- Everdell, W. R. (2007). *İlk modernler*. Hülya Kocaoluk (Çev.). İstanbul: Yapı Kredi.
- Farago, F. (2006). *Sanat*. Özcan Doğan (Çev.). İstanbul: Doğubatı.
- Fineberg, J. (2014). *1940'tan günümüze sanat*. Simber Atay – Eskier ve Göral Erinç Yılmaz (Çev.). İzmir: Karakalem.
- Glesne, C. (2013). *Nitel araştırmaya giriş*. Ali Ersoy ve Pelin Yalçınoğlu (Çev.). Ankara: Anı.
- Gombrich, E. H. (1992). *Sanat ve yanılısama*. Ahmet Cemal (Çev.). İstanbul: Remzi.
- Gombrich, E. H. (2007). *Sanatın öyküsü*. Erol Erduran (Çev.). İstanbul: Remzi.
- Güner, K. (2014). *Modern Türk sanatının doğuşu*. İstanbul: Kaynak.
- Harrison, C. Wood, P. (Ed.) (2011). *Sanat ve kuram 1900 – 2000 değişen fikirler antolojisi*. Sabri Gürses (Çev.). İstanbul: Küre.
- Hegel (2011). *Estetiğe giriş*. Aziz Yardımlı (Çev.). İstanbul: İdea.
- Heidegger, M. (2014). *Sanat eserinin kökeni*. Fatih Tepebaşı (Çev.). Ankara: De Ki.
- Helvacıoğlu, E. (2017). *Modernite sahibini arıyor*. Bilim ve Gelecek Dergisi, 163, 10-13.
- Hogarth, B. (2005). *Sanatsal anatomi*. Burhan Bolan (Çev.). İstanbul: Engin.
- İnam, A. (Ed.) (2012). *Estetik ve sanat felsefesi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- İpşiroğlu, N. İpşiroğlu, M. (2009). *Sanatta devrim*. İstanbul: Hayalbaz.
- Janson, H. W. (1995). *History of art*. New York: Harry N. Abrams.
- Johnson, A. P. (2015). *Eylem araştırması el kitabı*. Yıldız Uzuner ve Meltem Özten Anay (Çev.). Ankara: Anı.
- Kaplanoğlu, L. (2008) *Sanatsal bir değer olarak "kolaj"*. Sanat Dergisi, 13, 97-104.

- Khanare, F. P. De Lange, N. (2017). *'We are never invited': school children using collage to envision care and support in rural schools*. South African Journal of Education, 1, 1-11.
- Klee, P. (2010). *Bauhaus ders notları ve yazılar*. Ulu Emre Özdil (Çev.). İstanbul: Hayalbaz.
- Klee, P. (2013). *Modern sanat üzerine*. Kaan Çaydamlı (Çev.). İstanbul: Altıkkırkbeş.
- Lynton, N. (2009). *Modern sanatın öyküsü*. Cevat Çapan ve Sadi Öziş (Çev.). İstanbul: Remzi.
- Lucie – Smith (Ed.). (2004). *20. yüzyılda görsel sanatlar*. İstanbul: Akbank.
- Murray, C. (2012). *Yirminci yüzyılda sanatı okuyanlar*. Suğra Öncü (Çev.). İstanbul: Sel.
- Nash, J. M. (1974). *Cubism, futurism and constructivism*. Londra: Thames and Hudson.
- Ornstein, A. C. Hunkins, F. P. (2014). *Eğitim programı*. Asım Arı (Çev.). Konya: Eğitim.
- Öndin, N. (2009). *XX. yüzyıl sanatının kuramsal dili anlamsal sorgulamalar*. İstanbul: Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi.
- Öztütüncü, Ş. (2015). *Fotoğraf ve Kolaj Etkileşimine Robert Rauschenberg ve Richard Hamilton Yaklaşımı*. Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi, 5, 87-102.
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. Mesut Bütün ve Ahmet Selçuk Demir (Çev.). Ankara: Pegem.
- Petrov, G. (1979). *Büyük sanatçılar ve üstün yapıtları*. Hasip A. Aytuna (Çev.). İstanbul: İnkılap ve Aka.
- Platon. (2001). *Devlet*. Sabahattin Eyüboğlu ve M. Ali Cimcoz (Çev.). İstanbul: Türkiye İş Bankası.
- Read, H. (2014). *Sanatın anlamı*. Nuşin Asgari (Çev.). İstanbul: Hayalperest.
- Richard, L. (2005). *Ekspresyonizm sanat ansiklopedisi*. Beral Madra, Sinem Gürsoy ve İlhan Usmanbaş (Çev.). İstanbul: Remzi.
- Sezer, C. (2008). *Soyut resimde yüzeyin çizgisel düzenlemesine yönelik analizler*. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 1, 1-18.
- Shiner, L. (2004). *Sanatın icadı bir kültür tarihi*. İsmail Türkmen (Çev.). İstanbul: Ayrıntı.
- Skirbekk, G. Gilje, N. (2014). *Felsefe tarihi*. Emrah Akbaş ve Şule Mutlu (Çev.). İstanbul: Kesit.
- Sönmez, V. (2014). *Eğitim felsefesi*. Ankara: Anı.

- Sönmez, V. Alacapınar, F. G. (2013). *Örneklendirilmiş bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı.
- Sözen, M. Tanyeli, U. (1994). *Sanat kavramı ve terimleri sözlüğü*. İstanbul: Remzi.
- Şişman, A. (2011). *Sanat ve sanat kavramlarına giriş*. İstanbul: Literatür.
- Thompson, J. (2014). *Modern resim nasıl okunur*. Firdevs Candil Çulcu (Çev.). İstanbul: Hayalperest.
- Timuçin, A. (1998). *Estetik*. İstanbul: İnsancıl.
- Tolstoy, L. N. (2013). *Sanat nedir?*. Mazlum Beyhan (Çev.). İstanbul: Türkiye İş Bankası.
- Toprak, B. (1961). *Sanat tarihi*. Ankara: İnkılap.
- Tourine, A. (2007). *Modernliğin eleştirisi*. Hülya Tufan (Çev.). İstanbul: Yapı Kredi.
- Tuğal, S. A. (2012). *Oluşum süreci içinde op art*. İstanbul: Hayalperest.
- Tunalı, İ. (2008). *Felsefenin ışığında modern resim*. İstanbul: Remzi.
- Tunalı, İ. (2010). *Estetik beğeni*. İstanbul: Remzi.
- Tunalı, İ. (2011). *Sanat ontolojisi*. İstanbul: İnkılap.
- Turani, A. (1995). *Sanat terimleri sözlüğü*. İstanbul: Remzi.
- Turani, A. (1999). *Çağdaş sanat felsefesi*. İstanbul: Remzi.
- Weber, A. (2015). *Felsefe tarihi*. H. Vehbi Eralp (Çev.). İstanbul: Kabalcı.
- Williams, B. (2002). *Using collage art work as a common medium for communication in interprofessional workshops*. Journal Of Interprofessional Care, 1, 53-58.
- Yıldırım, A. Şimşek, H. (2013). *Nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.
- Yetkin, S. K. (1972). *Estetik doktrinler*. Ankara: Bilgi.
- Yılmaz, M. (2006). *Modernizmden postmodernizme sanat*. Ankara: Ütopya.

İnternet Kaynakları:

- Assemblage. (2011, 26 Eylül). *Encyclopædia Britannica* içinde. 10 Kasım 2017 tarihinde <https://www.britannica.com/art/assemblage> adresinden erişildi

- Decoupage. (2011, 09 Aralık). *Encyclopædia Britannica* içinde. 10 Kasım 2017 tarihinde <https://www.britannica.com/art/decoupage> adresinden erişildi
- Décollage. (2017, 28 Ekim). *Wikipedia The Free Encyclopedia* içinde. 10 Kasım 2017 tarihinde <https://en.wikipedia.org/wiki/Décollage> adresinden erişildi.
- Erdoğan, F. N. (2007). *İlköğretim okullarında (6., 7. ve 8. sınıflarda) kolaj tekniğinin eğitime katkısı*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=wBmNpkQC9Nhi90NLW7E7-dN4OVroGZKZGDv_Qqn5pqCZYcnxc3ZXaA_ZBPshyVF
- Güneş, N. (2013). *Resim sanatında kolaj , asamblaj ve türk resmine yansımaları*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Trakya Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Kolaj. (t. y.). *Türk Dil Kurumu Türkçede Batı Kökenli Kelimeler Sözlüğü* içinde. 07 Kasım 2017 tarihinde http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bati&arama=kelime&guid=TDK.BATI.5a01f7731da991.04543551 adresinden erişildi.
- Fotomontaj. (t. y.). *Türk Dil Kurumu Büyük Türkçe Sözlük* içinde. 07 Kasım 2017 tarihinde http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5a01f7eb9e0445.34685724 adresinden erişildi.
- Manzi, S. M. (2014, 08 Aralık). Matisse'in Son Dönemi, Kesik Kağıtlar Sergisi. 15 Aralık 2017 tarihinde <http://www.artfulliving.com.tr/sanat/matissein-son-donemi-kesik-kagitlar-sergisi-i-1393> adresinden erişildi.
- Modern. (t. y.). *Türkçede Batı Kökenli Kelimeler Sözlüğü* içinde. 27 Kasım 2017 tarihinde http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bati&arama=kelime&guid=TDK.BATI.5a1c9f353b50e7.35034840 adresinden erişildi.
- Modern. (t. y.). *Etimoloji Türkçe* içinde. 27 Kasım 2017 tarihinde <https://www.etimolojiturkce.com/kelime/modern> adresinden erişildi.
- Yaşar, T. (2014). *Görsel Sanatlarda anlatım biçimi olarak kolaj tekniği ve Yunan mitolojisinden öykünmeler: Musalar*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi/Güzel Sanatlar Enstitüsü, Isparta.

<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=48XPj7KKQhKUgntkUiKO3KavxFP5tc0NPXyjLeqcqaGQ94Ubf3UUe4I2vA0-ydxR>

EKLER

Ek 1: 20.02.2017 Tarihli Ders Planı

Konunun Adı	Modern Resmin Düşünsel Temelleri Nedir? Sanata Etkileri Nelerdir?
Tarih	20.02.2017
Sınıf	3. Sınıf Anasanat Atölye III Resim Öğrencileri
Süre	Üç Ders Saati
Dersin Yöntemi	Görsel belgeler eşliğinde sunu yoluyla kuramsal bilgi verilecektir.
Araç ve Gereçler	Yansıtım Cihazı (Projeksiyon), Bilgisayar
Kullanılan Kaynaklar	Batur, E. (1997). Modernizmin Serüveni. İstanbul: Yapı Kredi. Cömert, B. (2008). Estetik. Ankara: De Ki. Everdell, W. R. (2006), İlk Modernler. İstanbul: Yapı Kredi. Frago, F. (2006). Sanat. Özcan Doğan (Çev.). İstanbul: Doğubatı. Gombrich, E. H. (2007). Sanatın Öyküsü. Erol Erduran (Çev.). İstanbul: Remzi. Tunalı, İ. (2008). Felsefenin Işığında Modern Resim. İstanbul: Remzi. Yetkin, S. K. (1972). Estetik Doktrinler. Ankara: Bilgi.
Hedeflenen Kazanımlar	1-Modern resmi etkileyen düşünce akımlarını kavrama 2-Modern resmi etkileyen düşünce akımlarının sanata etkilerini kavrama 3-Modern resme etki eden toplumsal etmenleri kavrama
Konunun İşlenişi	Konuya öncelikli olarak “Sanayi Devrimi nedir? Bu devrimin etkilediği olguculuk nedir” soruları üzerinden giriş yapılmıştır. Bu bağlamda David Hume ve felsefesine değinilmiş ve modern resme etkisi izlenimcilik bağlamında sunu yoluyla anlatılmıştır. Daha sonra Alman idealist düşünürlerden başta Immanuel Kant’ın ve diğer bu akıma mensup düşünürlerin felsefesine değinilmiş ve bu felsefenin modern resme etkisi analitik ve bireşimci kübizm bağlamında anlatılmıştır. Daha sonra ressam Cezanne’ın sanat ile ilgili görüşleri ve modern resme etkisi derste irdelenmiştir. Tüm bu irdellemeler sunu yoluyla ve bol görselle gerçekleştirilmiştir. Ayrıca söz konusu ders işlenirken öğrencilerle tartışma ve düşünce alışverişi gerçekleştirilmiştir. İşlenen derste, modern resmin düşünsel temelleri, modern resmi etkileyen düşünsel ve toplumsal etmenler, sanayi devriminin, kentsel yaşamın sanata etkileri ve bu bağlamda ressamların doğaya çıkması kuramsal olarak öğrencilere gösterilmiştir. Tüm bu konular öğrencilere slayt gösterileri aracılığıyla sunulmuştur. Dersin sonunda, çalışma grubuna açık uçlu sorular içeren günlük ve haftalık ders değerlendirme formları dağıtılmış ve bu formlarda işlenen derse ilişkin görüşleri, modern resme ilişkin farkındalıkları ve modern resmin düşünsel temelleri ile ilgili soruları yanıtlamışlardır. Çalışma grubunun günlük ve haftalık ders değerlendirme formlarında yansıttıkları düşünce, tutum ve duyguların dökümü yapılmış ve II. Hafta planında “görsel örnekleri çoğaltma kararı” alınmıştır.

Ek 2: Tez İzin Yazısı

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Sayı : 16110545-300-1700082803

14.03.2017

Konu : Görkem UTKU ALPARSLAN'ın Tez İzin Yazısı

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 01.02.2017 tarih ve -1700038091 sayılı yazımız.

Enstitünüz Güzel Sanatlar Anabilim Dalı, Resim-İş Öğretmenliği Doktora Programı öğrencilerinden Görkem Utku ALPARSLAN tez aşamasında olup, **“Görsel Sanatlarda Anlatım Yöntemi Olarak Kolaj Tekniğinin Modern Resim uygulamalarına Etkisi”** başlıklı tezin uygulama çalışmalarını Pamukkale Üniversitesi Resim - İş Öğretmenliği Bölümünde yapması uygun görülmüş olup yazı sureti ekte gönderilmiştir.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

Özlem GÜNGÖR
Daire Başkanı

EK: Yazı Sureti

Ek 3: Anket Uygulama İzni

T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
Genel Sekreterlik

Sayı :27848278-044/5239
Konu :Anket Uygulama İzni

09/03/2017

MARMARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi :03/02/2017 tarih 16110545-300-1700040342 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Anabilim Dalı, Resim-İş Öğretmenliği Doktora Programı öğrencilerinden Görkem Utku ALPARSLAN'ın hazırlamış olduğu "Görsel Sanatlarda Anlatım Yöntemi Olarak Kolaj Tekniğinin Modern Resim Uygulamalarına Etkisi" başlıklı tez çalışmasını Üniversitemiz Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim İş Eğitimi Anabilim Dalında uygulama talebi, Rektörlüğümüze uygun görülmüştür.

Bilgilerinize arz ederim.

Prof. Dr. Semir Melahat FENKCI
Rektör V.

PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ	
Tarih	14-03-2017
Sayı	1700082233
Bürosu	302-08-01

Öğr. İşl. Daire-Bek
13.03.2017
M.B.

Evrakı Doğrulamak için : <http://dys.pau.edu.tr/en/Vision/Dogrula/BR45FLR>

Kınıklı Kampüsü 20160/DENİZLİ
Tel: 0 258 296 20 61
E-Posta:

Faks: 0 (258) 0
Elektronik Ağ:<http://www.pau.edu.tr/genelsekreterlik/tr>

Ayrıntılı bilgi için irtibat : Ayşegül ETİZ

